

Angaaende naadigst Proposition til Norges Riges Storting betræffende Bevilgning til Fremme af Veivæsenet for Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 30te Juni 1860.

Den norske Regjerings underdanigste Indstilling af 23de September 1854, som ved Kongelig Resolution af 7de October næstefter naadigst er bifaldt.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget Følgende:

Ved Skrivelse af 5te August dette Aar har Stortingets Præsidentskab meddeelt Regjeringen følgende af Stortinget under 2den, 3die, 4de og 5te samme Maaned fattede Beslutninger, nemlig:

I. I Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851 § 4, 3die Passus, samt §§ne 5 og 76 bevilges udredet af Statscassen til Fremme af Veivæsenet for Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 ialt 465,000 Spd. eller 155,000 Spd. aarlig, saaledes, at deraf 35,000 Spd. aarlig føres til endelig Udgift for Statscassen og at de øvrige 120,000 Spd. hvert af Aarene 1855, 1856 og 1857 refunderes ved Udlægning for $\frac{2}{3}$ eller 96,000 Spd aarlig paa Rigets Matriculskyld, med Undtagelse af det egentlige Finmarken, med 48 Skilling pr. Skylddaler, og for $\frac{1}{3}$ eller 24,000 Spd. aarlig paa Kjøb- og Ladestederne.

II. Af bemeldte Beløb 465,000 Spd. afholdes Udgifterne ved Vedligeholdelsen af de Veistrækninger, som det efter gjældende Bestemmelser paa ligger det almindelige Veifond at bekoste vedligeholdte, og ved Undersøgelser angaaende og Udarbejdelse af Forslag til nye Veiforetagender samt andre tilfældige Udgifter, hvorhos Beløbet iøvrigt, med Tillæg af de i Budgetterminen indkommende Bidrag fra vedkommende Communer's Side, bliver at anvende, saavidt tilstrække kan, til Iværksættelse af følgende Arbejder:

1. Anlæg af ny Hovedvei fra Setersstranden langs Gjersøen til Åsper Bro i Agershuus Amt.

2. Anlæg af Bro over Bormen ved Bormfund i samme Amt.
3. Anlæg af ny Hovedvei fra Fjulsrud ved Hølsfjorden i Buskeruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Agershuus Amt.
4. Omlægning af Hovedveien mellem Sandvigen og Lysager Kjærn i sidstnævnte Amt.
5. Anlæg af Bro over Glommen ved Fossum Fos samt ny Hovedvei fra Brændemoen i Edsberg til Knapstad i Haabøl i Smaalenes Amt.
6. Fuldførelse af den paabegyndte Omlægning af Hovedveien mellem Lillehammer og Baadsto i Christians Amt.
7. Omlægning af Hovedveien mellem Baadsto og Gjetlund i samme Amt.
8. Omlægning af Hovedveistykket gennem Kringlen i samme Amt.
9. Opførelse af ny Bro over Lougen Elv ved Laurgaard i samme Amt.
10. Anlæg af ny Hovedvei mellem Gjøvig ved Mjøsen og Obnæs ved Randsfjorden i samme Amt.
11. Omlægning af Hovedveien over Tonaafen mellem Høljeraften og Tonsbækken i samme Amt.
12. Omlægning af Hovedveien over de saakaldte Garlidbækker i samme Amt.
13. Omlægning af Hovedveien mellem Gaardene Kvamme og Skogstad i samme Amt.
14. Anlæg af ny Hovedvei fra Mo Bro i Christians Amt om Klokkerstuen ved Bunden af Randsfjorden til Kjøbstaden Hønefos i Buskeruds Amt.
15. Omlægninger paa og Udbedring af Hoved-

- veien mellem Kjobstaden Hønefoss og Sundvolden i Buskeruds Amt.
16. Omlægning af Hovedveien mellem Kongsberg og Fiskumvandet i samme Amt.
 17. Omlægning af Hovedveien mellem Svangsstranden og Hægsbroen i samme Amt.
 18. Omlægning af Hovedveien mellem Kjøbstæderne Laurvig og Porsgrund.
 19. Omlægning af Hovedveien over Hvideseidheien mellem Hvideseid og Nisfervandet i Bratsbergs Amt.
 20. Omlægning af Veien gennem de saakaldte Bantakslær mellem Bantaksvandet og Ekelands Bro i samme Amt.
 21. Omlægning af Hovedveien mellem Skydsstiftet Aabel i Nedens og Robygdelagets Amt samt Alefjær i Lister og Mandals Amt.
 22. Omlægning af den saakaldte sætersdalske Hovedvei fra Salidalskveven til noget nordenfor Skydsstiftet Mosby i Lister og Mandals Amt.
 23. Omlægning af Hovedveien over Steenbjerget og Byaasen i søndre Thronhjems Amt.
 24. Omlægning af Hovedveien over den paa Grændsen mellem søndre og nordre Thronhjems Amter beliggende saakaldte Geyingaas.
 25. Anlæg af Bro over Stordalselven ved Sandfærhuus i nordre Thronhjems Amt.
 26. Omlægning af Hovedveien gennem den saakaldte Langstenen i samme Amt,
- forsaavidt enhver af de her under No. 1—26, begge inclusive, anførte Arbejder angaaer, under Betingelse af, at der af vedkommende Amtscommune bidrages $\frac{1}{2}$ Deel af de til Arbejdets Udførelse anslaaede Omkostninger.
27. Omlægning af Hovedveien fra Fiane til Arendal og Tvedestrand under Betingelse af, at der som Bidrag til sammes Udførelse fra vedkommende Districter erlægges ialt 34,806 Spd. 39 f.
 28. Anlæg af ny Bei mellem Korevandet i Nedens Amt samt Kjobstaden Grimstad, under Betingelse af, at der til Anlæggets Udførelse af vedkommende Districter bidrages en Halvdeel af Overslagssummen.
 29. Anlæg af Bro over Storsirrommen i den sætersdalske Hovedvei i Nedens og Robygdelagets Amt, mod at dertil af Amtscommunen og vedkommende Præstegjeldscommuner bidrages tilsammen 1,114 Spd. 79 f.
 30. Omlægning af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i søndre Bergenhuus Amt, under Betingelse af, at dertil af Amtscommunen bidrages 4,540 Spd.

31. Omlægning af de saakaldte Lysnebatter og Lundsfløven i Hovedveien gennem Veirdal i nordre Bergenhuus Amt, under Betingelse af, at dertil af Amtscommunerne bidrages 774 Spd. 106 f.
32. Dparbejdelse af ny Bei fra Gudvangen langs Næroffjorden til Gaarden Bakke i samme Amt, under Betingelse af, at dertil af Amtscommunen bidrages 536 Spd. 12 f.
33. Omlægning af Hovedveien over den paa Grændsen mellem Christians og søndre Thronhjems Amter beliggende Hjarfin=Hvide.
34. Anlæg af ny Hovedvei fra Grindals Sund i Elverum til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt, dog saaledes at dertil af det almindelige Veifond alene bidrages 9,281 Spd. 60 f, og at Hedemarkens Amtscommune mod dette Bidrag overtager for dens Regning at istandbringe Veien paa de i Amtsformandskabets Beslutning af 18de Juni 1852 vedtagne Bilkaar,

Alt overeensstemmende med de for Stortinget fremlagte Planer og Overslag.

III. Regjeringen anmodes om ved Bestemmelsen af den Orden, hvori de ovenfor nævnte Veiarbejder skulle komme til Udførelse, at have for Dø, at de af nærværende Storting bevilgede Midler, saavidt det kan bestaae med en hensigtsmæssig Arbejdsplan i det Hele, fortrinnsviis blive anvendte til saadanne Arbejder i de forskjellige Dele af Landet, som ved Hjælp deraf kunne udføres uden at kræve ny Bevilling af Statscassen for en følgende Budgettermin.

IV. Det af Repræsentanterne Stabell og Blig under 11te Mars d. A. indgivne Andragende til Stortinget fra en i Enebaks med flere Præstegjælde nedsat Comitee betræffende Fortsættelsen af den nye Bei fra Riabro til Gjerstrud Kjærn med videre oversendes Regjeringen.

Med Hensyn til at ovenstaaende Beslutninger ikke indeholdt Angivelse af det indbyrdes Forhold mellem Kjøb- og Ladestederne, hvorefter Udredelsen af deres Bidrag til det almindelige Veifond for ovennævnte Termin bør foregaae, bemærkede Stortingets Præsidentskab, at ovennævnte Meddelelse angaaende dette Forhold i sin Tid vilde skee.

Stortingets Præsidentskab har derefter under 30te August meddeelt Regjeringen, at Stortinget under Behandlingen af Indstilling fra en med Hensyn til Veiskattens Fordeling imellem Kjøb- og Ladestederne nedsat speciel Comitee samme Dag havde fattet følgende Beslutninger:

1. Det Bidrag af 24,000 Spd. aarlig, som

efter Stortingets Beslutning af 4de August sidstleden skal udredes til det almindelige Veivæsen i indværende Budgettermin af Kjøb- og Ladestederne, bliver at fordele paa disse efter det indbyrdes Forhold imellem dem, som angives ved den med Veicomiteens Indstilling til Stortinget af 15de Juli næstfor fulgte Tabel, dog med den Forandring, at for Bergstaden Kongsberg Forholdstallet nedsættes til 1,48 og Bidraget som Følge deraf til 353 Spd., og at derimod for enhver af Kjøbstæderne Christiania, Drammen, Arendal, Stavanger og Bergen Forholdstallet forøges med 0,15 og Bidraget altsaa med 36 Spd.

2. En Afskrift af nærværende Indstilling oversendes Regjeringen, hvorhos Præsidentkabet oversendte en Afskrift af den i Beslutningen omhandlede Tabel og et Aftryk af den ovennævnte specielle Comitees Indstilling.

I det Departementet underdanigst vil andrage paa, at de af Stortinget under 2den til 5te f. M. under Post 1 og 2 samt under 30te f. M. under Post 1 fattede ovenanførte Beslutninger naadigst maae befales tagne tilfølgende, skal man i denne Anledning tillade sig at oplyse følgende:

I den naadigste Proposition til Stortinget af 15de April sidstleden angaaende Bevilgning for Budgetterminen fra 1ste Juli d. A. til 30te Juni 1857 til Fremme af Veivæsenet var til dette Dimes opført ialt 540,000 Spd. eller 180,000 Spd. aarlig, hvilket Beløb var foreslaaet at skulle forskudsvis udbetales af Statscassen mod Refusion, forsaavidt angaaer de $\frac{2}{3}$ Dele af Beløbet eller 144,000 Spd. aarlig, ved Udligning paa Rigets Matriculskyld og, forsaavidt angaaer $\frac{1}{3}$ Deel eller 36,000 Spd. aarlig, ved Bidrag af Kjøb- og Ladestederne efter det indbyrdes Forhold mellem disse, som en vedføiet Tabel udviste. Ved hermed at sammenholde den som ovenanført af Stortinget den 2den til 5te August under Post 1 fattede Beslutning vil det sees, deels at det af Stortinget til Anvendelse i Budgetterminen i det Hele bevilgede Beløb er noget mindre end foreslaaet, nemlig ikkun ialt 465,000 Spd. eller aarlig 155,000 Spd., altsaa i det Hele 75,000 Spd. eller aarlig 25,000 Spd. mindre end den Sum, paa hvis Bevilgning den Kongelige Proposition gif ud, deels at der af Stortinget er fastsat en noget forandret Udredelsesmaade af den bevilgede Sum, idet deraf et Beløb af 35,000 Spd. aarlig, eller mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ Deel af det hele bevilgede Beløb, skal føres til endelig Udgift for Statscassen. Derimod har Stortinget

med Hensyn til Refusionen af det tilbagestaaende Beløb bibeholdt det Forhold, der i den Kongelige Proposition var foreslaaet mellem det Bidrag, der skulde udlignes paa Landets Matriculskyld paa den ene Side og det, der skulde refunderes af Kjøb- og Ladestederne paa den anden Side, men ved den ovenanførte den 30te August under Post 1 fattede Beslutning foretaget en mindre væsentlig Forandring i den forelagte Proposition, forsaavidt angaaer det indbyrdes Forhold mellem Kjøb- og Ladestederne, hvorefter Udredelsen af det paa disse faldende samlede Beløb af 24,000 Spd. aarlig skal foregaae. Med Hensyn til denne Forandring skal Departementet nedenfor nærmere oplyse det Fornødne.

Forsaavidt det i Stortingets forsnævnte Beslutning udtrykkelig er bestemt, at det egentlige Finmarken skal være undtaget fra Udligningen paa Matriculskylden til Refusion for Statscassens Forsud for Veivæsenet — saaledes som der altid tidligere under den ældre Veilov af 1824 har været forholdt — er dette stemmende med hvad der ved den Kongelige Proposition i denne Henseende var tilfjaget.

Med Hensyn til den Afvigelse fra den Kongelige Proposition, at et Beløb af 35,000 Spd. er bestemt at skulle føres til endelig Udgift for Statscassen, skal Departementet underdanigst bemærke, at man vistnok vilde anseet det rettest, om hele det bevilgede Beløb, overeensstemmende med den Kongelige Proposition, var bestemt at skulle refunderes Statscassen ved Udligning paa Matriculskylden og paa Kjøb- og Ladestederne, men at man dog ikke antager, at det kan vække overveieende Betænkkeligheder, at hiin mindre Andeel af den samlede Sum er bevilget til endelig Udgift for Statscassen.

Med Hensyn til det indbyrdes Forhold, hvori de enkelte Kjøb- og Ladesteder efter Stortingets Beslutning af 30te August skulle deeltage i Udredelsen af det samlede Beløb af 24,000 Spd., der af den skal udredes, skal Departementet underdanigst oplyse, at Stortinget til at afgive Indstilling angaaende dette Forhold nedsatte en speciel Comitee, bestaaende af 33 Repræsentanter fra de forskjellige Kjøbstæder saavel som fra vedkommende Landdistricter. I den derefter afgivne Indstilling, hvoraf en Afskrift efter Stortingets Beslutning er oversendt Regjeringen, har Comiteen udtalt, at de tvende Momenter, hvorefter i den Kongelige Proposition det Middeltal er beregnet, efter hvilket hvert Sted skulde bidrage, nemlig Brandforsikringssummen, Folkemængden og Indførselstolden, neppe kunne ansees tilstrækkelige til at tilveiebringe en billig og til hvert Steds Evne

svarende Fordeling af Veifakten, og Comiteen har derfor henledet Opmærksomheden paa endeel andre Momenter, som efter dens Formening bør tages med i Betragtning, saasom Væstedrægtigheden af de paa ethvert Sted hjemmehørende Fartøier, Udførselstolden, de Materialier til Vedkommelsen af de enkelte Communer's præsumtive Skatteevne, som maatte kunne hentes paa den ene Side fra Størrelsen af Indvaanernes i de aarlige Vigningsforretninger ansatte Formue og Næring m. V. og paa den anden Side fra Betydningen navnlig af visse Slags Udgifts-Poster paa de respective Communer's Budgetter, f. Ex. til Fattigvæsenet — hvorhos Comiteen ogsaa fremsatte endeel Bemærkninger ved den Maade, hvorpaa de i den Kongelige Proposition i Betragtning tagne Momenter vare benyttede. Comiteen fandt sig dog efter Omstændighederne i det Hele ikke foranlediget til, ligesom den af Mangel paa de fornødne Materialier heller ikke saae sig istand til at bringe i Forslag nogen videre gaaende Afvigelse fra det i den Kongelige Proposition angivne Forholdstal for Bidragets Fordeling paa de enkelte Kjøb- og Ladesteder, og foreslog derfor alene, at en Afskrift af dens Indstilling maatte blive Regjeringen oversendt, medens den, bortset fra en i enkelte specielt nævnte Steders Bidrag foreslaaet Forandring, anbefalede befulgt den af den almindelige Veicomitee forfattede Tabel, hvilken i Principet for Fordelingen er stemmende med den Kongelige Proposition og alene forsaavidt forskjellig fra denne, som Bidragets Nedsættelse i det Hele fra 36,000 Spd. til 24,000 Spd. gjorde en Reduction for de enkelte Steders Vedkommende nødvendig. Alene med Hensyn til Kongsberg foreslog Comiteen en Nedsættelse af det foreslaaede Forholdstal og Bidrag 2,23 og 533 Spd. til respective 1,48 og 353 Spd. samt en tilsvarende Forhøielse af Forholdstallet og Bidraget, nemlig med 0,15 og 36 Spd. for hver af Stæderne: Christiania, Drammen, Arendal, Stavanger og Bergen. Denne Indstilling er ved den ovenstaaende Beslutning bifaldt. — At de særegne Forholde paa Kongsberg kunne gjøre Anvendelsen af det ellers befulgte Princip for Fordelingen for Kongsbergs Vedkommende mindre billig, tør maaskee indrømmes, medens paa den anden Side det forøgede Bidrag for de 5 nævnte Steder af 36 Spd. paa hver aarlig vissefelig ikke vil blive følt tryk-kende. Departementet maa saaledes i ethvert Fald ansee denne Forandring som temmelig uvæsentlig og ikke forbunden med nogen Betænkelighed.

Den stedfundne Nedsættelse til 465,000 Spd. af den hele til Anvendelse i indeværende Budget-

termin foreslaaede Sum har sin Grund i at Stortinget, som af dets Beslutnings 2den Post sammenholdt med den Kongelige Proposition vil sees, har af de i Propositionen til Udførelse i indeværende og næste Budgettermin foreslaaede Veiforetagender udeladt det under No. 33 opførte nye Hovedveianlæg fra Gugaarden i Vinje i Bratsbergs Amt til Bustethun i Odde i Hardanger, Søndre Bergenhuus Amt, og derimod optaget Omlægningen af Hovedveien over Steenhjerget og Byaasen i Søndre Thronhjems Amt. Denne Omlægning havde Departementet, som oplyst i det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Proposition, ønsket at kunne faae medtaget blandt de i Propositionen opførte Arbejder, og havde til den Ende ladet udarbejde fornøden Plan for Anlægget med Omkostningsoverslag, lydende paa 56,000 Spd., men naar Departementet desuagtet ikke troede at burde tilraade denne Omlægnings Opførelse blandt hine Arbejder, fandt man sig, som i hiint Foredrag bemærket, dertil fornemmelig bevæget ved den Omstændighed, at Departementets Assistent i Veivæsenets Anliggender havde udtalt det som ønskeligt, at dette Anlæg, der for en stor Deel maa føres gennem et Terrain, som medfører særegne Vanskeligheder, kunde udsættes, indtil man havde vundet større Erfaring med Hensyn til Anlæg af Veie i Jordsmon som det omspurgte.

Mod at Stortinget ikke destomindre, paa Grund af Vigtigheden for Communicationen af at denne Omlægning snarest muligt kommer til Udførelse, har medtaget samme blandt de i Beslutningen nævnte Arbejder, kan formeentlig intet Væsentligt være at erindre.

I Forbindelse med Ovenstaaende vil Departementet underdanigst andrage paa, at der afgives naadigst Bestemmelse om, hvilke Veiforetagender der i første Halsdeel af indeværende Budgettermin eller Tidrummet fra 1ste Juli d. A. til 31te December 1855 blive at iværksætte og om Størrelsen af de dertil anvendendes Midler.

Af de i Stortingets Beslutning nævnte Veiforetagender, til hvis Iværksættelse Bevilgningen, saavidt tilstrække kan, bliver at anvende, vil Departementet foreslaae, at følgende søges udførte i indeværende Budgettermin:

1. Anlægget af ny Hovedvei fra Fjulsrud ved Hølsfjorden i Buskeruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Agershuus Amt.
2. Anlægget af Bro over Glommen ved Fossum Fos samt ny Hovedvei fra Brændemoen i Edsberg til Knapstad i Haabøl i Smaalenenes Amt.

3. Anlæg af ny Hovedvei fra Grindals Sund i Eiverum til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt, hvilket Anlæg forøvrigt skal istandbringes for Amtscommunens Regning, alene med et Bidrag af det almindelige Veifond.
4. Af de i Stortingets Beslutning under No. 6 og 7 nævnte Arbejder, nemlig Fuldførelsen af den paabegyndte Omlægning af Hovedveien mellem Lillehammer og Baadstø i Christians Amt samt Omlægning af Hovedveien mellem Baadstø og Gjetlund i samme Amt, antages den førstnævnte Omlægning at burde fortsættes ialfald i første Halvdeel af indværende Budgettermin, medens der maaskee vil være Grund til i sidste Halvdeel af Terminen at skride til Omlægning af nogen Deel af den ovenfor liggende Veistrækning mellem Baadstø og Gjetlund. Herom seer Departementet sig ikke for Tiden istand til at udtale nogen bestemt Formening, idet dette Spørgsmaals Afgjørelse for nogen Deel antages at burde beroe paa Resultatet af endeel nærmere tekniske Undersøgelser, som med Hensyn til Omlægningen af sidstnævnte Veistrækning maae blive at anstille.
5. Omlægning af Hovedveistykket gennem Kringlen i Christians Amt.
6. Opførelse af ny Bro over Lougen Elv ved Laurgaard i samme Amt.
7. Anlæg af ny Hovedvei mellem Gjøvig ved Mjosen og Dbnæs ved Randsfjorden i samme Amt.
8. Omlægning af Hovedveien mellem Kongsberg og Fissumvandet i Buskeruds Amt.
9. Omlægning af Hovedveien mellem Svangsstranden og Hægsbroen i samme Amt.
10. Omlægning af Hovedveien over Hvideseidheien mellem Hvideseid- og Nisfervandet i Bratsbergs Amt.
11. Omlægning af Hovedveiene fra Fiane til Arendal og Tvedestrand.
12. Anlæg af ny Hovedvei mellem Rorevandet i Nedenæs Amt samt Kjobstaden Grimstad.
13. Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskleven til noget nordenfor Skydsstiftet Møssby i Rister og Mandals Amt.
14. Omlægning af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i søndre Bergenhuus Amt.
15. Sparbejdelse af Vei fra Gudvangen langs Nærøfjorden til Gaarden Bakke i nordre Bergenhuus Amt.
16. Omlægning af Hovedveien fra Throndhjem over Steenbjerget og Byaasen til Veinstranden

i søndre Throndhjems Amt, under Forudsætning af at Amtscommunen vedtager at bidrage $\frac{1}{2}$ Deel af de til Arbejdets Udførelse anslaaede Omkostninger, hvorom Beslutning endnu ikke af Amtsformandskabet er fattet.

17. Anlæg af Bro over Stordalselven ved Sandfærhuus i nordre Throndhjems Amt.

For samtlige de her nævnte Veiforetagenders Vedkommende, alene med Undtagelse af den under No. 16 nævnte Omlægning af Veien over Steenbjerget og Byaasen, var de i Stortingets Beslutning betingede Bidrag fra de i Foretagendernes Udførelse nærmest interesserede Districter vedtagne af Vedkommende. Dette er allerede i den norske Regjerings i Astryk vedlagte underdanigste Foredrag af 29de Marts sidstleden oplyst at være Tilfældet, forsaavidt angaaer de oven under No. 1 til 9, 11 samt 13 til 15 nævnte Vei- og Broarbejder, og hvad angaaer de under No. 10, 12 og 17 nævnte Foretagender, nemlig Omlægningen af Veien over Hvideseidheien, Veianlægget mellem Rorevandet og Grimstad samt Broanlægget over Stordalselven, have vedkommende i indværende Aar afholdte Amtsformandskaber vedtaget at udrede de for disse Foretagenders Vedkommende i Stortingets Beslutning betingede Bidrag af Amtscommunen, ligesom Nedenæs og Kobygbelagets Amtsformandskab Intet har fundet at erindre imod at Veianlægget fra Rorevandet til Grimstad i dets Heelhed classficeres som Hovedvei, hvorom, som oplyst i bemeldte underdanigste Foredrag, see Astrykrets Side 46, dets Betænkning ikke tidligere var erhvervet.

Ved ovenstaaende under Conference med Departementets Assistent i Veivæsenets Anliggender, Ingenieur-Capitain Bergh, istandbragte Forslag angaaende de Vei- og Broarbejder, der antages i indværende Budgettermin at burde søges udførte, er Hensyn taget saavel til den større eller mindre Vigtighed for Communicationen, vedkommende Foretagender maa tillægges, og den større eller mindre Interesse for deres snarest mulige Udførelse, som vedkommende Districter ved Bevilgning af Bidrag til samme have lagt for Dagen, som til Opnaaelsen af en hensigtsmæssig Plan for Veivæsenets Virksomhed i det Hele og i Forbindelse dermed til den af Stortinget til Regjeringen stillede Anmodning om at have for Die, at de Arbejder, der i indværende Budgettermin paabegyndes, saavidt muligt ogsaa i samme werde tilendebragte. Af de ovennævnte 17 No. nævnte Arbejder antages ogsaa samtlige at ville kunne tilendebringes i Budgetterminen, alene med Undtagelse af Veianlægget mellem

	Transport 38,851 Spd. 96 $\frac{1}{2}$ p .		Transport 53,388 Spd. 83 $\frac{1}{2}$ p .
200 Spd. aarlig i 3 Aar, tilsammen . . .	600 — = p .		
Af Jernværkseier Aalls Bidrag til Ildstævnte Omlægning 200 Spd. aarlig i 3 Aar, tilsam.	600 — = -		
Af Amtscommunen's Bidrag til Veianlægget mellem Rorevandet og Grimstad, 110 Spd. aarlig i 3 Aar, ialt .	330 — = -		
Af Grimstads Communes Bidrag til samme Veianlæg, 175 Spd. aarlig i 3 Aar, ialt	525 — = -		
Det af Eieren af Frolands Jernværk vedtagne Bidrag til samme Anlæg . . .	1,000 — = -		
	8,996 Spd. 107 $\frac{1}{2}$ p .		
Rister og Mandals Amtscommunes Bidrag til Omlægningen af den sætersdalske Hovedvei fra Saltalskveven til noget forbi Skydsstiftet Mosby . . .	1,000 — = -		
Søndre Bergenhuus Amtscommunes Bidrag til Omlægningen af Veien mellem Grimen og Lohne .	4,540 — = -		
Nordre Bergenhuus Amtscommunes Bidrag			
	Kateris 53,388 Spd. 83 $\frac{1}{2}$ p .		
til Dparbeidelsen af ny Veifra Gudvangen langs Nærfjorden til Gaarden Bakke .	536 — 12 -		
Af Søndre Throndhjems Amtscommune er ved Stortingets Beslutning betinget et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Part eller 11,200 Spd. af Overslagssummen 56,000 Spd. for Omlægningen af Veien fra Throndhjem over Steenhjerget til Leinstranden. Under Forudsætning af at dette Bidrag af næste Aars Amtsformandskab bevilges, hvilket Departementet ikke betvivler, antages af samme at kunne paaregnes i indeværende Budgettermin at ville indkomme mindst et Beløb af . . .	3,000 — = -		
Af Nordre Throndhjems Amtscommunes Bidrag antages her at burde opføres det hele Bidrag til Broanlægget over Stordalselven .	3,334 — = -		
Hertil kommer endnu de Summer, som i Løbet af indeværende Budgettermin forfalde til Indbetaling af hvad der staaer til Rest paa Bidrag fra vedkommende Communes Side til for det almindelige Veifonds Regning eller mod Bidrag af samme efter tidligere naadigste Resolutioner allerede udførte eller paabegyndte Arbeider, nemlig:			
af Bratsbergs Amtscommunes Bidrag til Veianlægget fra Eidstaaen gennem Braadal og Nisfedal til Amtsgrændsen ved Nedenaes . .	2,060 — 42 -		
af samme Amtscommunes Bidrag til Veianlægget mellem Nordfjo og Flaavand .	2,062 — 60 -		
af Søndre Throndhjems Amtscommunes Bidrag til Omlægningen af Strandveien gennem de saakaldte Drøillier i Holtaalen	530 — = -		
samt hvad der udenfor det			
	Kateris 64,911 Spd. 77 $\frac{1}{2}$ p .		

Transport	64,911 Spd.	77½ f.
almindelige Veifonds Bidrag til det for Emaalenenes Amtscommunes Regning udforte Broanlæg over Sarpsfossen er bevilget forskudt af bemeldte Fond til Bestridelse af Udgifterne ved dette Anlæg, nemlig	6,700 — = —	
altsaa tilsammen som Bidrag fra indkomne Districter . .	71,611 Spd.	77½ f.
Lægges hertil de af Storthinget bevilgede	466,000 — = —	
udkommer	536,611 Spd.	77½ f.

eller med en rund Sum 536,600 Spd. som det Beløb, der i indeværende Budgettermin i det Hele kan disponeres til Veivæsenet.

Med Hensyn til Fordelingen af dette Beløb paa Budgetterminens første og anden Halvdeel samt paa hvert enkelt af de Arbejder, der i Terminen formenes at burde søges udforte, har Departementets Assistent i Veivæsenets Anliggender, Ingenieur-Capitain Bergh, paa Departementets Anmodning afgivet et Forslag, hvoraf man skal tillade sig at hidfætte følgende:

Veianlægget mellem Fjelsrud og Sandvigen antages at burde paabegyndes strax og drives med den størst mulige Kraft Sommer og Vinter, hvilket er nødvendigt, for at det skal kunne fuldføres i Budgetterminen, og hvortil der er saameget mere Grund, som ingen enkelt Deel af dette Anlæg med Fordeel kan benyttes, forinden hele Linien er bygget fra Ende til Ende.

Paa Veianlægget mellem Knapstad og Brændemoen formenes Arbeidet at burde drives med saadan Kraft, at Anlægget paa begge Sider af Fossum Bro kan være færdigt til de nærmeste udlagte Veie i Epydeberg og Afskim inden Udgangen af 1855 eller i Løbet af Vinteren 1855 til 1856, idet nemlig

Kjædebro-Anlægget over Glommen ved Fossum Fos ogsaa antages at kunne blive færdigt til den samme Tid, saafremt Murene opføres i Høst, i Vinter og næste Sommer, i hvilket Tilfælde de fornødne Jern- og Træmaterialier kunne erholdes leverede i Løbet af Sommeren 1855, forsaavidt de ikke allerede tidligere maatte være anskaffede og og Bærekjæderne tilligemed Brobanen derfor blive ophængte i Løbet af Høsten 1855 og den paafølgende Vinter. Maling, Tjæring og den øvrige Afspudsning udsættes til Sommeren 1856. Reclamation formenes at burde prøves afholdt særskilt

over Leverance af Jern- og Træmaterialier samt over det hele Anlægs Istandbringelse med Tillæg af alle Materialier paa Betingelse at Entreprenuren gaaer ind i det paabegyndte Arbeide.

Til Anlægget mellem Elverum og Trysil, der skal udføres efter Amtscommunens Foranstaltning og for dens Regning, antages det af det almindelige Veifond dertil bevilgede Bidrag, 9,281 Spd. 60 f., at burde holdes disponibelt med det halve Beløb i hver af Budgetterminens Halvdele.

Af Omlægningen mellem Gjøvig og Odnæs, der, som bemærket, ikke hensigtsmæssig antages at kunne bygges færdig paa kortere Tid end 4 Aar, paaregnes Opstigningen fra Mjosen til Mustad og fra Odnæs til Næsby fuldført i denne Budgettermin, hvorimod Mellempartiet fra Mustad til Næsby, paa hvilket den gamle Veie er mindre besværlig, antages at burde udsættes til næste Budgettermin. Af de 53,480 Spd., som begge de nævnte Opstigninger ere beregnede at koste, antages 22,000 Spd. passende at kunne anvendes i den første Halvdeel af Budgetterminen.

Til Fuldførelsen af Veien mellem Lillehammer og Vosna er der anslaaet 52,000 Spd. og til Omlægning videre langs Vosna indtil Gjetlund i Fron 68,600 Spd., den sidste Sum i Henhold til en af Capitain Bergh i 1848 anstillet Hovedplansundersøgelse. Ved de Detailundersøgelser, som Lieutenant Conradi i afsigte Høst har foretaget langs Vosna, har han fundet, at Omlægningen mellem Star og Gjetlund, dog med Undtagelse af det for Amtscommunens Regning paabegyndte Veianlæg mellem Bjørga og Fodvangs Kirke, som ikke er medtaget i hans Undersøgelse, og hvis Fuldførelse af Capitain Bergh var beregnet til 10,000 Spd., i det Hele vilde koste 82,933 Spd., altsaa 24,333 Spd. mere end af Capitain Bergh beregnet. Hvorvidt denne nye Overslagssum kan nedsettes, tør Capitain Bergh ikke udtale sig om, forinden han har gennemgaaet Projecterne i Marken, hvortil der endnu ikke har været levnet Afgang, men, da det formeentlig vil være rettest at udsætte de omhandlede Arbeiders Paabegyndelse, indtil en saadan Revision af Overslagene har fundet Sted, har Capitain Bergh foreslaaet, at man i Terminens første Halvdeel fortsætter Arbeidet paa Omlægningen mellem Lillehammer og Baadsto, hvortil han har foreslaaet anvendt et Beløb af 24,000 Spd., og at det senere bestemmes, hvorvidt man i Terminens anden Halvdeel enten skal paabegynde Omlægningen af den ovenfor liggende Strækning langs Vosna eller tilendebringe Omlægningen mellem Lillehammer og Baadsto.

Omlægningen af Kringlen og Opførelse af Bro over Lougen ved Laurgaard med tilhørende Veianlæg antages at burde paabegyndes iaar, i hvilket Tilfælde disse Arbeider kunne paaregnes at ville blive fuldførte inden næste Aars Udgang, idet nemlig de til Broens Opførelse fornødne Materialier forudsættes at kunne erholdes leverede i Løbet af Vinteren 1854—55. Broarbeidet med eller uden Tillæg af Materialier bør formeentlig forsøges bortliciteret.

Omlægningen af Veien mellem Kongsberg og Fiskumvandet antages at burde paabegyndes iaar og fortsættes Sommer og Vinter med en større Arbeidsstyrke, saa meget mere som ingen Deel af denne Veie kan benyttes førend det Hele er færdigt.

Omlægning af Hovedveien mellem Svangstrand og Hægsbro formenes at burde være færdig samtidig med Veianlægget fra Fjulsrud til Sandvigen, hvilket antages at ville skee, naar den paabegyndes Høsten 1855. At sætte Arbeidet i Gang tidligere maa befrygtes at ville fremkalde en for stor Concurrence om Arbeidsfolk med det sidstnævnte Veianlæg.

Omlægningen af Veien over Hvideseidheien antages først at burde paabegyndes Vaaren 1855, efterat Anlægget langs Nisfervand er færdigt, og formenes det tilstrækkeligt, at 6,000 Spd. havees til Disposition til denne Omlægning for Tidsrummet indtil næste Aars Udgang. Det hele Anlæg kan saaledes først ventes færdigt ud paa Sommeren 1856.

Omlægningen af Veien fra Fiane til Tvedestrand antages at burde paabegyndes iaar og fuldføres i Løbet af 1855. Omlægningen fra Fiane til Arendal formenes at burde udføres i 4 Aar og blive fuldfærdigt Sommeren 1858, hvorfor der i denne Budgettermin for dette Arbeide kun paaregnes en Sum af omtrent 37,000 Spd., hvoraf 17,000 Spd. antages tilstrækkelig til Terminens første Halvdeel i Betragtning af at Arbeidet skal sættes i Gang med tildeels uøvede Folk og at Veien til Tvedestrand samtidig skal bygges.

Veianlægget mellem Rørevand og Grimstad antages at burde paabegyndes iaar og fuldføres i Løbet af 1855.

Omlægningen af Saltalskveven i Sætersdalen bør formeentlig udsættes indtil den anden Halvdeel af Budgetterminen, for at Projectet imidlertid nærmere kan gjenemgaaes.

Tildeels af samme Grund antages ogsaa Omlægningen af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i søndre Bergenhuus Amt at

burde udstaae indtil Vaaren 1856, medens Oparbejdelsen af Veien fra Gudvangen langs Nærøfjorden til Gaarden Bakke antages at burde udføres næste Aars Høst.

Til Omlægningen af Hovedveien fra Throndhjem over Steenbjerget til Leinstranden antages i denne Budgettermin passende at kunne anvendes en Sum af 24,000 Spd., hvoraf omtrent 4,000 Spd. isaafald i Terminens første Halvdeel, for at der Høsten 1855 kan træffes Forberedelser til Vinterarbeide ved Anskaffelse af Redskaber og Materialier, Udgravning af Fundamenter for Mure og Stifter m. B.

Med Hensyn til de, som ovenfor i nærværende underdanigste Foredrag omhandlet, af Capitain Bergh tidligere paapegede ved dette Veianlæg forekommende Terrainvanstigeligheder ansees det hensigtsmæssigt at foretage passende Prøvearbeider næste Høst paa de vanskeligste Puncter, for at man der ved under den øvrige Linies Bygning kan erholde nogen Erfaring om hvorledes Veien paa disse Steder hensigtsmæssigt anlægges.

Med Hensyn til Broanlægget over Stordalselven ved Sandfærhuus, da vil Fisgangen om Vinteren formeentlig være til Hinder for Transport af Steen i Pramme ud til de 4 Midtkar og det nordre Landkar, hvortil Steen maa hentes fra Fjeldet paa søndre Side af Elven, og ligeledes til Hinder for at opreise Stillager til Busernes og Overbygningens Opførelse. Det antages derfor, at Arbeidet her i det Væsentlige maa indskrænkes til Sommermaaneberne, eller rettere til den Tid, hvori Elven er fri for Is.

Hvorvidt Arbeidet bør paabegyndes allerede i Høst vil være afhængig af den Tid, som medgaaer til de her fornødne Forberedelser, saasom nærmere Undersøgelse af Grunden ved Boring for at bestemme, hvorvidt Pillotagen kan undværes ved nordre Landkar og de 2 eller maastee endog 3 nærmest samme værende Midtkar, fremdeles til Anskaffelse af Lømmer til Flaade, af Rambufler, Kraner, Steenpramme og andre Redskaber og Materialier, som tiltrænges, forinden Muringen paa de nysnævnte Kar kan sættes i Gang.

Derimod vil der være lettere Udgang til at paabegynde Opførelsen af søndre Landkar, hvilket Arbeide tilligemed Steensprængning isaafald maastee burde fortsættes ud over Vinteren for den lettere Transport's Skyld. Det øvrige Muringarbeide tilligemed Opførelse af Betvoldene maatte derimod udsættes til Sommeren 1855, forsaavidt det ikke ihøst udføres.

Med Hensyn til Pengefordelingen paa 1ste og 2den Halvdeel af Budgetterminen antages det imidlertid ikke at have nogen Indflydelse enten Arbejdet begynder nu ihøst eller til Vaaren, eftersom man i begge Tilfælde maa paaregne alt Muurværk færdigt og alle Materialier anskaffede inden næste Aars Udgang, og man derhos i begge Tilfælde først kan faae Dverbygningen udført Sommeren 1856. De hertil fornødne Penge antages at kunne ansættes til 4,670 Spd, hvorfor altsaa 12,000 Spd. bør havees disponible til Terminens første Halvdeel.

Over Arbejdet antages at burde prøves Licitation ligesom ved de øvrige Broer, enten med eller uden Tillæg af Materialier.

Til Lettelse af Dverbygningen over den her fremfattede Arbejdsplan skal man indtage nedenstaaende Tabel, der udviser, hvilket Beløb til hvert enkelt af de omhandlede Arbejder i det Hele er paaregnet samt hvad deraf foreslaaes anvendt i nærværende Budgettermin, og specielt i første og anden Halvdeel af denne Termin.

	Overslagssum.	Anvendes i Terminen 1854—1857.	Deraf i Terminens	
			1ste Halvdeel.	2den Halvdeel.
Fjulsrud til Sandvigen	60,740 Spd.	60,740 Spd.	36,000 Spd.	24,740 Spd.
Knapstad til Brændmoen	48,750 —	48,750 —	22,050 —	26,700 —
Fosssum Bro	29,150 —	29,150 —	28,000 —	1,150 —
Elverum til Trysil	9,281 — 60 þ.	9,281 — 60 þ.	4,640 — 90 þ.	4,640 — 90 þ.
Lillehammer til Baadsto	52,000 —	52,000 —	24,000 —	28,000 —
Baadsto til Gjetlund	68,600 —			
Kringlen	5,000 —	5,000 —	5,000 —	
Laurgaard Bro og Bei	7,500 —	7,500 —	7,500 —	
Gjøvig til Ddnæs	73,880 —	53,480 —	22,000 —	31,480 —
Kongsberg til Fiskumvand	52,000 —	52,000 —	30,000 —	22,000 —
Evangstrand til Hægsbro	44,230 —	44,230 —	6,000 —	38,230 —
Hvideseidkveven	12,787 —	12,787 —	6,000 —	6,787 —
Fjane til Tvedestrand	12,300 —	12,300 —	12,300 —	—
Fjane til Arendal	50,000 —	37,321 — 60 þ.	17,000 —	20,321 — 60 þ.
Norevand til Grimstad	10,100 —	10,100 —	10,100 —	—
Saltdalskveven i Sætersdal	5,000 —	5,000 —	—	5,000 —
Grimen til Vohne	16,040 —	16,040 —	—	16,040 —
Gudvangen til Bakke	3,200 —	3,200 —	3,200 —	—
Throndhjem til Veinstrand	56,000 —	24,000 —	3,984 — 30 þ.	20,015 — 90 þ.
Stordals Bro	16,670 —	16,670 —	12,000 —	4,670 —
Veivedligholdelse	6,450 —	6,450 —	3,225 —	3,225 —
Tilfældige Udgifter	30,600 —	30,600 —	15,300 —	15,300 —
		536,600 Spd.	268,300 Spd.	8,30026 Spd.

Dette af Capitain Bergh afgivne Forslag til Bearbejdsplan for Tidsrummet fra 1ste Juli d. A. til 31te December 1855 finder Departementet i det Hele hensigtsmæssigt. I Henhold til Foranstaaende vil man underdanigst andrage om, at de Veiforetagender, der formenes at burde paabegyndes i Budgetterminens første Halvdeel, maae i Henhold til Lov angaaende Veivæsenet af 15de September 1851 dens § 2 naadigst befales udførte overeens-

stemmende med de for samme forfattede Planer— dog med Undtagelse af det ovennævnte Veianlæg fra Throndhjem over Buaasen og Steenbjerget til Veinstranden, om hvis Udførelse det, da Amtscommunen endnu ikke har vedtaget at bidrage den betingede Anpart af Overslagssummen, formeentlig rettest henstaaer med at træffe naadigst Bestemmelse, indtil dette er skeet. For samtlige bemeldte Veiforetagenders Vedkommende antages, saaledes som

ogsaa tidligere stadigt steet med Hensyn til Veianlæg, der ere udforte for det almindelige Veifonds Regning, at burde levnes Afgang for vedkommende Arbeidsbestyrelse til med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afsigelser fra Planerne, som maatte findes hensigtsmæssige. Departementet vil derhos videre andrage om at meddeles naadigt Bemyndigelse til at træffe alle fornødne Forføininger til Udførelse af de nævnte Veiforetagender, forsaavidt disse blive at udføre for det offentlige Veifonds Regning. Dette er Tilfældet med samtlige undtagen Veianlægget fra Grindals Sund i Elverum til Sætre i Trysil's Præstegjeld, hvilket nemlig Hedemarkens Amtscommune har overtaget for sin Regning at istandbringe mod det af Stortinget bevilgede Bidrag 9,281 Spd. 60 β , og med Hensyn til hvis Udførelse man derfor underdanigst vil andrage om, at lignende naadigt Bemyndigelse maa vorde Amtmanden i Hedemarkens Amt meddeelt.

Det hele Beløb, der efter ovenstaaende Plan er foreslaaet anvendt i Tidsrummet fra 1ste Juli d. A. til 31te December 1855, udgjør 268,300 Spd. eller Halvdelen af det Beløb, der for den hele Budgettermin er paaregnet at kunne disponeres til Veivæsenet. Bemeldte Beløb, 268,300 Spd. vil — saafremt Departementet naadigt bemyndiges til i det angivne Tidsrum at disponere over samme, hvorom man tillader sig underdanigst at andrage — tilfølg Stortingets Beslutning blive at udbetale af Statscassen, og derefter — med Undtagelse af et Beløb af 52,500 Spd., der for et Tidsrum af $1\frac{1}{2}$ Aar udgjør det Beløb, efter 35,000 Spd. aarlig, som efter Beslutningen skal føres til endelig Udgift for Statscassen — til Refusion for Statscassen efter nærmere naadigt Bestemmelse at udligne paa Rigets Matriculskyld og Kjøb- og Ladestederne overensstemmende med Stortingets Beslutning, forsaavidt det ikke godtgjøres ved de af vedkommende Communer og Private vedtagne Bidrag. Af den nævnte Sum 268,300 Spd. er til de ovenangivne Veiforetagender — med Undtagelse af Veianlægget fra Throndhjem til Leinstranden, med Hensyn til hvis Jværfættelse for Tiden, som ovenanført, naadigt Bestemmelse ikke formenes at burde afgives — samt til Bestridelse af Udgifter ved den det almindelige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veistrækninger, og til tilfældige og uforudseede Udgifter ved de bemeldte Veiarbejder samt til forskjellige Udgifter ved Veivæsenet forøvrigt, paaregnet, efter hvad der fremgaaer af den oven indtagne Tabel, et Beløb af i det Hele 264,315 Spd. 90 β , hvilket Departementet

underdanigst vil andrage om naadigt maa blive tilladt anvendt med det efter den nævnte Tabel til hvert enkelt Foretagende eller Diemed opførte Beløb. Der bliver saaledes tilbage af det ovennævnte hele Beløb 268,300 Spd. en Sum af 3,984 Spd. 30 β , der udgjør, hvad der i Planen for indeværende Halvdeel af Budgetterminen er foreslaaet anvendt til Veianlægget mellem Throndhjem og Leinstranden, men om hvis Anvendelse hertil Departementet, som ovenmeldt, ikke kan andrage om naadigt Bestemmelse, forinden søndre Throndhjems Amtscommune har vedtaget at bidrage den betingede Anpart af Omkostningerne ved dette Anlæg. Da imidlertid Beslutning i denne Henseende kan ventes afgiven i næste Aars Sommer, og altsaa inden Udløbet af den Veibudgettermin, som Departementet her har for Die, vil man underdanigst andrage om, at det naadigt maa blive Departementet paalagt senere i Løbet af samme ogsaa at erhverve naadigt Bestemmelse med Hensyn til Anvendelsen af dette Beløb.

Sluttelig vil Departementet underdanigst andrage om naadigt Approbation paa de af vedkommende Communebestyrelser fattede Beslutninger, hvorved er bevilget Bidrag af de respective Communer til de Veiforetagender, som man i det Foregaaende har andraget om at maatte nu naadigt bestemmes iværksætte, forsaavidt der ved disse Beslutninger vil blive paadraget vedkommende Communer Udgifter for et længere Tidsrum end 5 Aar og saadan naadigt Approbation som Folge deraf i Henhold til Lov angaaende Formandskaber paa Landet og i Kjøbstæderne af 14de Januar 1837 respective § 50 og § 40 vil være fornøden.

I Henhold til Foranførte, der af Statsraads øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes, indstilles underdanigst:

- A. At de af indeværende Aars Storting under 2den, 3die, 4de og 5te samt 30te August d. A. fattede Beslutninger angaaende Bevilgning af 465,000 Spdlr. for Budgetterminen fra 1ste Juli d. A. til 30te Juni 1857 til Udførelse af forskjellige Veiforetagender samt angaaende Tilveiebringelsen af bemeldte Beløb naadigt befales tagne tilfølg.
- B. I. At der i Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de Sepbr. 1854, dens § 2 naadigt befales udført følgende Veiforetagender, nemlig:

1. Anlæg af en ny Hovedvei fra Fjulsrud ved Holsfjorden i Buskeruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Agerø-

- huus Amt overeensstemmende med de af Ingenieur-Capitain C. W. Bergh og Premierlieutenant Conradi forfattede Planer.
2. Anlæg af ny Hovedvei fra Brændemoen i Edsbergs til Knapstad i Haabøls Præstegjeld, Smaalenees Amt overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan med de i samme af Ingenieur-Capitain C. W. Bergh angivne Modificationer samt Opførelse af Bro over Glommen ved Fossum Fos overeensstemmende med den af Sidstnævnte forfattede Plan.
 3. Anlæg af ny Hovedvei fra Grindals Sund i Elverums Præstegjeld til Sætre i Trysil Præstegjeld, Hedemarkens Amt overeensstemmende med den af Veiiinspecteur Capitain Gloersen udarbejdede Plan med de i samme af Kammerherre Reichmann angivne Modificationer.
 4. Omlægning af den Strækning af den thronhjemske Hovedvei gennem Gudbrandsdalen, som fører gennem den saakaldte Kringle i Baage Præstegjeld, Christians Amt overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain C. W. Bergh forfattede Plan.
 5. Anlæg af ny Bro over Lougen Elv ved Laurgaard i sidstnævnte Hovedvei i Baage Præstegjeld, Christians Amt, ligeledes overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain C. W. Bergh forfattede Plan.
 6. Anlæg af ny Hovedvei mellem Gjøvig ved Mjøsen og Dnæs ved Randsfjorden, Christians Amt overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan.
 7. Omlægning af Hovedveien mellem Svangstranden og Hægsbroen i Kiers Præstegjeld, Busseruds Amt overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan.
 8. Omlægning af Hovedveien mellem Kongsberg og Fiskumvandet ved Rudstien i Efers Præstegjeld, Busseruds Amt overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain Bergh forfattede Plan.
 9. Omlægning af Hovedveien over Hvideidheien mellem Hvideid og Niservandet overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan.
 10. Omlægning af Hovedveiene fra Fiane i Holts Præstegjeld, Nedenæs og Røbygdelagets Amt til Arendal og Tvedstrand overeensstemmende med den af Capitain Gjesfing forfattede Plan med de i samme af Ingenieur-Capitain Bergh angivne Modificationer.
 11. Anlæg af ny Hovedvei mellem Norevandet og Kjøbstaden Grimstad overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain Bergh forfattede Plan.
 12. Anlæg af ny Bei fra Gudvangen langs vestre Side af Næroffjorden til Gaarden Bakke i Urlands Præstegjeld, nordre Bergenhuus Amt overeensstemmende med den af Capitain Fasting og Veiiinspecteur Lem forfattede Plan.
 13. Anlæg af Bro over Stordals-Elven ved Sandfarhuus i Stordalens Præstegjeld, nordre Thronhjems Amt overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain Bergh forfattede Plan, dog saaledes, at det for samtlige ovennævnte Arbeiders Vedkommend overlades Arbeidsbestyrelsen med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afvigelser fra bemeldte Planer, som maatte findes hensigtsmæssige.
- II. At Departementet for det Indre naadigt bemyndiges til at træffe alle til Udførelse af de oven under No. 1 og 2 samt 4 til 13 nævnte Arbejder, der blive at istandbringe for det offentlige Veifonds Regning, fornødne Foranstaltninger.
- III. At Amtmanden i Hedemarkens Amt naadigt bemyndiges til at træffe de fornødne Foranstaltninger til Udførelsen af det oven under No. 3 nævnte Hovedveianlæg fra Grindals Sund i Elverums til Sætre i Trysil Præstegjeld.
- III. At naadigt Approbation i Henhold til Lovene om Formandskaber paa Landet og i Kjøbstæderne af 14de Januar 1837, respective § 50 og § 40 meddeles paa de af Agershuus, Smaalenees, Christians, Busseruds, Bratsbergs, Nedenæs og Røbygdelagets og nordre Thronhjems Amtsformandskaber samt Arendals, Tvedestrands og Grimstads Communebestyrelser respective under 15de Juni,

1ste Juli, 23de Juni og 14de Juli 1853, 23de Juni 1854, 6te Juli 1853, 10de Juli 1854 og 14de og 23de Juli 1853 samt 4de Januar 1854 fattede Beslutninger angaaende Bevilgning af Bidrag af vedkommende Communer til Sværfsættelsen af de i Stortingets ovennævnte Beslutninger opførte Veiforetager.

C. I. At Departementet for det Indre til Udgifters Bestridelse ved de i Tidsrummet fra 1ste Juli 1854 til 31te Decbr. 1855 for det offentlige Veifonds Regning eller med Bidrag af samme udførendes Veiforetager, i Henhold til Stortingets ovennævnte Beslutninger, naadigt bemyndiges til at disponere over et Beløb af indtil 268,300 Spd., der bliver at udbetale af Statscassen og hvoraf 52,500 Spd. fores til endelig Udgift for samme, medens Beløbet forøvrigt, forsaavidt det ikke godtgjøres ved de af vedkommende Communer og Private vedtagne Bidrag, bliver til Refusion for Statscassen efter nærmere naadigt Bestemmelse at udligne paa Rigets Matriculskyld og Kjob- og Ladestederne overeensstemmende med Stortingets Beslutning.

II. At der af ovenmeldte Beløb lige naadigt tillades i bemeldte Tidsrum anvendt:

1. til Veianlægget fra Fjulstrud i Busseruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Agerøhuus Amt 36,000 Spd. = f.
2. til Veianlægget fra Brændemoen i Gdsberg til Knapstad i Haabel, Smaalenenes Amt 22,050 — =
3. til Broanlægget over Glommen ved Fossumfos, Smaalenenes Amt . . . 28,000 — =
4. til Veianlægget fra Grindals Sund i Elverum til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt . . . 4,640 — 90 —
5. til Omlægningen af Hovedveien mellem Lillehammer og Baadsto, Christians Amt . . . 24,000 — =
6. til Omlægningen af Veistykket Kringlen

Kateris 114,690 Spd. 90 f.

	Transport	114,690 Spd. 90 f.
	i Baage Præstegjeld, Christians Amt	5,000 — =
7.	til Broanlægget over Lougen Elv ved Laurgaard i Baage Præstegjeld, Christians Amt	7,500 — =
8.	til Veianlægget mellem Gjøvig ved Mjosen og Odnæs ved Randsfjorden, Christians Amt	22,000 — =
9.	til Omlægningen af Hovedveien mellem Svangstranden og Hægsbroen i Viers Præstegjeld, Busseruds Amt	6,000 — =
10.	til Omlægningen af Hovedveien mellem Kongsberg og Fjifstumvandet i Egers Præstegjeld, Busseruds Amt	30,000 — =
11.	til Omlægningen af Hovedveien over Hvideseidhejen i Hvideseid Præstegjeld, Bratsbergs Amt	6,000 — =
12.	til Omlægningen af Hovedveien fra Fiane i Holts Sogn, Nedens Amt til Arendal	17,000 — =
13.	til Omlægningen af Hovedveien fra Fiane til Tvedestrand	12,300 — =
14.	til Veianlægget mellem Korevand og Grimstad, Nedens og Robygdelagets Amt	10,100 — =
15.	til Veianlægget fra Gudvangen langs Nærøfjorden til Bakke i nordre Bergenhuus Amt	3,200 — =
16.	til Broanlægget over Stordals-El-	

Kateris 233,790 Spd. 90 f.

	Transport 233,790 Spd. 90 f.	
	ven ved Sandsær-	
	huus i nordre	
	Thronbhjems Amt 12,000 — --	
17.	til Bestridelse af	
	Udgifterne ved den	
	det almindelige	
	Veifond paahvi-	
	lende Vedligehol-	
	delse af enkelte	
	Veiftrækninger . 3,225 — --	
18.	til tilfældige og	
	uforudseede Udgif-	
	teris 249,015 Spd. 90 f.	

	Transport 249,015 Spd. 90 f.	
	ter ved fornævnte	
	Veiarbejder samt	
	til forstjellige Ud-	
	gifter ved Veivæ-	
	senet forøvrigt . . 15,300 — --	
	tilsammen . . . 264,315 Spd. 90 f.	

III. At det naadigst paalægges Departementet for det Indre angaaende Anvendelsen af den øvrige Deel af det under C. No. 1 nævnte Beløb senere hen i Løbet af det sammesteds nævnte Tidsrum at erhverve naadigst Bestemmelse.

Departementet for det Indres underdanigste Indstilling, som ved høieste Resolution af 10de Februar 1855 naadigst er bifaldt.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget Følgende:

Blandt de Veis og Broarbejder, hvortil af sidstafholdte Storthing blev bevilget Midler, var Anlægget af en Bro over Glommen ved Fossum Fos i Smaalenenes Amt overeensstemmende med en af Departementets Assistent i Veivæsenets Anliggender, Ingenieur-Capitain Bergh, forfattet Plan, hvorefter Elven skulde overbygges med en Kjædebro i eet Spænd paa 100 Alens Længde mellem Ophængningspuncterne. Dette Broanlæg blev ved Kongelig Resolution af 7de October forrige Aar naadigst befalet udført overeensstemmende med bemeldte Plan, hvorhos dette Departement naadigst blev bemyndiget til at træffe de til Arbeidets Udførelse fornødne Foranstaltninger. Tilfølg heraf blev Arbeidet i afvigte Høst paabegyndt i Henhold til den lagte Plan.

Ved i Slutningen af Januar at inspicere Arbeidet er imidlertid Capitain Bergh kommen til Overbeviisning om, at det under Forudsætning af, at Glommens nuværende usædvanligt lave Vandstand endnu i nogen Tid vedbliver, vil være muligt ved et Midtkars Opførelse i Fossen at anvende den Construction, der allerede under de tidligere Undersøgelser angaaende det heromhandlede Arbeide

blev antaget under visse Betingelser at ville være den billigste, hvorom der kunde være Spørgsmaal, men til hvis Anvendelse der under Elvens ordinaire laveste Vandstandsforholde ikke fandtes at være Afgang, nemlig Opførelse af en Træbro med 2de Abninger, understøttet i Midten af et i Fossen opført Steenkar. Capitain Bergh, der ogsaa i andre Henseender finder Opførelsen af en Træbro hensigtsmæssig, naar først Anvendeligheden af denne Bygningsmaade er givet, har derfor, efter at have confereret med Bestyreren af det nævnte Arbeide, Ingenieur-Vieutenant Engestad, i en til Departementet indgivet Forestilling tilraadet, at den oprindelige Plan maa blive forandret i den ovenantvandede Retning. Han har i denne Anledning med Hensyn til de Betragtninger, der i sin Tid motiverede Valget af en Kjædebro fremfor den nu foreslaaede Træconstruction, bemærket, at medens en Træbro kun vilde være fordeeltig i oeconomisk Henseende under Betingelse af, at Midtkarret maatte kunne anbringes nogenlunde midt i Elveleiet for at erholde Spændvidder, som vare brugbare for en Træoverbygning, samt at Bygningsstilladserne kunde opføres for en nogeulunde rimelig Priis, maatte den førstnævnte Betingelses Tilstedeværelse endog indtil en vis Grad ansees aldeles nødvendig, for at denne Bygningsmaade med Sikkerhed kunde

anvendes. Med Hensyn hertil har Capitain Bergh, ved at henvise til et Sagen vedlagt Curvekart, der anfsueliggjør de locale Forholde ved Brostedet, anført, at der strax ovenfor dette, der ved den almindelige laveste Vandstand har en Bredde af omtrent 80 Alen, men ved høieste Vandstand i 1850 havde en Bredde af omtrent 120 Alen, findes en paa den østre Side indgaaende Bugt, hvorfra der i skraa Retning gaaer ud i Elven et 160 Alen langt og 30—40 Alen bredt Skjær, hvis øverste Flade ligger omtrent 6 Fod under høieste Vandstand, og som deler Elven i 2 Løb, hvoraf det vestre har en Bredde af 70 til 80 Alen og ligger i Elvens Hovedretning, medens det østre 30 a 40 Alen brede Løb derimod udsender sin Vandmasse saagodtsom aldeles paatvers af Elveretningen. Som Folge heraf vare kun to Anordninger mulige, nemlig enten at lade Terrainet urørt og dragende Fordeel af det østre Strømløbs Retning paatvers af Elven at rykke det østre Landkar saalangt ud som muligt samt overbygge det saaledes indskrænkede Elveløb i eet Spænd eller ogsaa at regulere det østre Løb ved Bortsprængning af en Deel af Skjæret og den fremspringende Hjelbnabbe paa Brostedets østre Side samt ved Hjælp af et Midtkar opføre Broen med 2 Abninger, hvilke isaafald efter de locale Forholde tilsammen passende kunde gives et Strømløb af 120 Alen. At fordele dette Strømløb paa begge Abninger fandtes dog, bemærker Capitain Bergh, aldeles ugjortligt, fordi man ved den laveste Vandstand, som i Almindelighed finder Sted i Elven, og som var observeret under de om Vinteren gjentagne Gange anstillede Undersøgelser, ikke vidste noget Middel til at faae Karret opført med rimelig Beføstning saa langt ude i Fossen, som Diemedet krævede, og endnu mindre havde Udgang til at faae det af Fossens overstykkede Fundament saa tilstrækkelig undersøgt, at man uden Fare kunde vove at anbringe et Kar af saadanne Dimensioner, som der her maatte blive Spørgsmaal om, nemlig af 40 Fods Høide og mere end 130 Kubikkvædes Indhold. Ved det fordeelagtigste Emplacement, som det under de almindelige laveste Vandstandsforholde ansaaes muligt at give dette Midtkar, vilde den vestlige Abning af Broen derfor i det Mindste erholde en Bredde af 80 Alen og den østre i det høieste en Bredde af 40 Alen.

Denne Fordeling af Strømprofilen paa de to Abninger var efter Capitain Berghs Formening ikke alene i høi Grad usordealagtig for Broens Overbygning med Træ, som vilde fordele en særdeles kostbar Construction, men medførte tillige

store Betæneligheder med Hensyn til Stabiliteten baade fordi Midtkarret ved at komme saa nær ved østre Land vilde blive udsat for en stærk Sidevirkning af det østre Løbs Vandmasse, som ved den ovennævnte Regulering ikke kunde bringes i en tilstrækkelig Flugt med Karret paa dette Sted, og hovedsagelig fordi der kunde være Fare for at Tommeret vilde binde sig i den smalere Abning, som under østre Landkars Fod ikke kunde gives en større Bredde end omtrent 30 a 35 Alen mellem det udsprængte Hjel og Midtkarret. Paa Grund af det Ovennævnte, og da det derhos efter de Undersøgelser, som der havde været Udgang til at anstille ude i Fossens, var sandsynligt, at der maatte opføres en særdeles kostbar Bygningsstillads over det vestre Løb med omtrent 60 Alens fri Spændvidde, hvilket ogsaa vilde bidrage meget til at fordyre Anlægget og Broens Overbygning i Fremtiden, blev det fra et oeconomic Synspunct befundet mindre fordeelagtigt og med Hensyn til Soliditeten endog aldeles forføstligt at bygge Broen med 2 Abninger. Nu derimod, anfører Capitain Bergh, stiller Sagen sig ganske andeleles. De ovenfor paapegede under Elvens almindelige Forholde stedfindende Hindringer mod et saadant Anlæg ere nemlig for Tiden ophævede, idet Elvens Vandstand er saa lav, at det ikke alene ved Benyttelse af det gunstige Dieblik vil være muligt at faae fundamentet et Kar midt i Fossens med 60 Alens Spændvidde til begge Sider, men at man ogsaa har kunnet anstille saa fuldstændige Undersøgelser om Bundens Bestaendighed, at man med Sikkerhed tør sætte Karret netop paa et Sted, som falder beqvemt for Broens Retning og for Opførelsen af begge Landkar og hvor det desuden ved den paatænkte Regulering af østre Løb vil staae tilstrækkelig beskyttet mod nogen skadelig Paavirkning af dets Vandmasse, ligesom man har fundet, at Bygningsstilladsen over vestre Løb vil kunne opføres med mindre Beføstning end for antaget, naar man benytter den nuværende lave Vandstand til at anbringe svære Ledebolter, hvorimod Stilladsens Fod senere kan støttes, i hvilket Tilfælde Afstanden mellem de faste Puncter paa begge Sider ikke vil overstige 43 Alen, en Distance, der vistnok endnu maa anses for et temmelig betydeligt Spænd for et Stillads, men som dog til Nød lader sig benytte.

Idet Capitain Bergh derpaa gaaer over til at paavise de oeconomicke Fordele ved Opførelsen af en saadan Træbro som den ovenomhandlede i Sammenligning med en Hædebro, bemærker han, at af de Broconstructioner, hvorom her kan blive

Spørgsmaal, nemlig den Hovsfe og den Wiebekingske, bør den sidstnevnte foretrækkes, da den er bekvemmere for Færdselen, har et bedre Udseende og derhos er billigere at udføre samt lettere at skaffe Materialier til. Ifølge den underdanigst vedlagte, af Arbeidsbestyreren, Ingenieurlieutenant Engelstad, forfattede Beregning vil Opførelsen af en Wiebekings Træbuebro, der tilligemed Kjødebroen er fremstillet paa det ligeledes vedlagte Rids, koste 17,830 Spd., herunder indbefattet en Sum af 2,150 Spd., udgjørende det Tab, der vil lides paa Grund af endeel til Kjødebroens Opførelse trufne Foranstaltninger, der, naar Broconstructionen forandres, ville blive ørkesløse, hvilket Tab hovedsagelig bestaaer af et Erstatningsbeløb, stort 2000 Spd., hvorpaa af Cieren af Fritsø Jernværk gjøres Forbring for, at en med ham indgaaen Contract angaaende Leverance af Jern til Kjødebroen — i Anledning af hvilken Leverance han allerede har truffet flere med ikke ubetydelige Omkostninger forbundne forberedende Foranstaltninger — skal hæves. Af de 29,150 Spd., som oprindelig ere beregnede og bevilgede til Kjødebroen, vil der altsaa, anfører Capitain Bergh, bespares 11,320 Spd., til hvilket Beløb, som ogsaa af Lieutenant Engelstad paapeget, fremdeles antages at maatte lægges 6,040 Spd., som Kjødebroen, hovedsagelig paa Grund af de siden Overflagets Forfattelse betydelig stegne Priser paa Jern og andre Materialier sandsynligen vilde komme til at koste mere end fra først af paaregnet. Den Besparelse, der saaledes vil vindes, i det Hele 17,360 Spd., er efter Capitain Berghs Formening saa betydelig, at der ikke kan være ringeste Tvivl om det Fordeelagtige i at vælge den billigere Bygningsmaade, og det eneste Spørgsmaal, der i denne Henseende kan opstaae, finder han at være det, hvorvidt Forandringen ogsaa er tilraadelig for vedkommende Amtscommune, hvem Broens fremtidige Vedligeholdelse paaligger og som det maaskee kunde synes var bedre tjent med nu at udrede det større Bidrag til Opførelse af Kjødebroen paa Grund af dennes større Variagheit. Men ogsaa i denne Henseende er Forandringen efter Capitain Berghs Formening hensigtsmæssig. Den 30 Alen længere Kjørevei paa Træbroen, anfører han, vil vistnok kræve en forholdsvis større Udgift til Vedligeholdelsen, men som igjen vil opveies ved den billigere Vedligeholdelse af Rækværket og Træbroens Befklædning i Sammenligning med de ikke ubetydelige Omkostninger, der ere forbundne med Rækværkets stadige Tilsyn med Oliemaling, i hvilken Henseende han bemærker at Overfladen af Kjødeværket og af Træbroens ydre Befklædning er om-

trent lige stor, hvorimod det første kræver langt hyppigere, omhyggeligere og vanskeligere Overmaling end den sidste. Medens derfor begge Broers aarlige Vedligeholdelse paa det Nærmeste antages at blive lige kostbar, kan det, hvad angaaer den fremtidige Ombygning, efter Capitain Berghs Formening paaregnes, at Træbroen med den fuldkomnere Afdræfning og Beskyttelse mod Regnvandet, som tilveiebringes ved den i den senere Tid brugte Construction af Brodækket, vil kunne staae mindst i 40 Aar, i hvilket Tidsrum det Beløb, som Amtscommunen vil bespare ved Forandringen, nemlig $\frac{1}{2}$ Part — udgjørende den i Storthingets Beslutning af Amtscommunen betingede Andeel af de for Broen calculerede Omkostninger — af Differencen 11,320 Spd. mellem Overslagssummerne for Kjødebroen og for den nu foreslaaede Træbro, altsaa 2264 Spd. med Renter og Renteres Rente vil have opløbet til mere end den firedobbelte Capital eller til henimod 9000 Spd. og at sølgelig, da Træværkets Gjenopførelse fra Nytt af neppe antages at ville koste mere end 5000 Spd., Besparelsen alene for Amtscommunen er mere end tilstrækkelig til Broens fremtidige og gjentagne Ombygning.

Endelig har Capitain Berg med Hensyn til de vedkommende Kjødebroanlægget allerede trufne Forsoininger, der, forsaavidt de blive overflødige ved det nye Anlæg, som ovenanført, af Lieutenant Engelstad ere værdsatte til 2150 Spd., hvoraf 2000 Spd. i Erstatning til Fritsø Værk for Ophevelse af en med samme sluttet Contract om Leverance af Jernmaterialier, bemærket, at et saadant Tab, hvormeget det end maa beklages, dog paa en vis Maade kan siges at have været nødvendigt, for at den foreslaaede tidligere Bygningsmaade kunde blive gennemført, thi da der ligesaa tidligere har været Adgang til at foreslaae en Træbro opført, som det f. Er nu kunde være fornuftigt og begrundet at foreslaae en saadan Bro bygget næste Aar, kan det ikke vel tænkes, hvorledes den nu indtrufne gunstige Anledning til at faae Midtkarret anbragt kunde været benyttet, uden at det andet Arbeide allerede havde været i Gang. Han har derhos oplyst, at Opførelsen af Midtkarret, hvis Fundament allerede er planeret, strax vil kunne paabegyndes med den Steen, der haves ved Haanden i den opførte Deel af Grundmuren for Kjødebroens østre Landkar, hvilken Muur er det eneste Kjødebroen vedkommende Arbeide, der maa omgjøres.

Efter Modtagelsen af denne Capitain Berghs Forestilling gjorde Departementet den constituerede

Amtmand i Smaalenees Amt bekendt med samme, hvorhos man tilkjendegav ham, at man efter de forklarede Forholde ikke kunde være i Tvivl om, at den nu foreslaaede Construction bør benyttes. Idet man derhos paapegede, at da det af Smaalenees Amtscommune bevilgede Bidrag til Broanlægget var knyttet til Forudsætningen af, at den oprindelige Plan blev befulgt, vilde der, forinden den foreslaaede forandrede Broconstruction vælges, udtræves Samtykke dertil af Amtscommunen og Vedtagelse fra dens Side af til en Træbro at udrede den efter Stortingets Beslutning fornødne Anpart af Overslagssummen, nemlig $\frac{1}{2}$ Part, altsaa 3,566 Spd., men at paa den anden Side Bestemmelsen om den forandrede Broconstruction i Tilfælde, for at kunne anvendes, maatte afgives strax og ikke kunde udsættes til næste Amtsformandskabs Sammentræden, begjærte man sig Amtmandens Erklæring om, hvorvidt han paa Amtsformandskabets Vegne vilde for dets Vedkommende samtykke i den foreslaaede Forandring i den heromhandlede Broes Construction, samt vedtage Udredelsen af Amtscommunen — istedetfor af det oprindelig bevilgede Beløb 5,830 Spd. til Kjædebroen — af 3,566 Spd. til en Træbro, med Afdrag af samme Størrelse som for det oprindelige Bidrag bestemt.

Et saadant Samtykke og Vedtagelse har den constituerede Amtmand nu paa Amtscommunens Vegne afgivet, idet han dog har henstillet til Departementets Overveelse, hvorvidt ikke Billighed taler for, at det almindelige Veifond, hvis Besparelse ved det forandrede Broarbejde bliver saa betydelig større end Amtscommunens, indrommer denne enten Vedtagelse af en vis Anpart af Udgifterne ved de fremtidige Ombygninger af denne Bro eller i al Fald vedtager, at Amtscommunen kun bidrager en Femtepart af Overslagssummen for den projecterede Træbro med Fradrag af den deri medtagne Erstatning til Cieren af Fritsø Jernværk 2000 Spd., saaledes at Bidraget beregnes af 15,830 Spd. med 3166 Spd. istedetfor af 17,830 Spd. med 3,566 Spd. Den constituerede Amtmand har med Hensyn hertil endvidere anført, at det almindelige Veifond foruden Besparelsen i den oprindelige for Jernhængebroen calculerede Sum endvidere besparer de 6,040 Spd., som det er godtgjort, at denne Broes Opførelse vilde koste mere end i Overslaget dertil beregnet, hvortil kommer, at Amtscommunen, der allerede maa antages at have erhvervet et Reistray paa det Offentlige til at see en Jernhængebro opført, efter Amtmandens Formening i ulige høiere Grad end det Of-

fentlige er interesseret i dette mere storartede, i og for sig værdifuldere og antageligen stabilere Arbejdes Udførelse, om det endog med Sikkerhed turde ansees som afgjort, at en Træbroes fremtidige Vedligeholdelse og Ombyggelse ikke vil blive kostbarere for Amtscommunen, end om den oprindelige Plan var bleven befulgt.

Departementet skal i Anledning af nærværende Sag underdanigst tillade sig at bemærke Følgende:

Som i det Foregaaende oplyst, maa den omhandlede Kjædebro, der oprindeligt var anslaaet til 29,150 Spd., efter den af Lieutenant Engelstad nu opgjorte Beregning antages paa Grund dels af de senere stegne Priser paa Materialier, dels af en Forhøielse, som det ansees nødvendigt at give Broen af Hensyn til muligt indtrædende høiere Vandstande end paaregnet, at ville i Virkeligheden komme til at koste 35,190 Spd., medens en Wiebings Træuebro ifkun er beregnet til 17,830 Spd., heri indberegnet en Sum af 2,150 Spd., udgjørende det Tab, der vil lides paa Grund af forskellige til Kjædebroens Opførelse allerede truffne Foranstaltninger, der under Forudsætning af en forandret Broconstruction ville være spildte. Det samlede Beløb, som Opførelsen af en Træbro er anslaaet at koste, udgjør altsaa 17,360 Spd. mindre, end der nu er antaget at ville medgaae til Jernhængebroen og 11,320 Spd. mindre, end oprindeligt blev anslaaet for samme. Paa Grund af denne betydelige Besparelse i Anlægsomkostningerne, og da den constituerede Amtmand paa Amtscommunens Vegne har for dens Vedkommende samtykket i Valget af den forandrede Broconstruction og vedtaget at udrede til Træbroens Opførelse den samme, efter Stortingets Beslutning fornødne Anpart af Overslagssummen, som tidligere er bevilget til Kjædebroen, nemlig $\frac{1}{2}$ Part, maa Departementet ubetinget tilraade, at den nu foreslaaede Broconstruction, hvis Udførbarhed og Hensigtsmæssighed antages tilstrækkelig godtgjort ved det af Capitain Bergh Anførte, bør benyttes. Idet Departementet derfor vil andrage om naadigst Bestemmelse i Overensstemmelse hermed, skal man med Hensyn til de af den constituerede Amtmand foreslaaede Indrømmelser af det Offentlige til Fordeel for Amtscommunen bemærke, at det forekommer Departementet fra enhver Side utilraadeligt at indgaae paa den førstnævnte af disse, nemlig at det Offentlige skulde for en vis Anpart deeltage i Broens fremtidige Vedligeholdelse, et Forhold, der staaer i Strid med Veilovens almindelige Regler angaaende offentlige Veies- og Broers Vedligeholdelse og tillige i sine Følger vilde være særdeles betænkeligt. Hvad

angaaer den af den constituerede Amtmand ytrede Formening om, at Amtskommunen bør fritages for at udrede nogen Andeel af det af Cieren af Fritsø Jernværk i Erstatning betingede Beløb 2,000 Spd., da kunde en saadan Indrømmelse vel synes at have noget for sig, men man antager dog, efterat det af Capitain Bergh er paavist, at Vedligeholdelsesomkostningerne for Amtskommunen ikke ville foreges som Folge af den forandrede Construction og til enhver Tid ville kunne bestrides af hvad Amtskommunen besparer i dens Bidrag til Foretagendet, selv om i dette Bidrag medtages $\frac{1}{2}$ Part af det af Cieren af Fritsø Jernværk forlangte Erstatningsbeløb 2,000 Spd., at der ikke er tilstrækkelig Grund til at fritage Amtskommunen for i det

bestemte Forhold at deeltage i samtlige de Udgifter, Balget af den forandrede Broconstruction nu medfører.

I Henhold til Foranførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes, indstilles underdanigst:

„At det naadigst bestemmes, at der istedetfor en Jernhængebro, som ved Kongelig Resolution af 7de October f. A. er befalet at skulle opføres over Glommen ved Fossum i den under Anlæg værende Hovedvei fra Brændemoen i Edsberg til Knapstad i Haabols Præstegjeld, Smaalenes Amt, bliver at opføre en Træbuebro efter det Wiebekingste System overeensstemmende med Ingenieur-Capitain C. W. Berghs Forslag af 5te Februar d. A.“

Departementet for det Indres underdanigste Indstilling, som ved Kongelig Resolution af 14de August 1855 naadigst er bifaldt.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget følgende:

Ved Kongelig Resolution af 7de October forrige Aar blev der for Tidsrummet fra 1ste Juli 1854 til Udgangen af indværende Aar naadigst tilladt anvendt til Veivæsenet i det Hele et Beløb af 268,300 Spd., og deraf til forskjellige særskilt nævnte Veis- og Broanlæg tilsammen 264,315 Spd. 90 ϕ ., medens det naadigst blev paalagt Departementet senere i Løbet af ovennævnte Tidsrum at erhverve naadigst Bestemmelse angaaende Anvendelsen af den øvrige Deel af ovenstaaende Beløb, 268,300 Spd., nemlig 3,984 Spd. 30 ϕ .

Efter den Plan, som Departementet underdanigst har foreslaaet befulgt med Hensyn til Veivæsenets Virksomhed i indværende Budgettermin, og som findes indtagen i det underdanigste Foredrag, hvorefter den ovennævnte Resolution naadigst blev afgiven, skulde der af de 56,000 Spd., der i det Hele ere anslaaede at ville medgaae til Dmlægningen af Hovedveien fra Throndhjem over Steenbjerget og Bhaafen til Leinstranden, hvortil af sidste Storting blev bevilget Midler, i indværende Budgettermin anvendes 24,000 Spd., og deraf i dennes første Halvdeel de ovennævnte 3,984

Spd. 30 ϕ .; men, som i det underdanigste Foredrag nærmere forklaret, var der dengang ikke Udgang til at foreslaae naadigst Bestemmelse afgiven om Jværfættelsen af denne Dmlægning, fordi der endda ikke af Søndre Thronhjems Amtsformandskab var fattet Beslutning om Bevilgning af det Bidrag af Amtskommunen af $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen, der af Stortinget var stillet som Betingelse for dets Bevilgning til dette Veianlæg.

Efterat Sagen nu har været forelagt indværende Aars Amtsformandskab for Søndre Thronhjems Amt, har dette under 25de Juni sidstleden bevilget den forlangte $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen til dette Veianlæg eller 11,200 Spd. affholdt af Amtskommunens Midler, saaledes at denne Sum Udredelse fordeles paa 7 Aar med 1600 Spd. aarlig, og at første Afbetaling finder Sted i dette Budgetaar.

Departementet skal derfor nu tillade sig underdanigst at andrage om, at der maa afgives naadigst Bestemmelse om dette Veianlægs Jværfættelse overeensstemmende med den for samme udarbejdede, af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Plan, samt om Størrelsen af det Beløb, der til samme bliver at anvende i indværende Aar. Som i sidstnævnte Henseende oven bemærket skulde

efter den lagte Plan alene anvendes i dette Aar omtrent 4000 Epd., hvilken Sum ansaaes tilstrækkelig, for at der ihøst kunde træffes Forberedelser til Vinterarbejde ved Anskaffelse af Redskaber og Materialier, Udgravning af Fundamenter for Mure og Stifter m. V. Ingenieur-Capitain Bergh har imidlertid efter derom at have confereret med Lieutenant Kosfius, til hvem Departementet i Tilfælde agter at overbrage dette Arbejdes Bestyrelse, andraget om, at der maa tillades anvendt et yderligere Beløb af 1500 à 2000 Epd., altsaa i det Hele omtrent 6000 Epd., for at man ihøst ikke alene kan faae afgrøstet den meest vandfygte Deel af Terrainet over den hele Linie, men ogsaa om muligt faae planeret de høieste Jordværker, som tiltrænge længere Tid til at sætte sig. Departementet vil paa Grund heraf underdanigst andrage om, at bemeldte Beløb 6000 Epd. naadigst maa tillades anvendt, saaledes at den Deel deraf, hvormed det overstrider de oftnævnte 3,984 Epd. 30 Sk., maa tillades udredet som et Forskud paa hvad der til Beianlægget maatte naadigst blive bevilget for den sidste Halvdeel af Budgetterminen. Det bemærkes, at Departementet, saaledes som antydtes i det ovennævnte underdanigste Foredrag, i Høsten 1854 har ladet udføre endeel Prøvearbejder, hvortil er medgaaet omtrent 200 Epd., for med Hensyn til de Terrainvanskeligheder, som finde Sted ved dette Beianlæg og hvorom man nærmere har udtalt sig i det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Storthinget naadigst forelagte Veibudgetproposition, at komme til Erfaring om, hvorledes Veien paa de vanskeligste Steder hensigtsmæssigst anlægges.

Idet man derhos endelig skal tillade sig at andrage om, at den af Amtsformandskabet, som ovennævnt, fattede Beslutning, hvorved Amtsskommunen vil paabindes Udgifter for et længere Tidrum end 5 Aar, naadigst maa vorde approberet i Medhold af Lov angaaende Formandskaber paa Landet af 14de Januar 1837, dens § 50, undlader man ikke at bemærke, at der efter denne Beslutning i indeværende Budgettermin vil kunne ventes indbetalt af Amtsskommunen 3,200 Epd.,

altsaa 200 Epd. mere end der i den i oftnævnte Foredrag meddeelte Oversigt over de Beløb, der i Budgetterminen ville have til Disposition for det almindelige Veifond, er paaregnet som mindst at ville indkomme i Afdrag paa Amtsskommunens Bidrag, nemlig 3,000 Epd.

I Henhold til Foranførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes, indstilles underdanigst:

- 1) At der i Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 2, naadigst befales udført en Omlægning af den fra Throndhjem førende Hovedvei over Steenbjerg og Bjaasen til Keinstranden overeensstemmende med den derfor udarbejdede, af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Plan; dog saaledes at det overlades Arbejdsbestyrelsen med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afvigelser fra bemeldte Plan, som findes hensigtsmæssige;
- 2) At Departementet for det Indre naadigst bebyndiges til at træffe alle til Udførelse af dette Veiarbejde fornødne Foranstaltninger;
- 3) At der til Udgifternes Beskrivelse ved dette Beianlæg i indeværende Budgettermins første Halvdeel naadigst tillades anvendt et Beløb af 6,000 Epd., hvoraf 3,984 Epd. 30 Sk. blive at udrede af det ved den Kongelige Resolution af 7de October forrige Aar, dens Litra C. Post 1. til Anvendelse i dette Tidrum naadigst bevilgede Beløb 268,300 Epd. og Resten 2,015 Epd. 90 Sk. som Forskud paa hvad der for Budgetterminens sidste Halvdeel naadigst maatte blive tilladt anvendt til dette Beianlæg;
- 4) At den af indeværende Aars Amtsformandskab for Søndre Throndhjems Amt under 25de Juni sidstleden fattede Beslutning om Bevilgning af Bidrag af Amtsskommunen til fornævnte Beianlæg i Medhold af Lov angaaende Formandskaber paa Landet af 14de Januar 1837, dens § 50 naadigst approberes.

Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling af 23de Februar 1856,
som ved Kongelig Resolution af 3die Marts næstefter naadigst er bifaldt.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget Følgende:

Ved Kongelig Resolution af 7de October 1854 blev det blandt Andet naadigst bestemt:

- A. At de af Storthinget under 2den, 3die, 4de og 5te samt 30te August 1854 fattede Beslutninger angaaende Bevilgning af 465,000 Spd. for Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 til Udførelse af forskjellige Veiforetager samt angaaende Tilveiebringelsen af bemeldte Veløb blive at tage tilfølge.
- B. I. At der i Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 2 bliver at udføre følgende Veiforetager, nemlig:
1. Anlæg af ny Hovedvei fra Fjulsrud ved Holsfjorden i Buskeruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Agershuus Amt overeensstemmende med de af Ingenieur-Capitain Bergh og Premierlieutenant Conradi forfattede Planer.
 2. Anlæg af ny Hovedvei fra Brændemoen i Edsberg til Knapstad i Haabols Præstegjæld, Smaalenenes Amt overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan med de i samme af Ingenieurcapitan Bergh angivne Modificationer, samt Udførelse af Bro over Glommen ved Fossum Fos overeensstemmende med den af Sidstnævnte forfattede Plan.
 3. Anlæg af ny Hovedvei fra Grindals Sund i Elverums Præstegjæld til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt overeensstemmende med den af Veiiinspecteur, Capitain Gloersen udarbejdede Plan med de i samme af Kammerherre Reichmann angivne Modificationer.
 4. Dmlægning af den Strækning af den thronbhjemfte Hovedvei gennem Gudbrandsdalen, som fører gennem den saakaldte Kringlen i Baage Præstegjæld, Christians Amt overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain Bergh forfattede Plan.
 5. Anlæg af ny Bro over Lougen Elv ved Laurgaard i sidstnævnte Hovedvei i Baage Præstegjæld, Christians Amt, ligeledes overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain Bergh forfattede Plan.
 6. Anlæg af en Hovedvei mellem Gjøvig ved Mjosen og Dnæs ved Randsfjorden, Christians Amt overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan.
 7. Dmlægning af Hovedveien mellem Svangstranden og Hægsbroen i Viers Præstegjæld, Buskeruds Amt overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan.
 8. Dmlægning af Hovedveien mellem Kongsberg og Fiskumvandet ved Rudstoen i Egers Præstegjæld, Buskeruds Amt overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitan Bergh forfattede Plan.
 9. Dmlægning af Hovedveien over Hvideideidveien mellem Hvideideid og Riservandene overeensstemmende med den af Premierlieutenant F. Bergh forfattede Plan.
 10. Dmlægning af Hovedveien fra Fiane i Høltås Præstegjæld, Nedenes og Røbygdelagets Amt til Arendal og Tvedestrand overeensstemmende med den af Capitain Gjesfing forfattede Plan med de i samme af Ingenieur-Capitain Bergh angivne Modificationer.
 11. Anlæg af ny Hovedvei mellem Norevandet og Rjostaden Grimstad overeensstemmende med den af Ingenieur-Capitain Bergh forfattede Plan.
 12. Anlæg af ny Bei fra Gudvangen langs vestre Side af Nærøfjorden til Gaarden Bakke i Urlands Præstegjæld, nordre Bergenhuus Amt overeensstemmende med den af Capitain Fasting og Veiiinspecteur Lem forfattede Plan.
 13. Anlæg af Bro over Stordalselven ved Sandfærhuus i Stordalens Præstegjæld, nordre Thronbhjemms Amt over-

eensstemmende med den af Ingenieur-captain Bergh forfattede Plan; — dog saaledes at det for samtlige ovenmeldte Arbeiders Vedkommende overlades Arbeidsbestyrelsen med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afvigelser fra bemeldte Planer, som maatte findes hensigtsmæssige.

II. At Departementet for det Indre bemyndiges til at træffe alle til Udførelse af de oven under No. 1 og 2 samt 4 til 13 nævnte Arbeider, der blive at istandbringe for det offentlige Veifonds Regning, fornødne Foranstaltninger.

C. I. At Departementet for det Indre til Udgifter Beskrivelse ved de i Tidsrummet fra 1ste Juli 1854 til 31te December 1855 for det offentlige Veifonds Regning eller med Bidrag af samme udførendes Veiforetagender, i Henhold til Stortingets ovennævnte Beslutninger, bemyndiges til at disponere over et Beløb af indtil 268,300 Spd., der blive at udbetale af Statscassen, og hvoraf 52,500 Spd. fores til endelig Udgift for samme, medens Beløbet forøvrigt, forsaavidt det ikke godtgjøres ved de af vedkommende Communer og Private vedtagne Bidrag, bliver til Refusion for Statscassen efter nærmere naadigst Bestemmelse at udligne paa Rigets Matriculskyld og Kjøb- og Ladestederne overeensstemmende med Stortingets Beslutning.

II. At der af ovenmeldte Beløb tillades i bemeldte Tidsrum anvendt:

1. til Veianlægget fra Fjulsrud i Buseruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Agershuus Amt . . . 36,000 Spd. = ƒ.
2. til Veianlægget fra Brændemoen i Eidsberg til Knapstad i Haabøl, Smaalene-nes Amt . . . 22,050 — = -
3. til Broanlægget over Glommen ved Fossum Fos, Smaalene-nes Amt . . . 28,000 — = -
4. til Veianlægget fra Grindals Sund i Elverum til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt . . . 4,640 — 90 -

Kateris 90,690 Spd. 90 ƒ.

Transport 90,690 Spd. 90 ƒ.

5. til Omlægning af Hovedveien mellem Lillehammer og Baadsto, Christians Amt 24,000 — = -
6. til Omlægning af Veistykket Kringlen i Baage Præstegjæld, Christians Amt . . . 5,000 — = -
7. til Broanlægget over Lougen Elv ved Laurgaard i Baage Præstegjæld, Christians Amt . . . 7,500 — = -
8. til Veianlægget mellem Gjøvig ved Mjøsøen og Dnæs ved Randsfjorden, Christians Amt . . . 22,000 — = -
9. til Omlægning af Hovedveien mellem Svangstranden og Hægsbroen i Tier Præstegjæld, Buseruds Amt . . . 6,000 — = -
10. til Omlægning af Hovedveien mellem Kongsberg og Fiskumvandet i Egers Præstegjæld, Buseruds Amt . . . 30,000 — = -
11. til Omlægning af Hovedveien over Hvideideheien i Hvideide Præstegjæld, Bratsberg Amt . . . 6,000 — = -
12. til Omlægning af Hovedveien fra Fiane i Holts Sogn, Nedens Amt til Arensdal . . . 17,000 — = -
13. til Omlægning af Hovedveien fra Fiane til Tvedestrand . . . 12,300 — = -
14. til Veianlægget mellem Korevand og Grimstad, Nedens og Kobygdelagets Amt . . . 10,100 — = -
15. til Veianlægget fra Gudvangen langs Næroffjorden til Bakke

Kateris 230,590 Spd. 90 ƒ.

	Transport 230,590 Spd. 90 f.	
	i nordre Bergenhuus	
	Amt	3,200 — = -
16.	til Broanlægget over	
	Stordalselven ved	
	Sandferhuus i nor-	
	dre Thronbhjems	
	Amt	12,000 — = -
17.	til Bestridelse af Ud-	
	gifterne ved den det	
	almindelige Veifond	
	paahvilende Vedlige-	
	holdelse af enkelte	
	Veistrækninger . .	3,225 — = -
18.	til tilfældige og ufør-	
	udseede Udgifter ved	
	fornævnte Veiarbei-	
	der samt til forskjel-	
	lige Udgifter ved Veis-	
	væsenet forøvrigt .	15,300 — = -
	Tilsammen	264,315 Spd. 90 f.

III. At det paalægges Departementet for det Indre angaaende Anvendelsen af den øvrige Deel af det under C No. I. nævnte Beløb senere hen i Løbet af det sammesteds nævnte Tidsrum at erhverve naadigt Bestemmelse.

I Henhold til denne sidstnævnte Post blev det derefter ved Kongelig Resolution af 14de August sidstleden blandt Andet naadigt bestemt:

1. At der i Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 2 bliver at udføre en Omlægning af den fra Thronbhjem førende Hovedvei over Steenbjerget og Byaasen til Leinstranden overeensstemmende med den derfor udarbejdede, af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Plan, dog saaledes, at det overlades Arbeidsbestyrelsen med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afvigelser fra bemeldte Plan, som findes hensigtsmæssige;
2. At Departementet for det Indre bebyndiges til at træffe alle til Udførelse af dette Veiarbejde fornødne Foranstaltninger;
3. At der til Udgifter Bestridelse ved dette Veianlæg i indværende Budgettermins første Halvdeel tillades anvendt et Beløb af 6,000 Spd., hvoraf

3,984 Spd. 30 f. blive at udrede af det ved Kongelig Resolution af 7de October f. A., dens Vitr. C Post I. til Anvendelse i dette Tidsrum naadigt bevilgede Beløb 268,300 Spd., og Resten 2,015 Spd. 90 f. som Forstkud paa, hvad der for Budgetterminens sidste Halvdeel naadigt maatte blive tilladt anvendt til dette Veianlæg.

Departementet skal nu underdanigst tillade sig at forelægge den Plan, som man med Hensyn til Driften af de for det almindelige Veifonds Regning udførendes Veis og Broarbejder antager bør besejles i den sidste Halvdeel af Budgetterminen eller fra 1ste Januar 1856 til 30te Juni 1857.

Med Hensyn til Størrelsen af det Beløb, der i dette Tidsrum vil have til Anvendelse, skal Departementet, idet man tillader sig at henvise til det i Aftryk vedlagte underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 7de October 1854, oplyse, at Departementet i dette Foredrag som disponibelt for den hele Budgettermin ialt havde paaregnet 536,611 Spd. 77½ f.

Dette Beløb vil imidlertid nu komme til at undergaae nogen Forandring, idet nemlig blandt de Summer, der paaregnedes i Budgetterminen at ville indkomme som Afbetalinger paa Communer og Privates Bidrag til Udførelsen af de ved den Kongelige Resolution af 7de October 1854 eller tidligere naadigste Resolutioner befalede Veis eller Broarbejder, fra Smaalenenes Amtscommune alene paaregnedes at ville indkomme Resten af Amtscommunens Bidrag til Udførelsen af en Bro over Sarpsfossen, nemlig 6,700 Spd., hvorimod Intet antoges i Budgetterminen at ville indkomme af Amtscommunens Bidrag til Veianlægget mellem Knappstad i Haabol og Brændemoen i Edsbergs Præstegjæld samt til Broen over Fossums Fos. Med Hensyn hertil skal Departementet underdanigst oplyse, at Smaalenenes Amtsformandskab ved Beslutning af 1ste Juli 1853 bevilgede af Amtscommunens Midler et Bidrag af ¼ Deel af de til Anlæg af bemeldte Veis samt Udførelse af en Jernhængebro over Fossum Fos anslaaede Omkostninger, respective 48,750 Spd. og 29,150 Spd., altsaa 9,750 Spd. og 5,830 Spd., tilsammen 15,580 Spd., at erlægges med lige Dele i 6 Aar, altsaa 2,596 Spd. 80 f. aarlig at regne fra den Tid, Udlygnelsen paa Amtets Matriculskyld til Dækkelse af Bidraget til den ovennævnte Bro over Sarpsfossen ophørte. Denne Beslutning er i Anledning af den ved høieste Resolution af 10de Februar 1855 bestemte Forandring i Planen for Fossum-

broens Opførelse, hvorefter der istedetfor en Jernhængebro bliver at opføre en Træbuebro efter det Wiebekingske System, gjentagen ved Amtsformandskabets Beslutning af 14de Juni f. A., forsaavidt angaaer Terminen for Indbetalingen af Amtsgemeensens Bidrag, hvorimod selve Bidragets Størrelse er blevet nedsat som Følge af den nu valgte Broconstructions mindre Kostbarhed. Træbuebroen var nemlig alene anslaaet at ville koste 17,830 Spd. — heri iberegnet et Beløb af 2000 Spd., der maatte udbetales til Jernværkseier Treschow som Erstatning for Ophævelsen af en med ham affluttet Contract om Leverage af Jernmaterialier til Hængebroen, — og Amtets Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af Omkostningerne vil saaledes udgjøre — istedetfor som ovenmeldt 5830 Spd. — 3566 Spd., altsaa med Tillæg af Bidraget til Veianlægget, 9750 Spd., 13,316 Spd., der skal erlægges med $\frac{1}{2}$ Deel eller 2219 Spd. 40 f. aarlig. Da Resten af Amtets Bidrag til Særpbroen er indbetalt i forrige Aar, vil efter de af Amtsformandskabet for Bidragets Erlæggelse bestemte Terminer i indeværende Budgettermin kunne ventes indbetalt eet Aars Afdrag eller . . . 2219 Spd. 40 f.

Jovrigt bemærkes, at Amtsformandskabet har andraget om Fritagelse for at udrede nogen Deel af de ovennævnte til Jernværkseier Treschow udbetalte 2000 Spd., men da Spørgsmaalet om denne Estergivelse formentlig maa blive at forelægge Stortinget, har man ikke nu her villet tage noget Hensyn til en mulig Nedsættelse af den Sum, hvorefter Amtets Bidrag er beregnet.

Det i 1855 afholdte Amtsformandskab for søndre Thronhjems Amt har ved Beslutning af 25de Juni samme Aar som Bidrag til Veianlægget over Bysaasen ved Thronhjem bevilget $\frac{1}{2}$ Part af den dertil beregnede Overtagssum, 56,000 Spd., eller 11,200 Spd., at indbetales i 7 Aar med $\frac{1}{7}$ Deel eller 1600 Spd. aarlig, saaledes at første Termin forfalder i indeværende Budgetaar. I den hele Bud-

Transport 2219 Spd. 40 f.
 gettermin kan saaledes paaregnes 2de Bidrag eller 3200 Spd.
 istedetfor de i bemeldte
 Foredrag opførte . . . 3000 —

Der vil saaledes indkomme mere end der er paaregnet 200 Spd. = f.

Tilsammen 2419 Spd. 40 f.

Det i 1854 afholdte Amtsformandskab for Bratsbergs Amt bevilgede som Bidrag af Amtsgemeensens 2de Bidrag til de i den Kongelige Veibudgetproposition til Stortinget opførte Omlægninger af Hovedveiene over Hvideseidheien og gennem de saakaldte Bandakslir $\frac{1}{2}$ Deel af de dertil anslaaede Overtagssummer med respective 2557 Spd. 48 f. og 1946 Spd. 24 f. eller tilsammen 4503 Spd. 72 f. at udbetales med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig i 6 paa hinanden følgende Aar eller 750 Spd. 72 f. aarlig, hvorhos Amtsformandskabet androg om Udsættelse med Bidragenes Forfaldstid indtil Aaret 1858, fordi Amtsgemeensindtægterne indtil denne Tid endnu vil have at udrede tilbagestaaende Terminer af dens Bidrag til de tidligere iværksatte Veianlæg mellem Flaavand og Nordsjø samt gennem Risfedal. Da Departementet ikke fandt, at der var Anledning til ligesom at indvilge dette af Amtsformandskabet fremsatte Andragende, blandt Andet fordi eet af de ovennævnte Veiarbejder, nemlig Omlægningen af Veien over Hvideseidheien, agtedes udført allerede i indeværende Budgettermin, opførte Departementet i det omtalte Foredrag som paaregnet Bidrag af Bratsbergs Amtsgemeens 3de Terminer af det til de omhandlede Veiarbejder bevilgede samlede Bidrag eller tilsammen 2251 Spd. 96 f. — hvorimod man for saavidt muligt at imødefomme det af Amtsformandskabet udtalte Onske ikke opførte som paaregnet i indeværende Budgettermin noget Afdrag paa Amtsgemeens Bidrag til Omlægningen af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund, der efter Veiarbejdsplanen først er tænkt iværksat i næste Budgettermin, men hvortil Amtsformandskabet under 2den Juli 1852 havde bevilget et Bidrag, stort 2442 Spd. at udbetales med $\frac{1}{2}$ Deel eller 407 Spd. aarlig, saaledes at første Termin skulde forfalde ved Udgangen af 1854 og sidste Termin ved Udgangen af 1859. — Ved at meddele Amtmanden den foran nævnte Kongelige Resolution af 7de October 1854 gjorde man ham hermed bekendt, idet man derhos bemærkede, at man, for at Amtsgemeens Bidrag til de forskjellige i Stortingets Beslutning nævnte Veiarbejder inden Amtet kunde holdes ud fra hin-

Lateris 2219 Spd. 40 f.

anden og Indbetalingerne saavidt muligt skee i Løbet af den Budgettermin, hvori vedkommende Arbejde udføres, ansaae det rettest, at i indværende Budgettermin alene indbetales Bidraget til Veianlægget over Hvideseidheien, der, som meldt, bliver udført i denne Budgettermin, men i saa Fald hele dette Bidrag, 2557 Spd. 48 f. — altsaa omtrent 300 Spd. mere end de i Departementets Foredrag til den Kongelige Resolution af 7de October 1854 paaregnede 2251 Spd. 96 f. — og at det derimod henstaaer med Indbetalingen af Bidragene saavel til Veianlægget gjennem Vandaksljerne som til Omlægningen mellem Laurvig og Porsgrund, til hvilken sidste der overensstemmende med Amtsformandskabets ovennævnte Beslutning af Amtmanden allerede var foranstaltet indbetalt første Termin med 407 Spd. Man tilkjendegav derhos Amtmanden, at man under Forudsætning af at der fra Amtmandens eller Amtsformandskabets Side Intet maatte havees at erindre imod, at der med de heromhandlede forskjellige Bidrags Indbetaling forholdtes, som af Departementet foreslaaet, vilde betragte det ovennævnte som Bidrag til Omlægningen mellem Laurvig og Porsgrund indbetalte Beløb 407 Spd. som erlagt i Afdrag paa Amtets ovennævnte Bidrag af 2557 Spd. 48 f. til Omlægningen af Veien over Hvideseidheien, idet man anmodede Amtmanden om at foranstalte Resten af dette Bidrag eller 2150 Spd. 48 f. indbetalt i Løbet af Budgetterminen. Ved Sagens Behandling i sidst afholdte Amtsformandskab for Bratsbergs Amt vedtog dette den af Departementet foreslaaede Forholdsmaade, dog saaledes, at det tilbagestaaende Beløb af Bidraget eller de ovennævnte 2150 Spd. 48 f. først udlignes i Aarene 1855, 1856 og 1857 med $\frac{1}{3}$ Deel eller 716 Spd. 96 f. aarlig. Som Følge af denne Indbetalingsmaade, til hvilken Departementet efter Omstændighederne har givet sit Samtykke, uagtet den sidste Termin, efter hvad Amtmanden oplyser, ikke vil kunne indbetales i Zahlcasen førend i September 1857, og altsaa efter Budgetterminens Udgang, vil i denne kun indkomme de oftnævnte 407 Spd. samt Terminerne for 1855 og 1856 — 1433 Spd. 72 f. — eller tilsammen 1840 Spd. 72 f. istedetfor det ovennævnte Bidrag af 2251 Spd. 96 f. og altsaa 411 Spd. 24 f. mindre end i oftnævnte Foredrag for Budgetterminen paaregnet.

Fratrækkes dette Beløb 411 Spd. 24 f. de ovennævnte 2419 Spd. 40 f., der ville indkomme som Bidrag udenfor det oprindeligt Paaregnede, vil saaledes den endelige Forøgelse af de her om-

handlede Bidrag udgjøre . . . 2008 Spd. 16 f.
Til dette Beløb bliver at lægge
en Sum af 1329 — 18 $\frac{1}{2}$ —
der, uden i det Foredrag, som
ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 7de Octbr. 1854, at være paaregnet, deels allerede er indbetalt, deels kan paaregnes senere i Budgetterminen at ville indkomme som Decisionsansvar vedkommende forskjellige ældre Veianlæg.

Tilsammen 3337 Spd. 34 $\frac{1}{2}$ f.

Naar hertil lægges de ovennævnte 536,611 — 77 $\frac{1}{2}$ —
udkommer som disponibelt for hele Budgetterminen . 539,948 Spd. 112 f.
Ved den nævnte naadigste Resolutions Bogstav C I blev Departementet bemyndiget til i Budgetterminens første Halvdeel at disponere over et Beløb af 268,300 — " —
Der udkommer saaledes et Beløb af 271,648 Spd. 112 f.
til Anvendelse i Budgetterminens sidste Halvdeel. Men herved maa bemærkes, at af de ved den Kongelige Resolution af 7de October 1854 for Terminens første Halvdeel til de forskjellige Veis og Broarbejder bevilgede Midler ere endeel Beløb endelig besparede ved forskjellige allerede tilendbragte Arbejder.

I denne Henseende bemærkes Følgende:

Til Opførelsen af en Jernhængebro over Glommem ved Fossum Fos i Smaalenenes Amt var af den for dette Anlæg anslaaede Sum 29,150 Spd. for hver af denne Budgettermins Halvdele efter den i Departementets oftnævnte Foredrag angivne Veiarbejdsplan for Budgetterminen tænkt anvendt respective 28,000 Spd. og 1150 Spd. Som tidligere i nærværende underdanigste Foredrag oplyst, blev det imidlertid ved høieste Resolution af 10de Februar s. A. naadigst bestemt, at der istedetfor en Jernhængebro skulde paa det nævnte Sted opføres en Træbuebro, som antoges i det Hele at ville koste 17,830 Spd. Paa denne Træbuebro er al Underbygning færdig, og af Sommerarbejdet er udført saa meget, som kan lade sig udføre paa Land og forinden Vandstanden vil tillade at opføre de fornødne Stilladser for at kunne stride til Overbygningen. Broen antages, saafremt ikke ualmin-

delige Vandstandsforholde derfor maatte blive tilhinder, at kunne være færdig ved Udgangen af April Maaned forstkommende. Efter et af Bestyreren, Ingenieurlieutenant Engelstad, ved Udgangen af October Maaned forfattet Overflag antages den at komme til at koste 19,573 Spd. 81½ ø. eller 1743 Spd. 81½ ø. mere end paaregnet, hvorved dog ikke er taget Hensyn til, at der ved Arbeidets Slutning vil have i Behold Nedskaber med Videre, der ere ansatte til en Værdie af omtrent 1000 Spd. Ansættes Broens Kostende med et rundt Tal til 19,600 Spd., kan som endelig Besparelse af de for Budgetterminens første Halvdeel til Anlægget af en Jernhængebro bevilgede 28,000 Spd. her altsaa opføres 8400 Spd.

Til Omlægning af Veien i Kringlen i Gudbrandsdalen samt til en ny Bro over Lougen ved Laurgaard med tilstødende Bei paa begge Sider af samme var bevilget de for disse Arbeider ansaaede Overflagssummer, respective 5000 Spd. og 7500 Spd., tilsammen 12,500 Spd. Begge disse Arbeider ere paa det Nærmeste fuldforte i afvigte Aar, idet der paa Veianlægget alene vil i indværende Aar tiltrænges nogen Paafylgning til Udbebring af de Steder, hvor Veien paa Grund af, at den tildeels blev bygget paa Vintertid, er sunket noget; ligeledes vil der ved Broanlægget udfordres nogen Minering for at udvide Elveleiet og derved forhindre Opstuvning af Elven. Efter afslagne Regnskaber have disse Arbeider indtil deres Slutning i f. A. kostet respective 4274 Spd. 27 ø. og 3956 Spd. 118½ ø. eller tilsammen 8231 Spd. 25½ ø., og naar der til de omhandlede tilbagestaaende Arbeider affættes respective 300 Spd. og 468 Spd. 94½ ø., tilsammen 768 Spd. 94½ ø., — der antages tilstrækkeligt — kan altsaa den samlede Udgift til disse Anlæg ansættes til 9000 Spd., der, fratrukke den ovennævnte Sum 12,500 Spd., giver en Besparelse af 3500 Spd., der her opføres.

De Summer af det ved oftnævnte Resolution til Anvendelse i Budgetterminens første Halvdeel i det Hele bestemte Beløb, der saaledes ville kunne anvendes i Tidsrummet fra 1ste Januar 1856 til 30te Juni 1857 til andre Arbeider end de, hvortil de ved bemeldte Resolution bevilgedes, udgjøre altsaa respective 8,400 Spd. og 3,500 Spd. eller tilsammen 11,900 Spd., og naar hertil lægges de ovenanførte 271,648 Spd. 112 ø., udkommer saaledes som det Beløb, om hvis specielle Anvendelse i Budgetterminens sidste Halvdeel der bliver at afgive naadigst Bestemmelse, i det Hele 283,548 Spd. 112 ø., eller med et rundt Tal 283,500 Spd.

Med Hensyn til denne Sums Fordeling paa de enkelte Arbeider skal Departementet, idet man tillader sig at henvise til den i det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den kongelige Resolution af 7de October 1854, indeholdte Arbeidsplan og navnlig til den deri indtagne Tabel over Anvendelsen af de forskjellige Beløb i Budgetterminens første og anden Halvdeel, underdanigst bemærke Følgende:

Paa Veianlægget fra Fjulsrud ved Holsfjorden i Buskeruds Amt til Sandvigen i Bærum, Agerhuus Amt, er Planeringen over den mellemiggende Bærumsaaes saavidt fremskreden, at Veien nu kan benyttes for Vinterfærdselen. Arbeidet vil overensstemmende med Planen kunne fuldføres i den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen og antageligvis uden nogen væsentlig Overskridelse af det dertil ansaaede Beløb. Til dette Veianlæg opføres derfor som tidligere paatænkt for Tidsrummet fra 1ste Januar 1856 til 30te Juni 1857 24,740 Spdlr.

Til Veianlægget mellem Knapstad og Brændemoen, Smaalenees Amt, var i det Hele ansaaet 48,750 Spd., hvoraf ved kongelig Resolution af 7de October 1854 til Anvendelse i første Halvdel af Budgetterminen naadigst bevilgedes 22,050 Spd., medens Resten 26,700 Spd. først tænktes anvendt i sidste Halvdeel. Ved kongelig Resolution af 13de Juli sidstleden blev Departementet imidlertid naadigst bemyndiget til i første Halvdeel at anvende endnu et Beløb af 9,000 Spd. som Forskud paa, hvad der maatte til Veianlægget blive bevilget for den sidste Halvdeel af Budgetterminen. Planeringen, som det efter Jordsmøntens Bessaffenhed ansaaes af Vigtighed snarest muligt at faae udført, for at Jordvoldene kunde faae saa meget længere Tid til at sætte sig, og til hvis hurtigere Fremme den omhandlede Forøgelse af Bevilgningen blev ydet, er nu paa det Nærmeste færdig paa den 1½ Mil lange Strækning fra Brændemoen gennem Eidsberg og Aftim til Bygdeveien i Spydeberg, saaat dette Veistykke allerede kan benyttes for Vinterfærdselen; derimod staaer Planeringen tilbage paa den ¼ Mil lange Strækning mellem bemeldte Bygdevei og Veianlæggets vestlige Endepunct Knapstad. Endvidere er adskilligt forberedende Arbeide for Overbygningen udført. Efter en af Arbeidsbestyreren opgjort Calcule antoges Arbeidet i det Hele, væsentlig paa Grund af upaaregnet høie Arbeidspriser samt Erstatninger for Jordafstaaelse, at ville komme til at koste 7,500 Spd. mere end paaregnet, hvilken Sum dog vil noget kunne nedsettes ved Anvendelse af

det i Veilovens § 34 omhandlede Pligtarbejde af Dpfsidderne i de Formandskabsdistricter, hvorigen- nem Veianlægget gaaer og ved Salg af Redska- ber og Materialier efter Arbejdets Slutning. De- partementet anseer det efter Conference med dets As- sistent i Veivæsenets Anliggender, Ingenieur-Ca- pitain Bergh, tilstrækkeligt at foreslaae den tidli- gere paaregnede Bevilgning for sidste Halvdeel af Budgetterminen forøget med 5,000 Spd., eller i det Hele bevilget 31,700 Spd., i hvilket Beløb da er indbefattet det Fornødne til Refusion af det ovennævnte Forskud af 9,000 Spd.

Til Ispsumbroen bliver, efter hvad senere er bemærket, Intet at opføre for sidste Halvdeel af Budgetterminen.

Til Veianlægget fra Grindals Sund i Elve- rum til Trysil, der udføres for Hedemarkens Amts- communes Regning, opføres den anden Halvdeel af det dertil bevilgede Bidrag af det almindelige Veifond, 4,640 Spd. 90 f.

Til Dmlægningen af den Gudbrandsdalske Ho- vedvei mellem Lillehammer og Baadstø samt derfra vi- dere op til Gjetlund i Fron var, som af ofsnævnte Fo- redrag fremgaaer, tænkt anvendt i Budgetterminen 52,000 Spd., hvoraf 24,000 Spd. ved den kongelige Resolution af 7de Octbr. 1854 bevilgedes anvendt i Budgetterminens første Halvdel til Fortsættelse af Dmlægningen af det forsnævnte Stykke mellem Lille- hammer og Baadstø, medens man med Hensyn til den kommende Halvdeel af Budgetterminen ikke da saae sig istand til at udtale nogen bestemt Formening om, enten Dmlægningen mellem Lillehammer og Baadstø i Sommer burde tilendebringes, eller Ar- bejdet paabegyndes paa det nordligere Stykke langs Vosna mellem Baadstø og Gjetlund i Fron, hvil- ket Spørgsmaal antoges at burde henstaae efter en fornøden nærmere Revision af Projectet for sidstnævnte Stykkes Dmlægning. Senere har Amt- manden i Christians Amt efter Amtsformandska- bets Anmodning samt en stor Deel Indvaanere af Ringebu andraget om, at forskellige Stykker af den gjennem Ringebu førende Vei, navnlig Stræk- ningen mellem Bjørgevangen og Fodvang Kirke samt Stykket derfra til Olsu Bro, maatte i Bud- getterminens sidste Halvdeel blive satte i Værk ved Siden af Fuldførelsen af Stykket mellem Lille- hammer og Baadstø, i hvilken Henseende foruden paa den Grund, der ligger i den nuværende Veis høist mislige Betskaften, til snarest muligt at see disse Veistrækninger anlagte, tillige gjøres opmærk- som paa, at det paa Grund af den for en stor Deel mislykkede Høst i Fron og Ringebu, og da Espedalens Riffelværk antages at ville blive ned-

lagt, hvorved mange Arbeidere ville blive ledige, ogsaa er af Bigtighed for at modvirke den Arbejds- løshed, som ellers er at befrygte, at Arbejdsvirk- somheden ved Veivæsenet saa meget som muligt udvides i Gudbrandsdalen, hvor under disse For- holde en baade tilstrækkelig og derhos billig Ar- bejdsstok vil kunne erholdes, medens man samtidig paa en anden Kant af Landet netop paa Grund af Vanskeligheder i denne Henseende er nødt til at indskrænke Veivæsenets Virksomhed; ligesom en- delig den Besparelse, der, som oven viist, er op- naaet ved de tvende i den gudbrandsdalske Hoved- vei allerede fuldførte Arbejder i Kringlen og ved Laurgaard, formenes at burde anvendes til en ud- videt Drift af Arbejdet i denne Route.

Departementet skal i Anledning af de herom- handlede Andragender oplyse, at der hidtil kun har været levnet Tid til at see den Revision, som man ovenfor har bemærket, at det er nødvendigt at un- dergive Planen og Overslaget for Dmlægningen af Veiene fra Baadstø til Gjetlund i Fron, frem- met, forsaavidt angaaer Stykket mellem Fodvang Kirke og Olsu Bro, hvilket Stykke saavel med Hensyn til den nuværende Veis Besværlighed som fordi Færdselen paa samme i høi Grad forulem- pes ved Steensfred fra det overliggende Fjeld for- trinsviis antages at egne sig til strax at omlæg- ges. Dmlægningen af dette 4,850 Alen lange Stykke var i den Stortinget forelagte General- plan anslaaet at ville koste 3,100 Spd., hvilken Sum imidlertid efter et ihøst udarbejdet noagtig- gere Overslag antages at maatte forhøies til 4,800 Spd. Denne Strækningens Dmlægning antages nu overeensstemmende med de indgivne Andragender at burde udføres, og vil man derfor underdanigst andrage om, at samme naadigst befales udført, og at dertil i den første Deel af Budgetterminen naa- digst tillades anvendt det nævnte Beløb, 4,800 Spd. Ved Siden heraf vil man foreslaae bevilget det for- nødne Beløb til Fuldførelse af Veiomlægningen mel- lem Lillehammer og Baadstø. Paa denne Strækning er ved Hjælp af de ved kongelig Resolution af 7de October 1854 dertil bevilgede 24,000 Spd. i 1854 og 1855 bleven anlagt ny Vei, der paa det Nær- meste er færdig, paa den noget over $\frac{7}{8}$ Mil lange Strækning fra Ensbybassen til Gillebostuen i Dier. Den tilbagestaaende henved 16,000 Alen lange Strækning fra Gillebostuen til Baadstø er anslaaet at ville koste 27,700 Spd., som derfor foreslaaes bevilgede.

Til Veianlægget mellem Gjøvig ved Mjøsen og Odnæs ved Randsfjorden, der er beregnet paa først at blive fuldført i et Tidsrum af 4 Aar og

altsaa i næste Budgettermin, var for indeværende Budgettermin af den hele Overslagssum 73,880 Spd. tænkt anvendt 53,480 Spd., hvoraf til Anvendelse i første Halvdeel af dette Tidsrum ved Resolutionen af 7de October 1854 naadigst bevilgedes 22,000 Spd., medens de øvrige 31,480 Spd. først tænktes anvendte i sidste Halvdeel af Terminen. Ved kongelig Resolution af 13de Juli sidstleden blev imidlertid til Anvendelse paa dette Veianlæg indtil Udgangen af Aaret 1855 endvidere naadigst tilladt anvendt et Beløb af 10,000 Spd. som Forskud paa hvad der til Veianlægget maatte naadigst blive bevilget for Budgetterminens sidste Halvdeel, hvilken Forandring med Hensyn til Fordeelingen af den til Anlægget bestemte Sum paa de forskjellige omspurgte Tidsrum, som oplyst i det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for sidstnævnte Resolution, motiveredes derved, at det ved en raskere Arbeidsdrift blandt Andet vilde lade sig gjøre at faae oparbejdet Veianlægget paa Strækningen mellem Mjosen og Bybroen i Bardal, hvorfra en ældre Bygdevei fører op paa den nuværende Veilinie mellem Mjosen og Randsfjorden, saa betimeligt, at Veianlægget paa denne Strækning vilde kunne tages i Brug i afvigte Høst, hvorved den store Fordeel vilde vindes for Færdsele, at man vilde undgaae de særdeles besværlige Ets- og Mælumsbakker, der danne Opstigningen til Bardal fra Mjosen — samt endvidere ogsaa at fremme Arbejdet saavidt paa Stykket fra Bybroen til Skydsstiftet Mustad, at dette vil kunne aabnes for Vinterfærdsele i den sidste Halvdeel af indeværende Vinter. Da det ansees hensigtsmæssigt, at Arbejdet paa dette Veianlæg fortsættes med samme Kraft som hidtil, under hvilken Forudsætning der antages at ville blive hensigtsmæssig Anvendelse for det hele til Budgetterminens sidste Halvdeel oprindeligt paatænkte Beløb 31,480 Spd. uden Fradrag af hine som Forskud paa denne Sum til Anvendelse i 1855 bevilgede 10,000 Spd., vil Departementet underdanigst foreslaae opført til dette Veianlæg 41,480 Spd., heri indbefattede bemeldte 10,000 Spd., saaledes, at der altsaa for sidste Halvdeel af Terminen vil kunne i Virkeligheden disponeres 31,480 Spd.

Til Veianlægget fra Kongsberg til Rudstøen ved Fissumvandet i Buskeruds Amt blev af Overslagssummen til dette Anlæg 52,000 Spd. ved oftmeldte naadigste Resolution bevilget for Budgetterminens første Halvdeel 30,000 Spd., af hvilket Beløb ved Udgangen af October Maaned sidstl. var forbrugt noget over 24,200 Spd. Efter den af Arbeidsbestyreren ved nævnte Tidspunct afgivne

Rapport antages der at kunne have sig sikkert Haab om, at Overslagssummen vil strække til, og Departementet vil derfor som ny Bevilgning til dette Anlæg for sidste Halvdeel af Budgetterminen foreslaae opført det Resterende af bemeldte Overslagssum 22,000 Spd.

Til Veianlæggene mellem Svangstrand og Hægsbroen i Buskeruds Amt og over Hvideseidheien i Bratsbergs Amt, der ere paabegyndte i 1855 og begge ere beregnede paa at skulle fuldføres i denne Budgettermin, vil Departementet underdanigst foreslaae opførte de for dem tidligere paaregnede Beløb respective 38,230 Spd. og 6,787 Spd., der udgjøre det Resterende af de respective Overslagssummer.

Af de tvende Veianlæg, som ved den kongelige Resolution af 7de October 1854 naadigst bleve befalede oparbejdede fra Gaarden Fiane i den vestlandste Hovedvei gennem Nedens og Robygdelagets Amt til Tvedestrand og Arendal har paa Grund af Mangel paa Arbejdsfolk alene det førstnævnte kunnet sættes i værk, og er til samme af den dertil bevilgede hele Overslagssum 12,300 Spd. anvendt omtrent 8,500 Spd. De høie Arbejdspriser samt den Omstændighed, at Arbejdet vil blive udstrakt over et længere Tidsrum end paaregnet, i hvis Folge Administrationsomkostningerne ville overstige det Beregnede, medføre, at der til Anlægget vil kræves et større Beløb end til samme tidligere er anslaaet og bevilget, hvilket Beløb efter en ved Arbejdets Slutning i afvigte Høst forfattet Calcule antoges at ville opløbe til omtrent 4,600 Spd., som man derfor underdanigst vil foreslaae bevilget.

Det andet af de her nævnte Veianlæg, nemlig fra Fiane til Arendal, var efter Arbejdsplanen beregnet paa at udføres i Løbet af 4 Aar og saaledes paa først at blive færdigt i næste Budgettermin. Af Overslagssummen for dette Anlæg, 50,000 Spd. var for denne Budgettermin paaregnet 37,321 Spd. 60 $\frac{1}{2}$, hvoraf for første Halvdeel ved den kongelige Resolution af 7de October 1854 blev bevilget 17,000 Spd., medens de øvrige 20,321 Spd. 60 $\frac{1}{2}$ først tænktes anvendte i sidste Halvdeel af Budgetterminen. Som oven oplyst have imidlertid Forholdene ikke tilladt endnu at lade dette Arbejde paabegynde, og de nævnte 17,000 Spd. have saaledes i Behold til Anvendelse i sidste Halvdeel af Budgetterminen. En større Sum finder Departementet det ikke sandsynligt, at der i dette Tidsrum hensigtsmæssigen vil kunne anvendes paa bemeldte Veianlæg, hvorfor Intet opføres til samme af den foran nævnte Sum 283,500 Spd.,

om hvis Disposition her er Spørgsmaal; skulde imidlertid Forholdene senere hen i Budgetterminen forandre sig saaledes, at det maatte findes hensigtsmæssigt at udvide Driften paa dette Veianlæg, og at som Følge deraf de paaregnede 17,000 Spd. ikke ville blive tilstrækkelige, vil der være Udgang til at bestemme yderligere dertil anvendt det Fornødne.

Til Fuldbødselen af det tredie inden Nedensø og Kobylgedelagets Amt bestemte Veianlæg, nemlig fra Korevand til Grimstad, hvortil var bevilget Overslagssummen 10,100 Spd., der paa det Nærmeste er anvendt, uden at dog Anlægget er fuldført, vil ligeledes hovedsagelig som Følge af de upaaregnet høie Arbeidspriser udkræves mere end det Bevilgede, og antager man efter Conference med Ingenieur-Capitain Bergh, at det yderligere fornødne Beløb maa ansættes til omtrent 2,000 Spd., som man derfor vil foreslaae bevilget.

Veianlægget fra Gudvangen til Bakke i Nordre Bergenhuus Amt er paa det Nærmeste færdigt og vil kunne fuldføres omtrent for det dertil bevilgede Beløb 3,200 Spd., saa at yderligere Bevilgning ikke udkræves.

Til Opførelsen af en Bro over Stordals-Elven i Nordre Thronhjems Amt blev ved den kongelige Resolution af 7de October 1854 samt kongelig Resolution af 7de December 1855 naadigt bevilget anvendt i Budgetterminens 1ste Halvdeel respective 12,000 Spd. og 4,670 Spd. eller tilsammen 16,670 Spd., der var det Beløb, som til dette Arbeide var anslaaet, og af hvilket Beløb de senest bevilgede 4,670 Spd. bleve bestemte at skulle udredes som Forskud paa hvad der maatte naadigt blive bevilget til Veivæsenets Fremme i sidste Halvdeel af Budgetterminen. Broanlægget, paa hvilket alt Muurværk antoges at ville være fuldført i Løbet af Februar d. A., vil blive færdigt til Foraaret, saasnart Vandstanden vil tillade at opsætte de til Overbygningens Anbringelse fornødne Stilsadser. Anlægget vil imidlertid efter et af Arbeidsbestyreren i Januar Maaned. dette Aar afgivet Overslag koste 20,170 Spd. eller 3,500 Spd. mere end den ovennævnte Overslagssum. Denne Overstridelse, der dog vil kunne formindskes ved Salg af Redskaber og Materialier efter Arbeidets Slutning med et Beløb, som angives til henved 2,000 Spd., har, foruden i de ogsaa i den heromhandlede Egn flegne Arbeidspriser, fornemmelig sin Grund i, at man ved Piloteringen er stødt paa ufornødte Vanskeligheder, og at Materialierne til Broen ere blevne kostbarere end paaregnet. Departementet vil derfor underdanigst foreslaae opført til det her

nævnte Arbeide 8,170 Spd., hvoraf til Dækkelse af det ovennævnte Forskud 4,670 Spd.

Den ved den ovenstaaende kongelige Resolution af 14de August sidstleden befalede Omlægning af den thronhjemske Hovedvei over Steenbjerget og Byaasen til Leinstranden er paabegyndt i afvigte Høst. Til dette Arbeide var i den oprindelige Plan foreslaaet anvendt i hver af Budgetterminens Halvdele respective 3,984 Spd. 30 f. og 20,015 Spd. 90 f. Dette er ved den nævnte Resolution forandret saaledes, at 6,000 Spd. ere tilladte anvendte i 1855, men da heraf det mere end tidligere bestemt Bevilgede er befalet udredet som Forskud paa Bevilgningen for sidste Halvdeel af Terminerne, opføres det ovennævnte Beløb 20,015 Spd. 90 f. her uforandret.

Omlægningen af den sæterdalske Hovedvei fra Saltbalskleven til noget nordenfor Skydsstiftet Mosby i Lister og Mandals Amt samt af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i Nærheden af Bergen skulde efter Arbeidsplanen paabegyndes og fuldføres i sidste Halvdeel af Budgetterminen. I det man derfor underdanigst vil andrage om fornøden naadigt Bestemmelse i Henhold til Veilovens § 2 for disse Arbeiders Jværfættelse, skal man til hvert af dem foreslaae opført de tidligere paaregnede Beløb respective 5,000 Spd. og 16,040 Spd., der udgjør Overslagssummerne for disse Arbeider.

Til Bestridelse af Udgifterne ved den det almindelige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veistrækninger samt af tilfældige Udgifter ved Veivæsenet, hvoriblandt Omkostningerne ved Anstillelse af Undersøgere og Udarbejdelse af Planer m. V. til nye Veis og Broanlæg, opføres som tidligere paaregnet respective 3,225 Spd. og 15,300 Spd.

De i det Foregaaende til specielle Diemed i den tilbagestaaende Halvdeel af Budgetterminen foreslaaede Beløb udgjøre tilsammen 276,428 Spd. 60 f. Fratrækkes dette Beløb den foran nævnte Sum af 283,500 Spd., der for det angivne Tidsrum haves til Disposition, udkommer et Beløb af 7,071 Spd. 60 f., med Hensyn til hvis Anvendelse man vil underdanigst andrage om, at det maa blive Departementet naadigt paalagt senere i Budgetterminen at indkomme med underdanigst Forslag.

Sluttelig vil Departementet underdanigst andrage om naadigt Bemyndigelse til i Tidsrummet fra 1ste Januar 1856 til 30te Juni 1857 at anvende til de i Budgetterminens første Halvdeel drevne Veis og Broarbejder, hvad der til samme

ved de kongelige Resolutioner af 7de October 1854 og 14de August f. A. er bevilget for denne Halvdeel uden i samme at være kommen til Anvendelse, dog selvfølgelig med Undtagelse af de i det Foregaaende nævnte Summer 8,400 Spd. og 3,500 Spd., der af den tidligere Bevilgning ere medtagne i den ovennævnte Sum, 283,500 Spd.

I Henhold til Foranførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes,

indstilles underdanigst:

A. I. At der i Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 2, naadigst befales udførte følgende Bearbejder, nemlig:

1. Omlægning af den Strækning af den throndhjemste Hovedvei gennem Gubbrandsdalen, som ligger mellem Fodvangs Kirke og Dlstu-Bro i Ringebo Præstegjeld;
2. Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskleven til noget nordenfor Skydsstiftet Rosby i Rister og Mandals Amt; og
3. Omlægning af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i Hous Præstegjeld, søndre Bergenhuus Amt —

samlige overensstemmende med de for samme af Ingenieur-Capitain Bergh vedtagne Planer, dog saaledes at det overlades vedkommende Arbeidsbestyrere med Approbation af Departementet for det Indre deri at foretage de mindre væsentlige Afvigelser, som findes hensigtsmæssige.

II. At Departementet for det Indre naadigst bemyndiges til at træffe alle til disse Arbeiders Udførelse fornødne Foranstaltninger.

B. I. At Departementet for det Indre til Udgifter Bestridelse ved de i Tidrummet fra 1ste Januar 1856 til 30te Juni 1857 for det offentlige Veifonds Regning eller med Bidrag af samme udføres Beiforetager naadigst bemyndiges til at disponere:

- a. til de i de kongelige Resolutioner af 7de Octbr. 1854 Bogstav C. II. og 14de August 1855 nævnte Veis- og Broarbejder, over hvad der til disse Arbejder ved de nævnte Resolutioner naadigst er bevilget anvendt i Tidrummet fra 1ste Januar 1854 til 31te December 1855 uden i dette Tidrum at være kommen til Anvendelse — dog med Undtagelse af følgende Beløb, nemlig 8,400 Spd. og 3,500 Spd., der ere besparede af de til Dpførelsen af en Bro over Glommen ved Fossum Foss i Smaalenenes Amt samt til en Bro over Lougen ved Laurgaard i

Christians Amt og til Omlægningen af Hovedveien gennem den saakaldte Kringlen, ligeledes i Christians Amt, bevilgede Beløb, respective 28,000 Spd. og 12,500 Spd.

- b. over et Beløb af 283,500 Spd., deri indbefattede de under ovenstaaende Littr. a. nævnte 8,400 Spd. og 3,500 Spd. — hvilket Beløb bliver at udbetale af Statscassen, og hvoraf 52,500 Spd. føres til endelig Udgift for samme, medens Beløbet forøvrigt, forsaavidt det ikke godtgjøres ved de af vedkommende Communer og Private vedtagne Bidrag, bliver til Refusion for Statscassen efter nærmere naadigst Bestemmelse at udligne paa Rigets Matriculskyld og Kjob- og Ladestederne overensstemmende med sidstafholdte Storthings Beslutning.

II. At der af ovennævnte Beløb 283,500 Spd. lige naadigst tillades i bemeldte Tidrum fra 1ste Januar 1856 til 30te Juni 1857 anvendt:

1. til Veianlægget fra Fjulsrud i Buskeruds Amt til Strandstedet Sandvigen, Agershuus Amt 24,740 Spd. = f.
2. til Veianlægget fra Brændemoen i Eidsberg til Knapstad i Haabøl, Smaalenenes Amt 31,700 — = -
3. til Veianlægget fra Grindals Sund i Elverum til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt 4,640 — 90 -
4. til Omlægningen af Hovedveien mellem Lillehammer og Baadstø, Christians Amt 27,700 — = -
5. til Omlægningen af Hovedveien mellem Fodvangs Kirke og Dlstu Bro i Christians Amt 4,800 — = -
6. til Veianlæg mellem Gjøvig og Ddnæs i Christians Amt 41,480 — = -
7. til Omlægningen af Hovedveien mellem Svangstranden og Hægsbroen i Tier Præstegjeld, Buskeruds Amt 38,230 — = -
8. til Omlægning af Hovedveien mellem Kongesberg og Fiskumvandet, Eger Præstegjeld, Buskeruds Amt 22,000 — = -

Lateris 195,290 Spd. 90 f.

	Transport	195,290 Spd. 90 §.
9. til Dmlægning af Hovedveien over Hvide-seidheien i Hvide-seid Præstegjeld, Bratsberg Amt	6,787	— = -
10. til Dmlægning af Hovedveien fra Fiane til Tvedestrand	4,600	— = -
11. til Veianlæg mellem Korevandet og Grimstad	2,000	— = -
12. til Dmlægning af den Sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskleven til noget nordenfor Flydsstiftet Mossby i Oddernæs Sogn, Lister og Mandals Amt	5,000	— = -
13. til Dmlægning af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i Hous Præstegjeld, Søndre Bergenhuus Amt	16,040	— = -
14. Til Dmlægning af den fra Throndhjem førende Hovedvei over Steen-		
	Kateris	229,717 Spd. 90 §.

	Transport	229,717 Spd. 90 §.
bjerget og Byaasen til Leinstranden i Søndre Throndhjems Amt	20,015	— 90 -
15. Til Broanlægget over Stordals-Elven ved Sandsærhuus, Nordre Throndhjems Amt	8,170	— = -
16. Til Bestridelse af Udgifterne ved den det almindelige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veistrækninger	3,225	— = -
17. Til tilfældige og uforudseede Udgifter ved fornævnte Veiarbejder samt til forskellige Udgifter ved Veivæsenet forøvrigt	15,300	— = -
		276,428 Spd. 60 §.
III. At det naadigst paalægges Departementet for det Indre angaaende Anvendelsen af den øvrige Deel af det under B I. b. nævnte Beløb 283,500 Spd. senere hen i Løbet af indeværende Budgettermin at erhyrve naadigst Bestemmelse.		

Den norske Regjerings underdanigste Indstilling af 17de December 1856, som ved Kongelig Resolution af 3die Januar 1857 naadigst er bifaldt.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget følgende:

Ved Kongelig Resolution af 3die Marts d. A. blev der for Tidrummet fra 1ste Januar 1856 til 1ste Juli 1857 blandt Andet naadigst tilladt anvendt til Veivæsenet et Beløb af 283,500 Spd. og deraf særskilt til:

1. Veianlægget fra Fjulsrud i Buskeruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Agershuus Amt 24,740 Spd. = §.
2. Veianlægget fra Brændemoen i Edsberg til Knap-

Kateris: 24,740 Spd. = §.

	Transport:	24,740 Spd. = §.
stad i Haabel, Smaalenenes Amt	31,700	— = -
3. Veianlægget fra Grindals Sund i Elverum til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt	4,640	— 90 -
4. Dmlægning af Hovedveien mellem Lillehammer og Baadste, Christians Amt	27,700	— = -
5. Dmlægning af Hovedveien mellem Fodvangs Kirke og Østu Bro, Christians Amt	4,800	— = -
	Kateris:	93,580 Spd. 90 §.

	Transport:	93,580	Spd. 90	§.
6.	Beianlægget mellem Gjøvig og Ddnæs, Christians Amt	41,480	—	= -
7.	Omlægning af Hovedveien mellem Svangstrand og Hægsbroen i Viers Præstegjeld, Buskeruds Amt	38,230	—	= -
8.	Omlægning af Hovedveien mellem Kongsberg og Fiskumvandet i Egers Præstegjeld, Buskeruds Amt	22,000	—	= -
9.	Omlægning af Hovedveien over Hvide-seidsheien i Hvide-seids Præstegjeld, Bratsbergs Amt	6,787	—	= -
10.	Omlægning af Hovedveien fra Tiane til Tvedestrand	4,600	—	= -
11.	Beianlægget mellem Korevand og Grimstad	2,000	—	= -
12.	Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Salt-dalskveven til noget nordenfor Skydsstiftet Mosby i Oddernæs Sogn, Rister og Mandals Amt	5,000	—	= -
13.	Omlægning af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i Hous Præstegjeld, Søndre Bergenshuus Amt	16,040	—	= -
14.	Omlægning af den fra Throndhjem førende Hovedvei over Steenbjerget og Byaasen til Veinstranden i Søndre Throndhjems Amt	20,015	—	90 §.
15.	Broanlægget over Stordalselven ved Sandfærhuus i Nordre Trondhjems Amt	8,170	—	= -
16.	Beskrivelse af Udgifter ved den det almindelige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veifrakninger	3,225	—	= -
17.	Tilfældige og uforudsæede Udgifter ved fornævnte Betarbejder, samt til forskellige Udgifter ved Veivæsenet	15,300	—	= -
		276,428	Spd. 60	§.

medens det naadigst blev paalagt Departementet senere hen i Løbet af ovennævnte Tidsrum at erhverve naadigst Bestemmelse angaaende Anvendelsen af den øvrige Deel af ovenstaaende 283,500 Spd., nemlig 7,071 Spd. 60 §.

Flere af de til de enkelte Anlæg specielt bevilgede Summer have imidlertid under Arbejdernes Fremadskriden vist sig utilstrækkelige, hvorfor Departementet, for at undgaae en Standsning af vedkommende Arbejde, naar det til samme bevilgede Beløb var forbrugt, har seet sig nødsaget til at anvise det Fornødne til dets Fortsættelse af de til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet bevilgede Midler, i hvilken Henseende iøvrigt nærmere Forklaring skal vorde givet i den Oversigt over Veivæsenets Virksomhed i indværende Budgettermin, som Departementet vil meddele i dets underdanigste Foredrag angaaende Forelæggelse for næste Storting af naadigst Propositibn angaaende Bevilgning til Veivæsenets Fremme i næste Budgettermin. Her skal man indskrænke sig til at oplyse, at af det til tilfældige Udgifter bevilgede Beløb hidtil er tilfaldt:

til Broanlægget over Stordalselven ved Sandfærhuus	1,630	Spd. = §.
= Beianlægget mellem Grimstad og Korevand	4,432	— = -
= Beianlægget mellem Svangstrand og Hægsbro	6,043	— 4 -
samt til Broanlægget over Fossum Fos	717	— 21½ -
tilsammen	12,822	Spd. 25½ §.

Af de her nævnte 4 Arbejder er Beianlægget mellem Svangstranden og Hægsbro i Buskeruds Amt endnu ufuldendt, og det antages for den hensigtsmæssige Drift af dette Arbejde i indværende Vinter at blive nødvendigt fremdeles at anvende en Deel af det til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet bevilgede Beløb, ligesom det samme ogsaa vil blive Tilfældet ved forskellige andre Arbejder, ved hvilke de ovennævnte specielle Bevilgninger vel ikke endnu ere forbrugte, men til hvis hensigtsmæssige Fremme i den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen de dog allerede nu kunne forudsæes at ville blive utilstrækkelige. Da det til tilfældige og uforudsæede Udgifter bevilgede nu paa det Nærmeste er medgaaet, skal Departementet, for at sættes istand til fremdeles paa samme Maade at imødekomme de Krav, som i den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen ville opstaae paa Midler til forskellige Arbejdernes Drift udenfor, hvad der til dem allerede særskilt er bevilget, tillade sig at foreslaae anvendte til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet nedenanførte tvende Beløb, nemlig det Beløb af 7,071 Spd. 60 §.

af de ved kongelig Resolution af 3die Marts d. A. naadigst bevilgede 283,500 Spd., med Hensyn til hvís Anvendelse det, som meldt, naadigst blev paa- lagt Departementet senere i Løbet af Budgetterminen at erhverve naadigst Bestemmelse, samt de til Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Saltdalsklevén til noget nordenfor Skydsstiftet Mosby ved fornævnte Resolution bevilgede 5,000 Spd.

Med Hensyn til dette sidste Beløb skal Departementet underdanigst oplyse, at det efter senere end den Kongelige Resolution af 3die Marts sidste ledén anstillede fornyede Undersøgelser betræffende denne Omlægning er antaget, at den bør iværksættes efter en væsentlig forandret Plan, ligesom den, selv udført efter den ældre Plan, vil kræve langt større Omkostninger, end først anslaaet, hvorom nærmere Oplysning vil blive meddeelt i Departementets ovennævnte underdanigste Foredrag angaaende den næste Storthing forelæggendes Veibudgetproposition. Saavel af Hensyn til de forøgede Omkostninger, som fordi den af forrige Storthing til Arbeidet ydede Bevilgning er betinget af, at den samme forelagte Plan vorder befulgt, vil man ikke kunne lade Arbeidet iværksættes i denne Budgettermin, hvorimod Sagen paany maa forelægges Storthinget.

I Henhold til Foranførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes,

indstilles underdanigst:

„At der til Bestridelse af tilfældige og uforudseede Udgifter ved Veivæsenet naadigst tillades anvendt i den tilbagestændende Deel af indværende Budgettermin udenfor det ved kongelig Resolution af 3die Marts d. A. Citra B. II. No. 17 naadigst bevilgede Beløb 15,300 Spd:

- 1, det Beløb af 7,071 Spd. 60 ø af de ved Kongelig Resolution af 3die Marts d. A. dens Post B. I. b. til Veivæsenet for Tidsrummet fra 1ste Januar 1856 til 1ste Juli 1857 naadigst bevilgede 283,500 Spd., om hvís specielle Anvendelse naadigst Bestemmelse ved den nævnte naadigste Resolution Citra B. Post II. ikke blev given;
- 2, det Beløb af 5000 Spd., som ved fornævnte Resolutions Citra B. II. No. 12 naadigst blev tilladt anvendt til Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Saltdalsklevén til noget nordenfor Skydsstiftet Mosby i Døderås Sogn, Rister og Mandals Amt.

Den norske Regjerings underdanigste Indstilling af 25de Marts 1857, som ved Kongelig Resolution af 11te April næstefter naadigst er bifaldt.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget følgende:

Departementet skal herved tillade sig at afgive underdanigst Indstilling angaaende Fremføttelse af naadigst Proposition til det nu forsamlede Storthing betræffende Bevilgning til Veivæsenets Fremme i Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 1ste Juli 1860.

I det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den forrige Storthing forelagte lignende naadigst Proposition, har Departementet udtalt sin Anskuelse med Hensyn til de mere almindelige Spørgsmaal vedrørende den Maade, hvorpaa en gjennemgribende Forbedring af Rigets

Veivæsen efterhaanden bør søges fremmet samt om den Maade, hvorpaa de fornødne Midler til dette Diemed bør søges tilveiebragte. Idet Departementet fremdeles nærer de der udtalte Anskuelser, skal man tillade sig at henvise til det der Itrede, idet man kun med Hensyn til Tilveiebringelsen af Midlerne til Veivæsenets Fremme ved hvad der herom passerede paa forrige Storthing finder sig foranlediget til at fremsætte et Par Bemærkninger. Som det vil være i naadigst Erindring, indeholdt den forrige Storthing forelagte naadigst Proposition med Hensyn til Refusionen af de til Veivæsenet af Statscassen forskudte Midler den Bestemmelse, at det i det Hele skulde refunderes Statscassen ved Rigning for de

$\frac{2}{3}$ Dele paa Rigets Matriкулskuld og for $\frac{1}{3}$ Deel paa Kjøb og Ladestederne efter et i en vedlagt Label nærmere angivet Forhold. Heri gjordes i den af Stortinget fattede Beslutning den Forandring, at et Beløb af 35,000 Spd. aarlig skulde føres til endelig Udgift for Statscassen og den i den naadigste Proposition foreslaaede Refusion alene gjøres gjældende for det tilbagestaaende Beløb. Idet Departementet fremdeles med Hensyn til dette Spørgsmaal maa være af den Formening, som man udførligen har begrundet i de underdanigst Foredrag, der ligge til Grund for de tidligere Storting forelagte naadigste Propositioner til Lov om Veivæsenet, at en Overførelse paa Statscassen af disse Udgifter maa ansees betænkelig, og at de fremdeles ligesom efter den ældre Veilov bør udredes som en særlig Contribution, finder man sig for Tiden saa meget mere foranlediget til at foreslaae, at der forholde i Overensstemmelse hermed, som de Krav, der for den forestaaende Budgettermin endog vilde blive gjorte paa Statscassen, ere stegne langt op over det sædvanlige, og saaledes de Betæneligheder, som man tidligere i denne Henseende har udtalt, nu fremtræde med forøget Styrke. Dernæst har Departementet med Hensyn til det Forhold, hvorefter Kjøb og Ladestederne indbyrdes skulde bidrage til den Deel af Refusionsbeløbet, som falder paa dem, hvilket i den Kongelige Proposition var foreslaaet beregnet efter et Middeltal af Indvaanerantallet, Indførselstolden og Brandforsikringssummerne for enhver af dem i Overensstemmelse med de Antydninger, der bleve gjorte af den paa forrige Storting til dette Spørgsmaals Behandling nedfattede specielle Committee, taget under Overveielse, hvorvidt der maatte være flere Momenter end de ovennævnte, der egnede sig til at tages i Betragtning ved Fordelingen af Veiskatten paa de forskjellige Kjøbstæder og Ladesteder. De Momenter, som den ovennævnte Committee har paapeget som muligens egnede til Benyttelse i dette Diemed, nemlig Ræstedrægtigheden af de paa ethvert Sted hjemmehørende Fartøier, Udførselstolden samt de Materialier til Bedømmelsen af Communernes præsumtive Skatteevne, som maatte kunne hentes paa den ene Side fra Størrelsen af Indvaanernes i de aarlige Vigningsforretninger ansatte Formue og Næring m. V. og paa den anden Side fra Betydningen, navnlig af visse Slags Udgiftsposter paa de respective Communers Budgetter f. Ex. til Fattigvæsenet, har Departementet dog ikke fundet stikke dertil.

Ræstedrægtigheden af de paa de forskjellige

Steder hjemmehørende Fartøier betegner kun Omfanget af en enkelt Næringsgren. For ikke at forurette de flere Byer, hvor Skibsfarten udgjorde den væsentligste Næringskilde, til Fordeel for de øvrige Byer, som i en mindre Grad drive Skibsrederie, men derimod i dets Sted i en større Grad befatte sig med andre Næringsgrene, maatte man tillige tage Hensyn til disse, Noget, hvortil der ikke høves tilstrækkelige Materialier. Benyttelsen af Ræstedrægtigheden ved Bestemmelsen af det Forhold, hvorom her er Spørgsmaal, vilde ogsaa i en væsentlig Grad vanskeliggjøres ved det i flere Egne af Landet hyppigt stedfindende Forhold, at hvert Skib har flere Eier, i Forbindelse med den Omstændighed, at som hjemmehørende i vedkommende Toldsted ogsaa regnes Skibe, hvis Eier boe paa Landet.

Udførselstolden danner efter Departementets Formening heller ikke noget brugbart Materiale i det heromhandlede Diemed, idet den nu i det Væsentlige kun høves af Trælast samt Fiskevarer, medens andre Artikler, der for enkelte Steder danne ikke uvigtige Udførselsgenstande, ikke ere belagte med saadan Told.

Mod Benyttelsen af de Materialier til Bedømmelsen af de forskjellige Communers præsumtive Skatteevne, som kunne hentes af Vigningsforretningerne og af de forskjellige Slags Udgiftsposter i de forskjellige Byer, stiller sig den Omstændighed, at disse Vigningscommissioner ikke i deres Beslutninger ledes af de samme Grundsætninger, saa at man f. Ex. i een Commune gaaer meget strengt, i en anden meget mildt tilværks ved Ansættelsen af Indtægt og Formue, og at ligeledes Vedkommende i een Commune ere mere knappe, i en anden mere rundbaanede med Understøttelse til Fattige og andre Udgifter. Hertil kommer, at saafremt det blev vedtaget, at Resultatet af de forskjellige communale Autoriteters Beslutninger i disse Henseender skulde faae Indflydelse paa Forholdet mellem de forskjellige Byers Skattebyrde til det Offentlige, er det at befrygte, at man ved fremtidige Beslutninger vilde have dette for Die og derefter indrette sig, saa at man f. Ex. vilde i større eller mindre Grad sætte Skattebyrdes Formue og Næring saa lavt som muligt for derved at formindste Byens forholdsmæssige Andeel af Veiskatten.

Departementet kan af disse Grunde ikke tilraade, at noget af de nævnte Materialier bliver benyttet ved Beregningen af Veiskatten, og da man heller ikke veed at bringe andre udenfor de forrige Gang benyttede i Forslag, der kunde være tjenlige

til det omhandlede Viemed, saa maa Departementet tilraade, at der ved Fordelingen af Veisfatten for næste Budgettermin følges de samme Regler, som befulgtes for Budgetterminen 1854—1857, nemlig at Forholdet mellem de forskjellige Byer og Ladesteder bestemmes alene efter Brandforsikringssummen, Folkemængden og Indførselstolden, der samtlige afgive Momenter af en almindeligere og temmelig paalidelig Character. Med Hensyn dernæst til selve Benyttelsen af disse Materialier gjorde Comiteen endeel Bemærkninger, hvorom man ogsaa finder her at burde udtale sig. Efter Comiteens Formening burde der ved Siden af Brandforsikringssummerne ogsaa være taget Hensyn til Værdien af de Bygninger, der ikke vare forsikrede i den almindelige Brandforsikringsindretning, en Bemærkning, der navnlig antages at være af Vægt med Hensyn til de Staten tilhørende uforsikrede Bygninger, hvis Antal paa enkelte Steder er temmelig betydeligt. Medtagelsen af de Staten tilhørende Bygninger vilde ialfald for enkelt Sted være en Uretfærdighed, idet disse i Christiania for største Delen ere skattefrie og saaledes ikke vilde komme til at bidrage til den Ildelse, hvorom her er Spørgsmaal; og sees der bort fra Statens Bygninger, hvoraf endeel dog ogsaa ere forsikrede i den almindelige Brandforsikringsindretning, antager Departementet, at det Forhold mellem de enkelte Kjøb- og Ladesteder, der angives ved Brandforsikringssummerne, ikke i nogen mærkelig Grad vilde forandres ved en saadan Fuldstændiggjørelse af Opgaven over Bygningsværdierne, idet baade Værdien af uforsikrede Bygninger formeentlig overalt er saare liden i Forhold til vedkommende Steds hele Brandforsikringssum, og derhos det Forhold, der finder Sted mellem Værdien af forsikrede Bygninger paa den ene Side og uforsikrede paa den anden, antageligviis er noget nær lige overalt. Comiteen fandt videre at maatte gjøre Bemærkning ved den Maade, hvorpaa Toldindtraderne vare beregnede for Steder, der sorterede under et andet Toldsted, idet de nemlig fordeeltes mellem begge efter deres respective Folkemængde, og Resultatet altsaa, hvor Folkemængden i sig selv var en mindre paalidelig Maalestok for Statteevnen, end mere kom til at afsige fra det Rette. Uagtet dette vistnok maa indrømmes, veed dog Departementet i de enkelte Tilfælde, hvor særskilt Opgave over Toldindtraderne af fornævnte Grund ikke kan tilveiebringes, ikke at paavise nogen paalideligere Udvei til Spørgsmaalets Løsning end den benyttede. Endelig gjordes opmærksom paa, at der ved Beregningen af Stavangers Folkemængde ikke var

taget Hensyn til de ved Lov af 12te Juli 1848 i Byen indlemmede Forstæder; dette er rettet ved den nu vedlagte Beregning.

Til Grund for denne Beregning er lagt Brandforsikringssummerne saaledes, som disse vare ved Udgangen af 1855, idet nogen Opgave støttet til de i forrige Aar afholdte almindelige Omtaxationer af samtlige i den almindelige Brandforsikringsindretning forsikrede Bygninger ikke endnu har kunnet istandbringes. Indførselstolden er tagen efter et Middeltal af de tre Aar 1853, 1854 og 1855 og er for følgende Steder, der ikke have særskilt Toldsted, nemlig Soon og Hølen, Svelvig, Kongsberg og Hønefos, Næsgaardstrand, Lange-sund og Stathelle, Kongsvinger, Hamar og Lillehammer, der respective sortere under Moss, Drammens, Holmestrand's, Brevigs og Christiania Toldsteder beregnet efter Forholdet mellem de respective Indvaaneres Antal i disse Steder og de Toldsteder, hvorunder de sortere. For det i 1854 oprettede Ladested Haugesunds Vedkommende er Indførselstolden alene beregnet efter hvad denne udgjorde i 1855. Endelig er foruden Kjøbstæderne i det egentlige Finmarken, der ved Veiløvens § 4 ere undtagne fra den heromhandlede Ligning, ligesom ved Propositionen til forrige Storting Ladestederne Hvidsteen, Holmsbo og Soggedal udelatte af Fortegnelsen, da disse Steder fremdeles ikke have egne Communalbestyrelser og derfor heller ikke nogen særegen Udligning af Communeudgifter. Derimod er nu medtaget det af samme Grund da udelatte Ladested Stathelle. Medens den ovennævnte Storthingscomitee i det Hele blev staaende ved de i den forrige Storting forelagte Proposition benyttede Momenter ved Veisfattens Fordeling, foreslog den dog specielt for Kongsbergs Vedkommende en Nedsættelse af Propositionens Forholdstal 2,23 til 1,48, saaledes at denne Nedsættelses Beløb igjen indvandt ved en forøget Ligning paa Kjøbstæderne Christiania, Drammen, Arendal, Stavanger og Bergen, hvilket Forslag bifaldtes ved Stortingets Beslutning i Sagen. Som det af vedlagte Beregning vil sees, udgjør Forholdstallet nu efter de benyttede Momenter for Kongsberg 1,91, hvorved altsaa allerede nogen Nedsættelse af det forrige Gang udfomne Forholdstal for denne By er vunden, og Departementet troer derfor og med Hensyn til at det af Comiteen foreslaaede Forholdstal formeentlig var vilkaarlig valgt ikke at burde foreslaae nogen Afvigelse specielt for Kongsbergs Vedkommende med Hensyn til de iøvrigt almindelig gennemførte Principer for Fordelingen.

Efter disse foreløbige almindelige Bemærkninger skal Departementet, forinden man gaaer over til Forklaringen angaaende de Arbeider, som man i Righed med den forrige Gang befulgte Fremgangsmaade vil foreslaae til Udførelse i de næste 6 Aar, her først meddele en Oversigt over Fremgangen af de Arbeider, der ere blevne paabegyndte eller udførte i indværende Budgettermin tilligemed en Forklaring angaaende de Beløb, der ville udfordres til deres Udførelse udenfor de til Anvendelse i Budgetterminen bevilgede Beløb. Det er det sædvanlige, at nogen Overskrivelse af de til vedkommende Anlæg calculerede Summer har fundet Sted, medens kun enkelte Arbeider have kunnet bringes til Udførelse for Overslagssummerne eller endog for et Beløb, ringere end Overslaget. Som bemærket er imidlertid Regelen, at de paaregnede Beløb ikke have vist sig tilstrækkelige, og da dette navnlig i høi Grad har været Tilfældet med flere af de betydeligere Arbeider, bliver det Beløb, som nu udenfor Overslagssummerne vil blive at tilflyde, temmelig betydeligt. Den væsentligste Grund til den stedfundne Overskrivelse af Overslagene ligger selvfølgelig i den betydelige Stigen ikke alene i Daglønnen selv, men ogsaa i Priserne paa samtlige Materialier, hvorfor der ved Veivæsenet haves Brug, som er indtraadt senere end Aarene 1852 og 1853, i hvilke Overslagene for de i forrige Veibudgetproposition omhandlede Arbeider for største Delen ere ubearbejdede, og hvilken Stigen ialfald ikke anslaaes for høit, naar den i Gjennemsnit ansættes til $\frac{1}{3}$ Deel. Denne Omstændighed har vistnok været følt i høist forskjellig Grad, og navnlig øvet sin Indflydelse i de nærmest de større Byer samt Kysten liggende Egne, hvor tillige den stærke Concurrence om den forhaandenværende Arbeidsstyrke i flere Tilfælde har hindret Veiarbejdernes Paastyndelse med den ellers onstelige Kraft, hvilket ved at forlænge Arbejdets Drift over det dertil ellers tilstrækkelige og oprindelig paaregnede Tidrum ogsaa middelbart har virket til dets Forbyrdelse ved en tilsvarende Forøgelse af Administrationsomkostningerne. Denne Ulempe har navnlig været følt ved flere af de i Gang satte Arbeider paa Vestlandet, hvor det paa Grund af samme endog har været ugjortligt forinden i den sidste Tid at paabegynde det betydelige Arbeide mellem Flane og Arendal, der efter den for Veivæsenets Virksomhed lagte Plan skulde været sat igang samtidigt med det fra det forstnævnte Sted udgaaende Veianlæg til Tvedestrand, der heller ikke endnu er fuldført, uagtet det efter Planen allerede tænkes tilendebragt ved Udgangen af 1855. Fra den her

berørte Side maa derfor den nu tilbagelagte Arbeidsperiode endog betragtes som særdeles uheldig.

Idet Departementet nu specielt skal meddele det Fornødne med Hensyn til hvert enkelt af de paabegyndte eller fuldførte Arbeider, tillader man sig at henvise til de Kongelige Resolutioner af 7de October 1854, 14de August 1855 og 3die Marts 1856, ved hvilke naadigst Bestemmelse er afgiven, om hvilke Arbeider i indværende Budgettermin skulde bringes til Udførelse, samt til de vedlagte underdanigste Foredrag, der ligge til Grund for de nævnte naadigste Resolutioner.

Veianlægget mellem Fjulsrud ved Hølsfjorden, over Børumsaaen til Sandvigen ved Christiania Fjorden paabegyndtes strax i Høsten 1854 og kunde allerede i forrige Vinter, efter at Planeringen var udført paa de vanskeligste Steder over Aasen, benyttes for Vinterfærdselen, der saaledes kunde undgaae Veien over Krogkleven og Krogkøyen. Det hele Arbeide kan overensstemmende med Planen ventes fuldført i indværende Aar. Efter en af Arbeidsbestyreren opgjort Calculantages Arbeidet fuldført at ville koste 75,770 Spd., medens den ved Resolutionerne af 7de October 1854 og 3die Marts 1856 til samme bevilgede Overslagssum kun udgjorde 60,740 Spd.; der vil altsaa til dette Anlæg udkræves et Tilskud af 15,030 Spd.

Veianlægget fra Svangstranden til Hæg, der paabegyndtes i 1855, vil kunne ventes færdigt omtrent samtidigt med det foregaaende og vil paa Grund af de usædvanligt høie Arbeidspriser, der have maattet betales ved begge Arbeider, ligesom dette tiltrænge et ikke ubetydeligt Tilskud. Anlægget vil nemlig fuldfærdigt koste 61,000 Spd., medens den oprindelige Overslagssum, der er naadigst bevilget ved de fornævnte Resolutioner, kun udgjør 44,230 Spd., altsaa 16,770 Spd. mindre end der nu tiltrænges.

Paa det noget over $1\frac{1}{2}$ Mil lange Veianlæg mellem Knapstad i Haabøl og Brændemoen i Eidsberg, Smaalenes Amt, er Strækningen mellem Gaardene Vøken i Spydeberg og Fust i Eidsberg, henved 1 Mil, fuldstændig oparbejdet og Planeringen ligeledes fuldført paa den øvrige Strækning, ligesom Veien ogsaa i det Væsentlige er bleven forsynet med Rækværk. Hvad der ved dette Veianlæg staaer tilbage, vil formeentlig kunne udføres saa betimeligt, at Anlægget vil være færdigt inden Budgetterminens Udløb. Efter et af Arbeidsbestyreren afgivet Overslag vil Arbeidet i det Hele koste 55,500 Spd. eller 6,750 Spd. mere end Overslagssummen 48,750 Spd. Ved de Kongelige

Resolutioner af 7de October 1854 og 3die Marts 1856 er til dette Anlæg bevilget respective 22,050 Spd. og 31,700 Spd. eller tilsammen 53,750 Spd., og det Beløb, som altsaa udenfor disse Bevilgninger vil udkræves, udgjør 1,750 Spd.

Det i forannævnte Bei beliggende Broanlæg over Glommen ved Fossum Føs er blevet fuldført i Begyndelsen af forrige Aar overeensstemmende med en forandret Plan, der blev naadigt bifaldt ved Kongelig Resolution af 10de Februar 1855, der tilligemed det til Grund for samme liggende underdanigste Foredrag vedlægges. Som det vil være i naadigt Erindring fra det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 3die Marts 1856 angaaende Fordeelingen for den sidste Halvdeel af Budgetterminen af de til Disposition havte Beløb, ansloges da det til Broanlægget udfordrerlige Beløb til 19,600 Spd. Efter aflagt Regnskab have de imidlertid udgjort 20,078 Spd., og saaledes en Overskridelse fundet Sted af 478 Spd.

Veianlægget fra Grindals Sund i Elverum til Trysil, til hvilket er bevilget Halvdeelen af Overlagssummen 18,563 Spd. eller 9,281 Spd. 60 $\frac{1}{2}$, udføres for Hedemarkens Amtsscommunes Regning og under en af Amtmanden valgt Bestyrer.

Af de paa den forrige Storthing forelagte Veiarbejdsplan opførte Arbejder i den nedre Deel af Gudbrandsdalen, nemlig Fuldførelsen af den allerede tidligere paabegyndte Omlægning af Veien mellem Lillehammer og Baadstu eller Stav ved Vosnas sydlige Ende fra Gaarden Ensby til sidstnævnte Sted samt Omlægningen fra dette sidste Sted til Gjelund i Fron bleve ved de fornævnte naadigste Resolutioner af 7de October 1854 og 3die Marts 1856 bestemte til Udførelse i indværende Budgettermin det forstnævnte Arbejde samt af den ovenfor liggende Strækning det noget over $\frac{1}{4}$ Miil lange Stykke mellem Dlstu Bro og Fodvangs Kirke. Til disse Arbejder bevilgedes ved de nævnte Resolutioner tilsammen et Beløb af 56,500 Spd. Af den forstnævnte Strækning fra Ensbybakkens til Stav blev det omtrent $\frac{1}{4}$ Miil lange Stykke mellem Ensbybakkens og Gillebofuen allerede i den første Halvdeel af Budgetterminen saavidt færdigt, at det kunde aabnes for Færdselen, og er nu, efter at det er bragt i fuldstændig Stand, overleveret til Amtets Veivæsen til fremtidig Vedligeholdelse. Den ovenfor liggende Strækning til Stav, en Længde af $\frac{7}{8}$ Miil, er ogsaa i afsigte Høst bleven færdig og aabnet for Færdselen. Det langs Vosna ovenfor liggende Stykke mellem Dlstu Bro og Fodvangs Kirke er ogsaa færdigt paa lidt Eftergruoning nær

og er ligeledes aabnet for Færdselen. De samlede Udgifter ved disse Omlægninger — Omskostninger ved det tilbagestaaende Arbejde herunder indbefattede — antages ikke at ville overskride 50,300 Spd., og da der til samme som formeldt er bevilget 56,500 Spd., vil der altsaa ved dem bespares et et Beløb af 6,200 Spd. Den væsentligste Grund hertil er vistnok at søge deri, at Terrainet paa længere Strækninger har tilladt Anvendelsen af den billigere Jettebygning istedetfor de i Overlaget paaregnede Muurværker, men Arbejdet har ogsaa i andre Henseender været drevet under heldigere Vilkaar end almindeligt, idet de Par sidste Aars mislige Høst i de tilstødende Dele af Gudbrandsdalen samt Nedlæggelsen af Espedalens Riffelværk har besvirket større Søgning af Arbejdere til Anlægget, hvorfor heller ikke Arbejdslonnen, uagtet noget højere end ved Overlaget paaregnet, paa langt nær har naaet den Høide som ved de fleste andre for det almindelige Veifonds Regning udførte Arbejder.

De højere oppe i Gudbrandsdalen i indværende Budgettermin iværksatte Arbejder, Omlægningen af den saakaldte Kringle i Sells Anner til Waage samt Opførelsen af en Bro over Lougen ved Laurgaard, var som oplyst i Departementets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 3die Marts f. A., allerede da paa det Nærmeste fuldførte. Den ved disse Arbejder ligeledes vundne Besparelse er allerede medtagen ved den i bemeldte Foredrag givne Oversigt over de Midler, der havdes til Disposition for Budgetterminens anden Halvdeel.

Det henved 3 Mile lange Chausseeanlæg fra Gjøvig ved Mjøsen gennem Bardal og Land til Dnæs ved Randsfjorden skulde efter Veiarbejdsplanen tilendebringes i Løbet af 4 Aar og saaledes først blive færdigt i næste Budgettermin. Paa dette Anlæg er fuldstændigen oparbejdet noget over 1 Miil fra Gjøvig til henimod Skydsstiftet Mustad, til hvilket Sted der er anlagt en midlertidig Forbindelsesvei for at gøre den fuldførte Deel af det nye Veianlæg benyttelig for Færdselen; dette Stykke benyttedes allerede i forrige Aar for Vintertrafikken. Paa den øvrige endnu ikke fuldførte Strækning af Anlægget, omtrent 2 Mile, er ogsaa betydeligt Arbejde udført, idet blandt Andet Jetteerne er lagte i en Strækning af omtrent 1 Miil og en stor Deel Material tilveiebragt, ligesom Linien tildeels i fuld Bredde er ryddet i dens hele Længde og paa Vinterforet kan befares med Læs. Da Arbejdet i det Hele maa ansees som langt mere end halvfærdigt, er der Sandsynlighed for, at det vil kunne tilende-

bringes i Løbet af de 4 Aar, saaledes som ved Planen forudsat. Efter det oprindelige Overslag antoges Veianlægget i det Hele at ville koste 73,880 Spd., af hvilket Beløb ved de oftnævnte 2de Resolutioner for indeværende Budgettermin er blevet bevilget tilsammen 63,480 Spd., medens de øvrige 10,400 Spd. forudsattes at maatte blive at udrede af hvad der bevilges til Veivæsenet for næste Budgettermin. Efter en af Veiarbeidsbestyreren afgiven Beregning over de tilbagestaaende Arbeiders Kostende, maa Overslaget for Veianlægget i det Hele nu forøges til 95,000 Spd., og det vil altsaa kræve et Tilskud til den oprindelige Calcule af 21,120 Spd. Grunden til denne Overskrivelse maa foruden de sædvanlige Aarsager fornemmelig tilskrives en Overskrivelse af noget over 6,000 Spd. af de til Erstatning for Jordafstaaelse samt for Gjerders Opførelse og Vebliğeholdelse calculerede Beløb, samt den Omstændighed, at det paa Grund af Terrainets Bestaafenhed deels har været nødvendigt noget at forhøje Bankerne, deels i det Hele at benytte en kraftigere Vandafledning end oprindeligt paaregnet. Naar til denne Overskrivelse 21,120 Spd. lægges de ovennævnte 10,400 Spd., der allerede tidligere er paaregnet til Udgift i næste Budgettermin, bliver altsaa det Beløb, der til dette Arbeide i det Hele vil paafordres udenfor de tidligere Bevilgninger 31,520 Spd.

Paa Veianlægget mellem Kongsberg og Rudstoen er alt Muur-, Minerings- og Jordarbeide paa det Nærmeste færdigt, og det tilbagestaaende Arbeide er væsentligt Veidækket paa en Længde af omtrent $\frac{1}{2}$ Mill, til hvilket dog paa det Nærmeste de fornødne Materialier ere tilveiebragte. Arbeidet antages at ville være fuldfærdigt i Løbet af førstkommende Juni Maaned og at kunne tilendebringes ved Hjælp af et Tilskud af 800 Spd. til den calculerede Sum 52,000 Spd.

Veianlægget over Hvideøidheien i Thelemarken paabegyndtes Vaaren 1855 og antoges at kunne fuldføres i forrige Aar, hvilket paa Grund af den Mangel af Arbeidsfolk, der i usædvanlig Grad har været følt ved dette Arbeide, dog ikke har ladet sig gjøre. Imidlertid er Arbeidet nu saavidt fremfærdet, at det forhaabentlig vil kunne være fuldført omtrent ved Budgetterminens Udgang. Arbeidet, hvortil oprindeligt var calculeret 12,787 Spd., antages at kræve et Tilskud af omtrent 1600 Spd.

Den samme Mangel paa Arbeidere har ogsaa fundet Sted ved samtlige de 3 Veianlæg, der i Budgetterminen have været satte i Gang inden Nedens og Kobyldebygdelagets Amt, nemlig Veianlæggene fra Fiane i den vestlandske Hovedvei,

respective til Tvedestrand og Arendal, samt fra Norevand til Grimstad. Samtlige disse Arbeider skulde efter den lagte Plan været paabegyndte allerede i Høsten 1854 og de tvende mindre Anlæg til Tvedestrand og Grimstad paaregnedes allerede at kunne være færdige i Løbet af det paafølgende Aar 1855, hvorimod det betydeligere Arbeide mellem Fiane og Arendal antoges at maatte fordeles paa 4 Aar og altsaa først at ville blive færdigt i næste Budgettermin. Det førstnævnte Veianlæg mellem Fiane og Tvedestrand er paa omtrent $\frac{3}{4}$ Dele af dets Længde bragt i farbar Stand, hvorved undgaaes de besværligste Bakker i den gamle Vei, og Arbeidet vil kunne ventes tilendebragt i Løbet af indeværende Aar. Arbeidet paa Linien fra Fiane til Arendal, der staaer under samme Bestyrer som det forannævnte, har saa godt som ganske maatte stilles i Beroe, og hvad der her er udført, indskrænker sig til en reen Ubetydelighed. Endelig har Veianlægget mellem Norevand og Grimstad først kunnet tilveiebringes i afvigte Høst, da det blev overleveret til fremtidig Vebliğeholdelse af vedkommende Veivæsen. Efter en opgjort Calcule vil Veianlægget mellem Fiane og Tvedestrand fuldført koste omtrent 23,000 Spd., og vil saaledes koste 10,700 Spd. mere end den oprindelige Overslagssum 12,300 Spd. samt udenfor de ved de oftnævnte naadigste Resolutioner af 7de October 1854 og 3die Marts 1856 bevilgede Beløb respective 12,300 og 4,600 Spd. tilsammen 16,900 Spd. tiltrænge en Tilskudsbevilgning af 6,100 Spd.

Veianlægget mellem Fiane og Arendal har, som før bemærket, kun været drevet i en saa ringe Udstrækning, at nogen paalideligere fra selve Arbeidet hentet Erfaring ikke har kunnet lægges til Grund for Revisionen af Overslaget efter nu gjældende Arbeidsforholde, men Arbeidsbestyreren har været at maatte antage, at Arbeidet, saafremt Arbeidspriserne paa Vestlandet ikke skulde falde, nu maa anslaaes til $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$ høiere end efter det Overslag, hvorfra man tidligere er gaaet ud. Da dette beløber til 50,000 Spd., skulde altsaa det Tillæg, hvorom der sandsynligviis vil blive Spørgsmaal, ansat til noget under $\frac{1}{3}$ Deel, kunne beregnes til 16,000 Spd., hvorved Anlæggets hele Kostende vilde blive 66,000 Spd. Heraf er for indeværende Budgettermin ved oftnævnte Resolution bevilget 17,000 Spd., og den fornødne Bevilgning for næste Budgettermin vil saaledes udgjøre 49,000 Spd.

Endelig har det tredje af de nævnte Veianlæg mellem Norevand og Grimstad kostet 16,470 Spd. altsaa 6,370 Spd. mere end den oprindelige Overslagssum 10,100 Spd. og 4,370 Spd. mere end

de til dette Arbejde ved oftnævnte Kongelige Resolutioner tilsammen naadigst bevilgede 12,100 Spd.

Omlægningen af den bergenske Hovedvei til Østlandet mellem Gaardene Grimen og Pohne i Søndre Bergenhuus Amt i en Længde af noget over $\frac{1}{2}$ Mil blev paabegyndt Vaaren 1856 og antages overeensstemmende med Planen at ville blive færdig inden Budgetterminens Udgang. Ved forrige Aars Udgang var den hele Underbygning færdig og Gruusningen paabegyndt. Hvad der da stod tilbage foruden denne var væsentlig Opførelsen af en Bro over Sollefundet samt nogen Muring og Muring langs Grimesvandet. Arbejdet er nu anslaaet i det Hele at ville koste 17,860 Spd. og vil saaledes udenfor det til samme oprindelig anslaaede og bevilgede Beløb 16,040 Spd. udfordre et Tilskud af 1,820 Spd.

Beianlægget fra Gudvangen til Bakke langs Næroffjorden i Nordre Bergenhuus Amt, der paabegyndtes i 1855, blev fuldført og overleveret til Amtets Veivæsen i Begyndelsen af forrige Aar. Af de til samme bevilgede 3,200 Spd. er bespart et Beløb af omtrent 400 Spd.

Det ved Kongelig Resolution af 14de August 1855 befalede Beianlæg mellem Thronbhjem over Bhaasen til Reinstranden, der har en Længde af omtrent $1\frac{1}{2}$ Mil, blev paabegyndt i samme Høst, og var ved forrige Aars Udgang Planeringen fuldført eller for en mindre Deel under Arbejde paa en Strækning af noget over 1 Mil. Af de 56,000 Spd., hvortil dette Anlæg oprindelig var anslaaet, er ved den fornævnte samt ved den Kongelige Resolution af 3die Mars s. A. bevilget til Anvendelse i denne Budgettermin tilsammen 24,000 Spd., medens altsaa de resterende 32,000 Spd. ere tænkte udrede af Bevilgningen til Veivæsenets Fremme i næste Budgettermin, i hvilken altsaa Anlægget først er paaregnet fuldført. Paa Grund af en Overstridelse af omtrent 6000 Spd. i det efter Calculen til Erstatning for den fornødne Grunds Afstaaelse samt for Gjerders Opførelse og Vedligeholdelse beregnede Beløb i Forbindelse med de forøvrigt almindelige Grunde til Calculernes Overstridelse maa den fornævnte oprindelige Overlagssum for dette Beianlæg forhøies med omtrent 9,000 Spd., saa at der altsaa, naar de ovennævnte 32,000 Spd. medregnes, vil til dette Beianlægs Fortsættelse udkræves i det Hele 41,000 Spd.

Broanlægget over Stordals-Elven ved Sandfarhuus i Nordre Thronbhjems Amt, til hvis Paabegyndelse forberedende Skridt bleve gjorte i Høsten 1854, blev i forrige Aar fuldstændigt færdigt og overleveret til Vedligeholdelse af Nordre Thron-

hjemts Amts Veivæsen. Dette Anlæg har i det Hele kostet 22,680 Spd., hvilket er 6,010 Spd. mere end den oprindelige Overlagssum, 16,670 Spd. og 2,510 Spd. mere end det ved de oftnævnte naadigste Resolutioner bevilgede Beløb tilsammen 20,170 Spd. Den stedfundne Overstridelse er, som allerede bemærket i det underdantigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 3die Mars 1856, væsentlig at tilskrive, at man ved Piloteringen stødte paa uføromødede Vanskeligheder, og at Materialerne til Broen ere blevne kostbarere end paaregnet.

Foruden de i det Foregaaende nævnte Arbejder blev i indværende Budgettermin ved den naadigste Resolution af 3die Mars 1856 endnu bestemt til Udførelse i samme Tidrum en Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskleven til noget nordenfor Stadsstiftet Mosby i Rister og Mandals Amt. Som nærmere nedenfor forklaret, er det imidlertid blevet anseet ønskeligt at foretage væsentlige Forandringer i den forrige Storting med Hensyn til dette Arbejde forelagte Plan og man har derfor ikke kunnet skrive til Udførelse af denne Omlægning, hvorfor ogsaa de til samme beregnede 5,000 Spd. ved Kongelig Resolution af 3die Januar d. A. naadigst ere blevne tilladt anvendte til Bestridelse af tilfældige Udgifter ved Veivæsenet i indværende Budgettermin.

Til Bestridelse af Udgifterne ved den det almindelige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veistrækninger er ved de oftnævnte naadigste Resolutioner for Budgetterminen bevilget i det Hele 6,450 Spd. Dette Beløb var omtrent medgaaet ved Udgangen af 1856 og vil der derfor tiltrænges udenfor det ved disse Resolutioner dertil Bevilgede et Beløb af omtrent 1000 Spd. til disse Udgifters Bestridelse i indværende Halvaar af Budgetterminen.

Til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet er ved de Kongelige Resolutioner af 7de October 1854 og 3die Mars 1856 for Budgetterminen bevilget tilsammen 30,600 Spd. samt ved den Kongelige Resolution af 3die Januar d. A. endvidere tilladt anvendt de fornævnte til Omlægningen af den sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskleven til noget nordenfor Mosby oprindeligt bestemte 5,000 Spd. samt et Beløb af 7,071 Spd. 60 s. af de til Disposition i Budgetterminen havde Midler, for hvilke der ved den Kongelige Resolution af 3die Mars 1856 ikke blev bestemt speciel Anvendelse. Som allerede oplyst i det underdantigste Foredrag, der ligger til Grund for Resolutionen af 3die Januar d. A., har Departementet af disse Midler efter-

haanden labet anvende de for Arbeidernes hensigtsmæssige Drift fornødne Beløb, eftersom de specielle Bevilgninger til noget af dem vare forbrugte, og de Beløb, der ere udredede paa denne Maade, maae derfor bringes i Afdrag, naar der spørges om Størrelsen af det Beløb, som nu maa blive at søge bevilget af Stortinget til Fuldførelse af de paabegyndte Arbeider. Til nærmere Oplysning i denne Henseende hidsettes nedenstaaende Fortegnelse over de Beløb, der af det til tilfældige Udgifter Bevilgede ere udredede til de specielle Arbeider, nemlig:

til Beianlægget mellem Svangstrand og Hægsbroen	4,110 Spb.
= Beianlægget mellem Knapstad og Brændemoen	1,160 —
= Broanlægget over Fossum Fos	478 —
= Beianlægget fra Fiane til Tvedestrand	2,740 —
= Beianlægget fra Korevand til Grimstad	4,370 —
= Beianlægget fra Throndhjem til Leinstranden	4,958 —
= Broanlægget over Stordals-Elven	2,510 —
	<hr/>
	20,326 Spb.

Paa det Tidspunct, indtil hvilket foranstaaende Opgave over de til specielle Arbeider af Bevilgningen til tilfældige Udgifter anviste Beløb er fastsat, havdes paa denne endnu uanvist omtrent 1,500 Spb., hvilket Beløb vil tiltrænges i den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen til denne Bevilgnings oprindelige Diemed og saaledes ikke for nogen Deel kan anvendes til specielle Arbeider.

Til Lettelse af Oversigten skal man her hidsette en Opgave over de ved de i det Foregaaende omhandlede forskjellige Arbeider fornødne yderligere Bevilgninger og bundne Besparelser.

1. De Arbeider, der ville tiltrænge Tilskud, ere følgende:

Beianlægget fra Sandvigen til Fjulsrud	15,030 Spb.
Beianlægget fra Svangstrand til Hægsbro	16,770 —
Beianlægget fra Knapstad til Brændemoen	1,750 —
Broanlægget over Fossum Fos	478 —
Beianlægget mel-	

lateris 34,028 Spb.

Transport	34,028 Spb.
lem Gjøvig og Dnæs	31,520 —
Beianlægget mellem Kongsberg og Fissumvandet	800 —
Beianlægget over Hvideheidheien	1,600 —
Beianlægget mellem Fiane og Tvedestrand	6,100 —
Beianlægget mellem Fiane og Arendal	49,000 —
Beianlægget mellem Korevand og Grimstad	4,370 —
Beianlægget mellem Grimen og Lohne	1,820 —
Beianlægget mellem Throndhjem og Leinstranden	41,000 —
Broanlægget over Stordals-Elven	2,510 —
Bedligholdelse af forskjellige Beistykker	1,000 —
	<hr/>
	173,748 Spb.

2. Naar herfra drages:

Besparelse ved Beiomlægningerne i den nedre Deel af Gudbrandsdalen

6,200 Spb.
Ligeledes ved Beianlægget mellem Gudvangen og Bakke i Nordre Bergenhuus Amt

400 —
Det af de til tilfældige Udgifter bevilgede Beløb til forskjellige Arbeider Anvendte

26,926 —

udkommer 146,822 Spb.

som det Beløb, der maa opføres paa den Stortinget forelæggendes Beibudgetproposition til Fuldførelse af de ovenfor nævnte Arbeider.

forelse af de i indværende Budgettermin paabegyndte Arbejder. Det her nævnte Beløb er, som det ogsaa fremgaaer af det Foregaaende, ikke i dets Heelhed at tilskrive en Overskrivelse af de til Grund for de tidlige Bevillinger til de omhandlede Arbejder lagte Overslag, idet i samme er indbefattet en Deel af Overslagssummerne for nogle i denne Budgettermin paabegyndte Arbejder, der efter den fulgte Plan for Veivæsenets Virksomhed først er tænkt at skulle anvendes i næste Budgettermin. Denne Deel udgjør efter det i det Foregaaende Anførte ved Veianlægget mellem Gjøvig og Odnæs 10,400 Spd., mellem Fiane og Arendal 33,000 Spd. og fra Thronhjem til Leinstranden 32,000 Spd., tilsammen 75,400 Spd.

Departementet skal nu gaae over til at omhandle de forskjellige Veiforetager, som man antager, foruden de i det Foregaaende nævnte, paabegyndte men ikke fuldførte Anlæg, bør komme til Udførelse i de nærmeste 6 Aar, herunder indbefattede de endnu ikke paabegyndte af de Anlæg, der allerede vare opførte paa den af forrige Storting vedtagne Veiarbejdsplan for Budgetterminerne 1854—60.

Idet man hermed skal følge den samme Orden med Hensyn til de forskjellige Anlæg, hvormed der er gaaet frem ved den Oversigt over Rigets Hovedveilinier, som indeholdes i Departementets underdanigste Foredrag, hvorefter den ovennævnte Veibudgetproposition blev befalet forrige Storting forelagt, skal man med Hensyn til hine for omhandlede Veiforetager, der ikke ere komne til Udførelse i den nu lobende Budgettermin, foreløbig bemærke, at Departementet for Enkeltets Bedkommende har fundet det hensigtsmæssigt at undergive de forrige Storting forelagte Planer Revision og vil foreslaae disse for en Deel modificerede, medens man for de Dvriges Bedkommende alene har ladet de til samme hørende Overslag gennemgaae, for saavidt muligt at forvise sig om disses Paalidelighed efter den Erfaring, som man med Hensyn til de stegne Arbejdspriser og i andre Henseender senere har erhvervet angaaende deslige Anlægs Kostende. Det Fornødne i disse Henseender skal nedenfor ved hvert Anlæg blive bemærket, medens man isvrigt skal tillade sig at henholde sig til, hvad der i det nævnte underdanigste Foredrag allerede er anført.

Med Hensyn til Storrelsen af de Bidrag af vedkommende Districter, der ere vedtagne til de Arbejder, der allerede vare opførte paa forrige Veiarbejdsplan, har Departementet antaget, at den Forhøielse, som Overslagene nu i Almindelighed

maa gives, ikke bør have til Følge en tilsvarende Forhøielse i det vedtagne Bidrag uden for de enkelte Tilfælde, hvori det er fundet hensigtsmæssigt at foreslaae en væsentligen forandret Plan befulgt, saa at Arbejdet ikke længere kan siges at være det samme som det af forrige Storting bifaldte. Derimod har Departementet i de Tilfælde, hvor Overslag vedrørende Arbejder, der nu for første Gang opføres paa Veiarbejdsplanen, ere blevne forhøiede, efterat Sagen har været forelagt et Amtsformandskab til Bevillning af et i et vist Forhold til Overslagssummen staaende Bidrag, antaget, at man bør gjøre Forbring paa, at den senere forhøiede Overslagssum lægges til Grund for Beregningen af Bidraget.

Til Forbedring af de smaaeneste Veie, der under indbefattede de Veie i Agerøhuus Amt, der danne Forbindelsen mellem Smaalenene og Christiania, blev overensstemmende med den naadigste Proposition af Stortinget i 1854 blandt Andet paa den sexaarige Arbejdsplan opført et Veianlæg fra Sølersstranden i Chausseen mellem Christiania og Liabro langs Gjerøen til Asper Bro i Agerøhuus Amt. Dette Veianlæg, hvortil var anslaaet 100,009 Spd., af hvilket Beløb det i 1855 afholdte Amtsformandskab for Agerøhuus Amt har overensstemmende med det af Stortinget opstillede Vilkaar som Bidrag af Amtet bevilget $\frac{1}{2}$ Deel af Omkostningerne indtil et Beløb af 20,001 Spd. 96 s., vil Departementet som Følge heraf foreslaae opført paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar, idet man dog med Hensyn til Overslagssummen skal bemærke, at denne efter den Overslaget givne Revision antages at maatte forhøies til 119,000 Spd.

Det heromhandlede Veianlæg til Asper Bro ligesom det under Dparbejdelse værende Veianlæg mellem Knapstad i Haabøl og Brændemoen i Eidsberg med det fuldførte Broanlæg over Glommen ved Fossum Fos støtter sig, saaledes som nærmere udviklet i Departementets forrige Foredrag, til den Forudsætning, at Overgangen over Glommen for en Forbindelse paa eengang mellem Christiania og de østlige Districter af Smaalenenes Amt samt mellem disse og Amtets Kjøbstæder burde lægges saa sydligt som muligt. Paa Stortinget blev fremsat et privat Forslag, hvori denne Anskuelse bestredes og hvori det anbefalede at vælge Overgangen over Glommen saa nær Dierens Udløb som muligt og navnlig ved Morkfossen og at Veien over dette Brostød skulde lægges i Fortsættelse af det tilfølgende Kongelig Resolution af 6te September 1849 oparbejdede Chausseeanlæg fra Liabrochausseen til Gjerstrub Kjærn gennem

Enebak om Saugstuen og videre efter at have passeret Glommen gennem Trogstad og Rodenæs til den svenske Grændse. Stortinget, der bifaldt den af Departementet angivne Plan for Veivæsenets Udvikling paa denne Kant ved de forannævnte Anlæg, besluttede imidlertid at oversende det ovenmeldte til samme indkomne private Forslag til Regeringen. Som det vil erindres, havde allerede da Departementets Assistent i Veivæsenets Anliggender, Ingenieur-Capitain Bergh i Anledning af Spørgsmaalet om en forbedret Communication mellem Christiania og Carlstad samt i Forbindelse dermed mellem Christiania og de sønden- og østenfor samme liggende Districter af Agershuus og Smaalenenes Amter gennemgaaet den Deel af den antydede Veilinie, som ligger paa vestre Side af Glommen gennem Enebak, og afgivet Forslag til Anlægget af en Bei til Bittenberg Fos noget søndenfor Morkfossen samt en Bro over denne. Den fornødne nærmere Undersøgelse for Viniens Fortsættelse fra Bittenberg Fos til den svenske Grændse har det først lykkets at see anstillet i forrige Aar og er derefter udarbejdet et generelt Forslag med Omkostningsoverslag for denne Strækning, hvilket tilligemed Ingenieur-Capitain Berghs over samme afgivne Erklæring underdanigst vedlægges.

Som det af disse Documenter nærmere vil erfares, maa den heromhandlede Veilinie gennem Enebak søndenom Dieren og videre til Sverige, naar der spørges om en ny Veiforbindelse med dette Rige, ubetinget staae tilbage for den tidligere af Ingenieur-Capitain Bergh foreslaaede Linie nordenom Dieren om Blafjer og videre gennem Urskog, Høland og Sitskougén til Langebak ved den svenske Grændse, idet denne ikke alene vil blive omtrent $1\frac{1}{2}$ Mil fortere, men ogsaa tilstede Benyttelse af den nuværende Jernbane til Stationen Frogner eller den til Kongsvinger paatænkte Jernbane til Blafjer og derhos med Hensyn til Anlægsomkostningerne vil blive ulige fordeelagtigere. Medens nemlig denne nordre Linie kun vil kræve Anlæg af ny Bei fra Blirrud i Høland til Grændsen ved Langebak i en Længde af 34,592 Alen, hvis Dparbejdelse, efter at Dverflaget nu er revideret, antages at ville koste 47,600 Spd., vil derimod alene Anlægget af Bei fra Bittenberg Fos til den svenske Grændse nordenom Trogstad Kirke gennem Trogstad og Rodenæs faae en Længde af 4 Mile 13,050 Alen; hvis Dparbejdelse er i et generelt Dverflag anslaaet at ville koste 168,841 Spd., og naar hertil kommer, at der til Dpnaaelse af en fuldstændig Forbindelse mellem Christiania og vedkommende svenske Districter tillige vilde udfordres

Omlægning og Anlæg af ny Bei paa Glommens Vestside fra Gjerstrud Kjærn gennem Enebak til Bittenberg Fos, antages dette Veianlæg ikke i sin Heelhed at kunne oparbejdes under 240,000 Spd. Ingenieur-Capitain Bergh har derfor ubetinget tilraadet Anlægget af den ovennævnte Bei fra Blirrud til Langebak, som oven bemærket, anslaaet til 47,600 Spd., forsaavidt den fuldkomnere Communication, som vilde aabnes med Broderriget ved et Jernbaneanlæg over Kongsvinger, ikke snart maatte kunne ventes istandbragt.

Skjondt Udgifterne ved begge de her omspurgte Veies Anlæg, da disse føre til Sverige, i Tilfælde maatte overeensstemmende med Veilovens § 4 første Passus, ialfald for en større Deel, blive at udrede af Statscassen og saaledes deres Behandling ikke egentlig har sin Plads her, har man dog ikke villet undlade at meddele Resultatet af de angaaende dem anstillede Undersøgelser her paa Grund af den Forbindelse, hvori det ene af dem, nemlig fra Bittenberg Fos gennem Trogstad og Rodenæs, staaer med et andet Veianlæg paa denne Kant, hvorom der er vaft Spørgsmaal og til hvis Udførelse Udgifterne i Tilfælde maatte blive at udrede af det almindelige Veifond. Departementet har nemlig i 1855 modtaget fra Enebaks Communebestyrelse et Andragende om, at der for Veifondets Regning maa blive oparbejdet en ny Bei fra Gjerstrud Kjærn i Fortsættelse af Chausseanlægget did til Saugstuen i Enebak, hvilken Veistrækning udgjør en Deel af det foran meldte Veianlæg til Bittenberg Fos, til hvilket Ingenieur-Capitain Bergh, som formeldt, tidligere har afgivet Forslag. Som Bidrag til et saadant Anlæg er, efter hvad der er oplyst paa Amtsformandskabet for Agershuus Amt i forrige Aar, deels ved directe Bidrag af Enebaks Commune deels af Private tilveiebragt 2000 Spd. og ligeledes i Forbindelse dermed og under Forsudsætning af, at Veiens Dparbejdelse kunde anslaaes til 30,000 Spd., af bemeldte Amtsformandskab bevilget $\frac{1}{2}$ Deel af Dverlagssummen indtil 4000 Spd., hvilken Beslutning imidlertid kun er fattet med 11 mod 9 Stemmer og altsaa ikke med den for en endelig Beslutning udforderlige Pluralitet. Ved et Dverflag, som senere er udarbejdet over hvad et saadant Anlæg overeensstemmende med det af Ingenieur-Capitain Bergh afgivne Forslag vil koste, har det imidlertid vist sig, at den ved Sagens Behandling i Amtsformandskabet forudsatte Dverlagssum er aldeles utilstrækkelig, idet nemlig Dparbejdelsen af det omhandlede Stykke fra Gjerstrud til Saugstuen, der har en Længde af 29,889 Alen eller paa det Nærmeste $1\frac{3}{4}$ Mile, er

anslaaet at ville koste 61,400 Spd., naar Veien forsynes med Puffsteensdække, hvilket paa Grund af Banskeligheden ved Tilveiebringelsen af god og for Bedligerholdelsen tjenlig Veigruus maatte ansees som det rigtigste. Da der efter det oven Anførte ikke antages at burde blive Spørgsmaal om at tilveiebringe den paatænkte nye Veiforbindelse med Sverige ved Anlæg af en Ve i søndenom Dieren og i det Hele Spørgsmaalet om en saadan Communication maa henstaae efter det andet angaaende Anlæg af en Jernbane om Kongsvinger, maa det her omspurgt Anlæg af en Ve i til Enebak betragtes som selvstændigt, og Departementet maa da være af den Formening, at Anvendelsen af en saa stor Sum som den her omspurgt til et Anliggende, der alene vil komme en enkelt Commune tilgode, hvis Samfærdsel med Christiania allerede har faaet en betydelig Vættelse ved Ljabrohusseen og den nye Ve fra denne til Gjerdrub Kjærn, ikke vilde være tilraadelig. Departementet vover derfor ikke at foreslaae dette Anlæg opført paa den Stortinget forelæggendes Veiarbejdsplan for de næste 6 Aar.

Af Stortinget i 1851 blev bevilget Tilskud til Anlæg for Frederikshalds Communes Regning af en Hovedvei fra Frederikshald gennem Tistedalen til Femøen og derfra videre til Nigsgårdsen ved Allingmoen, hvilket Anlæg da i dets Heelhed betragtedes som Communicationsvei til Sverige, hvorfor Tilskudet efter Veilovens § 4 første Paragraph bevilgedes udredet af Statscassen. Efter hvad Departementet underdanigst har forklaret om dette Anliggendes nuværende Stilling i det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 19de Januar dette Aar angaaende fornyet Proposition til Stortinget i denne Anledning, antages imidlertid nu den Deel af Anlægget, der ligger mellem Frederikshald og Femøen, at burde komme til Udførelse for det almindelige Veifonds Regning, og man skal derfor, idet man tillader sig at henvise til det ovennævnte Foredrag, her alene foreslaae opført paa Veiarbejdsplanen Overslagssummen for bemeldte Veistrækning samt for en Sidelinie fra samme inden Frederikshalds By ned til Elven i Nærheden af A. Borgens Huus eller respective 25,000 Spd. og 1262 Spd., af hvilke Beløb det i forrige Aar afholdte Smaalenes Amtsforsmandskab og Frederikshalds Communebestyrelse hver have bevilget den sædvanlige Anpart af $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummerne for de Strækninger, der falde respective paa Landets og Byens Grund, det første dog under Betingelse af, at Bedligerholdelsen af Veien ikke for nogen Deel bliver at overtage af

vedkommende Landcommune. Da man imidlertid, som i ovennævnte Foredrag forklaret, antager, at Veilovens almindelige Bestemmelser angaaende Bedligerholdelsen ogsaa her bør komme til Anvendelse, og altsaa det af Amtsforsmandskabet tagne Forbehold bør frafaldes, maa Sagen atter i dette Diemed blive at forelægge Amtsforsmandskabet til Vedtagelse af dets Bidrag uden den nævnte Betingelse, og Veianlægget kun at opføre paa Veiarbejdsplanen under Betingelse af, at dette skeer.

I den under No. 2 i Foredraget til den forrige Storting forelagte Veibudgetproposition omhandlede Veilinie fra Christiania over Bormen langs Glommen til Kongsvinger blev af forrige Storting optaget i Arbejdsplanen for Tidsrummet 1854—60 Udførelse af en Bro over Bormen ved Bormsund i Næs Præstegjeld, hvilket Arbejde efter den befulgte Veiarbejdsplan først skulde komme til Udførelse i næste Budgettermin. Saafremt imidlertid Anlægget af en Jernbane fra Lillestrømmen langs Glommen til Kongsvinger, — hvorom Departementet agter at søge naadigst Proposition forelagt det nu forsamlede Storting — af dette skulde blive besluttet iværksat, antager Departementet, at der ikke vil være Grund til at bringe dette Broanlæg til Udførelse, men at der i dets Sted bør opføres en Bro over Glommen paa et Punct noget ovenfor Bormens Udlob for at sætte de nord- og vestenfor Glommen liggende Dele af Næs i Forbindelse med Jernbaneanlægget. En Bro til dette Diemed maatte blive at opføre ved Fundenfos i Næs i Nærheden af Skydsstiftet Rosholdt, hvor et bekvemt Brosted foresindes. Noget endeligt Forslag hertil er endnu ikke udarbejdet, men Ingenieur-Capitain Bergh antager med Bestemthed, at den med de fornødne korte Forbindelsesveie vil kunne udføres for 30,000 Spd. Man skal derfor istedetfor Broanlægget over Bormen underdanigst foreslaae opført paa Veiarbejdsplanen det nævnte Broanlæg over Glommen ved Fundenfos med tilhørende Veie, selvsølgelig under Betingelse af, at Amtscommunen bevilger $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen eller 6000 Spd.

I det generelle Forslag til Omlægning af Hovedveien gennem Gudbrandsdalen, efter hvilket Omlægningen af Strækningen mellem Lillehammer og Baadstø i Aaret 1851 paabegyndtes, var ogsaa optaget Forslag til en Omlægning af den Bakke, der fra Lillehammer Brygge ved Mjosen fører

op til den bebyggede Deel af Byen, men da det almindelige Veifonds Midler ikke kunde anvendes til Oparbejdelse af Veie beliggende inden Kjøbstad, kunde der dengang intet Hensyn tages til Dnsfeligheden af at see denne Veistrækning omlagt, og Omlægningen blev derfor fra Først af iværksat paa tvende af de besværligste Strækninger mellem Lillehammer og Baadsto og har ogsaa senere udelukkende været fortsat paa Strækningen ovenfor Lillehammer By. Efterat imidlertid, som foran oplyst, denne Omlægning nu er fuldført, og Veiloven af 1851 ogsaa har aabnet Udgang til at anvende Veifondets Midler til Veies Oparbejdelse inden Kjøbstæderne, antages Omlægningen af dette særdeles besværlige Veistykke, der maa passeres af al Trafik over Mjosen og Gudbrandsdalen, og paa hvilket Færdselen derfor er særdeles betydelig, ikke længer at burde udsættes. Veien fører nemlig i en Strækning af omtrent 2000 Fod i en uafbrudt og tildeels meget stærk Stigning op fra Mjosen til den Skraaning, hvorpaa den bebyggede Deel af Byen er beliggende og hvorfra den nye Vei til Posna udgaaer, og den har derhos en slet Veibund, der kun er lidet stiftet til at modstaae den betydelige Færdsel og de tunge Transporter, som foregaae derpaa. Transporten er derfor her uforholdsmæssig kostbar, idet Vakkens Længde og Steilhed forbyder at bringe andet end ganske smaa Læs. I Almindelighed benyttes Kjærrer, trukne af een Hest, og Prisen, der tidligere har været 10 a 12 Skilling for et saadant Læs, eftersom det skal føres kortere eller længere op i Byen, er nu efter en fra Amtmanden i Christians Amt i Slutningen af Forrige Aar modtagen Meddelelse stegen til 16 Skilling, saa at Fragten til Exempel af 1 Tønde Salt, der fra Christiania til Lillehammer Brygge paa Jernbane og Dampskib kun udgjør 36 sk , paa den et Par Tusinde Fod lange Strækning fra Bryggen op i Byen gaaer op til 8 sk , da der paa et Læs kun kan føres 2 Tønder. Da fleerdobbelte større Læs kunne føres paa den ovenfor ny anlagte Vei, kan følgende Transporten fra Mjosen kun foregaae saaledes, at man først i mindre Partier fører Værerne til Byen og der læsfer dem paa de større Bogne, som med samme Hestekraft kunne benyttes paa den nye Vei. For Rejsende er den heromhandlede Vasse naturligviis meget besværlig, og ordentlige Deligencer, som, efterat den nye Vei til Baadsto ved Posna er bleven farbar, allerede ere satte igang mellem dette Sted og Lillehammer, kunne derimod ikke benyttes paa den nuværende Vei fra Lillehammer Brygge op til Byen. Efter at der i Anledning af et efter Departementets

Foranstaltning af Bestyreren af Veiarbejdet mellem Lillehammer og Baadsto, Premierlieutenant Lumholtz udarbejdet Forslag, hvorefter Omlægningen antoges med $\frac{1}{5}$ Deel Stigning at burde føres op til Byen i dennes sydligste Deel, ved Sagens Behandling inden Communerrepræsentationen var bleven udtalt forskjellige Meninger om det Endepunkt, der med Hensyn til bestaaende Forholde i Byen maatte anses som det rette, og navnlig at dette burde søges nordligere og mere i Nærheden af Byens Midtpunkt, har Departementet, der ogsaa efter Bestaffenheden af den nye Vei ovenfor Lillehammer maatte ansee en Stigning af $\frac{1}{5}$ Deel mindre tilfredsstillende, ved Ritmester Lund ladet udarbejde det hoslagte Forslag med Overslag, efter hvilket den nye Vei vil faae en Maximum-Stigning af $\frac{1}{10}$ Deel og er antaget at burde føres op til Byen til et lavere liggende Punkt i den Skraaning, hvorpaa Lillehammer er beliggende, fra hvilket Punkt den i nordlig Retning og væsentlig i Overensstemmelse med den for Byens Bebyggelse lagte Plan vil blive ført op til den nuværende Bro over Mesna-Elven samt ved en i sydlig Retning gaaende Linie vil blive sat i Forbindelse med den Deel af Byen, hvor sammenhængende Bebyggelse hidtil har fundet Sted. Dette Forslag, hvorved formeentlig saavel Hensynet til Opnaaelsen af den for Traffikken i Almindelighed fordeeligste Linie, som Dnsfeligheden af faa lidt som muligt at forrykke de efter den nuværende Bebyggelse af Byterritoriet bestaaende Forholde paa hensigtsmæssigste Maade er skeet Jyldest, har derefter været forelagt Communebestyrelsen, der under 28de October 1856 har vedtaget et Bidrag til Omlægningen af $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen 5000 Spd. eller 1000 Spd., at erlægge med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig i Tidsrummet fra 1ste Juli 1857 til samme Dato 1863. Ved Affattelsen af Overslaget er imidlertid Intet opført til Indkjøb af Grund for Veianlægget, forsaavidt dette falder sammen med nogen af de efter den for Veianlæggets Bebyggelse lagte Plan projecterede Gader, idet det forudsættes, at Byen, der ved Veianlægget vil faae disse Gadestrækninger for nogen Deel oparbejdede, burde overtage de ved Grundens Erhvervelse foranledigede Udgifter, men da Communebestyrelsen i Anledning af Departementets i denne Anledning gjorte Forlangende har anholdt om, at denne Forbring, som den dog forsvigt subsidært har indgaaet paa, alene maa gjøres gjældende, forsaavidt Kommunen er Eier af Grunden, og det ogsaa maa erkjendes, at Billighed taler for Indvigtelsen af dette Andragende, vil Departementet anbefale samme og, saafremt dette

bifalbes, maa altsaa den fornævnte Overslagssum forøges med et Beløb til Dækkelse af de i denne Henseende upaaregnede Udgifter, hvilket Ritmester Lund har antaget at kunne anslaaes til 300 Spd., og af hvilket Lillehammer Commune selvfølgelig maa ligesom af Udgifterne iøvrigt paalægges at bære $\frac{1}{2}$ Deel.

De samlede Omkostninger ved denne Omlægning blive altsaa at opføre med 5300 Spd.

Af de tvende Strækninger af den Gudbrandsdalske Hovedvei, hvortil af forrige Storting bevilgedes Midler, nemlig til de tilbagestaaende Arbejder mellem Lillehammer og Baadsto eller Stav samt derfra langs Fosna og Lougen til Gjetlund i Fron er Arbeidet færdigt paa den førstnævnte Strækning samt paa nogen Eftergruusning nær ligeledes paa Stykket inden sidstnævnte Strækning mellem Fodvang Kirke og Olstu Bro. De til Strækningen fra Baadsto til Gjetlund udenfor dette Veistykke i den Stortinget forelagte Generalplan opførte Overslagssummer vare følgende:

Til Veistykket mellem Baadsto og Bjorgevangen 17,500 Spd. = f.

Til Udbedring af det for Amtets Regning allerede anlagte Veistykke mellem Bjorgevangen og Fodvangs Kirke, som paa Grund af dets stadige Oversvømmelser under de højere Vandstande ikke i dets nuværende Tilstand kan benyttes og som heller ikke kan forhøies, fordi det udførte Muurarbejde ikke er solid nok til at taale Påbygning 10,000 — = -

Til Veistykket mellem Olstu Bro, det nordlige Endepunct af den ovenomhandlede allerede udførte Beiomlægning og Gravbassen 25,000 — = -

Til Veien mellem Baalerbros og Forrebros 7,000 — = -

og til Veistykket fra denne sidste og til Gjetlund 6,000 — = -

eller tilsammen 65,500 Spd. = f.

Efter den detaillerede Plan, der efter gjentagne nøagtige Terrainundersøgelser nu er afgiven, og de dertil hørende Overslag antages imidlertid disse Summer at maatte forhøies til respective 17,700 Spd., 15,150 Spd., 27,900 Spd., 11,310 Spd. og 7,090 Spd. eller tilsammen 79,150 Spd. eller med 13,650 Spd. I den tidligere Generalplan var derhos

Intet opført til Forbedring af Veistykket mellem Gravbassen og Baalerbros, der ikke i den Grad som de øvrige Partier af Veien tiltrænger Omlægning og derfor antoges at burde henstaae, men da man maa ansee det tilraadeligt, at ogsaa dette Veistykkes Forbedring, hvortil er anslaaet 1,590 Spd., medtages, for at Veien ogsaa her kan erholde den samme Godhed som hele den øvrige Bei fra Lillehammer, vil Departementet underdanigst foreslaae, at der til Beiomlægningen mellem Baadsto og Gjetlund, med Undtagelse af det færdige Veistykke mellem Olstu Bro og Fodvangs Kirke, opføres et Beløb af 80,740 Spd. paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar. Amtsgommunens Bidrag til Forbedring af Veistykket mellem Gravbassen og Baalerbros bør formeentlig som sædvanlig ansættes til $\frac{1}{2}$ Part, 318 Spd. af Overslagssummen.

Af de Omlægninger, hvortil Hovedveien ovenfor gennem Gudbrandsdalen næsten i dens hele Længde trænger, skal Departementet underdanigst foreslaae opført paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar Omlægningen af Rostenbakterne i Sells Annex til Baage strax nordenfor den for det almindelige Veifonds Regning i indværende Budgettermin opførte Bro over Lougen ved Laurgaard. Disse Bakker danne nemlig saavel paa Grund af deres Steilhed og Længde som paa Grund af Veiens ringe Bredde og den stærke Jisvuld, hvormed den om Vinteren hyppig er belagt, en af de besværligste Passager gennem Gudbrandsdalen, der til sine Tider endog er forbunden med ikke ringe Fare. Til Omlægningen af dette Veistykke samt i Forbindelse dermed til Opførelse af den nævnte Bro havde allerede i 1854 Forslag med Overslag, men Departementet vovede, skjøndt man erkjendte Omlægningens paatrængende Nødvendighed, af Hensyn til de betydelige Overslagssummer for disse Arbejder da alene at bringe det nævnte Bro anlæg, for hvis snarest mulige Iværksættelse specielle Grunde talte, i Forslag til Opførelse paa den da forelagte Veiarbejdsplan. Efter den nuværende Veis høist mislige Bestaafenhed paa den heromhandlede Strækning og det stærke Opsving, som Trafikken gennem Gudbrandsdalen senere har taget paa Grund af Communicationens Lettelse ved Jernbanen og Veiforbedringerne sondenfor i Gudbrandsdalen, kan Departementet ikke være i Tvivl om, at denne Omlægning nu bør medtages. I det tidligere Overslag for denne Omlægning, der tillige omfattede Bro- og Veianlægget ved Laurgaard, vare Omkostningerne for disse Arbejder i det Hele anslaaede til 48,658 Spd., hvoraf til det sidstnævnte nu udførte Arbejde 7,500 Spd., og Omkostning-

gerne ved Omlægningen af Kostebackerne, der udfræve Anlæg af ny Bei paa en Strækning af omtrent $\frac{3}{4}$ Mill med Stigninger varierende mellem $\frac{1}{10}$ og $\frac{1}{20}$ Deel, ansættes saaledes til 41,158 Spd., hvilket Beløb dog ved en af Ingenieur-Capitain Bergh i afvigte Sommer foretagen, til den Erfaring angaaende Tilstræffeligheden for Overslagene for de Gudbrandsdalste Beiomlægninger, som senere er vunden med Hensyn til Arbeider i Terrain, som det, hvorom her er Spørgsmaal, støttet Revision af Overslaget antages at maatte forhøies til 45,000 Spd., idet den billigere Fjettebygning, som paa flere Steder af den fuldførte Omlægning mellem Lillehammer og Baadstø er benyttet istedetfor de i Generalplanen foreslaaede Muurværker, og som har gjort det muligt at udføre denne Omlægning for en mindre Sum end Overslagsbeløbet, efter Terrainets Vækkethed her ikke er anvendelig, idet Muurværker, for hvilke Overslagene i Regelen have vist sig utilstrækkelige, her maae anvendes i den hele tidligere paaregnede Udstrækning. Af dette Beløb af 45,000 Spd. har det i 1856 afholdte Amtsforsamling for Christians Amt bevilget et Bidrag af Amtets Veicasse af $\frac{1}{2}$ eller indtil 9,000 Spd.

Fra Kosten af et Bei, saaledes som oplyst i Foredraget til Veibudgetpropositionen af 1854, videre op gennem Gudbrandsdalen med enkelte Undtagelser temmelig flad indtil Gaardene Houggen og Lofte, men tiltrænger derimod Omlægning paa en længere Strækning mellem Lofte og det nuværende Skydsstifte Dombaas samt paa den derfra begyndende Opstigning paa Dovrefjeld. Af Hensyn til det betydelige Beløb, som vil medgaae til mere paatrængende Omlægninger i den heromhandlede Communication, finder Departementet ikke Anledning til at foreslaae noget hertil sigtende Arbeide til Udførelse i de næste 6 Aar. Derimod blev overensstemmende med den naadigste Proposition, der forelagdes Stortinget i 1854, af dette bevilget Midler til en noget over $\frac{3}{4}$ Mill lang Omlægning af Hovedveien over den saakaldte Hærkindhøide, der var foreslaet at udgaae omtrent fra Fjeldstuen Hærkind samt derfra i en Halvcirkel gennem et langs Hærkindhøidens Fod beliggende Dalføre at føres ind paa den gamle Bei, omtrent $\frac{1}{2}$ Mill søndenfor Fjeldstuen Kongsvold ved Begyndelsen af det Dalføre, der gennemløbes af Drivselven, og gennem hvilket Beien fører videre forbi Fjeldstuen, Drivstuen og Skydsstiftet Rise indtil henimod Skiftet Aune, og var anslaaet at ville koste 8,000 Spd. Dette Forslag er senere undergivet Revision for ved Valget af

et sybligere Udgangspunkt for Omlægningen at søge undgaaet et strax søndenfor Hærkind liggende Dalføre og de paa begge Sider af samme værende Backer i den nuværende Bei. Efter det af Ritmester Lund afgivne hoslagte Forslag antages Omlægningen at burde begynde omtrent 3,000 Alen søndenfor Hærkind, men støder senere sammen med den tidligere foreslaaede Linie, som den dog atter forlader henimod dennes Endepunkt, hvorefter den fortsættes i et vestligere Strøg indtil dens Sammenstød med den gamle Bei omtrent 1,150 Alen længere nord end tidligere foreslaet. Ved denne sidste Forandring i Planen vil nemlig Linien under lige gode Stigningsforholde blive 225 Alen kortere og ikke ubetydeligt billigere, ligesom det ogsaa derved opnaaes, at Beien faaer en bekvemmere Afkomst til det beboede Sted Grønbacken. Den nye Bei vil efter dette Forslag blive 17,957 Alen lang eller paa det Nærmeste en Mill og er anslaaet at ville koste 12,550 Spd.

Efter at være passeret den nye til Undgaaelse af den bekjendte Vaarsti anlagte omtrent $\frac{3}{4}$ Mill lange Bei langs Driv-Elven, støder man noget nordenfor Drivstuen paa de saakaldte Drivstuleve mellem bemeldte Fjeldstue og Skydsstiftet Rise i Opdal, der i en Længde af noget over $\frac{1}{2}$ Mill dannes af en uafbrudt Række af smaa Backer op og ned med Stigninger af indtil $\frac{1}{2}$ Deel, der gjøre Omlægningen af denne Strækning paatrængende nødvendig. Terrainets Steilhed gjør det her nødvendigt ligesom ved Omlægningen af Vaarstien at lægge Beien i selve Elveleiet paa den østre Side med Undtagelse af enkelte Strækninger, hvor hyppige Sneestred, der fra den modsatte Side styrte ned ad den bratte Fjeldside og fylde Elveleiet, tilraade at lægge Beien høiere op og hvor det desuden til yderligere Sikkerhed er nødvendigt paa eet Sted at anbringe en Vold af Jord og Steen til Bærn mod den fremstyrte Sneemasse. Omkostningerne ved dette Arbeide er i vedlagte af Ritmester Lund afgivne Forslag beregnede til 13,900 Spd. Til de tvende her sidst foreslaaede Arbeider, der begge ere beliggende i Statens Veistykke paa Dovrefjeld og fornemmelig ere af Bigtighed for Communicationen mellem Christiania og Throndhjems Stifter i det Hele, men derimod er af underordnet Betydning for den indre Communication i vedkommende Districter, antages intet Bidrag at burde kræves af vedkommende Amter.

Fra Drivstuen af fører Beien som formeldt gennem det af Driv-Elven gennemstrømmede Dalføre paa omtrent et Par Mile til Skydsstiftet Aune, hvor den i nordøstlig Retning søger over

til det af Orka-Elven dannede Dalføre, som den overskærer noget søndenfor Skydsstiftet Birkager, hvor den i de saakaldte Bangsgravbækker paa Elvens sydlige Side uafbrudt paa en Længde af $\frac{1}{2}$ Miil falder 900 Fod ned til Bangsbroen for strax derefter paa $\frac{1}{4}$ Miil at stige 800 Fod i Birkagerbækkerne under meget bratte Stigninger lige til $\frac{1}{4}$ Deel endog paa længere Strækninger. Jovrigt er den her omhandlede omtrent 4 Mile lange Strækning lige fra noget søndenfor Aune til Birkager i dens hele Længde bakket og besværlig, i hvilken Henseende oplyses, at Veien, naar Længden af de paa samme værende Bækker regnes sammen, i deres halve Længde eller mindst 2 Mile indeholder Bækker med Stigninger, varierende mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{15}$ Deel, og deraf endog $\frac{1}{2}$ Miil mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{10}$ Deel. Paa Grund af dette Veistykkets høist mislige Bestaaffenhed havde Departementet allerede ved Forberedelsen af den Storthinget i 1854 forelagte Veibudgetproposition Uanseligheden af sammes snarest mulige Dmlægning for Die, men deels paa Grund af det omspurgte Omkostningsbeløbs Størrelse i Forbindelse med Hensynet til de mange Arbejder, som tiltrængtes paa andre Veilinieer, deels fordi der af de specielle Communer var gjort Erindringer mod den efter anstillede Undersøgelser udseede Linie paa østre Side af Orka-Elven, som der da ikke havde været levet Tid til at see prøvede, fandt Departementet ikke at burde søge dette Anlæg opført paa den forrige Storthing forelagte Veiarbejdsplan. Efter den senere stedfundne Prøvelse af disse Erindringer — i hvilken Henseende man tillader sig at henvise til de i vedlagte af Premierlieutenant Conradi afgivne og af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag indeholdte Bemærkninger og Oplysninger — kan Departementet ikke være i Tvivl om, at den valgte Plan for Dmlægningen bør befulgges, og da der efter Departementets Formening ikke længere bør udsættes med Dmlægningen af et saa misligt Partie paa Rigets vigtigste Hovedcommunication, vil man underdanigst foreslaae samme opført paa Veiarbejdsplanen for de følgende 6 Aar. Overslagssummen for det foreslaaede nye Veianlæg fra Gissinger Bæk i Dpdal til Jgla Bro i Rennebo samt for en 2,500 Alen lang Sidelinie til Gaarden Sletvold i Dpdal, der er nødvendig for at bringe den nye Bei i Forbindelse med den gennem Dpdal førende Hovedvei til Sundbalden i Nordmore, er i det Hele beregnet til 101,000 Spd. Af dette Beløb har det i forrige Aar affholdte Amtsformandskab for Søndre Thronhjems Amt som Bidrag fra Amtet efter Departementets Opfordring bevil-

get 14,000 Spd. eller omtrent $\frac{1}{7}$ Deel. Departementet skal med Hensyn til at dette Bidrag er mindre end hvad der sædvanligviis kræves af vedkommende Amtsgommune til Anlæg af nye Veie, der udføres for det almindelige Veifonds Regning, nemlig $\frac{1}{5}$ Deel, der i nærværende Tilfælde vilde udgjøre 20,200 Spd., bemærke, at man ikke har troet at burde kræve dette større Bidrag af Amtsgommunen til det heromhandlede Veianlæg, væsentlig af Hensyn til, at dette maa ansees af mindre Vigtighed for den indre Communication i Amtsdistrictet end for Communicationen mellem Christiania og Thronhjems Stifter i det Hele. Man anseer det derhos sandsynligt, at Statens Veivæsen i den nærmeste Fremtid for et længere Tidsrum vil i Søndre Thronhjems Amt erholde et af de vigtigste Feldter for dets Virksomhed, navnlig ved Dmlægning af den nuværende høist mislige Bei gennem Melbalden og Orkedalen, af hvilken Veien gennem Rennebo og Melbaldens Sogne indtil Sammenstødet med den christiansundske Hovedvei fra Thronhjem for Tiden er Bygdevei, men som efter denne Communications Bestaaffenhed antages i dens hele Længde at egne sig til at classificeres som Hovedvei og til at omlægges for det almindelige Veifonds Regning, i hvilket Tilfælde selvfølgelig store Bidrag ville blive at afkræve Amtsgommunen, der allerede nu med Hensyn til Bei- og andre Udgifter er den meest betyngede i Riget. Departementet har ladet paabegynde de fornødne locale Undersøgelser for en fuldstændig Dmlægning af den nævnte Bei gennem Melbalden og Orkedalen, der ved Anlæg af en 4,250 Alen lang Sidevei, udgaaende fra et Punct i samme i Nærheden af Bangsbroen til et Punct noget nordenfor Skamfærngaardene i den oven foreslaaede nye Bei gennem Dpdal og Rennebo, vil kunne sættes i Forbindelse med denne og saaledes gjøre denne benyttelig ogsaa for Trafikken mellem Dpdal og Orkedalen samt mellem denne og Gulbalden. Angaaende Anlægget af denne Sidevei ere de fornødne nøiagtigere Undersøgelser med Videre endnu ikke anstillede, men man vil i denne Henseende lade foretage det Fornødne under Hovedliniens Bygning og antager, at der er Grund til, under Forudsætning af at dertil bevilges et passende Bidrag af Amtet, at foreslaae det til dens Anlæg fornødne Beløb opført paa et senere Veibudget, under Forudsætning af, at den ovenantvode Dmclassification af det ovenomhandlede Bygdeveistykke da maatte være foregaaet, og saaledes den Hindring for Bidrag af det almindelige Veifond til dens Anlæg, som dens nærværende Classification

efter Veilovens Bestemmelser frembyder, da vil være bortfalden.

Fra Birkager af fører Veien gennem Sofna-Elvens Dalføre i nordøstlig Retning til Støren, hvor den forener sig med den anden gennem Østerdalen og over Roraas førende Hovedveilinie fra Christiania til Throndhjem ved Hage Bro noget nordenfor det sydlige Endepunct for det projecterede Jernbane-Anlæg fra Throndhjem.

Fra den Gudbrandsdalske Hovedvei udgaar i Nærheden af Stydsstiftet Dombaas en Bei i det af Lesjevandene og Raumaelven dannede Dalføre til Beblungsnæsset i Gryttens Præstegjæld, Romsdals Fogderie, der for Tiden danner den eneste Communication med Indlandet og navnlig Gudbrandsdalen for de 2de Fogderier Romsdal og Søndmøre samt Kjøbstæderne Molde og Alesund. Denne Bei tiltrænger paa flere Strækninger Omlægninger, uden at man dog endnu har seet sig istand til at lade Undersøgelser anstille og Forslag udarbejde til samtlige fornødne Omlægninger. Især er Veien mislig paa den i Nærheden af Sammenstødet med den Gudbrandsdalske Hovedvei liggende Strækning langs Lesjevandene, hvor ikke alene Stigningsforholdene men ogsaa og fornemmelig den yderst mislige Veibane i lang Tid har gjort det til Gjenstand for den locale Veibestyrelses Bestræbelser at see denne Strækning omlagt. Veien er nemlig her anlagt paa et Fundament af Dviflere, der i Tøseløsningen og efter ethvert indtræffende stærkere Regnveir i den Grad opløses, at Veien bliver næsten inpasfabel. Det i Aaret 1854 afholdte Amtsformandskab besluttede derfor i Henhold til et af vedkommende Veinspecteur afgivet Forslag med Overslag lydende paa noget over 3,000 Spd. at see dette Veistykke omlagt for Veicassens Regning og bevilgede derfor til Omlægningens Paabegyndelse et Beløb af 500 Spd. Forinden imidlertid Amtmanden androg paa naadigt Bestemmelse for Omlægningens Iværksættelse og vilde lade denne paabegynde, anholdt han hos Departementet om, at de tidligere Forslag maatte blive gennemgaaede og de muligens yderligere fornødne Undersøgelser anstillede ved en af de i det almindelige Veivæsens Tjeneste staaende Veingenieurer. I det af Ritmester Lund derefter afgivne hoslagte Forslag med Overslag, der er tiltraadt af Departementets Veiasistent, Ingenieur-Capitain Bergh, er Nødvendigheden af denne Omlægning, der er bleven end mere paatrængende, efter at Siemsvandet eller det nedre Lesjevand i 1854 har begyndt at udfjære et Stykke af Veien i en Længde af omtrent 1000 Alen, medens en

Dviflerebaffe paa den anden Side af samme Veistykke aarlig skyder ud i Veilinen, yderligere godtgjort, idet det er oplyst, at en Forbedring af Veibanen i det Strøg, hvor den nuværende Bei er beliggende, ikke vilde kunne opnaaes uden ganske uforholdsmæssige Omkostninger i Sammenligning med hvad Anlæg af ny Bei vilde koste, og derhos en Forbedring af Stigningsforholdene ikke vilde kunne tilveiebringes gennem partielle Omlægninger uden at omlægge Veien i fast dens hele Længde, i hvilket Tilfælde man fremdeles vilde beholde den Mængde Op- og Nedstigninger, som det coupeerede Terrain i Dalbunden vilde medføre. Ritmester Lund har derfor foreslaaet Veien lagt op langs Fjeldsiden i en Forsænkning i dette, hvor Veien ogsaa i det tidligere efter Amtets Foranstaltning udarbejdede Forslag var foreslaaet lagt, og hvor Terrainet tilbyder ualmindelig gode Stigningsforholde og det bedste Strøg med Hensyn til Veiens Bedligholdelse om Vinteren, og derhos endelig bestaaer af Sand, Gruus og Steen, og saaledes de Misligheder ved Veibunden i den nuværende Veiplan, som efter Foransforte er det vigtigste Motiv til Omlægningen, ikke ere tilstede. Ritmester Lund har imidlertid antaget, at Veiomlægningen, der efter det Amtsformandskabet forelagte Forslag skulde begynde ved Holager, allerede bør begynde ved den 960 Alen længere ned i Dalforet beliggende Borgebro, der med Hensyn til en senere Omlægning af Veien hen til den throndhjemste Hovedvei ligger i den rigtige Plan, medens Omlægningen i Best efter den rigtige Hovedplan for en videre Omlægning paa denne Kant allerede nu maa fortsættes forbi det tidligere valgte Endepunct Lille-Bjofne omtrent ved det øvre Lesjevands vestlige Ende til Gaarden Kjeldshuus og der ved en midlertidig Sidelinie sættes i Forbindelse med den nuværende Hovedvei. Fores nemlig Veien overeensstemmende med den nævnte tidligere Plan ned til Lille-Bjofne, maatte den siden atter arbejde sig op i den rigtige Hovedplan ved Kjeldshuus og vilde faae en usødvendig Ned- og Opstigning af omtrent 150 Fod og derhos fores ind i et kostbarere Terrain. Den her foreslaaede Linie vil faae en Længde af 28,255 Alen eller 217 Alen mere end den nuværende Bei og er anslaaet at koste 17,600 Spd. Da dette Beløb tildeels som Følge af Anlæggets større Udstrækning flere Gange overstiger det, som ved Amtsformandskabets Beslutning om Omlægningens Iværksættelse for Amtets Regning er forudsat og derhos i og for sig maa antages ved Siden af Amtets øvrige Udredelser til Veivæsenet at overstige detses Evner, finder De-

partementet, at der er Grund til at overføre dette Anlæg paa det almindelige Veifond mod det sædvanlige Bidrag fra Amtets Side af $\frac{1}{2}$ Deel af Dverflagssummen eller 3,520 Spd., hvilket Bidrag det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Christians Amt efter Departementets Opfordring har bevilget udredet af Amtsveicassen.

Til Forbedring af Communicationen mellem Throndhjem og Værdalen var paa den sidste Storting forelagte Veiarbejdsplan opført Omlægninger af Veien over den saakaldte Gevingsaaas paa Grændsen mellem Søndre og Nordre Throndhjems Amt samt af den saakaldte Langstenen og Opførelsen af Bro over Stordalselven ved Sandfærhuus. Den sidstnævnte er nu, som foran oplyst, fuldført, hvorimod de tvende Omlægninger paanyt maae blive at optage paa den det nu samlede Storting foreliggende Veiarbejdsplan for de næste 6 Aar. Omlægningen over Gevingsaaasen og i Langstenen, der i det forrige Storting forelagte Veibudgetforslag vare opførte med respectivt 29,600 Spd. og 13,000 Spd., maa imidlertid nu anslaaes til respectivt 34,000 og 14,100 Spd.

Mellem disse Veistykker er en yderst mislig Veistrækning, nemlig gennem de saakaldte Forbordlier, hvor Veien gennem forskellige stærke Op- og Nedstigninger hæver sig til 600 Fod over Havets Niveau og derpaa igjen falder ligesaa meget til det sydlige Endepunct af Omlægningen gennem Langstenen. Veistykket har derhos i dets sydlige Afhældning en Veibane, der bestaaer af seig Vere, som i fugtigt Veir er overmaade glat og klæbrig, medens den i Tørveir stivner til en saadan Haardhed, at Hesten vanskelig kan faae Fodfæste. Omlægningen af dette Veistykke efter en af Ritmester Lund i hans vedlagte Forslag angivne Linie om Statvold Kirke og Gaardene Tiller og Hammer vil faae en Længde af 16,440 Alen, heri iberegnet en Strækning af den gamle Bei paa en Længde af 2,225 Alen, der med nogen Udbedring fremdeles kan benyttes, og er anslaet at ville koste 31,800 Spd., af hvilket Beløb Nordre Throndhjems Amtsformandskab har vedtaget et Bidrag af Amtet af $\frac{1}{2}$ Deel. Denne Omlægning vil Departementet underdanigst foreslaae opført paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar.

Efterat Broen over Stordalselven nu er fuldført, tiltrænges endnu paa de vigtigere ældre Hovedveje inden nordre Throndhjems Amt tvende Broanlæg af den Betydning, at Departementet finder Grund til at foreslaae dem opførte paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar, nemlig over Værdals-Elven ved Værdalsøren i Hovedveien, der

fører nordover til Nambalen og over In-Elven ved Gaarden Stene i den til Jämtland førende Hovedvei. Med Hensyn til begge Brøder har det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Nordre Throndhjems Amt vedtaget, endnu forinden Forslag med Dverflag til disse Brøder vare udarbejdede, et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af de Beløb, hvortil de maatte blive calculerede. I det vedlagte af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag er ved Værdalsøren foreslaet opført en Sprængværksbro hvilende paa Pæle og i 10 Løb, hvert med 52 Fods Aabning, over Elvens Hovedløb og en Mastebro over det ved en større Sandøre i Elven dannede mindre Løb nærmest Værdalsøren med 12 Aabninger, hver paa 17 Fod. Disse Brøder med en til deres Forbindelse fornøden Jettebygning over den nævnte Sandøre samt de fornødne Forbindelser med Hovedveien paa begge Sider er anslaet at ville koste 11,440 Spd., af hvilke altsaa Nordre Throndhjems Amtsgemeinde vil have at udrede 2,288 Spd.

Opførelsen af en Bro i Veien til Jämtland i Nærheden af det nuværende til enkelte Tider særdeles besværlige og farlige og undertiden gennem flere Døgn endog inpassable Færgested over In-Elven ved Stene i Værdalen efter den valgte Buehængværks Construction i 2 Aabninger, hver paa 62 Fods Længde paa murede Land- og Midtkar samt med fornøden Bei paa begge Sider i en Længde af ialt 1055 Alen, vil efter det vedlagte ligeledes af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag med Dverflag koste 5,360 Spd., hvorefter altsaa Amtets Bidrag, beregnet efter $\frac{1}{2}$ Deel, vil beløbe til 1,072 Spd. I Forbindelse med dets fornævnte Vedtagelse af dette Bidrag har Amtsformandskabet imidlertid udtalt det Haab, at Omlægningerne saavel ved Broens Opførelse som dens fremtidige Vedligeholdelse udeelt maatte overtages af Statscassen som en Fuldstændiggjørelse af Veianlægget til Jämtland. Da imidlertid den heromhandlede Bro ikke ligger paa den Strækning af bemeldte Bei, hvis Vedligeholdelse er overtagen af Statscassen, og som derved er erkjendt af underordnet Interesse for Amtets egen indre Kørsel, formener Departementet, at der heller ikke er Grund til i nærværende Tilfælde at gjøre nogen Afvigelse fra det ellers sædvanlige med Hensyn til Bidrag til Arbejder af denne Art af vedkommende Districter eller med Hensyn til deres Vedligeholdelse.

Fra Ladestedet Namsos i Nordre Throndhjems Amt fører en for Tiden som Bygdevei classificeret Bei langs Namsen Elv gennem Overhaldens samt Grongs og Harrans Sogne. Denne

Bei, der som den eneste landvæerts Forbindelse med Ransos for en stor Deel af Randsdalens Fogderie formeentlig egner sig til at omclassificeres til Hovedvei, ialfald for en større Strækning, er i det Hele i en saare mislig Forfatning, idet den ikke alene er særdeles bakket, men derhos paa flere Steder udsat for Udskjæren af Elven, der gjør den til sine Tider ufremkommelig, ligesom endelig Færdselen paa samme meget besværliggjøres ved de mange Færgesteder, som Veiens Beliggenhed snart paa den ene snart paa den anden Side af Elven gjør nødvendige. En Forbedring af denne Communication maa derfor anses høist ønskelig. Navnlig maa som aldeles paatrængende nødvendig udhæves Omlægningen af de saakaldte Foslandsbjerge omtrent $\frac{1}{2}$ Mil ovenfor Grongs Hovedkirke. Veien er her, istedetfor at følge Ransens Dalbund, indstaaen i en Sandbakke, i hvilken den under Stigninger af mellem 1 paa 8 og lige indtil 1 paa 2 og 1 paa $2\frac{1}{2}$ stiger op 250 Fod for strax atter at falde 200 Fod, derpaa atter hæver sig 70 Fod for endelig fremdeles under de bratteste Stigninger at naae ned til et Punct, der kun er 20 Fod over Udgangspunctet ved Ransen. Veien har kun en Bredde af 3 Alen, skarpe Svingninger og skjøndt Sandbakken, i hvilken den er lagt, brat styrter ned i Elven, er Veien dog paa de fleste Steder ikke forsynet med Rækværk. Færdselen her er derfor til enhver Tid forbunden med Fare, da de høie, bratte og løse Bakker, hvori Veien ligger, hvert Dieblit true med at styrte ned, men dette er dog fornemmelig Tilfældet under Høstens og Vaarens ustabile Veirforholde, under hvilke heller ikke Ransen, paa hvilken ellers Væssene altid frembringes, medens den løse Hest sendes Vandveien, kan benyttes, og hvorunder man saaledes ubekvæm er henvisst til den heromhandlede tunge og farefulde Passage. Hertil kommer endelig, at den usædvanlige Vandflom, der i sidste November indtraf i Elvedragene i Nordre Thronbhjems Amt, saaledes som i lang Tid befrygtet, har udrevet forskellige Stykker af Veien, saa at den nu maa betragtes saagodtsom inpassabel, idet man nu kun med største Besværlighed og Fare kan befare den med Hest og Slæde, saalænge Jorden er tilfrosset, men efter nogen Tids Løveir vil det utvivlsomt blive umuligt at passere Veien, ligesom det ogsaa vil beroe paa Omfanget af den Skade, som Vaarsflommen i indværende Aar usejlsomt vil anrette, hvorvidt en Istandsættelse endog med store Omkostninger af den nuværende Bei vil være mulig. I Forbindelse med et Forslag, som Departementet i 1855 har ladet udarbejde til Anlæg af en Bei

fra Lunfossen, hvor Bygdeveien gennem Grongender, til Thunsoen og videre til den svenske Grændse ved Dværnbergsøen, — hvilket Veiliggende imidlertid er stillet i Beroe paa Grund af at der for Tiden ikke kan ventes truffet Foranstaltninger til denne Communications Fortsættelse paa svensk Side — har den Ingenieur, hvem det var overdraget at anstille de fornødne Undersøgelser for dette Anliggende, tillige i Erkjendelse af Umuligheden af under Forudsætning af en saadan ny Communication med Naboriget at beholde Veien gennem Foslandsbjergene i dens nuværende Stand afgivet et Detailforslag til en Omlægning af samme med Overslag, der andrager til 4,900 Spd. Noget fuldstændig Undersøgelse med Henblik til Veiens Omlægning isvrigt gennem Ransens Dalføre, — hvilken, efter hvad bemeldte Veingenieur oplyser, vil, skjøndt vistnok med temmelig betydelige Omkostninger, kunne foregaae heelt paa Ransens nordre Side, hvorved altsaa Broer eller Færgesteder ville undgaaes, — er derimod endnu ikke bleven anstillet, og man seer sig saaledes ikke for Tiden istand til at udtale sig nærmere om Planen for et saadant Anlæg eller om Størrelsen af de med dens Udførelse forbundne Udgifter; men da en Omlægning af Foslandsbakkene efter foranførte ikke kan udsættes, og det maa erkjendes, at selv alene en Omlægning af dette forte, men vanskelige Partie medfører større Bekostninger, end at de kunne ventes udrede af vedkommende Communer, naar disse tillige skulle kunne virke til Veivæsenets Forbedring paa andre Kanter, samt efter hvad man oven har bemærket om den heromhandlede Communication i det Hele, antager Departementet, at der desuagtet vil være Grund til at opføre paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar et Beløb til bemeldte specielle Arbejde samt til Paabegyndelse af Anlæg af en Hovedvei i det heromhandlede Strøg. Dette Beløb antager Departementet passende at kunne ansættes til 10,000 Spd., som man derfor underdanigst vil foreslaae opført, under Betingelse af at Veien vorder classificeret som Hovedvei og at der af vedkommende Districter bidrages $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummerne for de Arbejder, som til dens Omlægning maatte blive udførte.

Noget nordenfor Reinstranden eller Nypens Kirke i den thronbhjemste Hovedvei til Christiania udgaaer en Hovedvei, den saakaldte Christiansundske Hovedvei, der ved Sundet fører over Gulelven og derfra gennem Budvigen og Borsessogn til Orledalen. Fra Gaarden Snefugl, beliggende ved denne Bei vestenfor Diesanden og den sa-

kalbte Halsbræcken, udgaaer en som Bygdevei classificeret Bei, der følger Stranden ved Orkedalsfjorden til Orkedalsøen, hvor den optages af en nedenfor nævnt Hovedvei, der fører over Gjetestranden og videre over Gjolme Færgested paa Orkedals-Elvens Østside til Skydsstiftet Tandrem, hvor den støder til den fornævnte Hovedvei gennem Bubvigen og Børsfogn. Denne fører videre gennem Orkedalen paa Elvens Østside til Meldalen, hvor den omtrent ved Skydsstiftet Kalkstad optager den tidligere omhandlede Bygdevei gennem Rennebo og Meldalen, der ved Bangsbroen udgaaer fra den Throndhjemste Hovedvei over Dovre. Fra Meldalen af fører Veien i sydvestlig Retning til Surendalsøen og med Afbrydelse af de i Nordmøre og Romsdal indgaaende Fjorde videre til Christiansfund og Molde. I Orkedalen optager denne Bei ved Farve Færgested den fra Hitteren gennem Heyne førende saakaldte Søndre Fosenske Hovedvei, ligesom ogsaa den nordfra førende Bei langs Orkedalsfjorden, den saakaldte Gjetestrandsvei, der som meldt ved Gjolme Færgested fører over Orkla Elven til Orkedalsøen og derfra fortsættes paa østre Side af Orkla Elven til den Christiansfundste Hovedvei i Nærheden af Orkedals Kirke. Ved By Færgested, omtrent $\frac{1}{2}$ Mil sønden for Orkedals Kirke, udgaaer fra bemeldte Hovedvei en Bygdevei, der fører paa Orkla Elvens vestre Side og langs dennes Dalføre i omtrent 2 Miles Længde, indtil den atter støder paa Hovedveien ved Skydsstiftet Garberg, og hvilken Bei oftere benyttes af Rejsende mellem Throndhjem og Christiansfund, fordi den baade er kortere og i det Hele bedre end Hovedveien mellem Garberg og By. Den foran beskrevne Hoved-Beilinie danner den eneste Vandveisforbindelse mellem Romsdalens Kjøbstæder og Throndhjem, ligesom den ogsaa for den betydelige Deel af Throndhjems Opland, der dannes af Børsen, Børsfogn, Orkedalen og Meldalen, er den korteste Bei til dette eneste Affætningssted for deres Producter. I dens vestligere Dele, efter at den har forladt Orkla Dalføre, er denne Bei i det Hele taget nogenlunde tilfredsstillende. Derimod er Veien saavel gennem Orkla Elvens Dalføre, der er beregnet den for berorte Bei fra Rennebo, som fra Orkedal over til Gulelven overmaade tung saavel med Hensyn til Stigningsforholde som Veibanen, ligesom den ogsaa paa denne Strækning har tvende betydelige Færgesteder over Orkla- og Gulelven, af hvilke navnlig det sidste ved Sundet, der er beliggende tæt ved Elvens Udlob og i høj Grad er forulempet ved Bølgeslaget fra Havet og stærk Iisgang til enhver Tid er overmaade besværligt, og

til sine Tider endog umuligt at passere, hvorfor Færdselen da maa holdes vedlige ad lange Omveie. Dnftet om at see Broer opførte paa disse Steder har derfor i lang Tid været meget levende inden vedkommende Districter, og maa saavel paa Grund af de nuværende Færgesteds vanskelige Bessaffenhed som Betydeligheden af den Færdsel, som finder Sted ved dem, erkjendes fuldt berettiget, Departementet vil derfor foreslaae de hertil sigtende Arbejder opførte paa den næste Storthing forelæggendes Veiarbejdsplan.

Til Opførelsen af en Bro over Gulelven ved Sundet, hvor Oversætningen nu foregaaer, blev efter Foranstaltning af Amtmanden i Søndre Throndhjems Amt allerede i 1840 af Ingenieur-Capitain Bergh udarbejdet Forslag med Overslag, hvorefter Anlægsomkostningerne antoges at ville beløbe sig til omtrent 8,000 Spd. Efterat dette Project imidlertid af forskjellige Grunde endnu ikke var kommet til Udførelse i 1854, androg Amtmanden hos Departementet om at lade Forslaget paa nyt gennemgaae og i fornødent Fald undergive de Modificationer, som efter senere vundne Erfaringer maatte ansees tilraadelige. Som Folge heraf afgav Ingenieur-Capitain Bergh et nyt Forslag til en Buehængværksbro ved det tidligere foreslaaede Brosted Sundet, hvortil Overslaget lød paa 14,000 Spd., men Capitainen tilraadede derhos, at der, forinden dette Forslag endeligen antoges, blev anstillet de fornødne Undersøgelser og derefter udarbejdet Hovedplan for en Omlægning af Veien mellem Orkedalen og et Punct i det under Arbejdelse nu værende Hovedveianlæg mellem Throndhjem og Leinstranden, samt at et nyt Broforslag maatte blive udarbejdet, saafremt det efter de foreslaaede Hovedplansundersøgelser maatte vise sig hensigtsmæssigt at lægge Broen højere og saakaldte tillige Detailforslag til de partielle Omlægninger, som maatte ansees paatrængende i det nævnte Strog og som kunde bringes i Forbindelse med Hovedplanen. I det efter de tilfølge heraf anstillede Undersøgelser af Ingenieur-Capitain Bergh afgivne hoslagte Forslag er Broen foreslaaget opført paa Pæleaag ved Udbeyold omtrent 4,000 Alen ovenfor Sundet paa et Sted, der baade har den bekvemteste Beliggenhed for den nye Beilinie og tillige er gunstigere for Broens Construction, idet den længere Afstand fra Elvens Udlob giver Anledning til at benytte kortere Spænd og som Folge deraf en simplere og billigere Overbygning end ved Sundet, hvor den stærkere med Flod og Isere ind- og udgaaende Iisgang i det Hele gjør Broanlægget meget vanskeligt. Broanlægget er antaget

at ville koste 9,900 Spd., af hvilket Beløb dog muligens vil kunne bespares 900 Spd., der ere opførte til Anbringelse af 6 Fjsebrydere foran de meest udfatte Pæleaag, forsaavidt det efter Broens Opførelse maatte vise sig, at Pæleaagene ikke i sig selv vilde have den fornødne Stivhed til at modstaae Fjsgangen. Denne Foranstaltning bør derfor opsættes, indtil Erfaring maatte have godtgjort dens Nødvendighed. For at sætte Broen i Forbindelse med Hovedveien mellem Christiania og Throndhjem paa den ene Side og Veien til Drkedalen paa den anden, maa ny Bei anlægges fra Klet Bro i Veien over Leinstranden til Uddevold og videre paa den anden Side af Broen over Diesanden, indtil den henimod den saakaldte Halsbrække kommer ind paa den nuværende Bei til Drkedalen. Veien i denne sidste Strækning, der er anlagt tvært over en ved Fjorden fremspringende Fjeldbryg er i dens nuværende Tilstand i den Grad mislig, at Departementet, uagtet man, som nedenunder omhandlet, ikke for Tiden finder forøvrigt at burde foreslaae nogen Omlægning af Veien til Drkedalen, uden forsaavidt det valgte Brosted over Guul-Elven gjor saadant nødvendigt, maa ansee det paatrængende nødvendigt, at Omlægning af Strækningen gennem Halsbrækken vorder iværksat i Forbindelse med Broanlægget og de paa begge Sider nødvendige Belforbindelser. Veien er nemlig i dette Partie under Stigninger af indtil 1 paa $3\frac{1}{10}$ fra Havets Overflade fort op i en Høide af 250 Fod og falder derpaa atter ned til samme Niveau paa den anden Side. Hertil kommer, at Vinterforet paa dette for Stormens Paavirken udfatte Partie i Regelen er meget misligt. Den i Lieutenant Vossius's vedlagte, af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag, angivne Linie, der mellem de angivne Endepuncter har en Længde af 12,460 Alen, medens den gamle Bei er 14,522 eller 2,062 Alen længere, og hvis Transportevne vil blive omtrent 4 Gange saa stor som den ældre, er i det første af Lieutenant Vossius udfærdigede Overslag anslaaet at ville koste 13,800 Spd., men denne Sum maa imidlertid efter en Overslaget senere givne Revision forhøies til 16,000 Spd., hvorefter det hele Omlægningsbeløb for Bro og Bei tilsammen altsaa bliver at anslaae til 25,900 Spd.

Efter det vedlagte Forslag af Ingenieur-Capitain Bergh antages Broen over Drke-Elven at burde anlægges ved Skoggaberget i Nærheden af Drkedals Hovedkirke og af Hensyn til Omlægningsgerne at burde opføres paa Pæle med Overbygning af Sprængværk, under hvilken Forudsætning

den er anslaaet at ville koste 8,000 Spd. Med Hensyn til Balget af denne Construction bemærker Capitain Bergh, at det vistnok paa Grund af den variable Strømsætning og den stedfindende Fjsgang kunde være ønskeligt at have større Broaabninger end denne Construction tillader, og at den lette Afgang til Bygningssteen nærmest henleder Tanken paa en Wiebekingsk Plankebuebro paa mindere Bropiller som et naturligt Alternativ, men da Broens Opførelse efter denne Construction med 3 Spand paa 120 Fod hvert mindst vilde koste 10,000 Spd. mere end den nu foreslaaede, hvorved Opførelse af Bro her muligens kunde blive henstødt til Fremtiden, og den foreslaaede Bro derhos, naar den opføres med Omhyggelighed og med tilbørligt Hensyn til Steensætningens Retning i Flomtid og til den gunstigste Stilling mod Strømmen af de enkelte Pæleaag, maa kunne yde den her gaaende Fjsgang tilstrækkelig Modstand, har Capitainen troet at burde foreslaae den af ham valgte billigere, om end mindre varige Construction. Efter det ligeledes vedlagte Forslag af Premierlieutenant Vossius, der er tiltraadt af Capitain Bergh, maa Broen sættes i Forbindelse med de nuværende Bei ved Anlæg af ny Bei fra Fandrem om Skoggaberget, Forve, Ovaala, By hen til den tidligere nævnte Bygdevei til Romsdalen med Kormo, til hvis Anlæg efter Lieutenant Vossius's Overslag var beregnet at ville medgaae 10,750 Spd., men hvilket Overslag nu efter nærmere Revision antages at maatte forhøies til 13,300 Spd. Med Hensyn til at den Bei, hen til hvilken den her omhandlede Omlægning er foreslaaet fort, er Bygdevei, skal Departementet oplyse, at Capitain Bergh efter de Undersøgelser, han i nærværende Aalebning har anstillet, har erklæret, at den fremtidige Omlægning saavel af den christiansundske Hovedvei som af Veien gennem Meldalen og Rennebo, hvilken sidste, som Departementet tidligere har bemærket, formeentlig maa blive at classificere og oparbejde som Hovedvei, ligeledes maa blive at fortsætte om By, og der kan saaledes efter Departementets Formening ikke fra denne Side være nogen Betænkelse ved samtidig at medtage denne Omlægning, der er nødvendig, for at Broen skal kunne benyttes af den nuværende Trafik over det meget vanskelige Færgested ved By. Af de til de heromhandlede 2de Broer med tilstødende Bei først anslaaede Omlægningsbeløb, tilsammen 42,450 Spd. har det sidste Amtsformandskab for Søndre Throndhjems Amt bevilget et Bidrag af Amtsvæicassen af $\frac{1}{2}$ Deel eller 8,490 Spd., men uagtet den Sum, hvorefter Amtets Bidrag nu maa beregnes, maa

forhøies til 47,200 Spd., nemlig for Broen over Guulelven med tilhørende Veie paa begge Sider 25,900 Spd. og for Broen over Orkedalselven ligeledes med tilhørende Veie 21,300 Spd. — og Amtets Bidrag saaledes bliver at ansætte til 9,440 Spd., antages der dog ikke af Hensyn til denne Forhøielse, om hvilken først Beslutning kan blive indhentet fra det i indværende Aar afholdendes Amtsformandskab, at være nogen Betænkelighed mod disse Arbeiders Opførelse paa Veiarbejdsplanen.

I Forbindelse med dets Beslutning om for nævnte Bevilgning anmodede Amtsformandskabet Amtmanden om at andrage om, at Veilinien mellem Budvigen og Orkedalsøen maa blive Gjenstand for Omlægning samtidig med de øvrige Omlægninger paa denne Linie eller dog snarest muligt. Med Hensyn til denne Veiforbindelse skal Departementet bemærke, at der, som foran oplyst, i dette Strog for Tiden gaaer 2 Veie, af hvilke Hovedveien eller den saakaldte øvre Bei (en Deel af den Christiansfundske Hovedvei) fører gennem Børsfogn, Budvigen over Diesanden og Sundet til Leinstrand og den anden, der er Bygdevei, fra Tandrem følger den høire Side af Orkla-Elven til Orkedalsøen, hvorfra den følger Fjorden til Børsøen, og derpaa efter at have oversteget Hvideryggen mellem Børsen og Budvigen forener sig med Hovedveien ved Gaarden Sneefugl vestenfor det foromhandlede besværlige Partie i Halsbræcken, der saaledes er fælles for begge Linier. Med Hensyn til disse Veies Stigningsforholde bemærkes, at den førstnævnte af disse Veie eller Hovedveien fører over den betydelige Aasstrækning, der adskiller Orkla fra det nærmest østenfor liggende Basdrag, og paa denne Strækning stiger fra Tandrem 950 Fod eller til 985 Fod over Havet, medens Veiens egentlige Opstigning i Sundlibakene paa en Længde af 4,775 Alen gaaer til en Høide af 975 Fod, der eensformigt fordeelt paa den hele Længde vilde give en continueerlig Stigning af 1 paa 9. Fra denne betydelige Høide falder Veien atter 870 Fod, stiger derpaa atter 800 Fod i Bakkerne ved Siim og Sæther over Hvideryggen mellem Børsfogn og Budvigen, hvorfra den under hyppigt verlende Stigen og Falden sænker sig 915 Fod ned til Havets Overflade ved Stydsstiftet Saltvandsanden i Budvigen. Herfra fører Veien videre til Halsbræcken og derpaa over Diesanden til Sundet.

Den anden tildeels langs Søen forende Linie kunde i det Hele erholdt en flad Træce, men denne Anledning er ikke benyttet, idet Veien uophørlig

fjerner sig fra eller nærmer sig Fjorden under betydelige Stigninger, der mellem Biggen og Børsen endog gaaer op til 525 Fod. Fra Børsen er Veien fort gennem et Strog, hvis gennemfaarne Terrain kræver flere Op- og Nedstigninger, navnlig i Bakkerne ved Olshad, hvor det høieste Partie ligger 635 Fod over Havet. Ved begge Linier, saavel den øvre som den nedre, maa det derhos bemærkes, at Opstigningerne til de formeldte betydelige Høider ere særdeles ufordeelagtig fordeelt, saaledes at der endog findes Bakker med Hældning af indtil 1 paa 2,5.

Til en Omlægning af disse Veie er afgivet det hoslagte Forslag af Premierlieutenant Vosfius, hvorefter ny Bei antages at burde anlægges i den nuværende nedre Linies Strog, og ere Omløstningerne ved samme i det Forslaget vedførte, dog kun generelle Overslag anslaaede til 68,500 Spd. Denne Omlægning maa vistnok ogsaa, naar alene Hensyn tages til den nuværende Veis yderst mislige Beskaffenhed, erkjendes paatrængende nødvendig, men da allerede for Tiden den meste tungere Transport mellem Orkedalen og Throndhjem foregaaer søværis, og der inden vedkommende Districter er vaft Spørgsmaal om yderligere at søge denne lettet ved Anskaffelse af et Dampskib, maa Departementet være af den Formening, som ogsaa er udtalt af Amtmanden i Søndre Throndhjems Amt, at denne Omlægning i Bigtighed maa staae tilbage for den allerede tidligere antydede Omlægning gennem Orkla-Elvens Dalføre til Melbalen og Rennebo, angaaende hvilket det dog endnu ikke har ladet sig gjøre fuldstændigen at see de fornødne Undersøgelser anstillede, og man vover saaledes ikke at foreslaae den omspurgte Omlægning mellem Budvigen og Orkedal til Opførelse paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar.

Under Affnittet angaaende Hovedveiene fra Christiania og Drammen til Ringeriget var paa den forrige Storthing forelagte Veiarbejdsplan foreslaaet opført foruden de tidligere omhandlede i indværende Budgettermin paabegyndte Veianlæg fra Sandvigen til Fjulsrud ved Hølsfjorden og fra Svangstranden gennem Pier til Høgsbro fremdeles Omlægningen af den nuværende Bei mellem Lysager Kjørn og Sandvigen i Hovedveien mellem Christiania og Drammen samt Anlæg af ny Bei fra Randsfjordens sydlige Ende ved Røkkersuen med en Sidearm til Møbro i Jevnager langs Randselven til Hønefoss og forskjellige Ubedringer og Omlægninger af den nuværende Bei derfra til Sundvolden. Disse Arbeider, hvortil

var anslaaet respective 16,170 Spd. 40,020 Spd. og 19,823 Spd., vil derfor Departement foreslaae opførte paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar, men efter en Revision af Dverflagene antages nu de fornævnte Dverflagssummer at maatte forhoies til respective 21,700 Spd., 47,400 Spd. og 25,550 Spd.

Bed Balget mellem de tvende Alternativer, der vare foreslaaede til Lettelse af Communicationen mellem Christiania og Ringeriget, nemlig mellem en Bei over Sørbødalen og Anlæg af Bei fra Fjulsrød ved Hølsfjorden til Sandvigen og Omlægningen af Veien derfra til Lysåger Kjørn, troede Departementet, saaledes som nærmere udviklet i dets underdanigste Foredrag til den sidste Storting forelagte Veibudgetproposition, fornemmelig at burde tage Hensyn til Fjulsrødliniens Fortrin for Communicationen med den søndre Deel af Ringeriget, Nodum og det mellem Vigersund og Krydsbered liggende Strøg, hvorimod man saameget mindre troede, at der burde tillægges den Omstændighed nogen afgjørende Vægt, at den anden Linie over Sørbødalen vilde afgive en lettere Forbindelse med Christiania for de til Randsfjorden støvende Egne, som Færdselen fra disse deels antoges at ville komme til at foregaae over den nye Chaussée mellem Land og Barbal og videre paa Mjosen og Jernbanen til Christiania, deels allerede for Tiden foregaaer paa den fra Gran gennem Haffedalen og Rittedalen førende Bygdevei, som man antog burde omclassificeres til Hovedvei samt undergives Omlægninger og Forbedringer, hvortil Undersøgelser da vare paabegyndte. Disse Undersøgelser ere senere tilendebragte og derefter afgivne de 2de hoslagte Forslag med Dverflag, det ene omfattende Strækningen mellem Vigen i den Bergenske Hovedvei langs Randsfjorden i Næs Annex til Gran og Gruesødegårdstuen i Lunder Annex til Jevnager, og det andet Fortsættelsen derfra gennem Christians Amt til Agershuus Amtsgrænse og derfra gennem Haffedalen og Maridalen til Christiania. Paa den fornævnte Strækning, der udgjør henved 3 Mile, stiger og falder Veien 4 Gange 4 à 500 Fod hver Gang, og har under hver af disse Hoved-Op- og Nedstigninger mindre Fald og Stigninger. Kommer hertil, at disse Stigninger ere høist ufordeelagtigt fordeelte, idet Veien har Bakker paa længere Strækninger med Stigninger af $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ Deel, ja endog indtil 1 paa $3\frac{1}{2}$, maa denne Bestrækning henføres til de misligste af de Veie, hvorpaa nogen betydeligere Traffik foregaaer, og den paatrængende Nødvendighed af dens Omlægning kan derfor efter Departementets Formening

ikke være nogen Tvivl underkastet. Efter vedlagte af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag vil ny Bei med meget gunstige Stigningsforholde og i et for Veianlæg beqvemt Terrain kunne anlægges fra Vigen om Røgenvigen og Augedals Bro gennem det af Augedals-Elven, Indsøen Jaren og Bigga-Elven dannede Dalsfure, som den følger paa østre Side, indtil den omtrent $\frac{1}{2}$ Mill henimod dens Endepunct ved Gruesødegården gaaer over Elven, og, efter stadigen at være stegen fra Røgenvigen, omtrent ved Gaarden Møllskæen naaer sit Hødepunct 1190 Fod over Havet og 764 Fod over Randsfjorden, hvorefter den fra Vandtillet mellem ovennævnte Basdrag og Rittedals-Elvens Basdrag begynder at falde ned til Gruesødegårdstuen, hvor den har en Høide af 989 Fod over Havet. Den her foreslaaede Bei, der har en Længde mellem ovennævnte Udgangspuncter af 51,115 Alen eller henved 3 Mile, og efter et med Hensyn til de nuværende høie Arbejdspriser revideret Dverflag er anslaaet til 72,000 Spd., fører, som det af Kartet vil sees, ved Røgenvigen ned til Randsfjorden, og da Færdselens Behov formeentlig maa ansees i det Væsentlige tilfredsstillt ved den herved naaede Forbindelse med Dampskibsfarten og Jisveiene paa Randsfjorden, anseer Departementet det af Hensyn til Betydeligheden af det Beløb, hvorom her er Spørgsmaal, og de mange andre paatrængende Arbejder rigtigst ikke for Tiden tillig at medtage Stykket fra Røgenvigen eller Augedals-Bro til Vigen, der vistnok ogsaa efter Veiens Bestaaffenhed tiltrænger Omlægning, men som dog paa Grund af den ringere Færdsel, der foregaaer paa samme, antages at maatte staae tilbage for mange andre Arbejder. Dverflaget for dette Veistykke lyder paa 10,800 Spd., hvorefter altsaa det resterende Beløb, hvorom der bliver Spørgsmaal, vil udgjøre 61,200 Spd. Af dette Beløb har sidstafholdte Amtsformandskab for Christians Amt bevilget udredt $\frac{1}{2}$ Deel eller 12,240 Spd.

Fra Gruesødegårdstuen fortsættes den nuværende Bygdevei ind i Agershuus Amt til Haffedals Bærk og videre gennem Haffedalen og Rittedalen til Skydstationen Grorud i den throndbjemste Hovedvei. Bed Haffedals Bærk udgaaer fra denne Bygdevei en for privat Regning anlagt Bei, den saakaldte Grevevei, der fører ned til Maridalsvandet, hvorfra gaaer offentlig Bei langs dette Vand og Agers-Elven til Christiania. I det vedlagte af Ingenieurlieutenant Vogt afgivne Forslag til Anlæg af en Hovedvei fra Gruesødegårdstuen over Maridalen til Christiania med Benyttelse paa flere Strækninger af bemeldte Grevevei er for-

trinsvits anbefalet til Omlægning de tyvende Strækninger fra Kongsvangskov i Nærheden af Amtsgrændsen mellem Christians og Agershuus Amter til Sammenstødet med Greveveien ovenfor Hakedals Bærf samt af Strækningen fra den nederste Bomstue paa Greveveien i Maridalen til Christiania, hvilke Strækningers Oparbejdelse, naar forskjelligt af Baron H. Webel-Jarlsberg med Hensyn til Jordaffaaelse med Videre gjorde Indrømmelser benyttet, ere anslaaede til 19,980 Spd. for den førstnævnte Strækning, hvoraf 19,100 Spd. falder paa den under Agershuus Amt liggende Deel af samme, og 48,120 Spd. for den sidstnævnte Strækning, hvilken dog vilde kunne indskrænktes ved Benyttelsen af den nuværende Greveveile til Sander omtrent ved Maridalsvandets nordøstlige Ende og Anlæg af en kort Sideveihen til den foreslaaede Veilinie ved dette Sted, hvorved Anlægsomkostningerne for denne Strækning kunde nedsættes til 42,410 Spd. Af Totalsummen af Omkostningerne ved ommeldte 2de Strækningers Oparbejdelse, forsaavidt de falde inden Agershuus Amt, opfordrede Departementet, der antog, at disse Strækninger egnede sig til at opføres paa Veiarbejdsplanen overeensstemmende med Forslaget under Forudsætning af, at passende Bidrag dertil bevilgedes af de nærmest Interesserede, det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab til at bevilge $\frac{1}{2}$ Deel som Bidrag af Amtscommunen, hvorhos man forbeholdt sig særskilt at afordre Cierne af de ved Ager-Elven liggende Brug et efter deres Interesse i Veianlægget passende Bidrag. Man gik herved ud fra, at det samlede Bidrag fra Districterne til den Deel af Veien, der ligger mellem Christiania og det øverste Brug ved Ager-Elven, burde udgjøre omtrent en Halvdeel af Overslagssummen for dette Partie. Amtsformandskabet bevilgede imidlertid kun som Bidrag af Amtscommunen til begge de fornævnte Strækningers Oparbejdelse 4000 Spd., og det derhos med en for en endelig Beslutning utilstrækkelig Pluralitet nemlig $12\frac{1}{2}$ mod 7 Stemmer. Paa Grund af den ringe Udfigt, som der efter denne Beslutning var til at see tilveiebragt et passende Bidrag til Anlægget inden Agershuus Amt, har Departementet senere stillet Sagen i Beroe. Imidlertid er for nylig indloben en Forestilling fra Bestyrelsen for en Forening, der har dannet sig i Christiania af de i og ved samme værende Brugs- og Fabrikeiere, hvori den meddelede, at den haaber at kunne tilveiebringe et Bidrag til det omhandlede Anlæg af 10 a 12,000 Spd., men derhos som Betingelse for Idelsen af et saadant Bidrag blandt

flere opstiller den, at Veiens Bredde paa Strækningen fra Christiania til det øverste Brug ved Ager-Elven skulde udvides fra 8 til 10 Alen. Idet høist sandsynligen denne forlangte Udvidelse af Veibredden, som Departementet forøvrigt finder hensigtsmæssig, vilde medtage en stor Deel af det fra Brugseierne efter Ovenstaaende muligens paaregnelige Bidrag, hvilket ved Tillæg af Amtscommunens Bidrag man efter det Ovenansforte heller ikke kan ansee i det Hele tilstrækkeligt, selv om derfor ingen Betingelse var stillet, kan Departementet ikke anbefale, at de heromhandlede inden Agershuus Amt faldende Omlægninger opføres paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar. Departementet betvivler imidlertid ikke, at et passende Bidrag fra vedkommende Districter til Istandbringelse af denne Communication, der for saa mange Interesser er af Bigtighed, om soie Tid vil være at erholde, saa at vedkommende Arbejder kunne vorde opførte paa den næste Storthing forelæggendes Veiarbejdsplan. Forøvrigt bemærkes, at for Trafikken mellem Hadeland og Christiania er efter Bessaffenheden af den nuværende Veipaa de forskjellige Strækninger, hvorom der er Spørgsmaal, først og fremst en Forbedring af den inden Christians Amt faldende Deel af Veien af Bigtighed, og at derfor en Udsættelse af de foreslaaede Arbejder inden Agershuus Amt efter Departementets Formening ikke bør tillægges nogen Indflydelse paa Spørgsmaalet om denne Forbedrings Iværksættelse for det almindelige Veifonds Regning.

Af de paa den forrige Storthing forelagte Veiarbejdsplan opførte Arbejder til Forbedring af Hovedveien gennem Valders, nemlig Omlægningen af den mellem Høljerasten og Tonsbaffen liggende Deel af Veien over Tonsaaften, af de saakaldte Garlibækker og endelig af Veien mellem Skydsstifterne Kvamme og Skogstad er intet kommet til Udførelse i indværende Budgettermin, hvorfor disse Arbejder maae blive at optage paa den det nu forsamlede Storthing forelæggendes Veiarbejdsplan. Til Omlægningerne, af den nævnte Deel af Veien over Tonsaaften samt mellem Kvamme og Skogstad var tidligere anslaaet respective 46,430 Spd., og 10,340 Spd., men efter en med Hensyn til de stegne Arbejdspriser foretagen Revision af disse Overslag antages disse Beløb nu at maatte forhøies til respective 60,300 Spd. og 12,460 Spd., hvorimod det til Omlægning af Garlibækkerne tidligere beregnede Beløb 8,730 Spd. fremdeles efter en lignende Gjennemgaaelse af Overslaget antages at ville være tilstrækkeligt.

Søndenfor Kvamme foresindes paa den val-

derste Hovedvei den yderst besværlige Kvamsklev mellem Skifterne Dillo og Tune i Bangs Præstegjæld, til hvis Omlægning allerede ved Affattelsen af den sidste Storting forelagte Veiarbejdsplan havde Forslag, men hvilken Departementet paa Grund af de tekniske Vanskeligheder, hvormed Omlægningen vilde være forbunden, dog antog det rigtigst at lade udstaae, indtil der havde været Anledning til at undergive Forslaget yderligere Drøftelse, efter at nogen større Erfaring var vunden fra mindre Arbejder i lignende Terrain. Den nuværende Vei fører, efter at være gaaet over fra den nordlige til den sydlige Side af Veina-Elven, omtrent $\frac{1}{2}$ Mil ovenfor Grændsefjeldet mellem Skidre og Bang, langs Elven forbi Skydsstiftet Dillo ved Udlobet af Bangsmjøsen og derpaa langs dennes søndre Bred, indtil Dalbunden afbrydes af den efterhaanden østfor Gaarden Kvam mod Søen fremtrædende Fjeldmasse, hvis midtre Partie danner en meget steil og mere end 400 Fod høj og 600 Alen lang Fjeldvæg, der hidtil har dannet en uovervindelig Hindring for Anlæg af flad Vei langs Søen. Paa dette Sted stiger derfor Veien op fra Vandet først over et Par mindre Aaser og derefter over den nævnte steile Fjeldvæg, paa hvis højeste Punct den naaer en Høide af 470 Fod over Bangsmjøsen, og denne Opstigning danner den egentlige Kvamsklev. Herfra falder Veien 140 Fod hen til Gaarden Kvam, stiger derpaa 160 Fod, falder og stiger 2 Gange 50 Fod, hvorunder den opnaaer den største Høide over Vandet, 510 Fod, og sænker sig endelig gjennem flere steile Bakker, som afbrydes af mindre Modtræk ned til den aabne og flade Bangsbygd, hvor den derpaa paa længere Strækninger følger Vassdraget. Dette Veistykke, som paa den Strækning, hvori det er lagt op fra Vandet, har en Længde af henimod $\frac{1}{2}$ Mil, maa, som i Departementets Foredrag, der ligger til Grund for den forrige Veibudgetproposition, anført, næst efter Tonsaaen ansees som det besværligste Partie af Veien gennem Balders. Det har, som i samme Foredrag oplyst, ialt 1438 Alens Længde paa $\frac{1}{2}$ Deel og større Stigning, og deraf i selve Kvamsklev en sammenhængende 300 Alen lang Bakke paa $\frac{1}{4}$ Deels Stigning.

Efter gjentagende anstillede Undersøgelser maa Veien her lægges ned langs Vandet paa dets søndre Side, idet saavel et Anlæg paa den nordre Side af Vandet som en partiel Omlægning af den nuværende Vei maa ansees absolut forkastelige, det første fordi det paa Grund af betydelige Steenstred ved Bangsmjøsens vestlige Ende vilde blive umuligt at føre Veien heelt frem paa nordre Side

og der ikke er Adgang til at bygge Bro ved det 300 Alen brede og 100 Fod dybe Færgested ved Sundhellen, over hvilket Veien i tidligere Tider har været ført, og som ofte ved Meeniis og Storm gjøres ufremkommeligt. En partiel Omlægning af Klevene maa ansees utilraadelig, fordi Veien da fremdeles maatte beholde den nuværende Veis betydelige Høide, hvortil den alene kunde føres op med $\frac{1}{3}$ Stigning, hvis Opnaaelse endog vilde være forbunden med særdeles store Udgifter.

Efter det vedlagte af Ingenieurcapitain Bergh i 1853 afgivne Forslag, maa Veien, der vil faae en Længde af 8500 Alen, for at komme forbi den ovennævnte Fjeldvæg, der er beliggende under den egentlige Kvamsklev, i en Længde af 525 Alen paa Grund af denne Fjeldvægs Steilhed deels mineres ind i denne deels paa en mindre Strækning ved en Tunnel føres igjennem den. Det er fornemmelig Arbejdet paa dette Partie, der ved de mangehaande Vanskeligheder, som fremstille sig, hidtil har været tilhinder for at bringe Sagens tekniske Forberedelse tilende, og som har vaakt Betænkeligheder ved at foreslaae dette Arbejde opført paa Veiarbejdsplanen, medens Anlægget isvrigt, skjøndt vistnok vanskeligt og som Folge deraf kostbart, ikke frembyder større Vanskeligheder ved andre Veianlæg, der allerede ere bragte til Udførelse. Med Hensyn hertil har derfor Forslaget været undergivet gjentagen Drøftelse og fornyede Terrainundersøgelser været anstillede, under hvilke Capitain Bergh har været assisteret af Capitain Rye, der ved forskellige Veianlæg har havt megen Anledning til at samle Erfaring angaaende Anlæg af Vei i omtrent lignende Terrain, og som i vedlagte Erklæring af 21de Mai 1856 har udtalt sin Overbeviisning om, at Forslaget er fuldkommen praktiskabelt, medens han i denne Henseende kun har bemærket, at der under selve Arbejdet maatte med Fordeel vil kunne foretages enkelte Modificationer i Bygningsmaaden, om hvilke han dog ikke nærmere har kunnet udtale sig, da denne for en Deel maa blive afhængig af Fjeldets Brydbarhed. Efter det af Capitain Bergh i 1853 afgivne Overflag antoges Arbejdet i det Hele at kunne udføres for 23,960 Spd., hvoraf alene Arbejderne paa den oven betegnede 525 Alen lange Strækning ere anslaaede til 10,300 Spd. Dette Overflag har Capitain Bergh deels paa Grund af endeel Bemærkninger ved samme, som Capitain Rye har fremsat, deels paa Grund af Arbejdsprisernes senere Stigen nu antaget at maatte forhøies til 26,000 Spd., hvilket Beløb man, da Arbejdet formeentlig snarest muligt bør komme til Udførelse, vil foreslaae opført

paa Veibudgettet for de næste 6 Aar. Af det nævnte Beløb 26,000 Spd. har det i forrige Aar affholdte Amtsformandskab for Christians Amt som Bidrag af Amtet bevilget $\frac{1}{2}$ Deel eller 5,200 Spd.

Efterat have naaet sit høieste Punct i Nærheden af Stiftsgrændsen paa en Høide af 3730 Fod over Havet fører Veien gjennem det tilfølg Kongelig Resolution af 10de Juni 1837 for det almindelige Veifonds Regning oparbejdede Veianlæg gjennem Sunddalen til Maristuen, der ligger paa 2555 Fods Høide, og derfra paa en Strækning af 12,125 Alen til Borlong Bro atter 965 Fod. Denne sidste Strækning, der har Bakker lige indtil 1 paa 4 og $\frac{1}{2}$, tiltrænger ikke alene paa Grund heraf, men ogsaa fordi den navnlig paa Strækningen mellem Brattebak Bro og Borlong er usædvanlig smal, nemlig ofte kun 4 Alen, og derhos er opført paa høie Mure uden Rækværk og udsat for Svuld fra den ovenfor liggende Fjeldside, i høi Grad Omlægning, hvorfor Departementet vil foreslaae dette Arbejde opført paa den heromhandlede Veiarbejdsplan. Efter vedlagte Forslag vil ny Bei med en Maximum-Stigning af $\frac{1}{15}$ Deel, der er den fordeeltigste, som kan opnaaes, kunne anlægges for en Sum, der oprindelig var anslaaet til 22,130 Spd., men som efter det reviderede Overflag maa anslaaes til 24,900 Spd., som efter Beliggenheden af dette Veistykke formeentlig bør heelt blive at udrede af det almindelige Veifond.

Til de allerede paa forrige Veiarbejdsplan opførte Omlægninger paa Veien videre gjennem Lørdal af Rysnebakkerne og Lundsleven skal Departementet paa det her omhandlede Veibudgetforslag efter de for disse Arbejder reviderede Overflag foreslaae opført de nødvendige Beløb med respectiue 3000 Spd. og 2700 Spd. isædtsfor de tidligere dertil anslaaede Beløb af respectiue 2450 Spd. og 2200 Spd.

Af Forbedringer i den tilbagestaaende Deel af den bergenske Hovedvei til Christiania mellem Gubvangen i Nærødalen og Bergen har især en Omlægning af den saakaldte Flagestige og nærmest tilstødende Strækning eller mellem Pladsen Bullen ved Bangsvandets vestre Ende og Gaarden Flage i længere Tid været Gjenstand for Amtets Veivæsens Opmærksomhed, og ere Tid efter anden forskjellige Forslag til dette Diemed blevne udarbejdede. Veien er paa det angivne Sted særdeles besværlig og har navnlig i Flagestigen selv Stigninger, der gaae lige op til 1 paa $3\frac{1}{2}$; den er derhos om Vinteren i høi Grad forulempet af Is-svuld. Da den største Deel af de Varer, som forsendes til og fra det betydelige Indland paa

Bos, maa passere denne Strækning, som derfor er en af de meest befærede Transportveie i Søndre Bergenshuus Amt, maa en Omlægning af Veien her erkendes at være høist ønskelig. Efter det vedlagte af Capitain J. Brun udarbejdede Forslag med Overflag antages ny Bei mellem Flage og Bullen at burde lægges ned til og paa samme Side, hvor den nuværende Bei gaaer, af den Elv, der forener Bangsvandet med det nedenfor liggende Seimsvand, og er denne Omlægning, der er $\frac{1}{4}$ Deel Miil lang, af Capitain Brun anslaaet at ville koste omtrent 16,800 Spd. I den ligeledes vedlagte Betænkning af 2den November 1856 fra Capitain Rye over dette Forslag, som han har afgivet, efter at han paa Departementets Anmodning havde befaret Terrainet, navnlig for at undersøge, hvorvidt ikke Planen lod sig forandre, saaledes at nogen væsentlig Besparelse kunde opnaaes, har Capitain Rye udtalt sig for Hensigtsmæssigheden af den af Capitain Brun foreslaaede Omlægningsplan, forsaavidt man vil blive staaende ved Omlægningen af fornævnte Strækning mellem Bullen og Flage, ligesom han for dette Tilfælde ikke troer, at nogen væsentlig Reduction i Omkostningerne vil kunne opnaaes; men da ogsaa de strax søndenfor Flage værende Bakker maae omlægges, om man vil bringe den øvrige Deel af Veien over Bos nogenlunde i Harmonie med den nye Bei forbi Flagestigen, og Localforholdene for dette Tilfælde vilde medføre, at en Omlægning af hver af disse Strækninger særskilt vilde blive forholdsviis betydeligt kostbarere end en Omlægning af begge underet, tilraader Capitain Rye, at man strax bør omlægge den hele Strækning lige til Sagmoen omtrent $\frac{1}{2}$ Deel Miil søndenfor Flage, uagtet Omlægningen derved vil blive udstrakt fra $\frac{1}{4}$ til omtrent $\frac{3}{4}$ Miil. Veien bør isaa falde fra Bullen af føres et Stykke langs Bossevandet og derefter langs Elven, der forbinder Bossevandet med Seimsvandet, hvorefter man ved denne Elvs Udløb i Seimsvandet gaaer med en Bro over paa Seimssiden og forbliver paa denne Side, indtil man henimod Sagmoen igjen ved en Bro sætter sig i Forbindelse med den gamle Bei. Ved denne Tracée vil den egentlige Flagestige, der er den kostbareste Deel af den foreslaaede Omlægning mellem Flage og Bullen, aldeles kunne undgaaes; derimod vil der vistnok udkræves Opførelsen af 2de Broer først for at komme over Elven og nedenfor ved Omlægningens Endepunct igjen tilbage til den nuværende Bei.

Da det imidlertid ved en Omlægning af Bakkerne syd for Flage vilde falde overmaade kost-

bart Stadigen at holde sig paa samme Side af Elven, hvor Velen nu ligger, maatte man af reent oeconomicke Hensyn ogsaa der vælge at gaae over paa den anden Side af Elven, hvor Terrainet er langt billigere, og man bliver saaledes i ethvert Tilfælde nødt til at opføre tvende Broer. Den hele Dmlægning fra Bullen til et Punct i den gamle Bei henimod Sagmoen er af Capitain Rye ved en generel Beregning anslaaet at ville koste 29,000 Spd., eller omtrent 12,000 Spd. mere end Dmlægningen alene til Flage, men efter det oven Anførte kan Departementet ikke være i Tvivl om, at Dmlægningen bør iværksættes i den senest foreslaaede Udstrækning og man skal derfor underdanigst foreslaae denne Dmlægning opført paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar, selvfølgelig under Betingelse af at der af Søndre Bergenhuus Amt vorder ydet det sædvanlige Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af det Beløb, hvortil Dmlægningen efter udarbejdet Detail-Overslag maatte blive calculeret.

Det tidligere omhandlede Veianlæg mellem Dnæs i Land og Gjøvig i Vardal har efter Planen sit Endepunct ved Sammenstødet med den nuværende throndhjemste Hovedvei paa Mjøsens Vestside, omtrent 600 Alen fra Mjosen. Den gamle Kjørevei, der fra hiint Sammenstødspunct fører ned til Mjosen over Gjøvigs Bærks Grund, er imidlertid i en høist mislig Forfatning, og paa Grund af sin Train ikke egnet til at optages som Fortsættelse af den nye Hovedvei. Det maa derfor ansees som en nødvendig Følge af Udførelsen af dette Veianlæg, at det sættes i en beqvem Forbindelse med Trafikken paa Mjosen ved Anlæg af tilsvarende Bei paa den mellemliggende Strækning og ved Opførelsen af hensigtsmæssig Landgangsbrygge, hvorfor Departementet underdanigst vil andrage om, at disse Arbejder maae blive opførte paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar. Spørgsmaalet om den hensigtsmæssigste Construction for en saadan Landgangsbrygge samt angaaende dens hensigtsmæssigste Beliggenhed har været Gjenstand for gjentagne Overveielser. I førstnævnte Henseende skal man tillade sig at oplyse, at en saadan Brygge paa Grund af den store Vandstandsforfjæl i Mjosen hensigtsmæssigst bygges med Fald udad mod Søen, saaledes at Fartøier, der skulle lægge til, ved efter den høiere eller lavere Vandstand at lægge sig nærmere eller fjernere fra Land til enhver Tid ville kunne komme i lige Høide med et Punct af Bryggen, samt at selvfølgelig en Brygge opført af Steen vil have den største Varighed og sikrest

modstaae Iisgangen samt tillige yde de ved samme liggende Fartøier det bedste Ly mod Volgeslaget. Med Hensyn til Valget af Bryggens Beliggenhed have Meningerne været deelte mellem de tvende Steder: ved den nuværende Flydebrygge, der ligger saagodtsom lige i Retningen af den nye Bei, og et omtrent 500 Alen nordenfor liggende Punct ved Pladsen Strandstuen.

Efter Lieutenant Møestues vedlagte Forslag, dateret 6te Marts 1855, der er beregnet alternativt for begge Steder, er en Steenbrygge af den af ham foreslaaede Construction, 140 Alen lang og 15 Alen bred med et Fald af $\frac{1}{2}$ Deel, anslaaet at ville koste 3,890 Spd. ved Gjøvig og et Veianlæg til dette Sted 1,920 Spd., tilsammen 5,810 Spd., medens de samme Arbejder, naar det ovenantvædede Punct ved Strandstuen vælges, ere anslaaede til respective 3,840 Spd. og 2,444 Spd., tilsammen 6,284 Spd. Da Anlægget af en Steenbrygge saaledes vil blive kostbart, have Forslag til forskjellige andre mindre kostbare Constructioner været udarbejdede, hvilke vedlægges og til hvilke man tillader sig at henvise og deriblandt navnlig et til en Brygge med Fald af $\frac{1}{8}$ Deel opført paa Pøleaag, og hvis Kostende er anslaaet til omtrent 1,500 Spd., hvorefter altsaa Udgifterne med Tillæg af Overslagssummen for det tilhørende Veianlæg, eftersom Gjøvig eller Strandstuen vælges som Plads for Bryggen, ville beløbe sig til respective 3,420 Spd. og 3,944 Spd. Det ansees imidlertid rettest at undergive Spørgsmaalet om denne Constructionens Anvendelighed, navnlig med Hensyn til dens Gyde til at modstaae Iisgangen om Vaaren og dens Beqvemhed for Trafikken, Bedømmelse af localiserede Mænd og navnlig af Førerne af de 4 Dampskibe, der for Tiden findes paa Mjosen, og vedlægges i denne Henseende en Betænkning, dateret 31te Juli sidstleden, undertegnet foruden af førstnævnte Dampskibsførere af Provst Borchgrevink, Lensmand Mustad og Landhandler Lie, i hvilken Valget af en Steenbrygge ubetinget er tilraadet, idet den foreslaaede Pølebrygge neppe antages at kunne modstaae Iisgangens Tryk, navnlig hvis denne foregaaer under nordlig Vind, der tager stærkt paa Gjøvigstranden, ligesom det er bemærket, at en Pølebrygge heller ikke vilde give synderligt Ly, da Volgeslaget virker uformindsket mellem Pølingen, og i ethvert Fald vil genere, selv om det ikke til enkelte Tider vil gjøre Losning ved Bryggen umulig. Med Hensyn til Valg af Plads for Bryggen have de ovennævnte Mænd udtalt sig for Valget af Gjøvig som den naturligste, fordi dette Sted ligger nærmest Sammensto-

det mellem den thronbhjemste Hovedvei og den nye Bei fra Land, samt fordi de med Hensyn til Muligheden af et Buanlæg i Bardal antage, at dette af samme Grund vil blive lagt paa Gjøvigs Bærts Grund. Heller ikke med Hensyn til Betryggelsen for Skibsfarten antages det ovenfor liggende Sted ved Strandstuen at have noget Fortrin, der kan komme i Betragtning, for Gjøvistranden. Efter Modtagelsen af denne Erklæring har Capitain Bergh i vedlagte Skrivelse af 29de November sidstleden tilraadet, at Bryggen opføres af Steen efter det af Lieutenant Moestue fra først af foreslaaede Princip, som vistnok ogsaa maa ansees at have afgjort Fortrin med Hensyn til Soliditet og Varighed. Det Overflag, der ledsage dette Forslag, har Capitain Bergh derimod efter de senere stegne Arbejdspriser og indtraadte Forandringer i enkelte andre Henseender i de Forudsætninger, hvortil det er støttet, ikke længer anset tilstrækkeligt, men paa den anden Side antager han, at Bryggens Bredde uden Skade maa kunne indskrænktes fra 15 til 9 Alen, under hvilken Forudsætning de samlede Omkostninger ved Anlæg af Bryggen med tilhørende Bei antages at kunne anslaaes til 6,000 Spd. Med Hensyn til den nærmere Bestemmelse af Retningen for den heromhandlede Bei samt af Pladsen for Bryggen bør Valget formeentlig træffes med fornødent Hensyn til Muligheden af, at der ved Gjøvig vil blive anlagt By, saaledes at Veien kommer til at følge et vordende Gadeanlægs Retning og Bryggen at ligge paa det Sted, som for et vordende Buanlæg maatte være det beqvemteste. I denne Henseende skal man tillade sig at oplyse, at man vil søge bevirket fremsat for det nu forsamlede Storting en naadigst Proposition til Lov om en Kjøbstads Anlæg paa Gjøvig, i hvis Følge der, i Tilfælde, vil blive at bestemme en Reguleringsplan for Stedets fremtidige Bebyggelse.

Selv for det Tilfælde, at en saadan Lov ikke i indeværende Aar maatte blive istandbragt, kan, da Bygningsloven af 6te September 1845 i Medhold af dens § 46 ved Kongelig Resolution af 18de October 1856 er gjort gjældende for den Strækning ved Gjøvig, som efter Forslag af den for Stedet bestiftende Reguleringscommission nærmere naadigst bestemmes, efter Budet i bemeldte Lovs § 3 Forslag til en Reguleringsplan for Stedets fremtidige Bebyggelse i indeværende Aar ventes afgivet og forelagt til naadigst Approbation, saaledes at der vil blive Anledning til ved Bestemmelsen saavel af Veiens Retning som Bryggens Plads at tage alt fornødent Hensyn til en senere hymæssig Bebyg-

gelse af Stedet. Endelig skal man ikke undlade at oplyse, at det i f. A. afholdte Amtsformandskab for Christians Amt paa Forhaand har vedtaget et Bidrag af Amtet af $\frac{1}{2}$ Deel af det Beløb, hvortil de heromhandlede Arbejder maatte blive calculerede, hvilket Bidrag altsaa nu bliver at bestemme til 1200 Spd.

Fra Kongsberg fører en Hovedvei gennem Numedal i en Længde af $6\frac{1}{2}$ Mil til Skagsøset ved den nedre Ende af Kravigsfjorden. Herfra maa Baad benyttes over denne Fjord, der er $\frac{3}{4}$ Mil lang til det $\frac{1}{8}$ Mil brede Eid, der adskiller den fra den ovenfor liggende 1 Mil lange Norefjord, over hvilken ligeledes Baad maa benyttes til Gaarden Sævli i Dpdals Annex ved Fjordens nordlige Ende, hvorfra en Landvei fører videre op igennem Dalen i en Længde af omtrent $2\frac{1}{2}$ Mil til Gaarden Veralsrud, hvorfra videre alene haves Klovvei til de ovenfor liggende Bygder Dagalid og Skurdalen. Af de her nævnte Veistrækninger høre de første 5 Mile af Hovedveien fra Kongsberg i det Hele taget til de fladere og bedre af vort Lands ældre Veie, hvorimod den ovenfor liggende $1\frac{1}{4}$ Mil mellem Moensund Bro og Skagsøset er bakket og navnlig paa de sidste $\frac{3}{4}$ Mil udgjør en uafbrudt Kjæde af Bakker op og ned med Stigninger af indtil 1 paa 5 og 1 paa 4 og med en høist utilfredsstillende Veibane. Den ovenfor Norevandet liggende Bygdevei gennem Dpdal er paa den første Strækning fra Sævli til Sporan Bro nogenlunde, men er ovenfor til Fennebo Vand mislig saavel med Hensyn til Bakkforhold som Veibane, og navnlig er Stykket mellem Gaarden Skogen og bemeldte Vand saa mislig i begge Henseender, at den neppe egner sig for Kjøreredsfab. Paa den $\frac{3}{4}$ Deel Mil lange Strækning fra Fennebo Vand til Rolfs-Elven er Veien flad og Terrainet let, saaledes at den her med forholdsvis smaa Midler vil kunne sættes i god Stand. Fra Rolfs-Elven til Flotta eller Veralsrud, $1\frac{1}{2}$ Mil, tiltrænger Veien, med Undtagelse af et Par Rectificationer ved Sonstebo og Røisland, ifkun en bedre Vedligeholdelse for at blive sat i en for den der foregaaende Trafik tilfredsstillende Stand. Den allerede tilværende Landcommunication i dette Strog er saaledes allerede i og for sig paa længere Strækninger mislig, men hvad der dog fornemmelig føles trykkende for de øvre Bygder i Numedal, — Nore og Dpdals Annexer til Kollag, der tilsammen efter sidste Folketælling havde en Folkemængde af 3,390 Mennesker og udgjøre omtrent $\frac{2}{3}$ Dele af Kollags Præste-

gjæld — er Mangelen af en Landevei langs de tvende fornævnte omtrent $1\frac{1}{2}$ Mill lange Fjorde, langs hvilke kun Hayes en særdeles besværlig Kløvvei, som, naar den er bedækket med Ijs-svuld, er aldeles ufremkommelig endog med løs Hest. I de 2 a 3 Maaneder om Aaret, da disse Fjorde ligge tilmeens, ere derfor en stor Deel af Nore Anner og hele Dpdal aldeles udestængte fra enhver Forbindelse med den øvrige Verden, ligesom i den øvrige Deel af Aaret, da Baad maa benyttes over disse Fjorde, de hermed forbundne Ulemper og Udgifter i høi Grad besværliggjøre og fordyre al Transport. Efter at være passeret den oven beskrevne Bygdevei ovenfor Fjorden, paa hvilken i dens nuværende mislige Forfatning kun kan fjøres halvt Læs imod paa den nedenfor værende Hovedvei, og hvor dette derfor maa fjøres frem i flere Vendinger, maa nemlig først Baad leies over den øvre Norefjord, medens Hesten ad den ovennævnte Kløvvei maa bringes til Eidet mellem begge Fjorde, hvor Kjærre maa leies for at føre Varerne over dette. Over Kravigfjorden maa atter leies Baad og Hesten føres rundt til Skagsoset, hvorfra da atter maa leies Kjøreredskab til Kongsberg og tilbage. At Udbyttet ved Salg af de Producter, som fra disse Districter Hayes tilsalg, under disse Omstændigheder i høi Grad maa formindskes, ligesom omvendt alle Varer, som de maae kjøbe, forbyres, er indlysende og kan det i denne Henseende eksempelsvis anføres, at Salt, hvoraf en stor Mængde forbruges i et District, hvor Fædrift er Folkets fornemste Næringsvei, efter hvad der oplyses i en i 1854 fra Kollags Formandskab modtagen Forestilling om dette Veianliggende, da ikke kunde sælges ringere end 5 a 6 Spd. pr. Tonde. Foranlediget ved en Anmodning fra Amtmanden i Buskeruds Amt om den fornødne tekniske Bistand ved en paatænkt Ombygning af den ovennævnte Moensund Bro, som paa Grund af dens høist mislige Tilstand fandtes fornøden, samt ved en Forestilling fra Kollags Formandskab har Departementet ved Lieutenant Krag ladet anstille de fornødne Undersøgelser deels med Hensyn til bemeldte Bro deels med Hensyn til Opnaaelsen af en forbedret Communication for de ovenfor liggende, i det Foregaaende nævnte Districter, hørende til Kollags Præstegjæld. Ved den fornævnte Bro fører Hovedveien, der paa de første $4\frac{1}{2}$ Mile fra Kongsberg ligger paa Elvens vestre Side, men ved Stjærnæs Færgested er lagt over paa Østsiden, atter over paa Vestsiden og forfættedes paa denne Side under de oven angivne ugunstige Stigningsforholde til sit Endepunct ved Kra-

vigfjordens søndre Ende. Fra Moensund Bro findes imidlertid allerede nu en som Bygdevei classificeret Vei paa Østsiden af Elven, der ved den omtrent $\frac{1}{2}$ Mill høiere oppe beliggende Moglestue Bro igjen sættes i Forbindelse med Hovedveien paa Vestsiden, og da det ved de med Hensyn til fornævnte Broombygning anstillede Undersøgelser viste sig, at denne ikke efter Brostedets Bestaaffenhed kunde paaregnes tilfredsstillende tværksat for et mindre Beløb end 6,000 Spd., medens de for Veianlæg anstillede Undersøgelser viste, at en Vei anlagt i det rette Hovedplan maatte lægges paa Elvens Østside, og, udført indtil det ovennævnte Punct ved Moglestue Bro, hvor man atter vilde kunne komme over til Hovedveien — hvorved altsaa Moensund Bro vilde blive overflødig og, saavidt Veien ogsaa ovenfor lagdes i den rigtige Hovedplan videre paa Elvens Østside, dette ogsaa vilde blive Tilfældet med Moglestue Bro — heller ikke vilde koste mere end 6,000 Spd., foreslog Lieutenant Krag for Amtets Veibestyrelse strax at skride til Veiens Henlæggelse til Østsiden, og har det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Buskeruds Amt bevilget til en Anlægning af Veistykket mellem begge Broer et Beløb af 6,000 Spd. I et af Lieutenant Krag udarbejdet og af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadt Forslag med Overflag er ny Vei foreslaaet anlagt videre til Kravigfjorden og langs denne og Norefjorden paa den østlige Side til Gaarden Sævli. Anlægget af ny Vei paa den hele Strækning fra Moensund Bro til Sævli, en Længde af 54,700 Alen, er efter vedlagt Overflag anslaaet at ville koste 45,200 Spd. Fra Sævli til Skogen er den nuværende Vei taalelig god og derfor foreslaaet bibeholdt med enkelte Rectificationer samt en Ombygning af den i dette Veistykke liggende Sporan Bro, hvorimod Veien fra Skogen til Jennebo-Band, der efter det Ovenanførte er overmaade mislig, i sin Heelhed maa omlægges. De paa de heromhandlede tvende Veistrækninger foreslaaede Arbejder ere anslaaede til 4,000 Spd. for hvert eller til sammen 8,000 Spd.; til Forbedring af den nuværende Vei fra dette Band til Rolfs-Elven, der efter den nedenfor anførte Beslutning af Buskeruds Amtsformandskab for forrige Aar maa blive at ansee som Endepunct for Hovedveien, er foreslaaet anvendt 1,000 Spd. Til et Veianlæg lige fra Moensund Bro i Kollag til Rolfs-Elven i Dpdals Sogn vil saaledes i det Hele udtræves 54,200 Spd. Til Stykket fra Moensund Bro til Moglestue Bro har imidlertid, som foranmeldt, Buskeruds Amtscommune særskilt bevilget det hele Overlagsbeløb og dette Stykke bliver

saaledes ikke at medtage i det Anlæg, som der er Spørgsmaal om at søge udført for det almindelige Veifonds Regning, hvilket saaledes alene gjælder Strækningen fra Møglestue Bro til Rolfs-Elven, der er antaget i det Hele at ville koste 48,200 Spd. Ved Sagens Behandling inden Kollags Communebestyrelse samt paa Amtsformandskabet i f. A. havde endnu intet detailleret Forslag med Overslag for Anlægget, hvilket imidlertid efter et foreløbigt Skjøn af Ingenieur-Vieutenant Krag antoges at maatte kunne istandbringes for omtrent 40,000 Spd. Med Hensyn til Størrelsen af det Beløb, som heraf maatte tilveiebringes fra vedkommende Districter, gif Vedkommende ud fra, at Anlægget maatte kunne ventes opført paa Veiarbejdsplanen, naar Bidrag fra vedkommende Districter tilveiebragtes af Halvdelen af Overslagssummen eller omtrent 20,000 Spd., hvilket Beløb da tænktes fordeelt saaledes, at Præstegjældscommunen tilveiebragte 8,000 Spd. og Amtscommunens Bidrag ansattes til 12,000 Spd. I Overensstemmelse hermed bevilgede Kollags Communebestyrelse under 1ste August 1855 ved en Beslutning, der er gjentagen 1ste Juli f. A., et Bidrag i Penge af 4,000 Spd. foruden Naturalarbejde efter Veilovens § 34, hvilket sidste formeentlig antoges at ville æquivalere et lignende Beløb. Det i f. A. afholdte Amtsformandskab for Buskeruds Amt bevilgede derpaa, formeentlig under Forudsætning af at hiint Naturalarbejde kunde ansættes til den nævnte Værdi, de øvrige 12,000 Spd. under Betingelse af, at Præstegjældscommunen skulde tilskyde 8,000 Spd. og Staten eller Veifondet de øvrige 20,000 Spd. Som det vil sees, er denne Betingelse med Hensyn til Præstegjældscommunens Tilskud af 8,000 Spd. ikke fra Formens Side paa det Rene og Departementet maa ogsaa antage, at det vedtagne Naturalarbejde heller ikke vil svare til den antagne Værdi af 4,000 Spd., men da Amtsformandskabet ikke kan betvivles at ville frasalde denne Betingelse, om Anlægget maatte blive bestemt til Udførelse uden forøget Bevilling fra Kollags Commune, antages Sagens mindre fuldstændige Forbindelse fra denne Side ikke at burde være tilhinder for Anlæggets Opførelse paa Veiarbejdsplanen, naar hertil forøvrigt findes Grund. Med Hensyn hertil maa det vistnok indrømmes, at Anlæggets udelukkende Interesse for et enkelt af sidens liggende District kan gjøre Overførelsen af de dermed forbundne Udgifter paa bemeldte Fond betænkelig, men naar der paa den anden Side sees hen til den af Alle erkjendte Trang til en forbedret Communiication til Dphjælpelse af dette

fattige District og de forholdsvis store Bidrag saavel for vedkommende Commune som for Amtsgommunen, hvorigjennem denne udtaler sig, samt at Omfanget af de Arbejder, hvorom der er Spørgsmaal, formeentlig vil gjøre det uoverkommeligt enten for Communen selv eller Amtets Veivæsen paa anden Maade at see dem bragte til Udførelse, antager Departementet dog, at der er fuld Joie til i nærværende Anledning at sætte det ovennævnte Hensyn ud af Betragtning, og man vil derfor underdanigst foreslaae de i det foreliggende Forslag omhandlede Arbejder, der ikke efter det Ovennævnte ere overtagne af Amtsgommunen, nemlig Anlæg af en Hovedvei fra Møglestue Bro til Rolfs-Elven i Opdal, hvilket er anslaaet til 48,200 Spd., opført paa den næste Storthing forelæggendes Veiarbejdsplan for de følgende 6 Aar.

Under Afsnittet om de thelemarkste Veie opførtes paa den sidste Storthing forelagte Veiarbejdsplan for de følgende 6 Aar tvende Arbejder, nemlig det tidligere i nærværende Foredrag omhandlede Veianlæg over Hvideheidheien og en Omlægning af Vandakslieerne til Egeland's Bro i den nu som Hovedvei classificerede Vei til Molands Præstegjæld, hvilken Omlægning, der efter den fulgte Plan for Veivæsenets Virksomhed i denne Budgettermin endnu ikke er paabegyndt, man derfor skal foreslaae igjen optaget i Arbejdsplanen for det Tidrum, som her have for Die, med Bemærkning, at den da opførte Overslagssum 9,731 Spd. nu maa forhoies til 11,900 Spd.

I 1854 modtog Departementet med anbefalende Erklæring af den da constituerede Amtmand i Bratsberg Amt en Forestilling fra Hvideheid Formandskab, om at der samtidig med den ovennævnte Omlægning af Hovedveien over Hvideheidheien maatte for det almindelige Veifonds Regning blive foranstaltet en Omlægning af den med samme ved Færgestedet over Hvideheidvandet ved Spjosodsundet i Forbindelse staaende Vei fra dette Sund indtil Broen over Sundtålen, en fra Hvideheidvandets indgaaende Arm af dette, tilligemed Anlæg af ny Bro paa dette Sted. Det omhandlede Veistykke, der udgjør en Deel af den Vei, der fører videre til Brunteberg Kirke og som sætter Veianlægget mellem Nissedal og Hvideheid i Forbindelse med den ældre Hovedvei gennem Thelemarken til Kongsberg, antoges nemlig saavel paa Grund af dets steile Bakker som fordi det er anlagt over Fladberg, der ei kan fastholde Veifylden og derhos til enkelte Tider endog er farlig at passere navnlig paa Grund af Jisfald, at tiltrænge Omlægning, for hvis snarlige Færd-

fættelse derhos anførtes, at den ovennævnte Bro ved Sundfjilen er i en meget daarlig Forfatning og snart maa undergives Ombygning, der dog ikke vil kunne hensigtsmæssigen iværksættes uden i Forbindelse med Veiomlægningen, fordi den efter den rigtige Plan for denne maa opføres paa et andet Sted, hvortil det ikke uden et forholdsvis betydeligt Arbejde lader sig gjøre at komme ned fra den gamle Bei paa en nogenlunde hensigtsmæssig Maade. Ved Broens Ombygning antages denne ogsaa at burde gives en saadan Construction, at det paa Flaas-, Hvideleid- og Bandedsvandene farende Dampskib kan passere op under Broen ad den ovennævnte omtrent $\frac{1}{2}$ Mil indgaaende Arm af Hvideleidvandet, hvorved Dampskibsfarten, der nu alene kan foregaae til Anløbsstedet ved Spjosod, først vilde blive af fuld Nytte for den om Sundfjilen liggende Deel af Hvideleid Præstegjeld.

Tilfulge denne Forestilling har Departementet ladet anstille de i denne Anledning fornødne Undersøgelser og er derefter afgivet det hoslagte Forslag med Omkostningsoverslag til Veiens Omlægning paa den nævnte Strækning og videre til Brunkeberg Kirke, samt alternativt Forslag til Bro indrettet paa at kunne passeres af Dampskibet, hvorefter Omlægningen af Veien til Sundfjilen med Bro efter den i Forslaget anbefalede Construction antages at kunne udføres for 5,000 Spd., medens Iværksættelsen af den hele Omlægning til Kirken med Bro over Sundfjilen er anslaaet at ville koste omtrent 21,770 Spd. Disse Forslag ere gennemgaaede af Ingenieur-Capitain Bergh, der alene har fundet sig foranlediget til at gjøre Bemærkning ved de af Hensyn til den attraaede Passage for Dampskibet foreslaaede Broconstruction, nemlig en Pælebro eller en Bippebro paa Steenfor, af hvilke den første antages at ville blive uforholdsmæssig kostbar, og den anden at frembyde Betænkkeligheder, hvad Soliditeten angaaer. Det berørte Hensyn til Dampskibets Afgang til Sundfjilen har imidlertid Capitain Bergh formeent maatte kunne sættes ud af Betragtning, idet nemlig den Bygd, hvormed Færdselen skulde lettes ved denne Udvidelse af Dampskibets Route, allerede ved Veiens Omlægning vilde faae en særdeles let Afgang til det nuværende Anløbssted ved Spjosod og paa den anden Side den foreslaaede Beilinie til Brunkeberg Kirke ved Sundfjilens Bund vil faae en Høide over denne af 150 Fod, hvorved Adkomsten til et nyt Anløbssted paa denne Kant vilde blive meget besværlig, og Capitain Bergh har derfor antaget, at en simplere Broconstruction kan vælges, hvorved Omkostningerne saavel ved

Anlægget som ved den senere Bedligeholdelse ikke ubetydeligt vilde kunne indskrænkes.

Ved hermed at gjøre Amtmanden i Bratsberg Amt bekjendt udtalte Departementet derhos, at man, forsaavidt der alene var Spørgsmaal om Anlæg af ny Bei fra Spjosod til Sundfjilen med ny Bro sammesteds, ikke fandt dette Foretagende i og for sig at være enten af den Betydenhed eller Vigtighed, at det egnede sig til at istandbringes ved Hjælp af Bidrag af det almindelige Befond. Til paa denne Maade at komme Amtscommunen tilhjælp vilde der, bemærkede man, henset til Foretagendets Omfang og Beføstelighed, efter Departementets Formening ialfald alene da være tilstrækkelig Grund, naar dette Bei- og Broanlæg udføres i Forbindelse med Omlægningen af den øvrige Strækning frem til Brunkeberg Kirke, men Departementet fandt det tvivlsomt, hvorvidt denne Veiomlægning i det Hele kan tillægges den Vigtighed, at den, endog alene sammenlignet med andre Foretagender i de thelemarkste Districter, kan, uanset den nuværende Veis mislige Beskaffenhed, ansees berettiget til allerede nu at komme i Betragtning til Udførelse for Befondets Regning. Paa de Fordele, der for det paa Bandedsvandet gaaende Dampskib skulde opnaaes ved at det aabnedes Afgang til Sundfjilen, kunde der efter Departementets Formening, naar der er Spørgsmaal om Udførelsen af den hele Omlægning, ikke lægges synderlig Vægt aldenstund, som oven oplyst, den nye Bei ved Bunden af Sundfjilen vilde komme til at ligge 150 Fod høiere end denne, og forøvrigt vilde Foretagendet formeentlig i det Væsentlige kun komme Brunkeberg Sogn tilgode, medens de til begge Sider af dette liggende Dele af Thelemarken, selv om Veien fra Brunkeberg Kirke til Spjosod i den nærmeste Fremtid modtog tidsmæssige Forbedringer, desuagtet antages at ville søge ned til de tilflodende Vasdrage, der danne deres naturlige Communication med Skien, ad de allerede tilværende kortere Veie for de væstlig liggende Districter — Veien gennem Laurdal til Triset ved Bandedsvandet, og for de østligere deels Veien gennem Silgjord og Bø til Nordfjo, deels Veien gennem Sauland og Ritterdal til Ritterdalsvandet. Om end disse Veie i det Hele taget ere mere tilfredsstillende end Veien fra Brunkeberg Kirke til Spjosod, tiltrænge de dog for en stor om ikke den største Deel Omlægninger og Forbedringer, og det forekommer Departementet, at enhver af dem, naar henføres til Omfanget af de Districter, der benytte dem og den som Følge deraf paa samme stedfindende Færdsel, maatte ialfald for de Dele af samme, som ligge nærmest Vasdragene

og derfor ere stærkest befarede, være mere berettiget til at udbedres eller afløses af ny Veie end hiin Veistrækning fra Brunkeberg Kirke til Spjosod. Man anmodede derfor Amtmanden om at gjøre Amtsformandskabet bekendt med denne Formening og derefter selv at udtale sig over Sagen. Efterat Sagen tilfølge denne Opfordring var forelagt for forrige Aars Amtsformandskab, anmodede dette Amtmanden om at andrage om, at der for næste Storting maatte blive fremsat Proposition om Bevilgning af Midler til Omlægningen af Veistykket mellem Spjosod og Sundet samt i Forbindelse dermed til Ombygning af den derværende Bro, hvorhos det til disse Arbejder bevilgede udredet et Bidrag af Amtet af indtil $\frac{1}{2}$ Deel af det dertil anslaaede Beløb 5,000 Spb., eller 1,000 Spb. I Forbindelse hermed anmodedes Amtmanden fremdeles om at bevirke anstillede de fornødne Undersøgelser ogsaa med Hensyn til Omlægning af den hele Veilinie fra Brunkeberg Kirke til Tinnebroen i Hitterdal.

Ved at meddele denne Beslutning har Amtmanden i det Væsentlige bemærket, at Veien mellem Brunkeberg Kirke og Spjosod ligesom dens Fortsættelse gennem Silgjord, Hjertdal og Hitterdal til Tinnebro i sin Tid er oparbejdet af vedkommende Bygder og det er derfor naturligt, at disse Veie saa meget mindre tilfredsstillende Nutidens Fordringer, som Terrainet tildeels har været meget vanskeligt. Derimod er for offentlig Regning oparbejdet de 4 til denne Veie stødende nye Anlæg, nemlig fra Brunkeberg Kirke til Gugaarden i Vinje, fra Spjosodsundet til over Hvideseidheien og videre gennem Nisfedal den nye Veie langs Silgjordsvandet og endelig Veien fra Tinnebro til Rongsberg over Medheien. Amtmanden antager derfor som givet, at den saaledes mellemliggende Strækning fra Spjosodsundet til Tinnebro maa blive at undergive Omlægning efterhaanden som Midler dertil kunne tilveiebringes, og at der i denne Henseende alene kan blive Spørgsmaal om i hvilken Orden dette bør skee, hvilket imidlertid maa blive at afgjøre efter den Oversigt over de forskjellige Veistrækningers forskjellige Beskaffenhed og Størrelsen af de Beløb, der til Omlægning af ethvert af dem maa antages at ville medgaae, som vil vindes ved de Undersøgelser, om hvis Anstillelse Amtsformandskabet har andraget. Med Hensyn til det Veistykke, hvorom her nærmest er Spørgsmaal, nemlig mellem Spjosod og Sundet, antager Amtmanden dog, at der ere saadanne Omstændigheder tilstede, at Bestemmelse om dets Omlægning allerede nu kan fattes uden at oppebie

Resultaterne af disse Undersøgelser. Om nemlig end Omlægningen af den øvrige Deel af Veien til Brunkeberg Kirke maatte blive udsat, vil nemlig dog denne Veistrækning ikke under nogen Omstændighed blive staaende som en isoleret Forbedring, der ikke er bragt i Sammenhæng med den tilstødende Veilinie, idet dette Veistykke nemlig ligesaa godt kan betragtes som en Forlængelse af den Veie, der kommer fra Nisfedal over Hvideseidheien, som af Veien fra Brunkeberg. Da der derhos efter Amtmandens Formening ikke kan være nogen Tvivl om, at Nisfedalsveien efterhaanden maa søges forbunden med den Hovedveie, der fører gennem Thelemarken, paa en Maade, der svarer til Tidens Fordringer, saa vil der hermed da være avanceret saa langt, at man er kommet til Sundbroen istedetfor til Spjosodsundet. Dernæst har Amtmanden gjort opmærksom paa, at Omlægningen ikke alene vil blive til Nytte for Brunkeberg Anner, men ogsaa for den største Deel af Hvideseid Hovedsogn, som maa passere denne Veie for at komme til Anløbsstedet ved Spjosod, og som ogsaa her har sin Kirkeveie. Veien er nu i risslig Forsætning, og da Ombygning af Broen som formeldt maa udsættes efter Veiens Omlægning, vil man, om denne udsættes, maaskee blive nødt til midlertidig at hjælpe sig med en Færgeindretning, hvilket vilde være et lidet uanstændigt Tilbagekridt.

Jøvrigt har Amtmanden ikke kunnet udtale nogen bestemt Mening om hvorvidt Broen bør opføres saaledes, at Dampskibet kan passere under den, da der herom af localiserede Mænd har været ytret forskjellige Meninger, og Amtmanden ikke drifter sig til uden nærmere Conference paa Steedet at afgjøre, hvad der er det Rette.

Uanset det saaledes af Amtmanden Anførte, maa Departementet dog fremdeles være af den tidligere udtalte Formening, at en Omlægning alene af Veistykket fra Spjosodsundet til den oftnævnte Bro samt dennes Ombygning ifkun er af underordnet og i det Væsentlige alene local Interessee og heller ikke med Hensyn til Betydeligheden af Omkostningerne i Forhold til Amtets Eener egner sig til Udførelse for det almindelige Veifonds Midler; navnlig maa man i saa Henseende bemærke, at man ikke med Amtmanden kan finde det rimeligt at betragte denne Veistrækning nærmest som en Fortsættelse af Veianlæggene i Nisfedal og Hvideseid, da dette Communicationsanlæg, ved at være ført frem til de oftnævnte Baaer, der fra Vest mod Ost danne en med den ovennævnte landvæerts Communicationslinje parallel Linie, maa siges at have naaet sit naturlige Endepunct. Da Sagen endelig hel-

ler ikke med Hensyn til den ovenomhandlede Adgang for Dampskibet til at løbe ind i Sundfjælen, og med Hensyn til det derefter bestemmende Valg af Construction er bragt paa det Rene, vil Departementet ikke kunne anbefale Opførelsen af dette Arbejde paa den det nu forsamlede Storting forelæggendes Arbejdsplan.

I den for forrige Storting naadigt fremsatte Veibudgetproposition, var ogsaa optaget Fortsættelsen af den fra Kongsberg gennem Thelemarken førende Hovedvei fra Gugaarden i Vinje over Houkelfjeldet til Røldal, og derfra til Bustethun ved Hardangerfjorden. Dette Anlæg blev imidlertid ikke medtaget blandt de Arbejder, hvortil Stortinget for den nu løbende Budgettermin bevilgede Midler, og der opstaaer saaledes nu Spørgsmaal om dets Gjenopførelse paa den Stortinget forelæggendes Veiarbejdsplan for de følgende 6 Aar, hvorom man ogsaa efter Anmodning fra det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Søndre Bergenhus Amt har modtaget en Forestilling fra Amtmanden i bemeldte Amt, ligesom der til Departementet er indløbet et Andragende fra Røldals Formandskab om en partiel Jværfættelse af Anlægget, nemlig fra Gaarden Horre i Røldal til Bustethun. I dets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for bemeldte naadigste Proposition, har Departementet begrundet dets Formening om Nødvendigheden af en ny Forbindelsesvei mellem det Øst- og Vestenfjeldske over de mellemliggende Høifjælde sydligere end den nuværende Overgang, der fører ned ved Sognefjordens Bund, samt at den angivne Linie over Røldal ubetinget maatte blive at vælge for en ny Forbindelse mellem Østlandet og Søndre Bergenhus Amt, medens Departementet derhos for en Forbindelse med det sydligere beliggende Stavanger Amt antydede forskellige Linier, om hvilke der antages at kunne blive Spørgsmaal efter de vistnok ufuldstændige Oplysninger, der havde angaaende Terrainforholdene paa denne Kant af Landet, som da endnu ikke havde været Gjenstand for geographisk Opmaaling. Uagtet Departementet fremdeles maa være af den da udtalte Formening, at Veianlægget fra Thelemarken over Røldal til Hardanger ikke kan betragtes som alternativt med en Vei over til et sydligere Punkt ved Kysten i Stavanger Amt, finder Departementet dog, da der saaledes for en fuldstændig Forbindelse mellem det Øst- og Vestenfjeldske ogsaa vil udtræves et sydligere førende Veianlæg, at der med Hensyn til Spørgsmaalet

om, hvad der for de antydede Veiforbindelser bør blive at foretage i den nærmeste Fremtid, for den nødvendige Oversigts Skyld først bør anstilles de fornødne Undersøgelser med Videre ogsaa for en saadan sydligere Linie, idet de Veiforbindelser, hvorom her er Spørgsmaal, ere af den Størrelse, at der sandsynligviis ikke vil af det almindelige Veifond kunne affees de fornødne Midler til at see dem begge udførte i den nærmeste Fremtid. Disse Undersøgelser har det endnu ikke lykkes Departementet at see anstillede, og man troer derfor ikke at burde foreslaae opført det omhandlede Anlæg paa Veiarbejdsplanen for det Tidsrum, som man her har for Sie.

Ved at omhandlede den vestlandske Hovedvei eller Veien fra Christiania til Drammen og videre langs Kysten til Stavanger har Departementet i dets oftnævnte Foredrag i Anledning af det forrige Storting forelagte Veibudget med Hensyn til det første Afsnit af denne Vei, nemlig fra Christiania og Drammen, betegnet Strækningerne fra Lysager-Kjærn til Sandvigen, — hvilken som et Led tillige i Communicationen mellem Christiania og Ringeriget allerede forhen er bleven omhandlet — samt fra Sandvigen til Drammen som yderst mistige i Forhold til den paa samme foregaaende betydelige Færdsel. Departementet fandt imidlertid paa det sidste Storting forelagte Veibudget kun at burde søge opført den forstnævnte for Ringerigcommunicationen og Communicationen mellem Christiania og Drammen fælles Linie fra Lysager Kjærn til Sandvigen, fordi man antog, at Communicationen mellem Christiania og Drammen, uagtet Veiens vistnok beklagelige Tilstand, dog maatte staae tilbage for Communicationen mellem Ringeriget og dets tvende væsentligste Kjøbstæder, Christiania og Drammen. Efterat den nye Communication fra Ringeriget til Christiania ved det foran i nærværende Foredrag omhandlede Veianlæg fra Fjulsrud til Sandvigen, der forhaabentlig vil blive færdigt i Løbet af 1857, snart kan ventes aabnet, og ligeledes Anlægget fra Svangstranden gennem Vier til Hægsbroen til samme Tid kan ventes fuldendt, og Communicationerne til Ringeriget saaledes allerede i væsentlig Grad ville have erholdt de dem tilføjede Rettelser, finder Departementet, at der ikke længere er Grund til at udsætte Paabegyndelsen af den Udbedring af Christiania-Drammens Routen, som tiltrænges ogsaa udenfor den tidligere opførte Omlægning fra Sandvigen til Lysagerkjærnet. Den nuværende Vei fra Sandvigen til Drammen har foruden ikke ubetydelige

mindre Op- og Nedstigninger tvende betydeligere Hoved Op- og Nedstigninger, idet den fra Næsaaen 10 Fod over Havet saagodisom uafbrudt og under hyppigt forekommende Stigninger paa $\frac{1}{8}$ a $\frac{1}{10}$ og paa en fortere Strækning endog paa $\frac{1}{6}$ Deel stiger 465 Fod til Høiden henimod Affer Kirke, hvorfra den gaaer fladt 2000 Alen og derpaa falder 155 Fod til Affer Bro, for derfra atter at stige 252 Fod under $\frac{1}{6}$ Deel Maximumstigning og senere under vrelende Bakker op og ned ved Pladsen Brostuen naaer en Højde af 700 Fod. Derfra har Veien Fald af 90 Fod til Grabrobakken, men stiger derpaa gennem Tvetebraate og Gjellebækbakken med indtil $\frac{1}{7}$ Stigning til en Højde af 833 Fod ved Gjellebæk. Efter en Nedstigning naaer Veien ved Pladsen Høgda ved Toppen af Paradiisbakterne atter denne Højde, men har derpaa gennem disse Bakker et uafbrudt Fald ned til Hægsbroen over Tier-Elven af 812 Fod paa en Længde af 5425 Alen, hvoraf 721 Fod ere fordeelte paa tvende bratte Fald af tilsammen 3300 Alen med $\frac{1}{4}$ Deels Maximumstigning. Fra Hægsbroen er Veien flad med Undtagelse af en mindre Bakke, Hægsbakken, der har en Maximumstigning af $\frac{1}{7}$ Deel. Efter vedlagte af Ingenieur = Capitain Bergh tiltraadte Forslag vil ny og tilfredsstillende Bei kunne anlægges mellem Sandvigen og Frydenlund ved Drammen, mellem hvilke Puncter den gamle Bei er 42,862 Alen lang i et med denne nogenlunde parallelt Løb, men sydligere i en Længde af 40,892 Alen. Paa Grund af Terrainets Bestaafenhed vil det ogsaa blive nødvendigt at bringe den nye Bei op i en betydelig Højde, nemlig 722 Fod, og et betydeligt Op- og Nedtræk bliver saaledes ogsaa paa denne uundgaaeligt, men det høieste Punct, Kjernermyrerne, hvortil Opstigningen begynder ved Holmen noget sondenfor Sandvigen, vil dog kunne naaes under Stigninger, hvis Maxima paa de tvende Optræk til denne Højde respective af Længde 6000 Alen, 4850 Alen og 2325 Alen gaae op til $\frac{1}{25}$, $\frac{1}{20}$ og $\frac{1}{16}$, medens de fladere Mellem-partier mellem disse Optræk med en Længde af omtrent 6000 Alen ikke have over $\frac{1}{40}$ Deels Maximumstigning. I Nedstigningen paa Drammenssiden har Veien først et Fald af 112 Fod, fordeelt paa en Længde af 1375 Alen, hvoraf 325 Alen paa $\frac{1}{4}$ og Resten varierende mellem $\frac{1}{8}$ og $\frac{1}{6}$, og dernæst et Fald af 590 Fod paa en Længde af 6725 Alen, hvoraf 4000 Alen med $\frac{1}{20}$ a $\frac{1}{22}$ Maximumstigning. Fra Tier-Elven til Riniens Endepunct ved Frydenlund er den største Stigning $\frac{1}{3}$ og denne forekommer kun paa 150 Alen. Omkostningerne ved Anlægget af ny Bei

mellem Sandvigen og Frydenlund samt af en 500 Alen lang Sidelinie ned til Fjorden ved Holmen for at sætte Veien i Forbindelse med Søen og Jisveiene ere i det Hele anslaaede til 120,200 Spd. Af Hensyn til Betydeligheden af dette Beløb, og da det lader sig gjøre ved Anlæg af en kort midlertidig Sidelinie ved Gaarden Tveten at sætte den nye og den gamle Bei i Forbindelse, hvorved det misligste Partie i den gamle Bei, nemlig Paradiisbakterne, kan omlægges alene, vil Departementet alene foreslaae dette Partie opført paa Bei-arbejdsplanen for de næste 6 Aar. Anlægget af Veien fra Tveten til Frydenlund med den fornævnte midlertidige Forbindelsesvei vil efter vedlagte Overslag koste 41,220 Spd., af hvilket Beløb sidstafholdte Amtsformandskab for Buseruds Amt har bevilget et Bidrag af Amtsveicassen af $\frac{1}{6}$ Deel eller 8244 Spd. Veien fra Drammen videre gennem Grevskaberne til henimod Laurvig maa, som bemærket i Departementets underdanigste Forslag i Anledning af den forrige Storting forelagte Bei-arbejdsplan, i det Hele taget henføres til de meest tilfredsstillende i Landet og tiltrænger kun delvis Omlægning og Forbedring, saasom gennem Skouger, ved Holmestrand og enkelte andre Steder. Til en Omlægning af denne Bei fra Drammen gennem Skouger til Sande Præstegjeld har Departementet ladet udarbejde Forslag med Overslag, hvorefter der istedetfor den første og misligste 12,925 Alen lange Strækning fra Tangen til Trogstad Bro i Skouger, hvis Omlægning fortriinsviis maatte blive at udføre, da den har særdeles ugunstige Stigninger, vil kunne erholdes ny 10,525 Alen lang Bei med en $\frac{1}{30}$ Deels Maximumstigning, hvis Oparbejdelse som Chaussée med 8 Alens Bredder er anslaaet til 25,700 Spd. Denne Omlægning formenes imidlertid at maatte staae tilbage for mange andre Arbejder, til hvis Udførelse Bistand er søgt af det almindelige Veifonds Midler, og Departementet vover derfor ikke at foreslaae samme opført paa Bei-arbejdsplanen for de næste 6 Aar.

I 1855 modtog Departementet gennem Amtmanden i Jarlsberg og Laurvigs Amt et Andragende fra det i bemeldte Aar afholdte Amtsformandskab om, at der maaatte blive anstillet de fornødne Localundersøgelser samt Forslag med Overslag udarbejdede til Udførelse af en Bro over Lougen i Nærheden af Laurvig mellem Halsens og Raugerøens Færgesteder samt i Forbindelse dermed til en Omlægning af den nuværende Hovedvei fra et Punct mellem Gaarden Amundrød og Bomme-slabbakterne paa den østre Side af den nuværende

Overgang over Lougen, gjennem Thjødling Præstegjeld til den paatænkte Bro mellem fornævnte Færgesteder og videre til Laurvig. Efter Udførelsen af de fornødne Localundersøgelser blev i afvigte Sommer til Departementet afgivet det hoslagte af Ingenieur = Capitain Bergh tiltraadte Forslag med Overslag, i hvilket en Bro er foreslaet opført omtrent med det nuværende Laugerøens Færgested og Veien derfra omlagt gjennem Thjødling hovedsagelig efter den nuværende Bygdevejs Strog til et Punct imellem Amundrød og Bomme-stadbakkerne samt paa Elvens Vestside over Thorstrand ved Laurvig. Disse Arbejder ere anslaaede, Broen til 8000 Spd. og Beiomlægningen til 16,235 Spd., eller tilsammen 24,235 Spd. Ved at bede dette Forslag med Overslag forelagt forrige Amtsformandskab samt Communebestyrelserne i de forøvrigt i disse Arbejder interesserede Districter, bemærkede Departementet, at man vel vilde være tilbøielig til at søge dem opførte paa den næste Storthing forelæggendes Veiarbejdsplan, saafremt der fra de i Sagen nævnte interesserede Communer eller Private maatte blive ydet et passende Bidrag til Omkostningerne, men at man, hvad angik Størrelsen af dette Bidrag, ikke kunde finde $\frac{1}{2}$ Part af Overslagssummen tilstrækkelig; den nuværende Bei kan nemlig, bemærkede man, hverken i og for sig eller med Hensyn til Omfanget af den paa samme stedfindende Færdsel ansees at være af en saa mislig Beskaffenhed, at de her omhandlede Anlæg skulde med Hensyn til deres Vigtighed for den større Samfærdsel egne sig til alereede nu at søges udførte for det almindelige Beifonds Regning efter de sædvanlige Regler med Hensyn til Størrelsen af vedkommende Districters Bidrag til Omkostningerne; deres Berettigelse til at opføres paa Veiarbejdsplanen for de nævnte 6 Aar antages derfor at maatte være betinget af at de nærmest interesserede Communer eller Private yde et Bidrag til Omkostningerne af extraordinær Størrelse, hvorved paa eengang Udgifterne for Beifondet ved disse Anlægs Udførelse formindstkes og den særdeles locale Interesse, deres snarest mulige Istandbringelse har, paa sikker Maade godtgjøres, og fandt man ikke at kunne sætte dette Bidrag til mindre end $\frac{2}{3}$ Dele af Overslagssummen eller mellem 9 og 10,000 Spd. Et saadant Bidrag er ogsaa tilveiebragt, idet forrige Aars Amtsformandskab for Jarlsberg og Laurvigs Amt har bevilget af Amtsveicassen 3,600 Spd. og Thjødling's Communebestyrelse bevilget 2,100 Spd. og derhos overtaget Garantien for endeel af Private inden Præstegjeldet og Laurvigs By tegnede

Bidrag til Beløb 4,300 Spd., hvilke samtlige Bidrag skulle blive at erlægge med $\frac{1}{3}$ Deel aarlig fra 1ste Juli 1857 at regne. Derimod har Sagen inden de 2 andre Communer, nemlig Hedrums og Laurvigs By, hvem den ligeledes har været foreslagt til Bevilgning af Bidrag, ikke alene ikke modt Understøttelse, men endog directe Modstand, idet begge disse Communer have udtalt sig mod de foreslaede Anlæg som endog skadelige for begges Interesser. I denne Henseende er det bemærket, at det ansees som en naturlig Folge af den projecterede Veis Overgang til Hovedvei, at den nuværende Bei maa blive at neblægge som saadan, og at altsaa den nuværende Bro over Lougen ved Bomme-stad, der er nødvendig for Samfærdselen mellem Laurvig og den Deel af Hedrum, der ligger paa Elvens Østside samt for Samfærdselen inden Præstegjeldet, ikke længer vilde blive vedligeholdt for Amtsveicassens Regning og saaledes muligens senere endog kunde befrygtes sloiset; endvidere, at Thjødling, betragtet som Dpland for Laurvig, er af ganske underordnet Interesse, medens derimod, naar Laurvigs Interesse haves for Die, Forbedring af Communicationen fornemmelig maa rettes paa dets Dpland i Lougen Dalen, som benytter den fra Rongsberg gjennem denne førende Bei, der støder til den vestlandste Hovedvei omtrent ved Bomme-stadbroen paa Elvens Vestside. Laurvig er derfor nærmest interesseret i at Veien mellem Broen og dette Sammenstødspunct forbedres. I Overensstemmelse hermed har ogsaa Hedrums Communebestyrelse udtalt sig.

Efter Andragende fra Laurvigs Communebestyrelse om, at yderligere Undersøgelser maatte blive anstillede med Hensyn til Muligheden af en Omlægning paa Veistrækningen mellem Byen og Broen, saaledes at den bratte Redfjorsel til Byen og Hovlandsbakkerne undgaaes, — hvilket, som det erfares, Formandskabet havde tænkt sig opnaaet ved at lægge Veien om Thorstrand og videre langs Lougens vestre Bred om Jtersø til Broen — samt paa Elvens østre Side, saaledes at Bomme-stadbakkerne erholde en passende Slagthed, har Departementet ved Ingenieurlieutenant Krag ladet anstille Undersøgelser herom og har han derved fundet, at den udstukne Beilinie gjennem Thjødling ligger i den rette Hovedplan med Hensyn til Communicationen mellem Østlandet og Vestlandet, forsaavidt det ansees væsentligt, at denne kommer i Berørelse med Søen, og navnlig langt forbedret agtigere end den ovenantydte Linie om Jtersø, men at den derimod, forsaavidt dette Hensyn tillægges mindre Vægt, maa staae tilbage for en

Omlægning, der vil kunne udføres efter en endnu kortere og fordeeltigere Linie i den nuværende Veis Hovedstrøg, saaledes at paa Lougens Østside alene Bommeestadbakkerne omlægges til $\frac{1}{10}$ Deels Maximumstigning ved i Slyng at lægges ned til Broen, og at Veien paa Vest siden fra Broen føres op omtrent i Strøget af Telegrafledningen til Hovlands-Høiden og derfra jævnt faldende ned mod Faris Vandet, indtil den støder til den nedenfor omhandlede projecterede Linie for en Omlægning af Veien mellem Laurvig og Porsgrund. Den her antydede Beilinie er efter af Lieutenant Krag meddeelt Opgave 13,130 Alen lang og har intetsteds en større Stigning end 1 paa 20, medens Linierne gennem Thjødling og langs Lougens vestre Bred om Ittersø have en Længde af respective 16,682 $\frac{1}{2}$ og 17,582 $\frac{1}{2}$ Alen og altsaa ere respective $\frac{3}{10}$ og $\frac{1}{4}$ Mill længere, hvorhos de tillige have en ringere Transportevne. Noget fuldstændigt Forslag med Overslag til dens Oparbejdelse har der imidlertid ikke været levnet Tid til at see istandbragt, men Lieutenant Krag har dog udtalt den Formening, at den vil være billigere at oparbejde end nogen af de øvrige foreslaaede Linier om Thorstad. Den har vistnok den Mangel, at den kun berører de øverstliggende Dele af Laurvigs By, hvorfor Udførelsen til de nedre ved Havnen liggende Strækninger af Byen dannes af lange Bakker med Stigninger, der endog gaae op til en $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{10}$ Deel, hvilke Stigninger det dog ansees muligt at reducere, hvorimod der paa den anden Side kan anføres til dens Fordeel, at den er fælles for den vestlandske Hovedvei og for Hovedveien mellem Laurvig og Kongsberg, hvorved altsaa en senere Omlægning af denne, som, naar Thjødlinglinien vælges, formeentlig i sin Tid vil findes nødvendig, vil undgaaes, og at den gamle Bro, der er i god Stand, fremdeles bibeholdes. Den har derhos endelig det Fortrin saavel for Linien gennem Thjødling som for den af Formandskabet foreslaaede om Ittersø paa Lougens vestre Bred, hvilke begge føre ind i Laurvig over Thorstrand og derfor kunne befrygtes at ville medføre nogen Foryrkelse i bestaaende Forholde ved at drage Handelen til nye Steder, at den vil berøre Byen paa den samme Kant som den ældre Hovedvei.

Foruden den forandrede Stilling, hvori Spørgsmaalet om Oparbejdelsen af en Bro ved Lougersøens Færgested senere end dets Forelæggelse for det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab er kommet ved de fra Hedrums og Laurvigs Communebestyrelser og navnlig fra den sidste fremkomne Indvendinger samt ved at Lieutenant Krag har

paaviist Muligheden af en fordeeltig Omlægning i den nuværende Veis Strøg, hvilket efter de tidligere anstillede Undersøgelser ansaaes ugjortligt, har ogsaa den Betragtning, at det saaledes senere Passerede maaskee kunde have udøvet Indflydelse paa Amtsformandskabets Beslutning i Egen, om der havde været Anledning til at gjøre Samme bekendt dermed, bevæget Amtmanden i Jarlsberg og Laurvigs Ami til ikke for Tiden at tilraade, at der vorder fattet endelig Bestemmelse om Iværksættelsen af det omhandlede Bro- og Veianlæg, uagtet Amtmanden vistnok paa den anden Side vilde beklage, om de kraftige Anstrængelser, som Thjødtings Præstegjelds Communebestyrelse og Indvaanere have gjort for at fremme Sagen, derved muligens senere kunne blive frugtesløse, idet saavel Communebestyrelsens Beslutninger om Bidrag som Bedtagelsen af et saadant fra de Private udtrykkeligt ere bundne til eller maae forstaaes med den Betingelse, at Beslutning om Anlægget bliver fattet af indværende Aars Storting. Da ogsaa Departementet efter det Anførte maa være enigt i denne Amtmandens Anskuelse, vover man ikke at foreslaae de i det Foregaaende omhandlede Arbejder opførte paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar.

Fra Laurvig af antager Terrainet, saaledes som ophlyst i Departementets underdanigste Fordrag til den forrige Storting forelagte Veibudgetproposition, en for et Veianlæg langs Kysten meget vanskelig Character, idet det for det Meste bestaaer af fra Nord mod Syd svagt men mod Ost og Vest som oftest brat gaaende Heier- eller Fjeldvægge, der adskilles ved Myre og Smaavande, som i Regelen have deres Aflob mod Syd. En Vei, der fører i vestlig Retning langs Kysten, maa derfor altid blive bakket og besværlig i Sammenligning med de Veie, der følge Vasdragenes og Dalførernes Hovedretning, da man uafbrudt maa stige op paa Heierne og ned paa Myrene eller de omliggende Flader. Den vestlandske Hovedvei er derfor ogsaa fra Laurvig af i det Hele meget mislig og tiltrænger for største Delen Omlægning. Til en delvis Forbedring og Omlægning af den første Strækning fra Laurvig til Porsgrund, hvorved Stigningerne vilde kunne reduceres til et Maximum af $\frac{1}{10}$ Deel inden Jarlsberg og Laurvigs og til $\frac{1}{4}$ Deel inden Bratsberg Amt opførtes paa den forrige Storting forelagte Veiarbejdsplan og bevilgedes af dette et Beløb af tilsammen 22,798 Spd. 50 Sk., nemlig inden det forstnævnte Amt 10,588 Spd. 50 Sk. og i det sidste 12,210 Spd., af hvilke Beløb de respective Amtsformandskaber

havde bevilget et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel eller respective 2,117 Spd. 82 s. og 2,442 Spd. Da imidlertid ogsaa de forbedrede Stigninger, som efter det da foreliggende af Capitain Reichmann afgivne Forslag vilde opnaaes, maatte ansees mindre tilfredsstillende i Forhold til den Færdsel, der foregaaer paa den omhandlede Strækning, har Departementet senere ladet anstille fornyede Undersøgelser for om muligt at see disse Stigningsforholde forbedrede, samt udarbejde det hoslagte Forslag, som Capitain Bergh, der dog ikke har havt Anledning til at gjenemgaae sammes Detailler i Marken, hvad Hovedplanen angaaer, har tiltraadt. Efter dette Forslag vil Maximumstigningen inden Jarlsberg og Laurvigs Amt intetsteds overstige $\frac{1}{5}$ Deel, hvorimod den inden Bratsberg Amt i Koffersvolds- og Lillegaardsklevene ikke uden i høj Grad at forøge Anlægsomkostningerne vil kunne bringes under $\frac{1}{2}$ Deel, til hvilken Forslaget derfor indskrænker sig. De samlede Omkostninger ved de foreslaaede Forbedringer og Omlægninger af den nuværende Veie, hvis Hovedretning ligesom ved det tidligere Forslag af Capitain Reichmann er befulgt, ere anslaaede for Jarlsberg og Laurvigs Amts Vedkommende til 33,380 Spd. og forsaavidt Linien ligger inden Bratsberg Amt til 28,360 Spd. eller tilsammen 61,740 Spd. Da imidlertid den nye Veilinie paa flere Steder overstjærer den nuværende Veie, vil det uden Vanskelighed lade sig gjøre for det Første at indskrænke sig til partielle Omlægninger, af hvilke i Forslaget er udhævet som de, der paa Grund af den nuværende Veis yderst mislige Beskaffenhed først og fremst maatte blive at iværksætte, de Parceller, der omfatte Vasbottenklevene inden Jarlsberg og Laurvigs Amt og Koffersvolds- samt Lillegaardsklevene i Bratsberg Amt, hvilke Stykkers Omlægning ere anslaaede at ville koste, det første 6,600 Spd. og de 2de sidste 17,500 Spd., og Departementet troede derfor af Hensyn til Storrelsen af det Beløb, der vilde tiltrænges til Iværksættelsen af samtlige de mellem de ovennævnte Byer foreslaaede Omlægninger og af Hensyn til Vanskeligheden af at der paa Veiarbejdsplanen tillige kunde opføres forskjellige nedenfor omhandlede Forbedringer af den vestlandske Route længere vestover gennem Bamble, Sandøkedal og Søndeled, at burde blive staaende ved ovennævnte 3 Parceller, til hvilke man derfor gennem vedkommende Amtmand lod de i forrige Aar afholdte Amtsformandskaber for Jarlsberg og Laurvigs samt Bratsberg Amt opfordre til at vedtage et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af Dverflagssummerne eller respective 1,320 Spd. og 3,500 Spd., imod

at selvfølgelig de af tidligere afholdte Amtsformandskaber vedtagne Bidrag bortfaldt. I Overeensstemmelse hermed have ogsaa begge Amtsformandskaber bevilget de af dem begjærte Bidrag til de omhandlede partielle Omlægninger, men Bratsberg Amtsformandskab har derhos anmodet Amtmanden om at andrage om, at ogsaa de øvrige paa Strækningen mellem Laurvig og Porsgrund foreslaaede Omlægninger og Forbedringer maae blive opførte paa den Storthinget forelæggendes Veiarbejdsplan, idet Amtsformandskabet har udhævet, at den af Departementet paatænkte Forbedring af de 3 værste Partier i den omhandlede Veistrækning ikke vil medføre den fulde Nytte, forinden ogsaa de øvrige foreslaaede Forbedringer ere bragte til Udførelse og Veien saaledes paa den hele Strækning bragt i en Stand, der vil gjøre det muligt at forøge Løstets Bægt — samt at overhovedet den naturlige Orden, hvori en Forbedring af den vestlandske Hovedvei bør søges udført, formeentlig vil være at begynde østfra, hvor ogsaa Færdselen er størst, og derefter i vestlig Retning efterhaanden see en større uafbrudt Strækning af Jordveien bragt i tilfredsstillende Stand. I Henhold hertil har ogsaa Amtsformandskabet for Tiden udtalt sig imod og nægtet Bevilligning af Bidrag af Amtet til forskjellige paatænkte Omlægninger paa den vestenfor liggende Hovedvei gennem Bamble, Sandøkedal, Gjerrestad og Søndeled samt derhos andraget om, at der snarest muligt maa blive anstillet Undersøgelser med Hensyn til en Forbedring af Veien vestover fra Porsgrund gennem Eidanger over Brevig og Stathelle til Bamble, hvor Veien vistnok er bakket og besværlig, men dog ikke i samme Grad som paa fornævnte vestenfor liggende Strækning, hvis Udbedring i lang Tid har været paatænkt inden vedkommende Districter og som Departementet antog ikke længere at burde udsættes.

Med Hensyn til denne sidste Omlægning, nemlig af Veien gennem Bamble, Sandøkedal, Gjerrestad og Søndeled, skal Departementet tillade sig at gjenkalde i naadigst Erindring fra dets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den forrige Storthing forelagte naadigste Veibudgetproposition, at allerede det i 1847 afholdte Amtsformandskab for Bratsberg Amt havde tilbudt et mindre Bidrag til en Omlægning af den inden Amtet faldende Deel af bemeldte Veistrækning samt at ligeledes det i 1853 afholdte Amtsformandskab for Nedens og Røbygdelagets Amt havde vedtaget et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af et Beløb af 6,680 Spd., der var anslaaet til en Omlægning af Hoved-

veien mellem Holteklev i Gjerrestad og Hougen samt til Opførelse af en Bro over Gjerrestad-Elven ved Teglværk Sund til Undgaaelse af det besværlige Holte-Sund i den nuværende Hovedvei, men at Departementet dog ikke yvede at tilraade Opførelsen af disse sidstnævnte Arbejder paa den forrige Storting forelagte Arbejdsplan hovedsagelig fordi der næredes Tvivl om hiin partielle Omlægning med det nævnte Broanlæg vilde komme til at ligge i den rigtige Hovedplan for en Omlægning af Veien mellem Bamble og Søndeled i det Hele, med Hensyn til hvilken tidligere af Amtets Betvæsen anstillede Undersøgelser ledebe til at antage, at den i det Hele mere maatte nærme sig Kysten end den nuværende Hovedvei, hvorved tillige en lettere Forbindelse vilde kunne opnaaes med Kjobstaden Kragerø. Departementet antog derfor, at Spørgsmaalet om disse Arbejder maatte udsættes indtil fornyede Undersøgelser havde kunnet anstilles med Hensyn til en fuldstændig Omlægning af den hele Strækning mellem ovennævnte Puncter. Ved de nu anstillede Undersøgelser har det imidlertid viist sig, at den tidligere paatænkte Beilinie nærmere langs Kysten baade vil faae langt flere Høider at overstige og at den heller ikke tillæder saadanne Stigningsforholde som et tidsmæssigt Anlæg kræver, idet selv en $\frac{1}{10}$ Deels Maximumstigning ikke vil kunne opnaaes uden Slyng og væsentlige Forlængelser af Linien, og da paa den anden Side en Omlægning af den nuværende Bei i dennes Hovedstrøg vil kunne udføres med Stigningsforholde, der efter det vestlandske Terrain maae anses ret gunstige, idet den intetsteds vil faae en større Stigning end $\frac{1}{15}$ Deel og paa den 3 $\frac{1}{2}$ Mil lange Strækning fra Bamble til Søndeled kun vil have 4 Høidepartier at overstige, og endelig partielle Omlægninger af den nuværende Bei antages nyttigere for de omliggende Bygder, antages Tanken om en Omlægning i det Store af Veien efter den ovenantydde Plan at maatte opgives. Ved at oversende det vedlagte i Overensstemmelse hermed udarbejdede Forslag til en Omlægning af den heromhandlede Beistrækning i den gamle Beis Hovedstrøg til Amtmændene i Bratsberg og Nedencæs og Kobygdelagets Amter bemærkede Departementet, at man efter den nuværende Beis særdeles mislige Befæstethed maatte ansee det onskeligt at erholde det foreslaaede Beianlæg eller ialfald de mellem de paa Kartet med A 1. og 4 samt 7 og 9 betegnede Puncter liggende Parceller, — hvoraf den første, der ligger i Bratsbergs Amt, indbefatter de besværlige Møsterudheier, og den sidste, der er beliggende deels i Bratsbergs

deels i Nedencæs Amt, det forannævnte Beistykke mellem Holtesund og Hougen — successive oparbejdede og at man vilde anbefale, at dette stæer for det almindelige Beifonds Regning, mod at der af vedkommende Amter dertil ydedes det sædvanlige Bidrag af $\frac{1}{3}$ Deel af de calculerede Anlægsomkostninger, samt at man derfor under denne Forudsætning vilde søge een eller flere af de Parceller, hvori den hyppige Overfjæring af den ældre og den foreslaaede nye Bei tillader at afdele Arbejdet, opførte paa den dette Aars Storting forelæggendes Beiarbejdsplan for de næste 6 Aar, hvorfor man anmodede de nævnte Amtmænd om at opfordre vedkommende Amtsformandskaber til at bevilge et Bidrag af $\frac{1}{3}$ Deel af Overslagssummerne for de inden hvert Amt falvende Dele af Omlægningen, disse Summer ansatte til det Beløb, som efter nærmere anstillede Detailundersøgelser — disse havde nemlig Tiden endnu ei tilladt at see anstillede, hvorfor ogsaa de i Forslaget opgivne Omkostninger kun ere stottede til et Skjøn — og derpaa byggede Beregninger maatte udfomme, samt derhos til at udtale sig om den Orden, hvori de forskjellige Dele af Anlægget antages at burde komme til Udførelse. Specielt udbad man sig i denne Henseende Erklæring meddelt fra Amtsformandskabet for Bratsberg Amt og Amtmanden om, hvorvidt de mellem Puncterne 4 og 7 paa Kartet beliggende Parceller antages at burde staae tilbage for Omlægningen af andre Partier ovenfor paa den vestlandske Hovedvei gennem Bratsberg Amt. Man gjorde derhos Amtmanden i Nedencæs Amt opmærksom paa, at Omlægningen af Holteklev og Opførelse af en Bro over Gjerrestad-Elven til Undgaaelse af Holtesund vilde kunne opnaaes uden paa eengang at oparbejde den hele Parcel mellem Punctet 7 inden Bratsberg Amt og Punct 8 i Nedencæs, idet man kan indskrænke Omlægningen til Gaarden Sunne ikke langt ovenfor Holtesund, hvortil der er Adgang ved fra den nævnte Gaard at lægge en simpel midlertidig Bei hen til den ældre Bei i Nærheden af Gaarden Rød, i hvilket Fald Omkostningerne af Ingenieur-Capitain Bergh forelobigt vare anslaaede til 20,000 Spd. Da saavel Muligheden af at man i Bratsbergs Amt ikke maatte bevilge det Fornødne til Opbeidelsen af den Deel af bemeldte Parcel No. 7—8, som falder inden dette Amt, som Hensynet til selve Befæstetheden af den nuværende Hovedvei paa den omhandlede Strækning vilde kunne medføre, at man for det Første indskrænkede sig til den angivne mindre Omlægning, begjærte man Beslutning af Nedencæs Amtsformandskab erhvervet om, at det i

Tilfælde var villigt til at bidrage den ovennævnte Anpart af Omkostningerne, selv om Omlægningen, forsaavidt hiin Parcel angaaer, indskrænkes til Strækningen mellem Gaarden Sunne og Punctet No. 8. Den i Anledning af denne Sag af Bratsberg Amtsformandskab fattede Beslutning, indeholdende en anbefaling af en sammenhængende og fuldstændig Omlægning af den vestlandske Hovedvei i Retningen østfra samt Rægtelse for Tiden af ethvert Bidrag af Amtet til den heromhandlede Veiomlægning, er allerede ovenfor meddeelt.

Nedenæs og Nobygdelagets Amtsformandskab har udtalt sig for en Omlægning snarest muligt overensstemmende med det fremlagte Forslag af Veien fra det foreslaaede sydligste Endepunct ved Vinterklev i Søndeled paa Kartet No. 12 til den ovennævnte Gaard Sunde med Opførelse af Bro over Gjerrestad-Elven ved Steensland, samt Anlæg af den ovenmeldte midlertidige Bei fra Sunde til Rød og har dertil vedtaget et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af de foreløbigen calculerede Overlagsbeløb indtil 6,300 Spd., at udredes med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig i 9 paa hinanden følgende Aar fra 1ste Juli 1857 at regne. Af de omhandlede Omlægninger anseer Amtsformandskabet de 2de mellem Sunde og Overflæringen med den gamle Bei henimod Gaarden Hougén (Kartet No. 8) samt derfra til Homme (No. 9 paa Kartet) for de vigtigste og ønsker derfor disse først iværksatte, ligesom det for det Tilfælde, at disse Arbejder maatte blive opførte paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar, har benyttet til sammes Udførelse indtil 5,000 Spd. at udredes med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig i 6 paa hinanden følgende Aar. Hvad endelig angaaer Omlægningen af Hovedveien mellem Sunde og Sundby i Bratsberg Amt (No. 7 paa Kartet), antager Amtsformandskabet, at det for Tiden vil være unyttigt for Nedenæs og Nobygdelagets Amts Vedkommende at bevilge Noget dertil paa Grund af Bratsbergs Amtsformandskabs ovennævnte Rægtelse af nogen Bevilgning til den inden bemeldte Amt modstødende Deel af denne Parcel, og Amtsformandskabet finder derhos, at denne Omlægning, hvor ønskelig den end i og for sig af Hensyn til den nuværende Veis Bessaffenhed kunde være, dog er af mindre Interesse for Amtsdistrictet og saaledes bør staae tilbage for andre og vigtigere Veiarbejder.

Ved at gjøre Departementet bekendt med denne Amtsformandskabs Beslutning, der er afgivet efter Forslag fra Amtmanden og saaledes ogsaa indeholder en Udtalelse af hans Anskuelse i Sagen, har Amtmanden alene fundet at burde tilføie, at Amtsformandskabs Beslutning om Bidrag vel er

indskrænket til et bestemt Beløb og bundet til saadanne Terminer, som man har antaget allerede nu at kunne binde sig til uden Frygt for at paatage sig for stor en Byrde i den nærmeste Fremtid, men at han dog ingenlunde betvivler, at Amtsformandskabet vil findes villigt til at bevilge et passende og forholdsmæssigt Tillæg eller Beløbet Udredelse i kortere Tid, om Saadant maatte blive opstillet som Betingelse for Omlægningens Iværksættelse for det almindelige Veifonds Regning, og han antager saaledes, at den Omstændighed, at Amtsformandskabet ikke paa Forhaand har forpligtet sig til en Bevilgning af $\frac{1}{2}$ Deel af Overlagssummerne efter et senere nøiagtigt Overlag ikke bør være til Hindrer for Sagens videre Fremme. Efter denne Amtsformandskabs og Amtmandens Erklæring har Departementet senere ladet anstille de fornødne yderligere Localundersøgelser samt udarbejdet det hoslagte af Ingenieur = Capitain Bergh tiltraadte Detailforslag med Omkostningsoverslag til Opbeholdelse af den af Nedenæs Amtsformandskab anbefalede Deel af Omlægningen. Dette Forslag er i det Væsentlige stemmende med det tidligere Generalforslag, undtagen forsaavidt som det nordlige Endepunct for den omlæggende Strækning er lagt noget nordligere end den tidligere nævnte Gaard Sunde, nemlig ved Gaarden Østerholdt, hvorfra der for Tiden fører en brugbar Bei ned til Hovedveien ved Pladsen Ronningen, hvorved man altsaa kan undgaar, saaledes som tidligere paatænkt, at anlægge nogen midlertidig Forbindelsesvei. Efter det Forslaget ledsagende Overlag ere de af Amtsformandskabet og Amtmanden til Omlægning fortrinsviis anbefalede Strækninger til Hougén og Homme, der have en Længde af 11,777 Alen, tilligemed Opførelsen af en Bro over Gjerrestad-Elven ved Steensland, beliggende midt imellem Holtesund og et tidligere paatænkt Brostet ved Teglværksfund ved Gjerrestadvandets Udlob anslaaede at ville koste 25,200 Spd., og den tilbagestaaende Strækning fra Homme til Vinterklev, en Længde af 3,395 Alen, anslaaet til 6,800 Spd.

Med Hensyn til den ovennævnte af Bratsbergs Amtsformandskab afgivne Erklæring betræffende de fornævnte samme forelagte Sager angaaende Veiomlægningen mellem Laurvig og Norsgrund og mellem Bamble og Søndeled har Amtmanden i Bratsberg Amt, der deler den af Amtsformandskabet udtalte Anskuelse, til nærmere Begrundelse af denne i det Væsentlige bemærket, at han forudsætter, at den hele vestlandske Hovedvei fra Grændsen af Laurvigs Amt til Grændsen af Nedenæs Amt baade paa Grund af dens Vig-

tighed som Forbindelsesvei mellem det Østlandste og Vestlandet og paa Grund af dens nuværende mislige Tilstand maa blive Gjenstand for Omlægning efterhaanden som Midler dertil kunne affeers, og at derfor det egentlige Spørgsmaal her alene dreier sig om den Orden, der herved bør befolges. I denne Henseende, bemærker Amtmanden, kan han ikke Andet end lægge fortrinlig Vægt paa, at et sammenhængende Stykke paa een Gang gjøres færdigt, saa at en heel og fuldstændig Kettelse vindes for Færdselen, saavidt Omlægningen strækker sig. Hertil er det imidlertid, da Veien fast overalt er særdeles bakket, fornødent, at en fuldstændig Gjennemgaaelse af den hele Linie, der er Gjenstand for Forbedring, paa eengang foretages, og anføres det saaledes eksempelvis med Hensyn til Veien mellem Laurvig og Porsgrund, at denne, naar Omlægningen indskrænkes til de fornævnte 3 Partier af samme ved Basbotten, Koffersvold og Lillegaard, dog vil beholde tilbage mange Bakker, der vel ikke ere saa tunge som de omlagte, men som dog ville være tilhinder for, at Rogen mellem Laurvig og Porsgrund vil kunne fjøre med et saadant Læs, som paa en god og efter den nyere Tids Fordringer indrettet Bei vilde kunne fæe. Ligeledes vil, om endog den Parcel af Veien gjennem Bamble, som Departementet oven har betegnet nærmest egnet til Omlægning, vorder udbedret, den Reisende, der kommer østen- eller vestenfra, paa begge Sider af den saaledes anlagte Veistrækning støde paa saa betydelige Bakker, at han alligevel maa indskrænke sig til saadanne lettere Kjøreredskaber, som i dem ere anvendelige. Under disse Omstændigheder, bemærker Amtmanden, vilde det naturligtvis være det absolut Bedste, dersom den hele Linie fra Laurvig vestover paa een Gang kunde omlægges, men da en Omlægning af denne Udstrækning — i hvilken da ogsaa Stykket fra Porsgrund om Brevig og Stathelle til Bamble efter Amtmandens her udtalte Anskuelse maatte medtages — paa Grund af Omkostningernes Størrelse ikke kan ventes udført i korte Terminer, anseer Amtmanden det saameget vigtigere, at Begyndelsen fæer paa en saadan Maade, at man, medens Arbeidet strider frem, kan have fuldstændig Nytte af det, som er udført. Dette kan imidlertid efter Amtmandens Formening neppe fæe uden ved at begynde østenfra eller vestenfra. Amtmanden bemærker med Hensyn til et Valg i denne Henseende, at Færdselen paa Veien mellem Laurvig og Porsgrund er og uden Tvivl til alle Tider vil blive meget større end paa Veien vestenfor, og at det navnlig i den Tid af Aaret, hvori Skiensfjorden

er tillagt med Is, foregaaer betydelige Transporter paa Veien mellem Laurvig og Porsgrund af Varer bestemte til Steberne omkring Skiensfjorden, der da maae opløses i Laurvig, hvis Havn saagodtsom aldrig fryser. Navnlig er Færdselen særdeles livlig under Skiens Marked, der afholdes i Februar, ligesom omvendt Bønder fra Oplandet reise denne Bei for at affætte deres Fedevarer i Byerne østenfor, og endelig antages denne Veistrækning til enhver Tid at være mere befaret af egentlige Reisende end den vestenfor liggende Strækning, idet disse selv i den Tid, da Dampskibsfast finder Sted, paa Grund af Soveiens Længde hyppig foretrække at reise tillands. Veien mellem Ronholdt og Søndeled derimod befares næsten aldrig af Bygdens Folk undtagen naar de stydse Reisende eller Posten. Navnlig er dette Tilfældet med Veien over Masterrødbøien, da de faa Gaarde, der ligge i dette Strog, have deres Færdsel til Kragerø over Hulsvandet og nogle mindre Bønder, og det antages ikke, at der heri vil indtræde nogen Forandring, om end de oven paa pegede Omlægninger bleve bragte til Udførelse. Fra det her Anførte danner alene Strækningen mellem Fossebroen og Humlestad og videre paa Veien til Kragerø Strækningen indtil Kilsfjorden en Undtagelse, idet denne Bei benyttes som Byvei af Drangedal og endel Indvaanere i Sandøkedal, men selv for dette Veistykke Omlægning antages ikke Interessen at være synnerlig stor inden vedkommende Districter, hvilket formeentlig ogsaa fremgaaer deraf, at Ordførerne for Sandøkedal og Drangedal som Medlemmer af den Committee, overeensstemmende med hvis Indstilling i Sagen Amtsformandskabets Beslutning er fattet, have været enige i denne. Fremdeles bemærkes, at medens vistnok Veien over Masterrødbøien i Bamble og tilstødende Veistrækninger maa ansees for det allermisligste Veistykke i den vestlandste Hovedvei, formindskes dog Besværlighederne her betydeligt ved den Afgang, der er til at benytte Isveie, der komme Færdselen til gode netop paa den Tid, da den som Følge af Dampskibsfartens Standsning er størst, medens man paa Strækningen mellem Laurvig og Porsgrund kun har Anledning til at benytte Isveie over Bønder ved Basbotten, hvorved Bakkerne der undgaaes, men forøvrigt er Binterveien den samme som Sommerveien. Naar hertil kommer, at det foran berørte Hensyn til Ønskeligheden af paa een Gang at tilveiebringe en sammenhængende længere for større Læs og Kjøreredskaber brugbar Veistrækning bedst tilfredsstilles ved først at omlægge Veien mellem Laurvig og Porsgrund, idet den østenfra

forende Bei gennem Gressfaberne i det Hele taget hører til vore bedste Veie, og at en fuldstændig Omlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund — som ovenanført i det Hele anslaaet til 61,740 Spd. — ikke vil medføre en Udgift, der paa langt nær gaaer op til Totalsummen af Udgifterne ved de forskjellige partielle Omlægninger paa de heromhandlede 2 Veistrækninger, som Departementet havde antydet det som ønskeligt at see udforte i de næste 6 Aar, samt endelig at en fuldstændig Omlægning af Veien mellem Laurvig og Porsgrund allerede har været opført paa den forrige Storthing forelagte og af det bifaldte Veiarbejdsplan, rigtignok efter en billigere og usuldkommenere Plan — troer Amtmanden at maatte ubetinget tilraade, at denne nu igjen opføres i sin Heelhed og fortrinnsviis for Omlægningen vestenfor Jøvrigt har Amtmanden paa Anmodning fra Amtsformandskabet og i Overensstemmelse med den af ham udtalte Anskuelse om den Plan, der i det Hele bør besolges ved Veiomlægninger paa denne Kant, ogsaa andraget om en Omlægning i de nærmeste 6 Aar af Veien mellem Porsgrund og Skien, hvorom mere nedenfor.

I den Stilling, hvori Spørgsmaalet om de 2 nærmest foran omhandlede Veiarbejder er bragt ved Bratsberg Amtsformandskabs Rægtelse af noget Bidrag til Forbedring af Veien gennem Bamble og videre til Søndeled, troer Departementet saa meget mindre at burde foreslaae noget Beløb til dette sidste Arbejde inden Bratsberg Amt opført paa den Storthing forelæggendes Veiarbejdsplan for de næste 6 Aar, som der, efter hvad der ved Sagens Behandling inden Amtsformandskabet er passeret, formeentlig er Grund til at antage, at heller ikke en snarlig Jværksfættelse af de Omlægninger, som Departementet i dette Veistrøg formeentlig havde henledet Opmærksomheden paa, inden Districterne selv omfattes med nogen særdeles Interesse. Paa den anden Side finder Departementet Grund til at anbefale, at Omlægningen mellem Laurvig og Porsgrund, hvilken man, som formeldt, tidligere har tænkt sig ikkun delviis at burde bringes til Udførelse i det Tidsrum, som her haves for Die, paa Grund af de betydelige Beløb, som efter den da lagte Plan tænktes anvendte i dette Tidsrum til Omlægninger i denne Route, nu i dets Sted heelt opføres, under Forudsætning af at Amtsformandskabet for Jarlsbergs og Laurvigs Amt vedtager et Bidrag til den hele Omlægning af $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen for den Strækning, der falder inden dette Amt. Herom har det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab efter Sa-

gens daværende Stilling ikke havt Anledning til at udtale sig, men der er formeentlig ingen Grund til at frygte for, at denne Udvidelse af Arbejdsplanen fra denne Side vil møde nogen Vanskelighed. Som foranført udgjør Overslagssummen for den hele Omlægning 61,740 Spd., hvoraf 33,380 Spd. falde paa Jarlsbergs og Laurvigs Amt og 28,360 Spd. paa Bratsbergs Amt, og Bidraget for hvert af disse Amter bliver saaledes at fastsætte til respective 6,676 Spd. og 5,672 Spd., af hvilke det sidste Beløb, som formeldt, allerede er bevilget af Bratsbergs Amtsformandskab — at erlægges i 6 paa hinanden følgende Aar med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig; første Termin af dette Bidrag har Amtsformandskabet andraget om ikke maa blive at udbetale førend i 1858, hvilken Henstand formeentlig er Grund til at indvilge af Hensyn til hvad Amtmanden har paapeget, — nemlig at Amtscommunen endnu i 1857 har at udrede de sidste Terminer af dens Bidrag til Veianlæggene fra Ulefos til Flaavandet gennem Nisfedal og over Hvideeidheien. Fremdeles vil Departementet underdanigst foreslaae opført paa Veiarbejdsplanen det oven omhandlede Stykke af Hovedveien gennem Nedenaes mellem Gaarden Østerholdt og Homme, hvortil er anslaaet 25,200 Spd. og af Nedenaes og Kobygdelagets Amtsformandskab i forrige Aar bevilget 5,000 Spd., saaledes at der for at bringe Amtets Bidrag op til den begjærte $\frac{1}{2}$ Deel kun vil udfordres en Efterstudsbevilgning af 40 Spd.

Omtrent $\frac{1}{2}$ Miil søndenfor Vinterklev fører en Bei fra Skydsstiftet Rød over den stærkt couperede Halvo, der ligger mellem Rød og Sannæsffjorden, i en Længde af noget over 1 Miil ned til Kjøbstaden Riisøer. Denne Bei hører til de allerfletteste endog af Vestlandets Veie og kan egentlig ikke betragtes anderledes end som en bedre Rivevei. Sely naar det er lyst, er den nemlig meget vanskelig at passere med Kjøreredskab formedelst dens ringe Veibredde, store Stigninger og skarpe Sving, ligesom den i Fjelsvuld paa flere Steder endog er farlig at passere. I Mørket er den saagodtsom impassabel, hvorfor ogsaa Reisende, som da ankomme til Skydsstiftet Rød, sjelden vove at reise Landeveien, men enten maae tage i Baad eller overnatte paa Rød. Da imidlertid Isen ofte ligger tilmeens mellem dette Sted og Riisøer, er hyppig al Vandcommunication umulig, saa at denne yderst mislige Landevei bliver det eneste Forbindelsesled. En Omlægning af denne Bei maa derfor vistnok erkjendes paatrængende fornøden og Departementet har derfor i forrige Aars Høst ladet anstille de fornødne Undersøgelser samt udarbejde det vedlagte

Forslag med Overflag, efter hvilket Anlæg af en ny Bei i en Længde af 18,575 Alen og med en Maximumstigning af $\frac{1}{2}$ Deel, hvis Opnaaelse paa Grund af det særdeles vanskelige Terrain endog er forbunden med store Vanskeligheder, er anslaaet at ville koste 40,300 Spd.

Departementet vil foreslaae denne Omlægning opført paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar, under Betingelse af at vedkommende Districter bidrage den sædvanlige $\frac{1}{2}$ Deel eller 8,060 Spd. Paa Grund af Sagens sildige tekniske Forberedelse har der ikke været Anledning til at erhverve Bevilgning af dette Bidrag, men Departementet anseer det ikke tvivlsomt, at den nævnte Betingelse vil worde opfyldt.

Fra den vestlandske Hovedvei gennem Porsgrund udgaaer en Arm, der over Hoiderne langs Skiens-Elvens østre Side i en Længde af omtrent $\frac{3}{4}$ Miil fører til Skien. Denne Bei er vel paa den største Deel af samme temmelig fri for Bakker, men da den fører over en ikke ringe Høide, nemlig omtrent 220 Fod over Elven, har den dog saavel fra Porsgrund som fra Skien betydelige Opstigninger, af hvilke navnlig Bratsbergklevenerne er meget besværlige og ikke uden store Beføstninger kunne blive forbedrede i nogen væsentlig Grad. Hertil kommer, at det Terrain, gennem hvilket Beien er lagt, for største Delen er meget veirhaardt, medens en ny Bei, anlagt langs Elven, vilde blive meget bedre beskyttet mod Veirliget, og derhos vilde blive forholdsviis ikke ubetydeligt fortere. Anlægget af en saadan Bei har derfor i lang Tid været anseet særdeles ønskeligt, medens først den efter Branden i Skien i 1854 stedfundne Regulering af Bebyggelsen i den Deel af Byen, hvor Beien maatte føre ind i denne, har gjort Anlægget langs Elven muligt. Man modtog derfor i forrige Aar fra Amtmanden i Bratsberg Amt en Forestilling om, at de fornødne Undersøgelser for et saadant Veianlæg maatte blive anstillede, og endnu forinden dette havde laadet sig gjøre, er efter Anmodning af forrige Aars Amtsformandskab indgivet Andragende om, at der maatte blive fremsat naadigst Proposition til Stortinget angaaende Bevilgelse af de Midler, som efter anstillede Undersøgelser maatte antages at ville udfordres til Anlægget, af hvilke Amtsformandskabet tillige bevilgede $\frac{1}{2}$ Deel, forsaavidt angaaer den Deel af Beien, der kommer til at ligge paa Landets Grund. Ligeledes have ogsaa Skiens og Porsgrunds Communebestyrelser fattet lignende Beslutninger om Bidrag, hver forsaavidt angaaer de inden hver af disse Byer faldende Dele af Anlægget, den første dog kun under den udtryffelige

Betingelse, som ogsaa ved Befølgelsen af vedlagte senere udarbejdede Forslag vil blive opfyldt, at Beien gives en saadan Retning, at den føres bag Søboderne og videre saa meget som muligt langs den nuværende Gangvei til Follestad. Efter dette Forslag med Overflag — hvilket sidste er udarbejdet, efterat der i afvigte September Maaned har været afholdt Undertart over den til Anlægget fornødne Grund, hvilken Tært dog for enkelte Eiendommers Vedkommende ikke er endelig — er Anlægget af Bei langs Elven i en Længde af 12,000 Alen og med en Maximumstigning af $\frac{1}{20}$ Deel, hvilken dog kun forekommer i det Hele paa en Længde af 1,095 Alen og isvrigt med Stigninger, der kun paa 225 Alen gaar op til $\frac{1}{8}$ Deel og for den øvrige Længde ikke overstige $\frac{1}{20}$ Deel, antaget at ville koste 26,400 Spd., hvoraf lidt over Halvdelen eller 13,367 Spd. alene vil blive at udrede som Erstatning for Afstaaelse af Grund til Veianlægget og for Gjerdehold. Af det samlede Overlagsbeløb 26,400 Spd. falder 3280 Spd. paa den inden Porsgrunds, 11,200 Spd. paa den inden Skiens og 11,920 Spd. paa de paa Landets Grund faldende Dele af den nye Bei. Uagtet Færdselen mellem Porsgrund og Skien allerede nu i høi Grad lettes ved det seilbare Basdrag mellem disse Steder, hvor der er istandbragt regelmæssig Dampskibsfart, og hvor Trafikken formeentlig efter Fuldførelsen af Canal anlægget mellem Skien og Nordfjøs vil modtage yderligere Udvikling, maa Departementet dog med Hensyn til den betydelige Trafik, som foregaaer ad denne Bei om Vinteren, idet Elven saagodtsom aldrig tilfryser saaledes at den kan benyttes for Færdselen, ansee det ønskeligt, at en Omlægning af denne kunde finde Sted i Forbindelse med de ovenomhandlede Forbedringer af Beien mellem Laurvig og Porsgrund, men da dette Veistykke, sammenlignet med mangfoldige andre ikke uvigtige Transportveie, ingenlunde er særdeles misligt, og da dets Omlægning saavel paa Grund heraf som efter dets Beliggenhed i Veisystemet maa erkjendes at være af mindre fremtrædende Vigtighed for den større Samfærdsel, antager Departementet, at Omlægningen ikke for Tiden egner sig til Udførelse for det almindelige Veifonds Regning, medmindre der af de i Foretagendet nærmest interesserede Districter ydes et saa klæffeligt Bidrag til Omkostningerne, at Hensynet til den Nødsættelse i Udgifterne, der herved for Veifondet vil opnaaes, kan begrunde en Anticipation. Med Hensyn til Størrelsen af dette Bidrag finder Departementet, at samme ikke bør sættes lavere end til en Halvdeel af fornævnte Overlagsbeløb 26,400 Spd.

Mer 13,200 Spd., ved hvilke Bidrag, som det vil sees, ikke engang de i Forhold til de virkelige Anlægsomkostninger usædvanligt store Udgifter i Anledning af Jordindkjøbet og hvad dermed staaer i Forbindelse fuldtud ville blive dækkede. Nogen Vedtagelse af et saadant Bidrag, være sig enten ubelukkende af vedkommende Communer eller tillige af i Sagen interesserede Private, har der, da den tekniske Forberedelse af dette Anliggende først nylig er bleven tilendebragt, endnu ikke været Anledning til at erhverve, men paa Grund af den store locale Interesse for Omlægningen her kan Departementet ikke betvivle, at vedkommende Kjøbstæder og Landdistrict ville finde sig vel tjente med at faae Omlægningen udført mod det ovennævnte Bidrag.

Inden selve Skiens By er tilfølgte højeste Resolution af 21de October 1854 i indværende Budgettermin bleven opført en Bro over Damfosløbet mellem Gjellevandet og Bryggevandet, hvilken Broes Opførelse blev i Forbindelse med forskjellige Forandringer i Planen for Canalanlægget mellem Skien og Nordfjso, foranledigede ved den i 1854 stedfundne store Ildbrand i Skien, overtagen af Canalanlægget, blandt Andet under Garantie af Skiens Commune for et Beløb af 2,070 Spd., som af Communcassens skulde blive at refundere Canalfondet for den Deel, som ikke maatte overtages af Statens almindelige Veicasse, i hvilken Henseende Communebestyrelsen ved herom at fatte Beslutning tillige udtalte den Forventning, at naadigt Proposition vilde blive fremsat for dette Aars Storting angaaende Beløbets endelige Udredelse i det Hele eller for en Deel af det almindelige Veifond.

I denne Anledning skal Departementet med Hensyn til de Omstændigheder, der i sin Tid foranledigede, at Opførelsen af bemeldte Bro blev overtagen af Canalanlægget, tillade sig at gjentagde følgende i Grindringen fra det underdanigste Forskrift, der ligger til Grund for den ovennævnte naadigste Resolution. De med Hensyn til Canalanlæggets Udførelse ved den samme naadigste Resolution bestemte Forandringer i den tidligere lagte Plan medførte blandt Andet, at man istedetfor de 3 ældre og ved bemeldte Ildbrand nedbrændte Broer i Skien, nemlig 2de over Langfos og den 3die over Damfosløbet, alene vilde for Fremtiden faae een, nemlig over sidstnævnte Løb, medens de 2de Broer over Langfos vilde blive overflødige derved, at denne Fos vilde blive lukket ved en permanent Dam, som tillige vilde tjene til Fundament for den nye Vei. Som det vil være i naadigt Grindring paalaae Vedligeholdelsen af og altsaa

ogsaa Forpligtelsen til at gjenopføre de nedbrændte Broer Skiens Commune kun for en Halvpart af Langfosbroerne, medens Vedligeholdelsen af disse Broer for den anden Halvdeel samt af Damfosbroen paahvilede Eierne af Gjemsø Kloster og de ved de respective Vandløb beliggende Brug. For at fritages for deres Forpligtelser med Hensyn til Broernes Opførelse og fremtidige Vedligeholdelse vedtog disse Private tilsammen et Bidrag af 1700 Spd. til Opførelsen af den ene Bro, som nu skulde remplacere de 3de tidligere, og som, opført efter en af Ingenieur-Capitain Vergh afgiven Plan, var anslaaet at ville koste 3870 Spd., hvorhos Skiens Commune foruden for Fremtiden at overtage Vedligeholdelsen af Broen tillige garanterede det ovennævnte Beløb 2070 Spd. eller, paa 100 Spd. nær, Resten af hvad Broen, nemlig efter Fradrag af de vedtagne private Bidrag, var anslaaet at ville koste. Af Hensyn til Usikkerheden af at Broens Opførelse kunde foregaae under den samme Bestyrelse som de til Canalanlægget hørende Arbejder forøvrigt, fandt Departementet at maatte anbefale, at Omkostningerne ved Broanlægget mod Refusion ved de ovennævnte private Bidrag, og i sin Tid ved det af Skiens Commune garanterede Beløb, bleve udredede af de til Canalanlægget bevilgede Midler. Med Hensyn til den af Skiens Communebestyrelse udtalte Forventning af, at en passende Andeel af dette Beløb senere vilde blive bevilget udredet af Veifondet efter derom fremsat naadigt Proposition til Stortinget, — hvilket Amtmanden i Bratsberg Amt havde anbefalet paa Grund af de mange Udgifter, som Skiens Commune havde havt navnlig i Anledning af Branden og den derefter stedfundne Regulering og fordi han tillige fandt, at Billighed talte for, at der ved en saadan Veilighed tilfodes en Kjøbstadscommune nogen Hjælp af den almindelige Veicasse, til hvilken Kjøbstæderne nu maae bidrage — ytrede Departementet derhos, at der efter dets Formening var fuld Høie til at søge en Deel af dette Communens Bidrag til den nye Broes Opførelse bevilget af det almindelige Veifond, og at man derfor, i Tilfælde, i sin Tid vilde andrage paa Fremsættelsen af naadigt Proposition for Stortinget til dette Diemed — uden at man dog efter Omstændighederne da fandt det nødvendigt herom at foreslaae Skiens Communebestyrelse givet noget naadigt Tilfagn.

Efterat nu Broen er bleven opført for Canalfondets Regning, har Departementet fra Skiens Formandskab modtaget et Andragende om, at der maa blive fremsat naadigt Proposition for

Storthinget om, at det almindelige Veifond eller Statscasen overtager af den oftmeldte Garantie for 2070 Spd. en saadan Andeel, som er overeensstemmende med de almindelige Principer for Statens eller Veifondets Bidrag til Oparbejdelse og Omlægning af Hovedveie og Broer. I dette Andragende er der med Hensyn til Communens oconomiske Tilstand meddeelt forskjellige detaillerede Oplysninger angaaende Udgifter, som Communen deels allerede har havt, deels nødvendigvis vil paadrages til forskjellige for Communen vigtige Diemed, angaaende hvilke man dog her kun skal udhæve som Resultat, at Bycasens Behov derved er gaaet op til 6500 Spd. aarlig, og at der dog ved denne Angivelse ikke er taget Hensyn til hvad der vil paakræves til forskjellige efter Nutidens Krav for en velordnet Kjøbstadscommune aldeles nødvendige Indretninger, saasom til Gasbelysning og Vandværken, som aldeles ikke for Tiden have, Forbedringer af Brolægning og flere andre paatrængende Diemed, som hidtil paa Grund af Communens ringe Evner have maattet sættes tilside. Naar hertil kommer, bemærkes videre i Formandskabets Andragende, at det Bidrag af Veifondet, hvorom der her er Spørgsmaal, om dette efter det sædvanlige Forhold ansættes til $\frac{1}{3}$ Dele af den overtagne Garanties Beløb 2070 Spd. eller til 1656 Spd., vil blive dækket omtrent i 4 Aar ved Skiens Byes Bidrag til Veifondet, at den oven forklarede Omregulering af Broværket ikke alene har været til Fordeel for et betydeligt offentligt Foretagende, men ogsaa for den almindelige Færdsel, og at Communen derhos har overtaget Vedligeholdelsen af den heromhandlede Bro i en større Udstrækning end der paalaae den med Hensyn til de tidligere Broer, haaber Formandskabet, at der vil findes Grund til paa den ansøgte Maade at komme Communen tilhjælp. I det Departementet efter det saaledes Anførte og i Overensstemmelse med dets ved den ovennævnte tidligere Leilighed allerede udtalte Anskuelse vil andrage om, at en passende Andeel af den ovennævnte, af Skiens Commune garanterede Sum maa blive overtaget af Veifondet, skal Departementet med Hensyn til Størrelsen af det Beløb, som i denne Anledning maa blive at opføre paa Veibudgetpropositionen, oplyse, at Damfossbroen efter Opgave, meddeelt af Canal anlæggets Bestyrer, Ingenieur-Lieutenant Thams, i det Hele har kostet omtrent 4180 Spd., og af dette Omkostningsbeløb antager Departementet, at Skiens Commune bør udrede den sædvanlige $\frac{1}{3}$ Deel eller 836 Spd.

Man vil saaledes foreslaae opført fornævnte

Beløb 4180 Spd., efter Fradrag af oftnævnte 1700 Spd., eller 2480 Spd. under Betingelse af at Skiens Commune udrede i heromhandlede Anledning $\frac{1}{3}$ Deel af det til Broens Opførelse medgaaende Beløb eller 836 Spd.

Fra det ovenomhandlede Punct i Søndeled fortsættes den vestlandske Hovedvei videre gjennem Søndeled og det tilstødende Holt Sogn til det østlige Endepunct Fiane af den tidligere i nærværende Foredrag omhandlede Omlægning derfra til Arendal. Efter Anmodning af det sidstafholdte Amtsformandskab for Nedens og Kobygdelagets Amt har Amtmanden andraget om, at der paa den næste Storthing forelægges Veiarbejdsplan maa blive opført en Omlægning paa hiin Veistrækning mellem Fiane og Sandvedet østfor Angelsdal i Holt Sogn, mellem hvilke Puncter den nuværende Veier særdeles bakket. Til denne Omlægning er af Bestyreren af det nævnte Veianlæg mellem Fiane og Arendal, Capitain Gjesfing, blevet udarbejdet det vedlagte af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag med Overflag, efter hvilket en ny 4225 Alen lang Veier foreslaaet anlagt fra Blødetjærmyren i Veianlægget mellem Fiane og Tvedestrand til bemeldte Punct Sandvedet i den nuværende vestlandske Hovedvei, hvilket Anlæg er anslaaet til 14,500 Spd. Ved denne Omlægning vilde den vestlandske Hovedvei mellem de nævnte Puncter, der nu har en Længde af 7975 Alen, faae en Længde af 9247 Alen, men trods Længdeforøgelsen en omtrent 3 Gange bedre Transportevne. For Færdselen fra Tvedestrand østover vilde Omlægningen derimod ogsaa med Hensyn til Veiens Længde være særdeles fordeelig, idet denne Færdsel, der nu maa gaae først mod Vest til Møglebostad paa den nye Veier mellem Fiane og Tvedestrand og derpaa næsten parallelt tilbage paa den ældre Hovedvei, vilde kunne foregaae mere lige østover, hvorved Veilængden vilde formindskes fra 12,977 Alen til 4225 Alen eller med 8752 Alen. Efter et af Capitain Gjesfing meddeelt foreløbigt Overflag har Amtsformandskabet i Forbindelse med dets ovennævnte Anmodning til Amtmanden bevilget et Bidrag af Amtscommunens af $\frac{1}{3}$ Deel af Overflagssummen indtil 3000 Spd., at udredes med $\frac{1}{3}$ Deel aarlig i 6 paa hinanden følgende Aar. Amtmanden i Nedens og Kobygdelagets Amt har i denne Anledning bemærket, at den projecterede Omlægning formeentlig vil være særdeles hensigtsmæssig for Færdselen paa Postveien i Almindelighed og isærdeleshed for den temmelig betydelige Transport, der paa denne Veistrækning foregaaer til og fra Tvedestrand, og Amtmanden

har derfor paa det Bedste anbefalet Sagen. Som det af det Anførte vil sees, kan imidlertid den Nytte, som det heromspurgte Anlæg vil medføre for Færdselen i Almindelighed, ikke sættes meget høit, hvorimod Anlægget paa den anden Side maa erkjendes at ville være særdeles gavnligt for Tvedstrand og de samme nærmeste Districter, navnlig den østlige Deel af Holts Sogn. Departementet finder ikke tilstrækkelig Grund til at foreslaae Anlægget for Tiden opført blandt de Arbejder, der antages at burde bringes til Udførelse for det almindelige Veifonds Regning.

Til Forbedring af den vestlandste Hovedvei paa den Christianssand nærmeste Strækning til Skydsstiftet Aabel i Nedencæs og Nobygdelagets Amt var paa den forrige Storting forelagte og af samme i det Væsentlige bifaldte Veiarbejdsplan optaget en Omlægning mellem Aabel og Aalefjær, overensstemmende med et af Capitain Reichmann afgivet Forslag, til hvis Udførelse var anslaaet 32,443 Spd. 94 $\frac{1}{2}$ s., af hvilket Beløb respective 4642 Spd. 28 $\frac{1}{2}$ s. og 27,801 Spd. 66 $\frac{1}{2}$ s. vare anslaaede til hver af de under Nedencæs og Nobygdelagets Amt og Lister og Mandals Amt fallende Dele af Omlægningen. Da dette Forslag, der iøvrigt ogsaa omfattede den tilbagestaaende Deel af ovenmeldte Strækning, nemlig fra Aalefjær til Christianssand, var affattet under Forudsætning af at Omlægningen paa den ovennævnte paa Veiarbejdsplanen opførte Strækning gaves en Maximumstigning af $\frac{1}{10}$ Deel, har Departementet i den Hensigt om muligt at see Stigningsforholdene forbedrede ladet Forslaget undergive Revision, og er efter yderligere anstillede Undersøgelser i Marken afgivet det hoslagte af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag til Veiens Omlægning paa den hele Strækning fra Christianssand til Aabel, der i det Væsentlige adskiller sig fra det ældre deri, at Maximumstigningen overalt er reduceret til $\frac{1}{20}$ Deel, og at, forsaavidt angaaer den Strækning, som her nærmest omhandles, mellem Aabel og Aalefjær, Veilinen er lagt paa nordre istedetfor paa søndre Side af Farvandet, samt at Brostedet over Topdals-Elven er valgt noget sydligere end det tidligere valgte ved Krageboen, nemlig ved lille Fos. Som Folge af de fordeelagtigere Stigninger har den nye Linie noget over $1\frac{1}{2}$ Gange saa stor Transportevne som den før foreslaaede Linie. Anlægget er mellem Aalefjær og Aabel nu anslaaet at ville koste 54,500 Spd., hvoraf 47,800 Spd. for Strækningen mellem Aalefjær og Amtsgrændsen og 6700 Spd. for Strækningen inden Nedencæs og Nobygdelagets Amt. Med Hensyn til denne bety-

delige Forøgelse af den tidligere Overslagssum 32,443 Spd. 94 $\frac{1}{2}$ s. maa det imidlertid bemærkes, at denne væsentlig har sin Grund ikke i de i Forslaget foretagne Modificationer, men derimod deels i at Cubikmasserne i det tidligere Overslag ere altfor lavt ansatte, deels i at de antagne Arbejdspriser ikke længere kunne lægges til Grund ved Beregningen. Departementet vil derfor foreslaae den forandrede Plan for Omlægningen befulgt og de anslaaede Beløb opførte paa Veibudgetforslaget. Saavel Lister og Mandals som Nedencæs og Nobygdelagets Amtsformandskab har paa Departementets Opfordring bevilget de fornødne Tillæg til deres i Henhold til det ældre Overslag bevilgede Bidrag, saa at disse Bidrag komme til at udgjøre $\frac{1}{2}$ Deel af de ved det nye Overslag for hvert Amts Bedkommende anslaaede Beløb.

Fra Christianssand vestover er Veien, saaledes som oplyst i Departementets oftmeldte underdanigste Foredrag i Anledning af den forrige Storting forelagte Veibudgetproposition, temmelig jævn og god paa de tvende første Mile indtil Skydsstiftet Lunde, men er herfra bakket og besværlig til Mandal samt videre gennem Halsaa, søndre Undals og Lyngdals Præstegjelde. Til en Omlægning mellem Lunde og Mandal har des, som bemærket i ovenmeldte Foredrag, allerede da udarbejdet et Forslag med Overslag, der havde været forelagt Amtsformandskabet for Lister og Mandals Amt, uden at imidlertid dette havde vedtaget nogen Bevilgning til dette Arbejde, om hvis Iværksættelse der heller ikke senere har været vaft nogen Motion. Derimod bevilgede det i 1854 afholdte Amtsformandskab for bemeldte Amt til en Omlægning af Veien vestenfor Mandal mellem Skougsfjord i Halsaa Sogn og Gaarden Trædal i Valle Sogn, der er i en høit mislig Tilstand, idet den saagodt som udelukkende bestaaer af steile Bakker, et Beløb af 3717 Spd. 48 $\frac{1}{2}$ s., udgjørende Halvdel af den efter Overslag af vedkommende Veinspecteur til Omlægningen calculerede Sum, under Forudsætning af at den anden Halvdeel maatte blive udredet af det almindelige Veifond. Denne Beslutning er, efterat der tillige var vaft Spørgsmaal om samtidig at foretage en Omlægning af den tilbagestaaende Veistrækning mellem Skougsfjord og Mandal, der af Veinspecteuren var anslaaet til omtrent 4000 Spd., subsidiært gjentagen af det i Aaret 1855 afholdte Amtsformandskab, idet Samme principaliter besluttede sig for en Bevilgning af $\frac{1}{2}$ Deel af Totalbeløbet af de til begge Omlægninger anslaaede Omkostninger 11,434 Spd. 96 $\frac{1}{2}$ s. eller 3811 Spd. 72 $\frac{1}{2}$ s. under Betingelse af, at

Statscassen eller det almindelige Veifond overtager Udredelsen af de øvrige to Trediedele af Overslagssummerne.

Den heromhandlede Veistrækning benyttes, efter hvad Amtmanden har oplyst, hyppigere end Tilfældet er paa nogen anden længere Strækning af den langs Kysten førende Hovedvei inden Amtet til tunge Transporter, idet den for Beboerne af Undalens 2de Præstegjeld, gennem hvilke der fører en Bygdevei, som i det Hele er temmelig flad og navnlig paa en lang Strækning fra dens Sammenstød med Hovedveien ved Vigland saagodtform er ganske fri for Bakker, er den eneste Communicationsvei med deres Handelssted Mandal, hvorhen de bringe deres Producter og hvorfra de igjen hente deres Fornødenhedsartikler, hvoriblandt en ikke ubetydelig Deel Kornvarer. Omlægningen ansees derfor, navnlig paa den først omhandlede Strækning mellem Skougssjor og Trædal, særdeles ønskelig, medens det Stykke mellem Mandal og Skougssjor, som ved Sagens sidste Behandling i Amtsformandskabet er vedtaget, uagtet vistnok ikke i samme Grad besværligt, dog ogsaa antages at burde omlægges samtidigt, da i modsat Fald et Par betydeligere Bakker i denne Strækning vilde volde et saa meget større Afbræk i Veiens Transportevne, som de blive de eneste paa flere Mile.

Efter det vedlagte efter Departementets Foranstaltning udarbejdede og af Capitain Bergh tiltraadte Forslag med Overslag vil en Vei med $\frac{2}{3}$ Maximums = Stigning og i det Hele særdeles gunstige Stigningsforholde og i en Længde af 19,487 Alen kunne anlægges fra Mandal paa den sydlige Side af Skougssjorden og Faselandsvandet til Viglands Bro med en Beføstning af 38,000 Spd. Idet Departementet, uagtet dette Overslagsbeløb saa betydeligt overstiger det Beløb, hvorom der ved Sagens Behandling inden Amtsformandskabet har været Spørgsmaal, dog efter det oven Anførte om den nuværende Veis mislige Bestaaffenhed og Vigtigheden af dens Udbedring vil underdanigst foreslaae denne Omlægning opført paa Veiarbejdsplanen, under Betingelse af at Rister og Mandals Amtscommune dertil bidrager den sædvanlige $\frac{1}{3}$ Deel af Beløbet eller 7600 Spd., skal man ikke undlade at bemærke, at det herfor formeentlig ikke bør være nogen Hindring, at den silbige techniske Forberedelse af dette Anliggende, der først ganske nylig er tilendebragt, ikke herom har tilladt at erhverve Amtsformandskabets Beslutning, idet den Interesse, som af dette tidligere er lagt for Dagen ved Bevilgelsen af en betydelig Dvotadeel af de Overslagssummer, hvortil Amts-

formandskabet da maatte støtte sig, leder til at antage, at Amtsformandskabet vil findes villigt til at gaae ind paa den vistnok ikke ubetydeligt større Bevilgning, som bliver at kræve til Omlægningen efter den fuldkomnere Plan, som nu agtes befulgt.

I dets underdanigste Foredrag i Anledning af den forrige Storting forelagte Veibudgetproposition oplyste Departementet, at der af Flekkefjords Communebestyrelse var andraget om Opførelsen af en Bro for det almindelige Veifonds Regning over Sund-Elven inden bemeldte Kjobstad istedetfor den tilfølgende Kongelig Resolution af 19de December 1837 for samme Fonds Regning der opførte Pælebro, der maatte ansees cassabel, da Pælene vare forærede af Orm, men at Departementet, navnlig paa Grund af at Spørgsmaalet om den for Broen hensigtsmæssigste Construction ikke endda havde kunnet bringes paa det Rene, ikke saa sig istand til at foreslaae dette Broanlæg opført paa den da forelagte Veiarbejdsplan.

Da en senere Undersøgelse af den omhandlede Bro i Slutningen af 1854 havde vist, at Broen da var i en saa yderlig mislig Forfatning, at den hverken kunde repareres eller uden Fare for Færdselen længere benyttes, saa Communebestyrelsen sig nødsaget til at fatte Beslutning om, at en ny Bro snarest muligt skulde opføres for Communens Regning og androg tillige hos Departementet om et Tilfagn fra dets Side om, at man for dette Aars Storting vilde søge fremsat naadigst Proposition om, at $\frac{2}{3}$ Dele af de medgaaende Omkostninger maatte bevilges Kommunen refunderede af det almindelige Veifond samt om, at der tillige af Departementet maatte ydes Kommunen den fornødne techniske Bistand ved Arbejds Ledelse. I sin i denne Anledning afgivne Erklæring ytrede vedkommende Amtmand, at selv om Broen vilde kunne opføres for et Beløb af 2,000 Spd., som man ved Overveielser inden Communebestyrelsen havde forudsat at ville paatræves, vilde dog Udredelsen af denne Sum efter hans Formening blive altfor byrdefuld for en saa liden Commune som Flekkefjord, som kun har indskrænkede Næringsveie og som derhos havde faaet Vedligeholdelsen af Broen alene som Folge af Byens Udstrækning til Sundesletten, hvorpaa endnu yderst saa Bygninger findes. Da Departementet antog, at Broanlægget egnede sig til mod det sædvanlige Bidrag af Kommunen at overtages af det almindelige Veifond, lod Departementet Communebestyrelsen meddele, at man var villig til i sin Tid at andrage om, at der maatte blive fremsat naadigst Proposition for Stortinget som ovenmeldt, under Betingelse af at Bro-

anlægget af Communen blev udført efter den Plan, som Departementet efter nærmere anstillede Undersøgelser maatte finde hensigtsmæssig og iøvrigt under fornøden Control fra Departementets Side med Arbejdets Udførelse og med Hensyn til Udgifterne ved Arbeidet. Da man efter anstillede Undersøgelser var kommen til det Resultat, at Broen burde opføres overeensstemmende med et af Ingenieur-Lieutenant Engestad afgivet Forslag paa Steenfar med fornøden Bippeindretning for at skaffe Fartøier Afgang til Flekkefjords indre Havn, med enkelte af Ingenieur-Capitain Bergh foreslaaede Modificationer, efter hvilket Broen antoges at ville koste omtrent 4,500 Spd., er en saadan Bro i forrige Aar for Flekkefjords Regning bleven opført og, paa Maling og Tjæring samt endel andet tilbagestaaende Arbeide nær, der først kunne udføres til Vaaren eller Sommeren, fuldført i November Maaned f. A. under Bestyrelse af en dertil af Departementet antagen Ingenieur, der tillige har forestaaet Regnskabet over Udgifterne. Efter dette har Broen hidtil i det Hele kostet 3,502 Spd. 115 $\frac{1}{2}$ s., hvortil maae lægges 2 a 300 Spd. til de her nævnte endnu tilbagestaaende Arbeider, saa at Broens hele Kostende vil kunne ansættes til omtrent 3,750 Spd. Foruden dette Beløb har Flekkefjords Commune i denne Anledning endelig havt en Udgift af 60 Spd. til et efter Communens Foranstaltning tidligere udarbejdet Forslag, hvilken Udgift man ligeledes finder det billigt vorder medregnet i Broens Kostende, som man derfor med et rundt Tal vil ansætte til 3,800 Spd. Af dette Beløb vil man i Henhold til Foranførte tillade sig at foreslaae opført paa Veibudgetpropositionen de $\frac{2}{3}$ Dele eller 3,040 Spd. til Refusion for Flekkefjords Commune, der iøvrigt til Bestridelse af dens Udgifter i denne Anledning ved Kongelig Resolution af 25de August sidstleden naadigst er blevet tilstaaet et 4 pCt. rentebærende Laan af Statscassen, stort 4,500 Spd., paa hvilket det fornævnte Beløb, i Tilfælde, vil blive at afbetale.

Til Forbedring af den sætersdalske Hovedvei, der ved Gaarden Kroksen i Nærheden af Christianssand udgaar fra Hovedveien mellem denne By og Mandal og som hovedsagelig langs Otterelvens Basdrag fører gennem Sætersdalen til Valle Kirke, var paa forrige Veiarbejdsplan opført tvende Arbeider, nemlig en Omlægning af Veistykket fra Saltbalskveven nordøst for Mosby i Oddernæs Sogn, Lister

og Mandals Amt, samt Opførelse af en Bro over Elven ved Storstrømmen i Byglands Præstegjeld, Nedens og Robygdelagets Amt, hvilke Arbeider endnu ikke ere paabegyndte. Som Følge heraf skal man foreslaae begge disse Anlæg opførte paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar. Med Hensyn til det forstnævnte Arbeide, der skulde udføres efter et af Oberstlieutenant Sibbern og Capitain Møllerop udarbejdet og af Capitain Reichman senere gennemgaaet Forslag, til hvis Udførelse i Henhold til det samme ledsagende Overslag var opført 5,000 Spd., af hvilket Beløb Lister og Mandals Amtsformandskab havde bevilget den sædvanlige $\frac{1}{2}$ Deel eller 1,000 Spd., har Departementet senere ladet dette Forslag undergive fornyet Revision, navnlig til Bedømmelse af Spørgsmaalet om hvorvidt de foreslaaede Omlægninger paa bemeldte Beistrækning laae i den rigtige Hovedplan, hvorom der inden Districtet selv senere var vakt Tvivl, og for at søge opnaaet bedre Stigningsforholde end de i Forslaget antagne, der ved den anstillede Gjennemgaaelse ere befundne at gaae op til $\frac{1}{10}$ Deel og paa et enkelt Sted endog til $\frac{1}{2}$ Deel. Efter de saaledes anstillede fornyede Undersøgelser er udarbejdet det hoslagte af Ingenieur-Capitain Bergh tiltraadte Forslag, efter hvilket Veiens Omlægning antages at burde foregaae i en væsentlig forandret Retning og den nye Bei vil faae en Maximumstigning af $\frac{2}{10}$ Deel. Den i dette Forslag angivne forandrede Plan antager ogsaa Departementet ubetinget maa være at foretrække for den ældre. Dens Befølgelse vil imidlertid efter Overslaget medføre en Udgift af i det Hele 9,250 Spd. eller 4,250 Spd. mere end tidligere paaregnet. Sidstafholdte Amtsformandskab for Lister og Mandals Amt har efter Departementets Opfordring som Tillæg til dets tidligere vedtagne Bidrag bevilget $\frac{1}{2}$ Deel af det Beløb af 4,250 Spd., hvormed Overslaget nu er forøget, eller 850 Spd.

Til Opførelse af en Bro over Storstrømmen med Anlæg af fornødne Veie paa begge Sider og 2de mindre Broer i denne var i forrige Veiarbejdsplan opført et Beløb af 3,000 Spd., af hvilket Beløb der af Nedens og Robygdelagets Amtsformandskab og vedkommende nærmest interesserede Districter var vedtaget et Bidrag af tilsammen 1,114 Spd. 79 s. Efter en senere foretagen Befaring af Terrainet har Ingenieur-Capitain Bergh fundet, at det tidligere valgte Brosted og Retningen for Veianlægget bør bibeholdes, dog med en Modification i sidstnævnte Henseende, hvorved Veien vil erholde $\frac{2}{10}$ Deels Stigning istedetfor som før foreslaaet $\frac{1}{2}$ Deel. Den tidligere valgte Broconstruc-

tion, en wiebekingsk Buebro, har Capitain Bergh derimod foreslaaet ombyttet med en Buehængværksbro overeensstemmende med den vedlagte Tegning, fordi denne Construction vil tillade en Udvidelse af Spændvidden — og altsaa af Vandløbets Bredde — som det af Hensyn til usædvanlige Flomme eller Opstuvninger ansees ønskeligt at kunne give Broen. Omkostningerne ved en saadan Broes Opførelse samt ved Anlæg af den fornødne Bei antages imidlertid efter Nutidens høiere Priser at maatte sættes til 4,000 Spd., hvilket Beløb man derfor skal tillade sig at foreslaae opført, idet man med Hensyn til de af Amtet og vedkommende Communer bevilgede Bidrag skal tillade sig at bemærke, at der, uanseet den Forøgelse, Overslaget nu har faaet, formeentlig ikke er Grund til at kræve dette Bidrag forhøiet, da det dog ogsaa i Forhold til den høiere Overslagssum overskrider det Bidrag, der sædvanligen fordres.

Efter at man i lang Tid i vedkommende Districter inden Stavanger Amt havde rettet sine Bestræbelser paa at see oparbejdet en Bygdevei fra Houggesund om Bunden af Førre- og Skjoldsfjordene gjennem Torvestads, Augvaldnæs og Skjolds Præstegjelde til Søndre Bergenhuus Amts Grændse og videre til Dlen, hvor den vilde støde paa Hovedveien mellem Stavanger og Bergen, men denne Tanke derpaa var opgiven, fordi der ved en afholdt Licitation over de forskjellige Stykker af Anlægget kun var erholdt Anbud, der med det Fleerdobbelte overstred, hvad man efter de inden Amtet opgjorte Planer med Overslag havde paaregnet, besluttede det i 1855 afholdte Amtsformandskab for Stavanger Amt, da der efter efter Strandstedet Houggesunds Overgang til Ladested og iøvrigt efter Veiens Beliggenhed som Communication for en stor Deel af Nysylke Fogderie og mellem Stavanger og Søndre Bergenhuus Amter alene antages at burde blive Spørgsmaal om at oparbejde den som Hovedvei, en Bevilgning af 1,000 Spd. til Paabegyndelse af en Hovedvei fra Houggesund i Retning mod Bunden af Førrefjord og Skjoldsfjord, hvoraf man haabede at kunne faae oparbejdet Strækningen fra Houggesund til Førrefjorden for det nævnte Beløb samt et ved privat Subskription inden Ladestedet tilveiebragt Beløb af 500 Spd. Efter Andragende fra Amtmanden blev derefter ved Kongelig Resolution af 29de August samme Aar den fornødne naadigste Bestemmelse afgiven om Oparbejdelsen af den omhandlede Veststrækning som en Paabegyndelse af en Hovedvei til Dlen. Arbejdet paabegyndtes derpaa i Foraaret 1856 efter en Plan, som efter de senere — paa Amtmandens

i Forbindelse med ovennævnte Andragende fremsatte Begjæring om den fornødne techniske Bistand til dette Anliggendes yderligere Forberedelse — ved en i Betvæsenets Tjeneste staaende Ingenieur anstillede Undersøgelse er fundet fuldkommen rigtig. Da den ved forrige Aars mislige Sildefisterie opstaaede Trang i de tilgrændsende Districter gjorde det i hoi Grad ønskeligt ogsaa at kunne fortsætte Arbejdet, efter at de ovennævnte 1,500 Spd. vare forbrugte, anholdt Amtmanden hos Departementet om et Tilsagn om, at man vilde søge det heromhandlede Beianlæg opført paa den dette Aars Storting forelæggendes Arbejdsplan paa Betingelse af at Amtscommunen dertil tilskjød den sædvanlige $\frac{1}{2}$ Deel af Omkostningerne, samt om at Departementet vilde anbefale, at de allerede medgaaede Beløb, eller hvad Amtsformandskabet yderligere maatte bevilge til den umiddelbare Fortsættelse af det paabegyndte Anlæg mellem Houggesund og Skjoldsfjorden, i sin Tid skulde blive førte til Afdrag i det Bidrag, som efter det Anførte maatte blive Amtet afkrævet — idet Amtmanden antog, at Amtsformandskabet i Henhold til et saadant Tilsagn vilde findes villigt til at bevilge et passende Beløb, ved hvis Anvendelse det kunde undgaaes at standse Arbejdet, eller hvorved dette ialfald atter kunde sættes igang. Et saadant Tilsagn fandt Departementet efter Omstændighederne heller ikke Grund til at nægte, dog med det nærmere Forbehold, at de Midler, som foreløbig efter det Foransførte bleve anvendte, selvfølgelig kun forsaavidt skulde komme i Afdrag paa Amtets Bidrag, som det udførte Arbejde virkelig maatte befindes at have en til de anvendte Midler svarende Værdi. Det derefter afholdte Amtsformandskab besluttede ogsaa eenstemmigt at vedtage et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af Udgifterne til Anlægget af en Hovedvei fra Houggesund til Dlen, forsaavidt angaaer den Deel af samme, der kommer til at ligge inden Stavanger Amt, mod at i dette Bidrag kommer til Afdrag Værdien af det paa denne Bei af Districterne allerede udførte eller herefter udførendes Arbejder, samt bevilgede derhos til det allerede paabegyndte Arbejdes Fortsættelse efter den Plan og Maade, som Departementet maatte bestemme, 1,000 Spd. Tilfølgende heraf har Arbejdet fremdeles været drevet i afvigte Høst under Bestyrelse af Beinspecteur Capitain Tausan, som Departementet dertil har antaget og som er bleven meddeelt det Fornødne med Hensyn til Arbejdets Plan og den Maade, hvorpaa det skulde drives. Efter det vedlagte Forslag vil Veien blive at lægge fra Houggesund til Bunden af Førrefjorden og derfra videre til Grindesfjorden, en i sydvestlig Retning indgaaende Arm af Skjolds-

fjorden, og videre i Nærheden af denne til Skjoldsvigen og over Skjolds Præstegaard til Gaarden Nygaard. Herfra er den nuværende Bygdevei mellem Skjold og Bats indtil Videre foreslaaet benyttet i en Længde af 7,090 Alen indtil Gaarden Ellefot, hvilket Veistykke, om end meget bakket, dog antages for det Første at maatte forblive urørt, da det ligger i det rigtige Hovedplan og dets Omlægning vilde forde betydelige Omkostninger. Fra Ellefot gaar Veiløbet i nordøstlig Retning langs Skelandsvandet over Amtsgrænsen ind i Søndre Bergenhuus Amt og videre med 2de Brostæder over Bilands-Elven ned til Dlsvaagen og derpaa langs denne til Dlen, hvor den støder paa Hovedveien mellem Stavanger og Bergen. Terrainet er navnlig i den vestligste Deel ved Hougeseund couperet og Opnaaelsen af en fordeelagtigere Maximumstigning end $\frac{1}{10}$ vilde derfor være forbunden med Vanskeligheder og store Omkostninger. Denne Stigning er derfor ogsaa valgt, uagtet den ikke kan ansees tilfredsstillende i Egne med en udviklet Trafik, men da den nuværende Hovedvei over Sandeid fra Stavanger til Bergen, til hvilken den her omhandlede Bei ved Dlen støder, sandsynligviis neppe heller lader sig omlægge med en fordeelagtigere Maximumstigning end $\frac{1}{10}$ Deel, bør man formeentlig ogsaa herved blive staaende. Veianlægget, der vil faae en Bredde af 6 Alen, har inden Stavanger Amt en Længde af 58,410 Alen og inden Søndre Bergenhuus Amt en Længde af 10,565 Alen eller ialt omtrent $3\frac{1}{2}$ Mil og er i det Hele anslaaet at ville koste 61,000 Spd. iberegnet det allerede udførte Arbejde i Nærheden af Hougeseund. Af dette Beløb falder 52,100 Spd. paa Stavanger Amt, hvis Amtsformandskab, som formeldt, allerede paa Forhaand heraf har bevilget $\frac{1}{4}$ Deel, hvorimod der, da den tekniske Forberedelse af dette Veianliggende først for nylig er tilendebragt, ikke har været Anledning til at erhverve Beslutning om et lignende Bidrag af Søndre Bergenhuus Amtsformandskab for det resterende Beløbs Vedkommende, nemlig 8,900 Spd.

Med Hensyn til Bigtigheden af det heromhandlede Veianlæg skal Departementet oplyse, at det betydelige Fjællland, der omtrent fra Sammenstødet mellem Christiania, Christianslands og Bergenhuus Stiftes skyder ud i vestlig Retning mellem Bukkefjorden i Syd samt Bommel- og Akre-fjorden i Nord, ikke har nogen ordentlig oparbejdet Bei, med Undtagelse af det Stykke af den bergenske Hovedvei, som overstjærer Landtungen mellem Sandeid og Dlen, men som heller ikke er af synderlig Interesse for de heromhandlede Districter. Al Færdsel saavel

indbyrdes mellem Districterne paa denne Kant som med deres nuværende Handelsstæder, Bergen og Stavanger, maa derfor foregaae tilføes og i Regelen ad lange Omveje. Samfærdselen er derfor til enhver Tid besværlig og usikker, og maa til sine Tider af Aaret, naar Fremkomsten paa de indre Fjorde er hindret ved Meenis, endog betragtes som aldeles afstaaen. Den store Bigtighed af en efter Længden af denne Landstrækning anlagt Bei er derfor indlysende, idet den vil aabne Beboerne i disse Districter en til enhver Tid sikker og lettere Communication med det nyoprettede Landsted Hougeseund, for hvilket navnlig de Districter, der nærmest vilde blive berørte af et Veianlæg mellem Hougeseund og Dlen, nemlig Torvestad, Augvaldnæs, Skjold og Bigedal i Stavanger samt Dlen, Eine og Skonevig i Søndre Bergenhuus Amt danne det naturlige Opland. Kommer her til, at Veien tillige vil danne en sikker Adkomst for disse Districters Beboere til Deeltagelse i Baarsildfisket og at den vil bidrage til en sikrere Befordring af Posten i dette Strøg, hvor under Fisket en overordentlig stor Omsætning finder Sted, kan Departementet ikke være i Tvivl om at burde foreslaae dette Veianlæg opført paa Veiarbejdsplanen for de næste 6 Aar. Spørgsmaalet om Bevilgning af Søndre Bergenhuus Amtsformandskab af det sædvanlige Bidrag til Veianlægget, der vil udgjøre 1,780 Spd., har vel, som allerede bemærket, ikke endnu kunnet forelægges Amtsformandskabet, men da Veianlægget, som ovenanført, antages af stor Interesse ogsaa for forskjellige Dele af dette Amt, nærer Departementet ingen Tvivl om, at jo det forlangte Bidrag ogsaa her vil blive bevilget.

I en af Hougeseunds Formandskab indgiven Foreskilling er andraget om Oparbejdelse af en Hovedvei fra Hougeseund i nordlig Retning gennem Skone, Sveens og Balestrands Sogne. Angaaende Anlæg af Bei i dette Strøg, hvorom der allerede for nogle Aar siden har været vaft Spørgsmaal inden Søndre Bergenhuus Amt, har Departementet ladet paabegynde de fornødne locale Undersøgelser, men da disse ikke ere fuldendte, kan der i ethvert Fald ikke blive Spørgsmaal om Opførelsen af dette Veianlæg paa den indeværende Aars Storthing forelæggendes Veiarbejdsplan.

Ved Kongelig Resolution af 22de October 1826 blev overensstemmende med et af den daværende Amtmand i Finmarkens Amt afgivet Forslag følgende Veistrækninger i bemeldte Amt bestemte at skulle være offentlige Veie og classificerede som Bygdeveie, nemlig:

Veien over Kvædfjordeidet paa Hindeen i Senjen fra Kvædfjord eller Naae Præstegaard og Handelsstedet Barknæs til Thronenæs Kirke;

Den Bei, der fra Salangen Fjord fører gennem Salangdalen og videre gennem Bardo og og Maalselven til Hollændernæs og Maalnæs ved Malangen Fjord, tilligemed de tvende til denne Bei stødende Sideveie fra Søndre Bardodal og Søndre Maals-Elvdal;

Veien over det omtrent 2000 Alen brede Katfjord-Eide paa Kvaløen i Tromsø Præstegjeld mellem Katfjorden og Tromsøfjorden;

Veien over det omtrent $\frac{1}{4}$ Mill brede Eid i Lyngen Præstegjeld mellem den fra Ulføfjorden indgaaende Arm, Nordkjosen kaldet, og Lyngen-Fjorden;

Veien over Alteidet paa Grændsen mellem Senjen og Tromsø Fogderie og Alten, omtrent $1\frac{1}{2}$ Mill lang;

En Bei ved Bunden af Altenfjord fra Markedspladsen Bøsfekop i Alten Talvig til Siby og øvre Alten;

Veien over Hopsæidet paa den Halvo, hvor paa Nordkyn er beliggende mellem Eids og Hopsøfjordene samt endelig

Beistrækningen fra Seida ved Tana-Elven, der til dette Sted er farbar for mindre Vaade, i en Længde af omtrent 2 Mile til Nyborg ved Baranger Fjorden.

— Af denne Opregning af de offentlige Veie i Finmarken, hvilken forsaavidt fremdeles kan ansees som udtømmende, som der kun enkeltviis er foretaget Noget til en Udvidelse af disse Beistrækninger, saaledes f. Ex. ved Paabegyndelse af Bei langs Lyngsøfjorden fra Lyngs-Eids østlige Endepunct forbi Karnæs til Polden lige over for Skibotten Markedsplads, ved forskellige til Veien gennem Maalselven og Bardo stødende mindre Veie, vil det sees, at Finmarkens Veie, med Undtagelse af den sidstnævnte, ubelukkende ere indskrænkede til kortere Strækninger, navnlig over de mellem de fra Havet indgaaende Fjorde liggende Eider.

Skjøndt Søen altid i disse Egne vil blive det almindelige Communicationsmiddel, kan det dog ikke ansees tvivlsomt, at Veivæsenet ogsaa i Finmarken er modtageligt for en større Udvikling, Noget, som, efter hvad der fremgaaer af en fra Amtmanden i Finmarkens Amt i forrige Aar til Departementet indloben Forestilling, ogsaa inden vedkommende Districter selv mere og mere vinder Erkjendelse, hvilket navnlig i de senere Aar aabenbarer sig baade ved en større Lyst hos vedkommende Almue selv til Udførelsen af det dem paalagte Veiarbejde og

ved forskellige vistnok mindre Bevilgninger af vedkommende Districtsforamlinger til forskellige Veivæsenet vedkommende Diemed, hvortil saadanne Bevilgninger tidligere ikke have været at opnaae. Det er imidlertid ikke alene med Hensyn til Udstrækningen af de Landcommunicationer, der for Tiden ere henlagte under det offentlige Veivæsen i Finmarken, men ogsaa og fornemmelig med Hensyn til disses yderst mislige Tilstand i og for sig, at det finmarkste Veivæsen trænger til at ophjælpes. Af alle de ovennævnte som offentlige Veie classificerede Strækninger er nemlig kun een, nemlig den omtrent $\frac{1}{4}$ Mill lange Strækning over Lyngsæidet, endnu bragt i den Stand, at den kan siges at være forsvarlig fremkommelig med Kjøreredskaber, medens alle de øvrige maae passeres tilfods eller i det Høieste kunne benyttes som Rideveie. Som Forklaringsgrund til dette mislige Forhold kan det for det Første bemærkes, at der, da den ovennævnte Classification blev truffen, næsten ikke paa nogen af de ovennævnte Strækninger fandtes Spor af Bei i dette Ords almindelige Betydning, idet Alt, hvad der da var udrettet, hovedsagelig indskrænkede sig til den tarveligste Bortrydning af de allerværste Hindringer for Fremkomsten, og hvad der saaledes blev kaldet Bei, var i Virkeligheden ikke Andet end det Spor, som Vassagen selv havde dannet. Det Arbejde, der tilfaldt de Veiarbejdspligtige, maatte derfor hovedsagelig betragtes som Oparbejdelse fra Nytt af. Foruden den større Byrde ved Veiarbejdspligten selv, som stød heraf, have dernæst ogsaa forskellige Omstændigheder bidraget til at ogsaa de omhandlede Veies Istandbringelse paa denne Maade har havt ringe Fremgang. I denne Henseende maa da paa den ene Side mærkes den naturlige Ulyst til og Uvænsked med Veiarbejdet hos en Befolkning, der af nærliggende Grunde maatte savne Die for Bigtigheden af Landcommunicationer, og paa den anden Side Tvivl hos vedkommende Veiestyrelse selv, der endog for længere Perioder have bewirket, at aldeles intet Veiarbejde er paaseet udført, deels om Hensigtsmæssigheden eller Nødvendigheden efter finmarkste Forholde af Befølgelsen af de i Veiloven af 1824 indeholdte Forskrifter med Hensyn til offentlige Veies Oparbejdelse, hvilken Lov nemlig savnede en til den nugældende Veilovs § 85 svarende Bestemmelse, efter hvilken disse Forskrifter efter vedkommende Communebestyrelsens Bestemmelser med kongelig Approbation kunne modificeres, deels endelig om Retfærdigheden af den ovennævnte Classification af samtlige Veie i Finmarken som Bygdeveie, hvorved Veibyrderne ubelukkende faldt paa de enkelte Districter, hvori-

gjennem Veien gaaer. I denne sidste Henseende er det saaledes i forskjellige Tid efter anden modtagne Forestillinger udbævet, at Nytten af de over Eiberne førende Veistrækninger, der, som oven paa peget, danne Massen af de offentlige Veie i Finmarken, for de Districter selv, hvorigjennem de føre, i Regelen kun ere af mindre Betydning, medens de derimod som Leed i den større Socommunication maae tillægges en overordenlig Vigtighed, idet de baade bidrage til at forkorte alle Reiser og derhos ved at tillade Benyttelsen af de indre mere befyttede Fjorddele bidrage til Færdselens Sikkerhed og overhovedet gjør denne mulig paa Tider, da Passagen ikke vilde kunne foregaae udenom de i selve Havet udgaaende Kyststrækninger, der til enhver Tid paa Grund af disses almindelige Mangel paa Havne, hvor under paakommende Uveir Ly itide kan søges, ere forbundne med Fare. I de forskjellige ovennævnte Forestillinger angaaende Veiforholdene i Finmarken er derfor som det første forberedende Skridt til en Forbedring af Veivæsenet andraget om en Forandring i den nu gjældende Veiclassification, saaledes at de nuværende offentlige Veie med Undtagelse af et Par, paa hvilke det almindelige Begreb af Bygdevei erkjendes nogenlunde passende, overgaae til Hovedvei, hvorhos det er paaapeget, at ialfald flere af disse efter deres Bestaafenhed formeentlig egne sig til at overtages til Dparbejdelse for det almindelige Veifonds Regning.

Ogsaa Departementet antager, at ialfald en Deel af de ovennævnte Veie rigtigere maa henregnes til Hovedvei end til Bygdevei og derfor bør classificeres i Overensstemmelse dermed; dette gjælder saaledes Veiene over Hopsøidet, over Alteidet, over Lyngsøidet til Pollen samt Veien gennem Barbo og Maalselven, den sidste i den Udstrækning, som efter nærmere Undersøgelser bestemmes; men man antager, at det dog rettest henstaaer med denne Omclassification indtil der er tilveiebragt Midler til at bringe dem i en til Færdselens Behov tjenlig Stand. Med Hensyn til disses Tilveiebringelse antager Departementet det givet, at det vil overstige vedkommende Fogderiecommunerens Gyne ialfald i en længere Fremtid at kunne affee det Fornødne, til at noget Klæffeligt i dette Diemed skal kunne udrettes, og man troer saaledes, at der vil være fuld Grund til at see de hertil fornødne Midler udredebe af det almindelige Veifond.

Om hvorvidt der bør kræves noget Bidrag af Fogderiecommuner hertil kan Departementet ikke have nogen sikker Formening, forinden man ved nærmere anstillede Terrainundersøgelser kan dømme om Omkostningernes Størrelse, men er dog paa Forhaand tilbøielig til at antage, at der vil findes Grund til at søge Udgifterne ubeluffende udredebe af det almindelige Veifond. Over Hopsøidet er paa tænkt anlagt en Slæbevei og antager Departementet, saavidt man derom kan dømme, forinden Sagen er bleven behørig forberedet fra den tekniske Side, rettest, at selve Veiens Dparbejdelse i tjenlig Stand bekostes af det almindelige Veifond, og at de Redskaber, som maae fornødiges til at lette Fremførelsen af Baade og deslige paa Veien, tilveiebringes ved Tilskud af Finmarkens Brændeviinsafgiftcasse. Da Departementet hidtil ikke har kunnet affee den fornødne tekniske Bistand til en omfattende Undersøgelse med Hensyn til de finmarkske Veiforholde, hvorom der ved forskjellige Leiligheder af vedkommende Amtmand har været andraget — idet man i denne Henseende kun har ved Ingenieur-Capitain Berghs Dphold i Finmarken i 1849 i militairt Diemed havt Leilighed til at erholde ubearbejdet Forslag til Anlæg af Bei paa den ovennævnte Strækning mellem Seida og Barangerfjorden samt en Betænkning af ham med Hensyn til Anlægget af den fornævnte Slæbevei over Hopsøidet — seer Departementet sig ikke for Tiden istand til at meddele nogen bestemt Plan for de Arbejder, der for det almindelige Veifonds Regning antages at burde bringes til Udforelse i Finmarken, men under den mislige Tilstand, hvori Veivæsenet der befinder sig og de paatrængende Krav, som disse Egne derfor maae erkjendes at have paa snarest muligt at deelaagiggjøres i de Goder, som et efter Forholdene aspasset forbedret Landcommunicationsvæsen ogsaa for dem vil medføre, antager Departementet ikke, at denne Omstændighed bør være til Hinder for, at der opføres et Beløb, som Departementet underdanigst vil foreslaae ansat til 10,000 Spd., paa Veiarbejdsplanen for de følgende 6 Aar, for efter nærmere naadigst Bestemmelse at anvendes til Forbedring af Veiene i Finmarken.

De Arbejder, som Departementet i det Foregaaende har foreslaaet opførte paa Veiarbejdsplanen for de nærmeste 6 Aar, ere følgende:

I Agershuus Amt.

1. Anlæg af ny Hovedvei fra Sætersstranden langs Gjerføen til Asper Bro, hvortil er ansaaet 119,000 Spd.

S. № 51.

	Transport	119,000 Spb.	
2.	Anlæg af Bro over Glommen ved Funden-Fos, hvortil er anslaaet	30,000 —	
3.	Dmlægning af Hovedveien mellem Lysager Kjær og Sandvigen, anslaaet til	21,700 —	170,700 Spb.

I Smaalenenes Amt.

1.	Anlæg af ny Hovedvei fra Frederikshald til Rastet ved Femseøen, der er anslaaet til	26,262 Spb.	26,262 —
----	---	-------------	----------

I Christians Amt.

1.	Opførelse af en Landgangsbrygge ved Gjøvig og Anlæg af en Bei fra samme til Endepunctet af Beianlægget mellem Gjøvig og Dnæs, anslaaet til	6,000 Spb.	
2.	Anlæg af Bei fra Njosen til den throndhjemste Hovedvei gennem Lillehammer, anslaaet til	5,300 —	
3.	Dmlægning af Hovedveien mellem Baadstø og Gjestlund med Undtagelse af Strækningen mellem Distu Bro og Fodvang Kirke, anslaaet til	80,740 —	
4.	Dmlægning af den saakaldte Rosten i Sellø Annex til Baage	45,000 —	
5.	Dmlægning af Hovedveien fra Borge Bro til Kjeldshuus i Lesje	17,600 —	
6.	Dmlægning af Hovedveien mellem Gruedegaardstuen og Røgenviken ved Randsfjorden, anslaaet til	61,200 —	
7.	Dmlægning af Hovedveien fra Hønefossen til Mo-Bro og Kofferstuen ved Bunden af Randsfjorden, anslaaet, forsaavidt den falder inden Christians Amt, til	43,700 —	
8.	Dmlægning af den valderste Hovedvei mellem Holjerasten og Tønsbakkens, anslaaet til	60,300 —	
9.	Dmlægning af Garlibatterne i samme Bei	8,730 —	
10.	Dmlægning af samme Bei mellem Ryamme og Skogstad	12,460 —	
11.	Dmlægning af Ryamskveven i samme Bei, anslaaet til	26,000 —	337,030 —

I Buskeruds Amt.

1.	Foranførte Dmlægning af Hovedveien mellem Hønefos og Mo-Bro, der, forsaavidt den falder inden Buskeruds Amt, er anslaaet til	33,700 Spb.	
2.	Forbedring af den nuværende Hovedvei mellem Hønefos og Sundvolden, der er anslaaet til	25,550 —	
3.	Dmlægning af Hovedveien mellem Christiania og Drammen fra Tveten til Frydenlund, anslaaet til	41,220 —	
4.	Anlæg af ny Hovedvei fra Møglestue Bro til Rolfs-Evnen i Numedal, anslaaet til	48,200 —	148,670 —

I Jarlsberg og Laurvigs Amt.

1.	Dmlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund, anslaaet, forsaavidt den ligger inden dette Amt, til	33,380 Spb.	33,380 —
----	---	-------------	----------

I Bratsberg Amt.

1.	Den nærmest foran nævnte Dmlægning, forsaavidt den falder inden dette Amt, anslaaet til	28,360 Spb.	
2.	Dmlægning af Veien gennem de saakaldte Bandoaksløer mellem Bandoaksvandet og Ekelands Bro, anslaaet til	11,900 —	
3.	Dmlægning af Hovedveien mellem Porsgrund og Skien	26,400 —	
4.	Opførelse af Bro over Damfosløbet i Skien	2,480 —	69,140 —

Tællers 785,182 Spb.

Transport 785,182 Spd.

I Nedens og Robygdelagets Amt.

1. Omlægning af Hovedveien mellem Østerholbt og Homme i Søndeled, anslaaet til	25,200 Spd.	
2. Omlægning af Hovedveien mellem Abel og Aleffær, der, forsaavidt den falder inden Nedens og Robygdelagets Amt, er calculeret til	6,700 —	
3. Opførelse af Bro over Storstrømmen i Setersdalen	4,000 —	
4. Omlægning af Hovedveien fra Rødsammeren til Riisor	40,300 —	76,200 —

I Rister og Mandals Amt.

1. Fornævnte Omlægning af Hovedveien mellem Abel og Aleffær inden dette Amt, anslaaet til	47,800 Spd.	
2. Omlægning af den setersdalske Hovedvei fra Salbalsklevan til noget nordenfor Skydsstiftet Røsbj, anslaaet til	9,250 —	
3. Anlæg af ny Hovedvei fra Mandal til Vigelandsbro, anslaaet til	38,000 —	
4. Til Refusion for Flekkefjord Commune af de $\frac{2}{3}$ Dele af Udgifterne ved Opførelsen af en Bro over Sund-Elven	3,040 —	98,090 —

I Stavanger Amt.

1. Anlæg af en Hovedvei fra Hougesund til Dlen i Søndre Bergenhuus Amt, der, forsaavidt den falder inden Stavanger Amt, er anslaaet til	52,100 Spd.	52,100 —
---	-------------	----------

I Søndre Bergenhuus Amt.

1. Det nærmest foran nævnte Hovedanlæg fra Hougesund til Dlen, der inden dette Amt er anslaaet til	8,900 Spd.	
2. Omlægning af Hovedveien mellem Pladsen Bulken og Sagmoen paa Bøss, anslaaet til	29,000 —	37,900 —

I Nordre Bergenhuus Amt.

1. Omlægning af Hovedveien mellem Maristuen og Borlong Bro i Værdal, anslaaet til	24,900 Spd.	
2. Omlægning af Lysnebakkerne i samme Hovedvei, anslaaet til	3,000 —	
3. Omlægning af Lundskeleven i samme Bei, anslaaet til	2,700 —	30,600 —

I Søndre Thronhjems Amt.

1. Omlægning af Hovedveien over Hjørkind-Høiden til henimod Kongsvold, anslaaet til	12,550 Spd.	
2. Omlægning af de saakaldte Drivstuekleve, anslaaet til	13,900 —	
3. Anlæg af ny Hovedvei fra Gissinger Bæk til Igla Bro i Dpdal, anslaaet til	101,000 —	
4. Opførelse af Bro over Guulelven og Anlæg af tilstødende Bei fra Klet-Bro til Halsbrækken, anslaaet til	25,900 —	
5. Opførelse af Bro over Drkfla-Elven og Anlæg af Bei fra By til Fandrem, anslaaet til	21,300 —	
6. Omlægning af Hovedveien over den saakaldte Gevingsaa, der, forsaavidt den ligger inden dette Amt, er calculeret til	15,100 —	189,750 —

I Nordre Thronhjems Amt.

1. Den nærmest foran nævnte Omlægning inden dette Amt, anslaaet til	18,900 Spd.	
2. Omlægningen af Hovedveien fra Skatvold til Steensvidjen, anslaaet til	31,800 —	

Tæteris 50,700 Spd. 1,269,822 Spd.

	Transport	50,700 Spd.	1,269,822 Spd.
3. Omlægningen fra sidstnævnte Sted gennem den saakaldte Langstenen til Jætten, anslaaet til	14,100	—	
4. Anlæg af Bro over Værdalselven ved Værdalsøren, anslaaet til	11,440	—	
5. Anlæg af Bro over In-Elven ved Gaarden Stene i Værdalen, anslaaet til	5,360	—	
6. Til Paabegyndelse af et Hovedveianlæg gennem Ransens Dalsøre	10,000	—	91,600 —

I Finmarkens Amt.

1. Til Forbedring af forskellige Veie i dette Amt	10,000	—	
			1,371,422 Spd.

Naar hertil lægges, hvad der efter det tidligere i dette underdanigste Foredrag Anførte udfordres til Fuldførelse af de i indværende Budgettermin paabegyndte Arbejder, nemlig 146,822 —
udkommer 1,518,244 Spd.

som det Beløb, der vil tiltrænges i de næste 6 Aar til Fuldførelsen af paabegyndte og Udførelsen af de i det Foregaaende foreslaaede nye Arbejder.

Af de Bidrag, der skulle udredes af Communer eller Private til Udførelsen af fornævnte eller de i indværende Budgettermin iværksatte Veiforetagender vil kunne paaregnes at indkomme i det Tidrum, som her haves for Die, følgende Beløb:

Agershuus Amt.

Det i 1853 afholdte Amtsformandskab for Agershuus Amt bevilgede til Broanlægget over Bormen ved Bormsund og til Veianlægget fra Fjulsrud til Sandvigen samt Omlægningen af Veien mellem Sandvigen og Lysager-Kjærn udredet af Amtscommunen $\frac{1}{2}$ Deel af de anslaaede Omkostninger indtil respective 5,400 Spd., 8,478 Spd. og 3,234 Spd., tilsammen 17,112 Spd., hvilket tilligemed et tidligere bevilget Beløb af Amtscommunen, 12,638 Spd., til et da foreslaaet Veianlæg fra Fjabro om østre Greverud til Melleby og Eki eller ialt 29,750 Spd. Amtsformandskabet vedtog at erlægge med 4,000 Spd. aarlig, at regne fra den Tid, Iværksættelsen af de omhandlede Arbejder paabegyndes. Efterat paa den forrige Storting forelagte Veiarbejdsplan istedetfor det sidstnævnte Anlæg var stillet det oven omhandlede Veianlæg fra Sæterstrand om Gjersøen til Asper-Bro, hvilket Arbejde da ansloges til 100,009 Spd., vedtog det i 1855 afholdte Amtsformandskab for Agershuus Amt istedetfor det ovennævnte Beløb 12,638 Spd. en Udredelse af $\frac{1}{2}$ Deel af det til sidstnævnte Anlæg calculerede Beløb eller 20,001 Spd. 96 $\frac{1}{2}$ s., hvorved altsaa Amtets samlede Bidrag til de foreslaaede Anlæg kom til at gaae op til 37,113 Spd. 96 $\frac{1}{2}$ s., at afbetale med 4,000 Spd. aarlig, indtil det hele Beløb er betalt. Da man istedetfor Broen over Bormsund, der var calculeret til 27,000 Spd. og til hvilket Amtscommunens Bidrag efter $\frac{1}{2}$ Deel altsaa, som anført, vilde udgjøre 5,400 Spd., vil foreslaae opført en Bro over Glommen ved Fundensfos, der er antaget at ville koste 30,000 Spd., hvortil Amtscommunens Bidrag, bestemt til $\frac{1}{2}$ Deel, altsaa vil udgjøre 6,000 Spd. eller 600 Spd. mere end tidligere paaregnet, bliver altsaa Amtets samlede Bidrag, i Tilfælde af at Amtscommunen vedtager denne Ombygning af Broanlæg, at forøge med 600 Spd. eller til 37,713 Spd. I indværende Budgettermin er paaregnet indbetalt 3 Terminer eller 12,000 Spd. og maa for de følgende 6 Aar paaregnes at indkomme 24,000 Spd. = $\frac{1}{2}$ s.

Smaalenes Amt.

Til det foranførte Broanlæg over Fossum Fos samt Veianlægget mellem Knapstad og Brændemoen bevilgede det i 1853 afholdte Amtsformandskab for Smaalenes Amt $\frac{1}{2}$ Deel af de dertil anslaaede Omkostninger, beregnet for Broen, under Forudsætning af at den byggedes som Kjædebro, til 29,150 Spd. og for Veien til 48,750 Spd., eller respective 5,830 Spd. og 9,750 Spd. Ved den foretagne Forandring i Broens Construction antages Omkostningerne at kunne bringes ned til 17,830 Spd., af hvilket Amtsformandskabet i 1855, idet det vedtog den forandrede Constructionsmaade, bevilgede $\frac{1}{2}$ Deel eller 3,566 Spd., imod at det

Væris 24,000 Spd. = $\frac{1}{2}$ s.

tidligere bevilgede Beløb selvfølgelig bortfaldt. Som det vil være i naadigst Grindring fra det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 10de Februar 1855, ved hvilken den ommeldte Forandring i Broens Construction naadigst bifaldtes, var i det nævnte Beløb 17,830 Spd. indbefattet et Beløb af 2,000 Spd., der maatte udbetales til Jernværkseier Treschow som Erstatning for Ophævelsen af en med ham afflutet Contract om Leverance af Jernmaterialier til Rjædebroen. Men Hensyn til dette Beløb af 2,000 Spd., der saaledes vilde kunne have været sparet, om Broen fra først af var bleven opført efter den nu valgte Construction, androg Amtsformandskabet i Forbindelse med dets nævnte Beslutning om, at det maatte blive sat ud af Betragtning ved Beregningen af Amtscommunens Bidrag, saaledes at dette altsaa, ansat efter $\frac{1}{3}$ Deel af Overslagssummen, vilde blive at nedsette fra 3,566 Spd. til 3,166 Spd., men i Henhold til hvad derom er anført i ovennævnte underdanigste Foredrag finder Departementet ikke tilstrækkelig Grund til at anbefale, at hiin Erstatningssum heelt skulde overføres paa det almindelige Veifond, saa meget mindre som fornævnte Overslagssum 17,830 Spd., som tidligere oplyst, ikke har været tilstrækkelig og Veifondet ubeelt har maattet udrede det Beløb, hvormed Overslaget er overstredet. Under Forudsætning af at Amtscommunens Bidrag til Broen fremdeles ansættes til 3,566 Spd., vil altsaa Bidraget til Broen og Veianlægget blive tilsammen 13,316 Spd., der skulde blive at indbetale med $\frac{1}{3}$ Deel eller 2,219 Spd. 40 ϕ . aarlig i 6 Aar, at regne fra den Tid, Amtets Bidrag til det tidligere fuldførte Broanlæg over Glommen ved Sarpfosfen var dækket. Efterat dette er steet i 1855, er for indeværende Budgettermin forfalden 1ste Termin af ovennævnte Bidrag, hvorimod de resterende 5 Terminer à 2,219 Spd. 40 ϕ . eller 11,096 Spd. 80 ϕ . kunne paaregnes at indkomme i det Tidrum, som her omhandles 11,096 Spd. 80 ϕ .

Transport 24,000 Spd. = ϕ .

Til Veianlægget fra Frederikshald til Femsoen, der, forsaavidt det ligger paa Landets Grund, er anslaaet til 19,500 Spd., har det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Smaalenenes Amt betingelsesviis bevilget $\frac{1}{3}$ Deel eller 3,900 Spd., at erlægge i 6 Terminer med $\frac{1}{3}$ Deel aarlig i næste og den derpaa følgende Budgettermin. Dette Bidrag kan saaledes paaregnes at indkomme i heromhandlede Tidrum 3,900 Spd. = ϕ .

3,900 Spd. = ϕ .

Til de samme Terminer har Frederikshalds Communebestyrelse vedtaget et Bidrag af $\frac{1}{3}$ Deel af Omkostningerne ved Anlægget, forsaavidt det falder paa Byens Grund, hvilke ere calculerede til 6,762 Spd., altsaa 1,352 Spd. 48 ϕ , der heelt vil kunne opføres 1,352 — 48 —

1,352 — 48 —

16,349 — 8 —

Christians Amt.

Til den nu fuldførte Omlægning af den gudbrandsdalste Hovedvei mellem Lillehammer og Baadsto bevilgede det i 1850 afholdte Amtsformandskab for Christians Amt et Bidrag af 17,000 Spd. Til de øvrige i den forrige Storting forelagte Veiarbejdsplan foreslaede Arbejder inden Amtet fordredes fremdeles af Amtscommunen et Bidrag af 46,401 Spd. 96 ϕ . Af Totalbeløbet heraf 63,401 Spd. 96 ϕ . var indtil Udgangen af 1855 betalt 17,500 Spd., og der stod altsaa tilbage 45,901 Spd. 96 ϕ . Totalsummen for de i indeværende Veiarbejdsplan fra nyt af opførte Arbejder i Christians Amts Landdistrict udgjør 157,390 Spd., hvoraf Amtets Bidrag bliver 31,478 — —

31,478 — —

Tilsammen 77,379 Spd. 96 ϕ .

Kateris 40,349 Spd. 8 ϕ .

	Transport	40,349 Spd. 8 f.
hvilket Beløb Amtsformandskabet har vedtaget fra forrige Aar at afbetale med 7,500 Spd. De 6 Terminer, som vilde indkomme i det heromhandlede Tidsrum, udgjøre altsaa	45,000 Spd. = f.	
Hertil maa imidlertid lægges af de i forrige Aar erlagte 7,500 Spd.	2,500 — = -	
fordi Indbetalingerne for indeværende Budgettermin ved Op- gjøret over hvad der vilde havees til Disposition i denne alene paaregnedes at ville stee med 5000 Spd. aarlig. Christians Amtsscommunes Bidrag for Seraaret kan saa- ledes opføres med	47,500 Spd. = f.	
Det Bidrag, som Lillehammers Commune vil have at udrede til Omlægningen af Bakken fra Mjosen og til den throndhjemste Hovedvei udgjør $\frac{1}{3}$ Deel af Overslagssummen 5,300 Spd. eller	1,060 — = -	
Tilsammen for Christians Amt	48,560 — = -	

Buskeruds Amt.

Til de i den forrige Storting forelagte Veiarbejdsplan opførte Arbejder be-
vilgede Amtsformandskabet for Buskeruds Amt 32,578 Spd. 96 f., at erlægges
med 3,200 Spd. aarlig fra den Tid, Arbejderne paabegyndtes. Heraf vil altsaa
i indeværende Budgettermin indkomme 9,600 Spd. Af det tilbagestaaende Be-
løb 22,978 Spd. 96 f. kan i de næste 6 Aar paaregnes at vilde indkomme 6
Terminer a 3,200 Spd. eller 19,200 Spd. = f.

Det af Amtsscommunen forlangte Bidrag til Omlæg-
ningen af Paradiisbakterne, $\frac{1}{3}$ Deel af Overslagssummen
41,220 Spd. eller 8,244 Spd. skal indbetales med $\frac{1}{3}$ Deel
aarlig i 6 Aar fra indeværende Aar at regne. Der vil
saaledes heelt indkomme 8,244 — = -

Til Veianlægget mellem Møglestu-Bro og Rolfs-Elven
i Nummedal har det i forrige Aar afholdte Amtsformand-
skab bevilget 12,000 Spd., der blive at indbetale terminvis
i Seraaret 12,000 — = -

Til det samme Veianlæg har Røllags Communebe-
styrelse vedtaget et Bidrag af 4,000 Spd., der ligeledes her
heelt opføres 4,000 — = -

43,444 Spd. = f.

Jarlsbergs og Laurvigs Amt.

Til Omlægningen af Hovedveien fra Laurvig til Grændsen mod Bratsberg
Amt vil blive at afkræve denne Amtsscommune et Bidrag af $\frac{1}{3}$ Deel af det til
Omlægningen calculerede Beløb 33,380 Spd. eller 6,676 Spd., der blive at ind-
betale i det heromhandlede Tidsrum 6,676 — = -

Bratsberg Amt.

1. Til Omlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund har Amtsfor-
mandskabet i forrige Aar vedtaget et Bidrag af $\frac{1}{3}$ Deel af Overslagssummen
for den inden Bratsberg Amt faldende Deel af Veianlægget, nemlig 28,360
Spd., altsaa 5,672 Spd. til Udbetaling i 6 Aar med $\frac{1}{3}$ Part aarlig. Over-
eensstemmende med Amtsformandskabets i det Foregaaende nævnte Andra-
gende om, at Afbetalingen først maa tage sin Begyndelse i 1858, antages
af dette Bidrag kun at burde paaregnes i Seraaret at vilde indkomme 5 Ter-
miner a 945 Spd. 40 f. eller 4,726 Spd. 80 f.

Luteris 139,029 Spd. 8 f.

	Transport	4,726 Spd. 80 f.	139,029 Spd. 8 f.
2. Til Omlægningen af Hovedveien mellem Vorskgrund og Skien er anslaaet 26,400 Spd., hvoraf en Halvdeel 13,200 Spd. antages at burde fordres som Bidrag af vedkommende Districter, og her at kunne opføres . . .	13,200	—	= -
3. Af det af Amtsformandskabet i 1854 bevilgede Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen for Omlægning af Hovedveien over Hvideseidheien 2,557 Spd. 48 f. staaer for Tiden uafgjort et Beløb af 716 Spd. 96 f., der vil indkomme i indseerende Aar	716	—	96 -
4. Det af samme Amtsformandskab bevilgede lignende Bidrag til Omlægningen af Hovedveien gennem de saakaldte Bantakslirer 1,946 Spd. 24 f. vil ligeledes heelt indkomme i det Tidrum, som her havees for Die . . .	1,946	—	24 -
5. Endelig vil Skiens Commune blive at afkræve et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af de til Opførelsen af en Bro over Damfosløbet medgaaede Omkostninger 4,180 Spd. eller 836 Spd., hvilket ligeledes vil indkomme i det her omhandlede Tidrum	836	—	= -
			21,425 Spd. 80 f.

Nedenæs og Kobylgelagets Amt.

1. Til Omlægningen af den vestlandske Hovedvei mellem Gaarden Østerholdt og Homme i Søndeled, anslaaet til 25,200 Spd., vil Amtets Bidrag blive 5,040 Spd., at indbetale i de næste 6 Aar. Dette Bidrag paaregnes derfor her	5,040	Spd.	= f.
2. Til Omlægning af Hovedveien fra Rødsammeren til Riisøer bliver af vedkommende Districter at udrede $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen 40,300 Spd. eller 8,060 Spd., at erlægge med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig i det heromhandlede Tidrum	8,060	—	= -
3. Af Districternes Bidrag til de paa den forrige Storting forelagte Veiarbejdsplan opførte Veianlæg mellem Fiane og Tvedestrand samt Arendal vilde i Sexaaret indkomme følgende Beløb, sc.: Af Amtscommunens Bidrag 9,806 Spd. 39 f., betalbart med $\frac{1}{10}$ Deel aarligt eller 980 Spd. 75 $\frac{1}{10}$ f. — 4de til 9de Termin 5,883 Spd. 95 f. = Arendals Bidrag til samme 20,000 Spd., betalbart i 20 Aar med 1,000 Spd. aarlig i 6 Terminer 6,000 — = - = Tvedestrand's Bidrag 4,000 Spd., at erlægge i 20 Aar med 200 Spd. aarlig, ligeledes 6 Terminer 1,200 — = - = Jernværkseier Alls Bidrag til samme Veianlæg 1000 Spd., at erlægge med 200 Spd. aarlig i 5 Aar — de 2de sidste Terminer med 400 — = - Tilsammen for disse Omlægninger 13,483 — 95 -			
4. Af de til Veianlægget mellem Røevand og Grimstad ligeledes bevilgede Bidrag vil indkomme af Amtets Bidrag 550 Spd., at erlægge i 5 Aar med 110 Spd. aarlig, de 2 sidste Terminer	220	Spd.	
	Kateris	26,583 Spd. 95 f.	160,454 Spd. 88 f.

Transport	220 Spd.	26,583 Spd. 95 $\frac{1}{2}$.	160,454 Spd. 88 $\frac{1}{2}$.
Af Grimstads Communes Bidrag	3,500 Spd., at erlægges i 20 Aar med 175 Spd. aarlig, 6 Terminer — 4de til 9de	1,050 —	
		1,270 — = -	
5. Til Opførelse af en Bro over Storstrømmen i Setersdalen med tilhørende Veiomlægning er af Amtsscommunen bevilget udredet	900 Spd. = $\frac{1}{2}$.		
at erlægges i 4 paa hinanden følgende Aar med $\frac{1}{4}$ Deel aarlig samt af Valle og Byglands Communer et Bidrag, stort	214 — 79 -		
		1,114 — 79 -	
6. Endelig er til Omlægningen mellem Skydsstiftet Aabel og Amtsgændsen mod Rister og Mandals Amt af Nedens og Robygdelagets Amtsscommune bevilget $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen 6,700 Spd. for den inden Amtet faldende Deel af Veiomlægningen, eller 1,340 Spd., at udredes i Løbet af de her omhandlede 6 Aar		1,340 — = -	
			30,308 Spd. 54 $\frac{1}{2}$.

Rister og Mandals Amt.

1. Til Fortsættelse inden dette Amt til Aalefjær af det nærmest foran nævnte Veianlæg har det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Rister og Mandals Amt bevilget $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen for dette Amts Vedkommende, nemlig 47,800 Spd., altsaa 9,560 Spd., der bliver at indbetale i 6 Aar fra indværende Aar at regne		9,560 Spd. = $\frac{1}{2}$.	
2. Til Omlægningen af den Setersdalske Hovedvei fra Saltdalskveven til Mosby har det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Rister og Mandals Amt bevilget $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen 9,250 Spd. eller 1,850 Spd., der ligeledes heelt vil indkomme i Sex-aaret		1,850 — = -	
3. Til Veianlægget fra Mandal til Vigelands Bro, anslaaet til 38,000 Spd., vil af vedkommende Districter blive at udrede $\frac{1}{2}$ Deel eller 7,600 Spd., der bliver at indbetale med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig i de 6 Aar, som her høves for Die		7,600 — = -	
			19,010 Spd. = $\frac{1}{2}$.

Stavanger Amt.

1. Til Anlægget af en Hovedvei fra Hougesund til Dlen i Søndre Bergenhuus Amt har det i forrige Aar afholdte Amtsformandskab for Stavanger Amt vedtaget et Bidrag, der i Forbindelse med hvad der allerede er anvendt til dette Veianlæg svarer til $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen for den Deel af Anlægget, der ligger inden dette Amt, nemlig 52,100 Spd. Bidraget, der bliver at indbetale i Sex-aaret, opføres saaledes med		10,420 Spd.	10,420 — = -
--	--	-------------	--------------

Søndre Bergenhuus Amt.

1. Til det nærmest foran omhandlede Anlæg, der, forsaavidt det ligger inden Søndre Bergenhuus Amt, er anslaaet til 8,900 Spd., bliver Amtsscommunen			
	Transport	220,193 Spd. 22 $\frac{1}{2}$.	

	Transport	220,193 Spd. 22 ff.
at affræve et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel eller 1,780 Spd., der maa paaregnes at indkomme i det her omhandlede Tidrum	1,780 Spd. = ff.	
2. Til Dmlægningen mellem Madsen Vulfen og Sagmoen i Hovedveien paa Voss vil Amtscommunen have at udrede et Bidrag af $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen 29,000 Spd. eller	5,800 — = —	
der ligeledes bør kræves indbetalt i 6 Aar fra indeværende Aar at regne.		7,580 — = —

Nordre Bergenhuus Amt.

1. Til Dmlægning af Lysnebakkerne og Lundlevan er bevilget udredet af Amtscommunen	774 — 105 —
som her opføres.	

Søndre Thronhjems Amt.

Til de forskjellige for det almindelige Veifonds Regning udførendes Arbejder i dette Amt har Amtscommunen at udrede følgende Bidrag:

1. Til Dmlægningen af Hovedveien fra Thronhjem over Buaasen til Veinstranden bevilgede det i 1855 afholdte Amtsformandskab $\frac{1}{2}$ Deel af Overslagssummen 56,000 Spd. eller 11,200 Spd., at indbetales i 7 Aar med $\frac{1}{2}$ Deel eller 1,600 Spd. aarlig. I indeværende Budgettermin vil heraf blive indbetalt 2 Terminer eller 3,200 Spd., og der staaer saaledes tilbage	8,000 Spd. = ff.
2. Til Veianlægget over Gevingsaaften bevilgede samme Amtsformandskab ligeledes $\frac{1}{2}$ Deel af den da antagne Overslagssum for den Deel af Anlægget, der falder inden dette Amt, nemlig 13,054 Spd. eller	2,610 — 96 —
3. Af de paa nærværende Veiarbejdsplan fra Nytt opførte Arbejder vil til Dmlægningen mellem Gissinger Bæk i Opdal og Tjula Bro i Rennebo blive at erlægge i Bidrag af Amtscommunen 14,000 Spd., samt til Opførelse af Broen over Guul-Elven og Drkka-Elven med de fornødne tilstødende Veie respective 5,180 Spd. og 4,260 Spd. eller tilsammen 23,440 Spd. Det hele Amtscommunen paahvillende Bidrag udgjør saaledes	34,050 — 96 —
som tilfølgende forrige Aars Amtsformandskabs Beslutning skal afbetales med 3,000 Spd. aarlig fra 1857 at regne. For det Tidrum, som her haves for Die, kan altsaa paaregnes 6 Terminer eller	18,000 — = —

Nordre Thronhjems Amt.

1. Amtscommunens Bidrag til de allerede i forrige Arbejdsplan opførte Dmlægninger over Gevingsaaften, forsaavidt den falder inden Amtet, samt i Langstenen, udgjør tilsammen	5,909 Spd. 24 ff.
der her opføres.	
Til de i nærværende Veiarbejdsplan fra Nytt af opførte Arbejder vil Amtscommunen i de næste 6 Aar have at udrede følgende Bidrag med $\frac{1}{2}$ Deel aarlig:	
2. Til Dmlægning af Forbordlierne fra Skatvold til Langstenen	6,360 — = —
3. Bro over Værdals-Elven ved Værdalsøren med tilstødende Veie	2,288 — = —
Væteris	14,557 Spd. 24 ff.
	246,548 Spd. 7 ff.

	Transport	14,557 Spd. = ƒ.	246,548 Spd. 7 ƒ.
4.	Bro over In-Elven ved Gaarden Steen i Værdalen, ligeledes med de fornødne Veie	1,072 — = —	
5.	Til Paabegyndelse af en Hovedvei gennem Namsen Elys Dalføre efter det ovenfor fremsatte Forslag $\frac{1}{2}$ Deel af det opførte Beløb 10,000 Spd.	2,000 — = —	

 17,629 — 24 —

Tilsammen kan saaledes paaregnes at indkomme 264,177 Spd. 31 ƒ.

i det Tidsrum, som her haves for Die, af de vedkommende Amt eller nogen Commune samt Private paahvilende Bidrag til allerede iværksatte eller i nærværende Veiarbejdsplan til Udførelse for Veifondets Regning i de næste 6 Aar foreslaaede Arbejder. Trækkes dette Beløb fra den ovennævnte Sum 1,518,244 — = —

udkommer 1,254,066 Spd. 89 ƒ.

som det Beløb, der af det almindelige Veifond maa blive at tilflyde til de omhandlede Arbejder for de næste 6 Aar.

Hertil maa lægges, hvad der i dette Tidsrum maa antages at ville tiltrænges til Bestridelse af Udgifterne ved den det almindelige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veistrækninger samt til tilfældige og uforudsede Udgifter ved Veivæsenet.

De Veistrækninger, der vedligeholdes for Veifondets Regning ere: Veien over Hemsedalsfjeldet fra Gaarden Tuf i Hemsedals Annex i Buseruds Amt til Gaarden Borloug i Borgunds Annex i Nordre Bergenhuus Amt, Veien over Fjelsefjeld fra Gaarden Opdal i Christians Amt til Gaarden Husum i Nordre Bergenhuus Amt, Veien over Dovrefjeld fra Fjeldstuen Fogstuen i Christians Amt til Fjeldstuen Drivstuen i Orke og Gulbals Fogderie i Søndre Thronhjems Amt, samt endelig Sommervedligeholdelsen af en Parcel af Strækningen over Gjetestranden i Borsens Thinglag, henhørende til de søndre Fosenske Hovedveie.

Til dette Diemed er i indværende Budgettermin medgaaet:

i sidste Halvdeel af 1854	1,446 Spd. 108 ƒ.
i 1855	2,400 — 12 $\frac{1}{2}$ —
i 1856	2,416 — 77 $\frac{1}{2}$ —

Tilsammen for 2 $\frac{1}{2}$ Aar 6,263 Spd. 78 ƒ.

eller i Gjennemsnit 2,505 Spd. 56 ƒ.

Efter dette Forhold vil til Vedligeholdelsen i de næste 6 Aar

udfordres 15,032 Spd. 96 ƒ. eller med et rundt Tal 15,000 — = —

som man derfor vil foreslaae opført.

Til Bestridelse af tilfældige Udgifter ved Veivæsenet, hvorunder navnlig indbefattes Udgifterne ved anstillendes Undersøgelser angaaende nye Veiforetagender, opførtes paa den forrige Storting forelagte Veiarbejdsplan et Beløb af 10,200 Spd. aarlig eller for Sexaaret 61,200 Spd. Dette Beløb har ogsaa vist sig tilstrækkeligt til Bestridelse af Udgifterne ved de i Budgetterminen anstillede Undersøgelser og deres Bearbejdelse samt til de Diemed iøvrigt, som ved denne Post nærmest haves for Die, idet man ikke kan tage i Betragtning, at de ekstraordinært store Krav paa Tilflugt til de enkelte Veiarbejder udenfor det til dem Bevilgede paa Grund af tidligere oplyste Omstændigheder ere vorede til en saadan Hoide, at det ikke nogensinde har kunnet være Meningen at see dem imødekome af denne Bevilgning. Naar Departementet desuagtet underdanigst vil foreslaae nogen Forøgelse af denne Bevilgningspost, har Departementet for Die Duffeligheden af, at der maatte vorde Anledning til ved Bidrag af det almindelige Veifond at understøtte Communernes Bestræbelser

Kateris 1,269,066 Spd. 89 ƒ.

Transport 1,269,066 Spd. 89 f.

for at indføre en forbedret Vedligeholdelse af deres Veie. Angaaende denne Gjenstand har Departementet fra Ingenieur-Capitain Bergh modtaget den vedlagte Forestilling, hvori Bigtigheden af en ordentlig Veie-Vedligeholdelse i Almindelighed samt de store Mangler, hvorunder den her i Landet endnu lider, er paavist. Disse bestaae fornemmelig i Mangelen af kyndig Ledelse med Vedligeholdelsesarbejdet samt af et uafbrudt Tilsyn med Veiene, der strax udbedrer enhver indtrædende Skade. Capitain Bergh har tilraadet, at der til et Forsøg ansættes et mindre Antal kyndige Arbejdere som Veivogtere, der stadigen skulde befare de dem underlagte Veistykker og strax rette mindre opstaaende Mangler, der nu, da Veiene mellem de enkelte Løder af Aaret, da Veiarbejde i det Store forrettes, overlades til sig selv, faae Tid til at anrette en Skade, som et stadigt Tilsyn med Lethed vilde kunne hindre. Da Departementet efter det af Ingenieur-Capitain Bergh i denne Anledning Udviklede ikke kan Andet end med ham være enigt i Usikkerheden af at der snarest muligt træffes Foranstaltninger, sigtende til en forbedret Veivehligeholdelse, navnlig af de nye fuldkomnere Veianlæg, der ellers lettelig kunne befrygtes efterhaanden at ville geraade i Forsald, antager Departementet, at der bør gjøres Forsøg med den af ham paapegede Foranstaltning. Det er dog ikke at paaregne, at Communerne ville indlade sig herpaa, medmindre de erholde nogen Understøttelse af det almindelige Veifond til Bestridelse af de dermed forbundne Udgifter, og Departementet skulde derfor ansee det hensigtsmæssigt, om saadan Understøttelse, der formeentlig maatte bestemmes til omtrent en Halvdeel eller en Trediedeel af de med Foranstaltningen forbundne Udgifter, kunde vorde ydet. En saadan Understøttelse til Communerne ansees imidlertid kun nødvendig for det Første for at bringe Sagen i Gang, og indtil den nye Methode har bestaaet sin Prøve og Erfaring har godtgjort dens Hensigtsmæssighed, hvorefter det er at haabe, at de ville findes villige til selv udeelt at bestride Udgifterne med den forbedrede Vedligeholdelse. Det er derfor ikke Meningen, at den heromhandlede Udgift stadigen skal blive at udrede af Veifondet, og man antager endog, at det ikke vil blive nødvendigt at paaregne den for det hele Tidsrum, som man ved Veiarbejdsplanen har for Die, men at dette væsentlig kun vil blive Tilfældet i det første Treaar.

Fremdeles antager Departementet, at det ogsaa vilde være ønskeligt i nogen Tid at kunne yde det kommunale Veivæsen Understøttelse i en anden Henseende, i hvilken Amternes Veibestyrelse for Tiden virker under mindre heldige Billaar. Man sigter herved til Tilveiebringelsen af en kyndigere technisk Bistand baade ved Udarbejdelse af Planer for Veiarbejder, der agtes udførte for Amtscommunernes eller de engere Communes Regning, og ved disse Arbejders Udførelse, end den Amternes Veibestyrelse i Regelen for Tiden have. Ved flere Leiligheder har Departementet modtaget Anmodninger fra Amtmænd om Bistand i denne Henseende, dels fordi vedkommende kommunale Myndigheder ikke have havt Die for Bigtigheden af en fuldstændigere og kyndigere Forberedelse af vedkommende Veiforetager end den, der efter den hidtil brugte Fremgangsmaade kunde blive dem tildeel, og derfor ikke have villet gaae ind paa de af Veibestyrelserne hertil forlangte Bevilgninger, dels fordi den attraaede kyndigere Bistand ikke af vedkommende Amt har kunnet tilveiebringes, uagtet de fornødne Midler havde. Fra Amtmanden i Nordre Thronhjems Amt modtog Departementet i forrige Aar en Forestilling, sigtende til Tilveiebringelsen af en saadan kyndigere Assistance for hans Amtsdistricts Vedkommende ved Ansættelsen for Veifondets Regning af en Veieingenieur i Amtet til at forberede nye Veiforetager og paasee deres Ud-

Rateris 1,269,066 Spd. 89 f.

12*

Transport 1,269,066 Spd. 89 f.

førelse med Vibere, til hvilken Ingeniørs Afsonning dog det i forrige Aar affholdte Amtsformandskab paa Forestilling fra Amtmanden havde besluttet i Tilfælde at ville bidrage en passende Andeel. Departementet antager, at ikke Lidet vilde vindes til at sikre en hensigtsmæssig Anvendelse af de Midler, Amtscommunen og de engere Communer anvende til Veivæsenets Forbedring, naar der ansattes en i det almindelige Veivæsens Tjeneste uddannet Ingenieur for i et eller efter Omstændighederne 2 Amtsdistricter at bistaae ved Forberedelsen af Planer for Bygdevei- og mindre Hovedvei-Anlæg, der agtes udførte uden Bistand af det almindelige Veifond, samt at vejlede Amtsdistrictets ordinære Veiofficerer i alt det Techniske, vedkommende Veivæsenet. For at faae Sagen i Gang, vil det dog formeentlig være nødvendigt, at det almindelige Veifond for det Første bistaaer Amtscommunerne ved i et passende Forhold at deeltage i Udredelsen af de med Foranstaltningen forbundne Udgifter. Af Hensyn til hvad her er anført vil Departementet foreslaae den tidligere Bevilgning til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet af 61,200 Spd. forhøjet til 80,000 Spd., der her opføres 80,000 Spd. = f.

ialt 1,349,066 Spd. 89 f.

eller med en rund Sum 1,350,000 Spd. = f.

Af dette Beløb vil Departementet andrage paa, at Halvdelen 675,000 Spd. søges bevilget forskudt af Statscassen for Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 1ste Juli 1860 med 225,000 Spd. aarlig, mod Refusion for de $\frac{2}{3}$ Dele eller 180,000 Spd. ved Udligning paa Rigets Matriculskyld med Undtagelse af det egentlige Finmarken — hvilken Udligning, da Matriculskylden omtrent udgjør 240,000 Spd., pr. Skylddaler vil beløbe til 90 f. — og for $\frac{1}{3}$ Deel eller 45,000 Spd. paa Kjøb- og Ladestederne efter det Forhold mellem disse indbyrdes, som vedlagte Tabel udviser.

I Henhold til Foranførte, der af Statsraaets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes,

indstilles underdanigst:

„At det naadigst maa behage Deres Majestæt at bifalde og med høieste Underskrift at forsyne underdanigst vedlagte Udkast til en naadigst Proposition til det nu forsamlede Storting angaaende Bevilgning for Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 1ste Juli 1860 til Fremme af Veivæsenet.“

Hans Kongelige Majestæts naadigste Proposition af 11te April 1857.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders, gjøre vitterligt:

Ved at lade følge Gjenpart af den norske Regjering's underdanigste Indstilling i Sagen med tilhørende Bilage skulde Hans Majestæt indbyde Norges Riges Storting til at fatte følgende

Beslutning:

„I Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 4, 3die Paasus

samt §§ 5 og 76 bevilges forskudt af Statscassen til Fremme af Veivæsenet for Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 1ste Juli 1860 ialt 675,000 Spd. eller 225,000 Spd. aarlig mod Refusion, forsaavidt angaaer de $\frac{2}{3}$ Dele af Beløbet eller 180,000 Spd. ved Udligning paa Rigets Matriculskyld med Undtagelse af det egentlige Finmarken og, forsaavidt angaaer $\frac{1}{3}$ Deel eller 45,000 Spd. ved Udligning paa Kjøb- og Ladestederne efter

det indbyrdes Forhold mellem disse, som hos følgende Tabel udsifer. Af bemeldte Beløb 675,000 Spd. afholdes Udgifterne ved Vedligeholdelsen af de Veistrækninger, som det efter gjældende Bestemmelser paaligger det almindelige Veifond at bekoste vedligeholdte og ved Undersøgelser angaaende og Udarbejdelse af Forslag til nye Veiforetager samt andre tilfældige Udgifter, hvorhos Beløbet isvrigt med Tillæg af de i Budgetterminen indkomne Bidrag fra vedkommende Districter bliver at anvende foruden til Fuldførelse af de i indværende Budgettermin paabegyndte Arbejder, hvortil af forrige Storthing bevilgedes Midler, endvidere, saavidt tilstrække kan, til Jværfættelse af følgende Arbejder:

1. Anlæg af Bro over Glommen ved Funden Fos i Agershuus Amt.
2. Anlæg af ny Hovedvei fra Frederikshald til Femsoen.
3. Opførelse af en Vandgangsbrugge ved Gjøvig i Bardal i Christians Amt.
4. Anlæg af Vei fra Mjosen til den throndhjemste Hovedvei gennem Lillehammer i samme Amt.
5. Dmlægning af Hovedveien i Lesje fra Borge Bro til Kjeldshuus i samme Amt.
6. Dmlægning af Hovedveien mellem Gruesdegårdstuen og Rokenvigen i samme Amt.
7. Dmlægning af Hovedveien over Garlibakkerne i Christians Amt.
8. Dmlægning af Kvams = Kveven i Balderø, samme Amt.
9. Dmlægning af Rosten i Gudbrandsdalen i samme Amt.
10. Dmlægning af Hovedveien mellem Tveten og Frydenlund i Buskeruds Amt.
11. Dmlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund.
12. Dmlægning af Hovedveien mellem Østerholdt og Homme i Nedens og Robydelagets Amt.
13. Dmlægning af Hovedveien fra Rødshammeren i Riisor.
14. Dmlægning af Hovedveien mellem Aabel i Nedens og Robydelagets Amt og Alefjær i Lister og Mandals Amt.
15. Dmlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Saldalskveven til noget forbi Skydsstiftet Mosby i samme Amt.
16. Dmlægning af Hovedveien fra Mandal til Vigelands Bro i samme Amt.
17. Anlæg af ny Hovedvei fra Ladestedet Houge = fund i Stavanger Amt til Olen i Søndre Bergenhuus Amt.
18. Dmlægning af Hovedveien mellem Pladsen Bulten og Sagmoen i sidstnævnte Amt.
19. Opførelse af Bro over Guulelven og Anlæg af tilstødende Vei fra Klet-Bro til Halsbrækken i Søndre Throndhjems Amt.
20. Opførelse af Bro over Drkla-Elven og Anlæg af Vei fra By til Tandrem i samme Amt.
21. Dmlægning af Hovedveien fra Skatvold til Steensvidjen i Nordre Throndhjems Amt.
22. Anlæg af Bro over Værdals-Elven ved Værdalsøen i samme Amt.
23. Anlæg af Bro over In-Elven ved Gaarden Stene i Værdalen i samme Amt.
24. Anlæg af en Hovedvei gennem Ransens = Elvens Dalføre i samme Amt, forsaavidt enhver af de her under No. 1 til 24 begge inclusive anførte Arbejder angaaer, under Betingelse af at der af vedkommende Districter bidrages $\frac{1}{3}$ Deel af de til Arbejdernes Udførelse anslaaede Omkostninger.
25. Anlæg af ny Hovedvei fra Sætersstranden om Gjersoen til Asper Bro i Agershuus Amt, under Betingelse af at Amtsscommunen dertil bidrager 20,001 Spd. 96 ø.
26. Dmlægning af Hovedveien mellem Rysager-Kjærn og Sandvigen i samme Amt, paa Betingelse af at Amtsscommunen dertil bidrager 3,234 Spd.
27. Dmlægningen af Hovedveien mellem Baadsto og Gjetlund i Gudbrandsdalen, med Undtagelse af Strækningen fra Dlstu-Bro til Jodvangs Kirke, paa Betingelse af at Amtsscommunen dertil bidrager 14,038 Spd.
28. Dmlægning af Hovedveien fra Honefossen i Buskeruds Amt til Mo Bro og Kofferstuen i Christians Amt, under Betingelse af at hver af disse Amtsscommuner dertil bidrager respective 5,698 Spd. 24 ø. og 2,305 Spd. 96 ø.
29. Dmlægning af den valderste Hovedvei over Tonaasen mellem Holjerasten og Tonsbækken i Christians Amt, under Betingelse af at Amtsscommunen udreder et Bidrag dertil af 9,286 Spd.
30. Dmlægning af samme Vei mellem Gaardene Kvamme og Skogstad, under Betingelse af at Amtsscommunen til dette Anlæg bidrager 2,068 Spd.
31. Dmlægninger paa og Udbedring af Hovedveien mellem Honefossen og Sundvolden i Buskeruds Amt, under Betingelse af at Amtsscommunen

- communen dertil udreder et Bidrag af 3,964 Spd. 72 þ.
32. Anlæg af en ny Hovedvei fra Moglestu Bro til Rolfs-Elven i Nummedal i Buskeruds Amt, paa Betingelse af at vedkommende Districter dertil udrede et Bidrag af 16,000 Spd.
33. Omlægning af de saakaldte Bandoelster i Bratsberg Amt, under Betingelse af at Amtscommunen dertil udreder et Bidrag af 1,946 Spd. 24 þ.
34. Anlæg af ny Hovedvei mellem Forsgrund og Skien i Bratsberg Amt, under Betingelse af at vedkommende Districter dertil udrede tilsammen 13,200 Spd.
35. Til Opførelse af en Bro over Damfosløbet i Skien, under Betingelse af at Skiens Commune dertil bidrager 836 Spd.
36. Opførelse af en Bro over Storsrommen i Setersdalen i Nedens og Rabygdelagets Amt, under Betingelse af at vedkommende Communer dertil bidrage tilsammen 1,114 Spd. 79 þ.
37. Bro over Sund-Elven i Flekkefjord.
38. Omlægning af Hovedveien gennem Veirbal fra Maristuen til Borloug Bro i nordre Bergenhuus Amt.
39. Omlægning af Lysnebakkerne og Lundsfløven i samme Hovedvei og Amt, under Betingelse af at dertil af Amtscommunen bidrages 774 Spd. 106 þ.
40. Omlægning af Hovedveien over Doyre fra Hjørkind til henimod Kongsvold i Søndre Throndhjems Amt.
41. Omlægning af de saakaldte Drivstuefleve i samme Amt.
42. Anlæg af en ny Hovedvei fra Gissinger Bæk til Igla Bro i samme Amt, under Betingelse af at dertil af Amtscommunen bidrages 14,000 Spd.
43. Omlægning af Hovedveien over den saakaldte Givingsaaas paa Grændsen mellem Søndre og Nordre Throndhjems Amter, under Betingelse af at disse Amtscommuner dertil bidrage respective 2,610 Spd. 96 þ. og 3,309 Spd. 24 þ.
44. Omlægningen gennem Rangstenen i samme Amt, under Betingelse af at Amtscommunen dertil bidrager 2,600 Spd.
45. Forbedring af forskellige Vete i Finmarkens Amt.

Hans Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Naade og Indest velbevaagen.

Givet paa Stockholms Slot den 11te April 1857.

Under vor Haand og Rigets Segl.

D S car.

(L. S.)

Fredr. Due.

Schouboe.

Tabel,

der udviser i hvilket Forhold nedennævnte Kjøb- og Ladesteder have at udrede Bidrag til de Udgifter ved Veivæsenet, som skulle refunderes Statskassen af Landdistricterne ved Vigning paa Matriculskylben samt af Kjøb- og Ladestederne.

Stedets Navn.	Efter Brand- forsikrings- summen.	Efter Folke- mængden.	Efter Indfø- relstolben.	Middeltal af alle 3 Maale- stokke.	Bidragets Beløb, forudsat, at Kjøb- og Ladestedernes samlede Bidrag udgjør 45,000 Spd.
Frederikshald	3,63	3,78	3,83	3,75	1,687 Spd. 60 ff.
Sarpsborg	0,74	1,07	0,44	0,75	337 — 60 —
Frederiksstad	1,44	1,92	0,59	1,32	594 — = —
Moss	2,18	2,24	1,27	1,90	855 — = —
Soen	0,13	0,26	0,15	0,18	81 — = —
Helen	0,11	0,19	0,11	0,14	63 — = —
Drobak	0,59	0,90	0,18	0,56	252 — = —
Christiania	28,12	17,49	28,14	24,59	11,065 — 60 —
Kongsvinger	0,25	0,26	0,34	0,28	126 — = —
Hamar	0,51	0,56	0,74	0,60	270 — = —
Lillehammer	0,64	0,69	0,91	0,75	337 — 60 —
Hønefoss	0,20	0,46	0,34	0,33	148 — 60 —
Drammen	5,79	5,47	4,11	5,12	2,304 — = —
Svelvig	0,35	0,81	0,61	0,59	265 — 60 —
Kongsberg	1,46	2,44	1,83	1,91	859 — 60 —
Holmestrand	0,79	1,01	0,77	0,86	387 — = —
Nasgaardstrand	0,17	0,26	0,20	0,21	94 — 60 —
Tonsberg	1,41	1,59	1,56	1,52	684 — = —
Sandefjord	0,59	0,64	0,23	0,49	220 — 60 —
Laurvig	2,10	2,73	2,66	2,50	1,125 — = —
Porsgrund	1,02	1,34	0,78	1,05	472 — 60 —
Brevig	0,45	1,00	0,38	0,61	274 — 60 —
Statthelle	0,10	0,25	0,10	0,15	67 — 60 —
Langesund	0,19	0,41	0,16	0,25	112 — 60 —
Stien	2,27	2,22	1,86	2,11	949 — 60 —
Kragerø	0,78	1,22	1,05	1,02	459 — = —
Østerrisøer	0,67	1,22	0,82	0,90	405 — = —
Tvedestrand	0,25	0,36	0,45	0,35	157 — 60 —
Arendal	2,12	1,51	2,87	2,17	976 — 60 —
Grimstad	0,47	0,62	0,48	0,52	234 — = —
Lillesand	0,29	0,40	0,40	0,36	162 — = —
Christianssand	2,93	5,25	4,04	4,07	1,831 — 60 —
Mandal	0,81	1,50	0,87	1,06	477 — = —
Farsund	0,50	0,65	0,70	0,62	279 — = —
Flekkefjord	0,69	0,86	0,44	0,66	297 — = —
Egersund	0,60	0,91	0,23	0,58	261 — = —
Stavanger	4,04	6,46	5,16	5,22	2,349 — = —
Haugesund	0,20	0,59	0,10	0,30	135 — = —
Bergen	13,85	13,52	16,34	14,57	6,556 — 60 —
Malesund	1,00	1,02	0,65	0,89	400 — 60 —
Molde	0,71	0,80	0,41	0,64	288 — = —
Christiansund	2,11	2,37	1,74	2,07	931 — 60 —
Thronhjelm	10,16	8,21	9,05	9,14	4,113 — = —
Levanger	0,43	0,45	0,35	0,41	184 — 60 —
Ramsø	0,16	0,33	0,15	0,21	94 — 60 —
Voss	0,10	0,13	0,04	0,09	40 — 60 —
Tromsø	1,90	1,63	1,37	1,63	733 — 60 —